

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON SİNEMA ANABİLİM DALI
RADYO TELEVİZYON BİLİM DALI

MISIR'DA MÜZİĞİN PROPAGANDA ARACI OLARAK KULLANIMI: ARAP BAHARI VE SONRASI

Yüksek Lisans Tezi

AMİRA FARRAG

İSTANBUL, 2022

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON SİNEMA ANABİLİM DALI
RADYO TELEVİZYON BİLİM DALI

MISIR'DA MÜZİĞİN PROPAGANDA ARACI OLARAK KULLANIMI: ARAP BAHARI VE SONRASI

Yüksek Lisans Tezi

AMİRA FARRAG

Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ YENAL GÖKSUN

İSTANBUL, 2022

ÖZET

MISIR'DA MÜZİĞİN PROPAGANDA ARACI OLARAK KULLANIMI: ARAP BAHARI VE SONRASI

Bu araştırmada, 2011 yılında Mısır'da başlayan halk hareketleri ve sonrasında Hüsnü Mübarek yönetiminin devrilmesi ile birlikte devam eden süreçte müziğin siyasal propaganda aracı olarak ne şekilde kullanıldığı ele alınmıştır. Çalışmada müziğin psikolojik ve sosyolojik etkilerinden bahsedildikten sonra müziğin siyaset üzerindeki kullanımı araştırılmıştır. Müziğin tarihi aynı zamanda toplumsal bir arşiv olarak ele alınmıştır. Mısır'da müzik konusu söz konusu olduğunda bu ülkenin zengin şiir, müzik ve sanat geçmişine muhakkak atıfta bulunmak gerekmektedir. İslam tarihinde sanat ve şiir etkili bir iz bırakmıştır. Hassan İbn-i Sabit ve şiirleri örnek olarak tezde ilgili bölümde detaylı bir şekilde incelenmiştir. Antik Mısır'da da müziğin önemli bir rolü bulunmaktadır. Müziğin miras olarak, kuşaktan kuşağa aktarılması ve bunun önemine tezde değinilmiştir. Ayrıca bu araştırmada modern Mısır tarihinde siyasal müzik kullanımı da ele alınmıştır. Müziğin modern tarihten Arap Baharı dönemine kadar nasıl güçlü ve etkili olduğu incelenmiştir. Tezin araştırma soruları ise 2011 yılında Mısır'da başlayan ve Hüsnü Mübarek yönetiminin devrilmesiyle sonuçlanan halk devrimi ve sonrasında Mısır'daki toplumsal hareketlerde müziğin rolü nedir, müzik yoluyla ne tür anlamlar ve simgeler üretilmiştir, müzik yoluyla kitlelere aktarılan anlamlar ve simgeler Mısır kültüründe, dilinde, siyasetinde neye tekabül etmektedir şeklinde belirlenmiştir. İçerik ve söylem analizi yöntemi kullanılarak 2011 Mısır Devrimi ve sonrasında kullanılan müziklerde dönemsel olarak öne çıkan temalar ve mesajlar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Mısır, Arap Baharı, Medya, Propaganda.

ABSTRACT

THE USE OF MUSIC AS A TOOL OF PROPAGANDA IN EGYPT: THE ARAB SPRING AND AFTER

In this research, it is discussed how music is used as a political propaganda tool in the process that started with the popular movements in Egypt in 2011 and after the overthrow of the Hosni Mubarak administration. In the study, after mentioning the psychological and sociological effects of music, the use of music on politics was investigated. The history of music has also been handled as a social archive. When it comes to music in Egypt, it is absolutely necessary to refer to this country's rich history of poetry, music and art. Art and poetry have left an influential mark in the history of Islam. Hassan İbn-i Sabit and his poems are examined in detail in the relevant section of the thesis as an example. Music also played an important role in ancient Egypt. The transfer of music from generation to generation as a legacy and its importance are mentioned in the thesis. In addition, the use of political music in the history of modern Egypt is also discussed in this study. How powerful and influential music has been from modern history to the Arab Spring period has been examined. The research questions of the thesis are the people's revolution that started in Egypt in 2011 and ended with the overthrow of the Hosni Mubarak administration and what is the role of music in the social movements in Egypt afterwards, what kind of meanings and symbols were produced through music, meanings and symbols transferred to the masses through music, in Egyptian culture, language, what it corresponds to in politics. By using content and discourse analysis method, periodically prominent themes and messages in the music used during and after the 2011 Egyptian Revolution were determined.

Keywords: Music, Egypt, Arab Spring, Media, Propaganda.

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasının planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Yenal Göksun'a teşekkürlerimi sunarım.

Amira FARRAG

İstanbul, 2022

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM SANAT, MÜZİK VE SİYASET	2
1.1. Sanat Nedir? Bununla İlgili Teoriler ve Tanımlar Nelerdir?	2
1.1.1. Sanatın Tanımı	2
1.1.2. Sanat Türleri.....	3
1.1.3. Sanatın Önemi	4
1.1.4. Tarihi Sanat Etkisi	5
1.1.5. Sanat ve Ayrımcılık.....	5
1.2. Müziğin Tanımı ve Önemi.....	6
1.2.1. Müziğin Tanımı.....	6
1.2.2. Müziğin Türleri ve Farklı Etkisi.....	7
1.2.4. Müziğin Psikolojik Etkisi	9
1.2.5. Müziğin Fiziksel Etkisi.....	9
1.2.6. Film Müziği	10
1.3. Müziğin Psikolojik Etkisi ve Siyaset.....	10
1.3.1. Siyaset ve Siyaset Biliminin Tanımı	10
1.3.2. Demokrasi.....	122
1.3.3. Demokrasinin Temellileri	123
1.3.4. Müzik Etkisi Ve Siyaset	155
1.3.5. Beethoven ve Napolyon.....	211
1.3.6. Mısır'da Mahraganat Müziği	212
1.4. Müzik Bir Tarih Arşividir.....	222
1.4.1. Tarih ve Tarih Bilimi.....	222
1.4.2. Tarih ve Arşivleme	233
1.4.3. Müzik Arşivlemesi	244
1.4.4. Tarih öncesi Müzik.....	245
1.4.5. Antik Çağlarda Müzik	255
1.4.6. Batı Müzik Çağları	288

1.4.7. Müzik ve adetler	30
İKİNCİ BÖLÜM ORTADOĞU'DA ŞİİR, MÜZİK VE SİYASET İLİŞKİSİ.....	355
2.1. İslâm Tarihinde Şiir ve Siyaset	355
2.1.1. Şiir ve şiirin önemi nedir ?.....	355
2.1.2. Arap Şiiri Türleri.....	366
2.1.3. Şiirin Dili	366
2.1.4. Şiirin Amaçları.....	366
2.1.5. İslam Tarihinde Şiirin Değeri.....	377
2.1.6. Müzik ve İslam.....	40
2.1.7. Endülüs Müziği	40
2.1.8. Ceryab.....	40
2.1.9. Arap müziği	40
2.1.10. Tasavvuf Müziği	411
2.1.11. Türk Müziği	411
2.1.12. Mısırlı Dini Şarkılar	433
2.1.13. Cihat Şarkıları	44
2.1.14. Modern İslami Müzik ve Kadının Rolü	466
2.2. Antik Mısır Tarihindeki Müziğin Önemi	466
2.2.1. Antik Mısır'da Müzik.....	477
2.2.2. Antik mısırdan kalan etki.....	511
2.3. Modern Mısır Tarihinde Müziğin Siyasal Amaçla Kullanılışı.....	522
2.3.1. Seyyid Derviş.....	533
2.3.2. Ümmü Gülsüm	544
2.3.3. Abdulhalim Hafiz	544
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARAP BAHARINDA PROPAGANDA ARACI OLARAK MÜZİK	588
3.1. Propaganda Aracı Olarak Müzik.....	588
3.1.1. Propaganda Tanımı.....	588
3.1.2. Propaganda Türleri	588
3.1.3. Propaganda Kuralları.....	599
3.1.4. Propagandanın Araçları	599
3.1.5. Siyasal İletişim Aracı Olarak Müzik	611
3.2. Müzik ve İdeoloji	622
3.2.1. Müzik İle İdeoloji Arasındaki İlişki	622
3.2.2. Popüler Müzik ve İdeoloji	633
3.3. Bir Paradigma Oluşturma Aracı Olarak Müzik	633
3.3.1. Paradigma Nedir?	633
3.4. Toplumsal Hareketlerde Müziğin Rolü	655

3.4.1. Toplumsal Hareketlerde Müziğin Rolü	666
3.5. Müziğin Arap Baharına Etkisi	677
3.5.1. Arap Baharı Nedir?.....	677
3.5.2. Arap Baharında Müziğin İdeolojik Rolü	688
3.5.3. Arap Baharında Etkili Şarkılardan Bazı Örnekler	688
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 2011 MISIR DEVRİMİ VE MÜZİĞİN ROLÜ	711
4.1. 25 Ocak 2011'den Günümüze Mısır'daki Halk Hareketlerinde Kullanılan Şarkıların Analizi ...	71
SONUÇ	1133
KAYNAKLAR.....	115

KISALTMALAR

Dr.	Doktor
Öğr.	Öğretim
vb.	Ve benzeri

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Decolonize This	6
Şekil 1.2. Demokrasinin Temel İlkeleri	133
Şekil 1.3. Mararoka mezarlığındaki bulunmuş resim	488
Şekil 1.4. Nakht mezarlığındaki resim	499
Şekil 1.5. Nakht mezarlığındaki resim	499
Şekil 1.6. Nakht mezarlığındaki resim	499
Şekil 1.7. Nakht mezarlığındaki resim	50
Şekil 1.8. Nakht mezarlığındaki resim	511
Şekil 1.9. Müzik aletleri	522
Şekil 1.10. Nakht mezarlığındaki resim	522

GİRİŞ

Arap Baharı döneminde Mısır'ın müzik ile arası çok güçlüdür ve çok önemli eserler sunulmuştur. Bundan dolayı tez'de 25 Ocak 2011'den günümüze Mısır'daki halk hareketlerinde kullanılan Şarkılardan 20 şarkı seçip Analizini yaparak Mısır'da müziğin siyasal amaçla kullanılışını ve önemini araştırıp açıklamaktır. Tezin amacı Bu çalışmada Nitel (içerik analizi ve söylem) yöntem kullanarak önemli bilgileri ve sonuçları toplamak farklı dillerde kaynaklar oluşturup belirli dönemlerin ve bölgelerin arasında köprü kurarak yeni ve önemli sonuçları ortaya koymaktır. Ayrıca müzik ile Siyasetin ilişkisini Özellikle Mısır'da Arap Baharı döneminden itibaren siyasal müzik kullanımının farklı boyutlarla nasıl olduğunu anlatmak, ve Müziğin toplumun fikrini değiştirmek için güçlü bir silah olduğunu analiz edip ifade etmek amaçlanmaktadır. Araştırma Ortadoğu'da şiir, müzik ve siyaset arasındaki ilişkinin şekli ve etkisi nelerdir?, Arap baharında propaganda aracı olarak müziğin rolü nedir?, ve 25 Ocak 2011'den günümüze Mısır'daki halk hareketlerinde müziğin siyasal amaçla kullanılışı ve önemi nelerdir? Gibi sorular üzerinde cevapları ve gereken bilgileri vermeye çalışmaktadır. Bundan dolayı müziğe farklı açılardan bakılarak müziğin önemi daha farklı bir bilimsel boyutla ele alınmak, ayrıca belli bir dönemin bilimsel analizini yaparak müziğin etkisini ve önemini açıklamak ve Toplumun fikrini değiştirmeye ve halkı mobilize etmeye yönelik müzik kullanımı anlatmak bu araştırmanın önemini yansıtmaktadır. Mısır'ın farklı tarihleri (25. Ocak: 11. Şubat) 2011 yılında Hüsnü Mübarek ve rejimine karşı devrimin ilk aşaması, (11. Şubat 2011: 13. Ağustos 2012) Silahlı kuvvetler yüksek kurulu yönetim dönemi, Silahlı kuvvetler yüksek kurulu yönetimi (Cumhurbaşkanlık 2012 yılında seçim dönemi), (24. Haziran 2012: 3. Temmuz 2013) Muhammed Mursi'nin Yönetim Dönemi, (3. Temmuz 2013: 3. Haziran 2014). 2013 Yılında Sisinin Mursiyi Görevden Almasından Sonraki Dönem, 2014 Yılında Cumhurbaşkanlık Seçimler Dönemi, 3. Haziran 2014 Yılında Başlayan Sisinin Yönetim Dönemi gibi müzik alanında ses getirmiştir, ve halkın üzerinde etkisini bırakmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SANAT, MÜZİK VE SİYASET

1.1. Sanat Nedir? Bununla İlgili Teoriler ve Tanımlar Nelerdir?

Sanat gizemli ve güzel bir üründür bu sebeple filozoflar, alimler ve sanatçılar onu tanıtmaya çalışmışlardır. Ama herkes farklı bir tanım ortaya koymuştur. Herkes farklı bir bakış açısıyla müziği tanımlamıştır. Çünkü herkes onu farklı bir şekilde görmüş ve ona göre anlatmıştır. Bazıları sanatı zanaat olarak görmüş; bazıları ise her şeyde olduğu gibi sanatın da kurallara tabi olmasının gerekliliğini söylemişlerdir. Bazı dönemlerde sanat milli ve dini amaçlar için bir araç olmuştur. Farklı dönemlerde ise sanat sadece duyguları ifade etmek için kullanılmıştır. Sanat herkesin anlayabildiği özel bir dildir. Herkes sanatla iletişim kurabilmektir. Dil, ne olursa olsun- örnek olarak müziği dinlediği zaman, müziğin hangi duyguyu iletmek istediğini anlar ve hangi mesajı vermek istediğini fark eder. Sanat ulaşamadığımız yerlere ulaştırabilir. Yansıtamadığımız duygular sanatla anlaşılır hale gelmektedir. Sanat sayesinde özellikle yalnızken, yaşadığımız duygulara benzer duygulara sahip olanlarla aynı hissi paylaşabilmemizi sağlamaktadır. Sanat; dil, silah, adet, araç veya ilaç sayılabilmektedir. Sanat yorgun bir insanın vücuduna veya morali bozuk birinin ruh haline ilaç gibi gelecektir. Sanat insanın kendisini daha iyi bir insan olarak hissetmesi için vardır. Dolayısıyla sanat medeniyet belirtilerinden biridir. Bu sebeple önemli isimler sanatı tanıtmak için uğraşmışlardır. Bu sebeple ortaya birçok tanım çıkmıştır. Bu yüzden sanata farklı bakış açılarıyla bakılabilmektedir.

1.1.1. Sanatın Tanımı

Sanatın tanımını koyanlardan biri Clive Bell' dir. "Sanat eseri tamamen estetik beğeni oluşturan; çizgi, şekil ve renk unsurlarının ilişkileridir" demiştir (Sadık). Collingwood'a göre ise "Sanat duyguların dışa vurumudur." (Sadık). Bir diğer önemli görüş ise Neo-Wittgenstein'nin görüşüdür. Ona göre sanat;

"Sanat açık bir kavram değildir ayrıca tanımlanamaz. Sadece üzerine yapılan akıl yürütme ve düşünceler ile sanat eseri olup olmadığını anlayabiliriz." (Sadık). Aristoteles'e göre ise sanat "Doğru bir akıl yürütmeye dayanan ve insanın bir yaratış ortaya koymasını sağlayabilen yetenektir" (Sadık).

Tarihte Araplara göre ise sanat endüstri gibidir. Bu yüzden örnek olarak şiire (Sınaa) endüstri isim olarak koyulmuştur. Yani Araplar sanatı insan ve doğa olarak anlamışlardır. Çünkü platonun görüşüne yakın bir görüş olarak, onlara göre insan kendi yeteneğiyle doğadan aldığı ilham ve doğadan doğaya kullandığı unsurlarla sanatı ortaya koymuştur. (Gönülal).

Genelde insan bir şeyin güzel veya çirkin olduğunu tanıtmak için bazı duygulara uğraması gerekmektedir. Dolayısıyla bilmeyerek bazı algılardan geçecektir. Bu süreç bir uyumluluk ve haz hissettirirse işte o zaman obje güzel bir şekilde tanıtılabilmektedir.

Bu söz Alman filozof İmmanuel Kant'ın anlattığına göre insanın bir objenin oluşumundan bilerek hissettiği uyumluluk, haz ve temel objektif, bir bakışla güzellik anlamını çıkarabilir. Bu unsurlar birleşince güzellik anlamını çıkarabileceğimizi anlatmıştır (Freeland. Tevfik, 2019).

Bundan dolayı güzellik bir sanatın yolu olduğu anlamına gelmektedir. Ama Kant'ın görüşüne göre sanat hep güzellik anlamına gelmeyebilir. Düşünürlerin çoğu sanata tarafsızca bakılmalı demişlerdir. Bundan dolayı sanat, sanat olduğu için vardır. Sanat sanatçının ırkına, dinine veya rengine göre değerlendirilmemelidir. Sanat sanatın içindeki şekil, renk, duygu, ruh, ses ve bize göndermek istediği mesaja göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Ama Platon sanatı zanaat olarak tanıtmıştır. Çünkü sanatı simülasyon bir iş olarak görmüştür. Dolayısıyla sanatın bize mükemmel bir imaj sunmadığını ve yeni bir şey katmadığını belirtmiştir. (Gönülal) Hegel'in görüşüyse sanat hissedilebilecek bir şeklin mükemmel görüntüsüdür.(Hegel. Bedevi 1996).

Eskiden sanat ve zanaat birbirine karışmıştı ve bununla birlikte sanata karşı farklı tanımlar ortaya çıkmıştır. Sanatın tarih boyunca farklı çeşitleri ve farklı sembolleri üretilmişti, bunun yüzünden bir eser analizi yapmadan önce bu eserin ne olduğunu anlamak gerekmektedir . Bundan dolayı toplumdan topluma ve halktan halka sanata bakışları ve tanımları değişmektedir. Çünkü ekonomi ve kültürün sanata bakışları üzerinde bir etkisi vardır ve ona göre yorumlar değişebilir.

Baumgarte 'nin görüşü gibi sanatın hissetmek ve anlamak yolunun ortasında yer aldığı anlaşılabilmektedir.

Mademki sanat konuşulmuştur o zaman güzellik anlamına atıfta bulunulması kaçınılmaz olacaktır. Bundan dolayı Kant'ın deyişiyle güzellik anlamı zevke göre değişir. Aynı zamanda güzellik kanunsuz bir kanundur diye anlatmıştır (Freeland. Tevfik, 2019).

Schelling sözleriyle de sanatın güzellik olmadan var olamayacağını anlatmıştı. Ayrıca sanatın gerçeklik ve idealizm arasındaki birlik olduğunu ifade etmişti. Bunlarla ilgili güzellik anlamı ve tanımı hep sanatla ilgilenen alimlere önemli bir bilimsel konu olarak gelmiştir ve güzellik bir kuram olarak meydana çıkmıştır.

1.1.2. Sanat Türleri

Sanat geniş bir alandır, bu geniş alan birbirinden farklı ve çeşitli olduğu için sanatın türleri ve alt türleri ortaya çıkmıştır. Hegel ve Kant gibi sanatla ilgilenen filozoflar bu türleri farklı bir şekilde kategorize etmişlerdir. Kant sanatı üç tür olarak ifade etmiş ve detaylı bir şekilde her türün tanımını ve alt türlerini şöyle anlatmıştır: (Abureyyan, 1994).

1. Güzel Sanatlar: Sanatçı, doğadan aldığı ilhama kendi fikirlerini karıştırarak kendi yönteminin doğrultusunda yürüterek çıkardığı iştir diye ifade etmiştir. Yani bu tür hem sanatçı karakterini hem de doğayı anlatan bir sanat türüdür. Bu türe ait sanatlardan bazıları heykeltıraşlık ve mimarlıktır. Bundan dolayı çevremiz ve doğanın iyi bir şekilde nasıl yansıtıldığı görülmektedir.

2. Fotoğrafçılık: Görsel sanatlardan biridir. Fotoğraf çekmek ve bahçeler, sanatı kapsayan bir tür olarak tanıtılmıştır.

3. Duyularla oynayan sanatlar: İnsan duyularına etkisini bırakan bir sanat türüdür. İşitme duyusuna etki bırakan müzik, görmeye etkisini bırakan resim sanatı veya birden fazla duyuyu etkileyen sanatlar; opera, dans, tiyatro ve şarkı söylemek gibi. Bileşik sanatlar olarak bu şekilde sınıflandırılmıştır.

Hegel, sanatı madde ve ruh arasındaki ilişkiye dayandırarak üç tür olarak ifade etmiş ve detaylı bir şekilde her türün tanımını ve alt türlerini şöyle anlatmıştır: (Ali, 2011).

* Sembolik Sanatlar: Bu seviyede maddenin egemenliği bulunmaktadır. Bu da mimarlık sanatında görünmüştür.

*Klasik Sanatlar: Bu seviyede maddenin ve ruhun eşitlik görünümü bulunur ve bu heykeltıraşlık sanatında bulunmaktadır.

*Romantik Sanatlar: Bu seviyede ruhun egemenliği bulunmaktadır. Bu şiir, fotoğrafçılık ve müzik sanatlarında görünebilir.

Türler Araplar ve İslami sanatlara göre daha farklı bir şekilde kategorize edilmiştir (Ali, 2011).

Buna dair aynı sanat türleri İslam'a göre farklı bir şekilde şekillendirilmiştir ve İslami ruhun bir katkısı bulunmaktadır. İslami sanatlar türü Mısır, Irak, İran, Fas, Şam ve Türkiye gibi İslam ülkelerinde bulunmuştur.

Bu türden uygulamalı sanatlarda, heykeltıraş, oyun oynamak, dans, şarkı ve müzik alt tür olarak bulunmuştur. Ayrıca dans, şarkı ve müzik alanında tasavvuf, dualar ve müveşşahın İslami ve farklı bir tarz olarak katkısı bulunmaktadır.

1.1.3. Sanatın Önemi

İnsan sanat aracılığıyla insanlık tarihini ve gelişmesini bize aktarıp anlatabilmiştir. Ernst Fischer'e göre sanat insana sadece anlamsız bir haz vermez fakat sanat insana özgürlük verir; kendi hayatındaki acılardan uzaklaştırır. İnsana tek bir hayat yetmediği için ve farklı hayatlar deneme isteği duyduğundan sanat, insana başkalarının hayat tecrübelerini aktararak o duyguları yaşatmaktadır (Fişer, 1963).

İnsanın kendisini ve dünyayı daha iyi anlaması adına sanatın büyük ve etkili bir katkısı bulunmaktadır. Sanatın önemi eğitim alanında da bulunabilmektedir. Dil becerilerini, matematik anlayışını ve bilişsel kapasiteyi geliştirmek sanat aracılığıyla sağlanabilmektedir. Ayrıca sanatın eğitimde motive aracı olarak etkisi görünmüştür. Genelde sanatın stres azaldıkça olumlu bir psikolojik etki yaratabildiği görülmüştür ayrıca sanatçı sanat yaparak kendine daha değer verir halde bulur.

Bunlarla birlikte sanatın sosyal ve kültürel öneminden bahsedilmesi de şarttır. Çünkü toplumda fertler arasındaki sosyal bağları güçlendiren sanat, yüksek ve kıymetli değerleri topluma katmaktadır (Talat, 2018).

Aksi takdirde topluma zarar vermek isteyenler de aynı yöntemi kullanmaktadırlar. Sanatın güçlü etkisini bildiklerinden dolayı terörizm gibi kendi fikirlerini sanat aracılığıyla aktarabilmektedirler. Ek olarak bazı ülkeler kendi propagandasını sanat üzerinden aktarmıştır. Barışta da savaşta da kamuoyu sanatla yönlendirilebilmektedir. Ayrıca sanatın ekonomi alanında da etkisi büyüktür. Hem sanat alanında iş fırsatlarını artırır hem de filmlerin veya başka sanatsal ürünlerin finansal geri dönüşünün ekonomiye oldukça faydası dokunmuştur. Ayrıca ticaret ve satışta sanat, reklam olarak kullanılmaktadır.

1.1.4. Tarihi Sanat Etkisi

Tarih öncesi dönemden beri insanlar yaşadığı olayları mağaraların duvarlarına çizerek kaydetmiştir. Bu sebeple insanlar savaşlarını ve başarılarını sanat aracılığıyla bize aktarmıştır. Eski zamanlardan beri sanat ile tarih olayları arasında etkileşimli bir ilişki vardır.

Sanat tarih anlatmıştır ve tarihi olaylar sanatı etkilemiştir. Buna bir örnek olarak Kadeş Savaşı Duvarı'nı gösterebiliriz. O duvarda savaşta askerler ve savaşta unsurlar sanatsal bir şekilde anlatılmıştır, ayrıca o resimle tarihte ilk kez savaş tekerleklerinin kullanıldığını tarihi kayıt olarak bize aktarmıştır Sanat rolü sadece aktarma kısmında kalmamıştır. Bir sonraki dönemlerde sanatçı, sanatla kendi görüşünü ve olaylar hakkında yorumunu açıklamıştır.

Buna bir örnek olarak İspanyol sanatçı Francisco da Goya'nın tablosundaki resimle İspanya ile Fransa arasındaki 1808 savaşını tasvir ederek hem anlatmıştır hem de savaşta suçlara karşı kendi görüşünü aktarmıştır (Abdin, 2019), (TZU, Charles, 2012: s.184).

1.1.5. Sanat ve Ayrımcılık

Güzellik kozmik bir şeydir. Fransız sanatçı Charles Cordier'in anlattığı gibi her yerde ve her ırkta farklı bir güzellik vardır ama farklı tarz ve özelliğe sahip olmaktadır. Farklı bir açıdan ve başka sanat eserlerine bakılırsa, ayrımcılık ve ırkçılık bulunmaktadır. Fransız haber ajansının açıklamasına göre Fransa sanat tarihinde ırkçılık açık bir şekilde görülmektedir. Bununla alakalı olarak bir sergide beyaz tenli kişilerin tablosuna ismi yazılabilirken siyah tenli kişinininde zenci resmi bulunmuştur. Beyaz adamın işgal teşebbüsleri ve eski savaşlar sanata etkisini bırakmıştır (Mused, 2019).

Sanatsal işlerde beyaz adamın egemenliğinin ve üstünlüğünün yansıtıldığı çok net fark edilebilmektedir. Bu ırkçılık göstergeleri yüzünden Tarihçi Alexander Kaufmann müzeleri kolonilere benzetmişti. Bundan mütevellit kültürel kolonizasyona karşı (decolonize this) grubu meydana gelmiştir. Daha adaletle dolu bir toplum ve gerçeği yansıtan müzeler için ısrarla çalışmalarına devam etmişlerdir. (Şekil 1.1.)

Şekil 1.1. Decolonize This (Catlin, 2016).

1.2. Müziğin Tanımı ve Önemi

1.2.1. Müziğin Tanımı

Müzik her yerdedir. Sanatın alt türü olarak hayatımızın her alanında bulunmaktadır. Cenaze müziği, düğün müziği müzik çeşitlerinden bazılarıdır. Ayrıca motivasyon ve savaş gibi türler de bulunmaktadır. Müzik ile mutluluk da hüznün de hissedilmektedir. Müzik de uluslararası bir dildir.

Konuşmadan ve dilini bilmeden karşı tarafa müzikle mesaj gönderebilmek mümkündür. Herkes müzik dinlemekten hoşlanabilir ve müzik bir yaşa veya bir ırka mahsus değildir. Müzik dili sadece dilden kulağa değil, kalpten kalbe de geçen bir dildir.

Eskiden insanlar doğa seslerini duymaya alışmıştı. Sonra doğadan kendi müziklerini oluşturmaya başlamışlardır. İlkel aletler kullanarak sesler çıkarmaya başlamış olan insan kendinden başka, farklı sesler çıkarmayı da becermiştir. Zamanla da müzik ve müzik aletleri meydana gelmiştir. Her farklı duyguyu anlatan bir müzik vardır. İnsan kendi anlatamadığı duyguları müzikle anlatmaya alışmıştır.

Müzik: Duygularımızı, düşüncelerimizi veya olayları anlatmak amacıyla ölçülü ve düzenli seslerin sanat düşünceleri içerisinde ritimli veya ritimsiz olarak bir araya getirme sanatıdır. Müziğin iki ana elemanlarından biri ses, diğeri ritimdir. Müzik ikiye ayrılır: 1- Sözlü müzik (Vokal müzik): İnsan sesiyle ve müzik aletleriyle yapılan müziktir. 2- Saz müziği (Instrumental müzik): Yalnızca sazların çalmasıyla yapılan müziktir (İstanbul Üniversitesi: s.2).

Müzik toplumun kimliğini ifade edebilir (Satır, 2016). Bir müziği dinleyerek o müziğin kökünün hangi topluma ait olduğu anlaşılabilmektedir.

1.2.2. Müziğin Türleri ve Farklı Etkisi

Müziğin dili de vardır notalardan oluşan makamlar farklı müzik türlerini meydana getirmiştir. Her milletin kendi kültürünü yansıtabildiği bir müziği vardır. Doğu müziği ve Batı müziği bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bu iki müzik türünün altında çok alt türler de üretilmiştir. Ayrıca her tür ve her müzik aleti bir duyguyu ifade etmektedir. Batı veya Doğu müziğinin üretildiği dönemlerdeki medeniyetlerin ve tarihin müzik aracıyla yansıtılabildiği söylenebilmektedir.

Batı müziği makamlardan büyük makam ve küçük makamdır. Batıya ait müzik türlerinden Heavy Metal, Kelt Müziği, Blues, Caz, Klasik Müzik, Folk Müziği, Rap gibi müziklere ait enstrümanlardan Piyano, Org, Gitar, Saksafon ve Akordiyon bulunmaktadır.

Doğu müziğinin alt türleri ise Taht, Rai müziği, Halk müziği, Muvaşşah, Kaside, Mavval ve Taktuka gibi türlerdir. Davul, darbuka, kanun, flüt ve ud gibi müzik aletleri bu kültüre aittir. Ayrıca bu müziğe ait makamlar farklı yerlere ve farklı zamanlara daha uygun olduğu için kullanılmıştır. Örnek olarak saba makamı en hüzünlü makam sayıldığından dolayı hüzünlü olaylarda kullanılmıştır.

Doğu müziğinde 360 ile 200 adet arasında makam bulunmaktadır. Arap müziğinin temel makamları Saba, Nahavand, Acam, Bayat, Sika, Hicaz, Rast, ve Kürt makamlarıdır (Durubi, 2019).

Ayrıca Doğu ve Türk makamlarına ait Hicaz, Nihavend, Uşşak, Acemaşiran, Buselik, Rast, Rehavi, Hüseyini, Saba, Isfahan, Neva, Irak, Büzürk, Zengüle, ve Zirefkend makamları da mevcuttur (Türk müziği makamları ve insana etkileri).

Türkiye, Doğu ile Batı ve Kuzey ile Güney müzik kültürlerinin kesiştikleri ve örtüştükleri bir yerde, başka bir deyişle, dünyamızın başlıca müzik kültürlerinin kesişim ve örtüşüm noktasında bulunmaktadır (Uçan, 1997).

Müzik makamları somut bir kavram değildir. Müzik makamının farklı boyutları bulunmaktadır, Bunlardan birisi de psikoloji boyutudur. Bundan dolayı Uludağ Üniversitesi'nde 184 kişi üzerinde deney yapılmıştır. Makamların etkisini araştırmak amacıyla yapılan bu deneyin sonucu şöyledir: Makamın temel etkisi; sakin ve üzgün, olgun ve ruhani, neşeli ve enerjik boyutları için anlamlı iken; gergin ve stresli boyutu için anlamlı değildir. Hicâz ve Nihâvend makamlarının, özellikle Mâhûr, Sabâ ve Hüseyinî makamlarına göre daha sakin ve hüzünlü duygular uyandırdığı gözlemlendi (Arman, 2015).

Râst, Segâh ve Nihâvend makamlarının diğer makamlara göre daha belirgin bir şekilde olgun ve ruhani duygular uyandırdığı belirlenirken; Mâhûr, Muhayyerkürdî ve Uşşâk makamlarının, Kürdilihicazkâr başta olmak üzere diğer makamlara göre daha neşeli ve enerjik duygular uyandırdığı gözlemlendi (Arman, 2015).

Kürdîlihiczkar, Nihâvend ve Uşşâk makamlarında yavaş tempo, hızlı tempoya göre daha sakin ve üzgün duygular uyandırırken, diğer makamlarda böyle bir farkın ortaya çıkmadığı; Kürdîlihiczkar makamı dışındaki tüm makamlarda hızlı temponun yavaş tempoya göre, daha neşeli ve enerjik duygular uyandırdığı belirlendi (Arman, 2015: s.III).

Müzik aletleri üç çeşittir. Yaylı çalgılarda keman ; vürmalı müzik aletlerinde darbuka;Nefesli müzik aletlerinde ise flüt gibi örnekleri mevcuttur. Her alete ait farklı ses tonu, farklı ses ayarlama sistemi ve farklı yansıtılabilen bir duygu vardır. Her müzik aletinin özel hacmi ve şekli vardır. Ayrıca alet boyutları etkisi çıkan sesin üzerinde bulunmaktadır (Abulinin, 2019).

Dolayısıyla müzik aletlerinin bütün bu unsurlardan kaynaklanan duyguların değişikliğine yol açtığı görülmektedir. Bundan dolayı sazın yansıtılabilen özlem ve hüznü duygusu; piyanonun rahatlatıcılığı, ince ve hayal motivasyonu, zurnanın cesareti, akordeonun neşesi, darbukanın coşkusu ve flütün hüznü duygusu ve meditasyona yönlendirme duygusu gibi duygulara hitap etmektedir.

Müziğin etkisi sadece insan üzerinde değildir. Müziğin etkisi oldukça geniştir. Hem insan üzerinde hem de diğer canlı varlıklar-hayvanlar, bitkiler gibi - üzerinde bulunmuştur.

Detaylı bir şekilde müziğin psikolojik, fiziksel, ekonomik, sosyolojik ve siyasal önemi vardır. Bundan dolayı müziğin üzerinde önemli deneyler ve araştırmalar yapılmıştır. Buna göre çıkan sonuçlardan farklı alanlarda müziğin yeni önemli kullanımları bulunmuştur.

Bitkiler üzerinde çok fazla bilimsel deney yapılmıştır. Hollanda, İsveç, Amerika, ve Almanya gibi ülkeler bu konuya önem vermiş ve bütün deneyler farklı detaylarla aynı sonuca varmıştır.

Bitki müziğe çok hassastır, klasik müzik ile rock müziğinin arasındaki farktan bile etkilenebilir. Örnek olarak Mozart'ın müziğini dinleyen bitki pozitif bir şekilde etkilenirken, öbür yandan Rock müziğini dinleyen bitkinin negatif bir şekilde etkilendiği görülmüştür. Sonuç olarak bitkinin bolluğu ve sağlıklı büyümesi, müzik aracılığıyla, daha etkili ve daha verimli hala getirilebilmesi mümkündür. Dolayısıyla ekonomi de pozitif bir şekilde etkilenebilecektir (A,Ş,A, 2011).

1.2.4. Müziğin Psikolojik Etkisi

Müziğin etkisi günlük hayatımızda da görülmektedir. Bir bestenin coşkusuyla, bir şarkının üzüntüsünün arasında kalabildiğimiz gözlemlenmiştir. Dolayısıyla bu konu psikologlar tarafından araştırılmış, ve insan hayatına dokunan çok önemli sonuçlar çıkarılmıştır. Müziğin uykusuzluğa karşı etkili olduğu, spor salonunda verimliliği artırmak için kullanıldığı, kafelerde yavaş müziğin yemek yeme hızını yavaşlattığı gözlemlenmiştir. Markette ise satın alma isteğini yükselttiği, müzikle belli bir ürünün satışının artırılabilirdiği, müziğin hafıza kabiliyetini pekiştirmek, gerginliği ve stresi azaltıp neşe aktarmak gibi etkileri vardır. Bu etkilerin farkında olup buna ciddi bir şekilde bakılması ve verimli bir şekilde kullanması gerekmektedir.

Müziğin herkese; bebeklere, yaşlılara faydası vardır. Müzik öğrencilere de dokunabilir. Psikolog Dr Frances Rauscher'in araştırmasına göre müziğin zekayı artırabilmesi mümkündür. Müziğin birçok alanda etkisi varken bizim bilinçaltımızı manipüle etmesi belli bir şekilde sonuçlandırılmaktadır (Powel, 2020).

1.2.5. Müziğin Fiziksel Etkisi

Müzik endorfinler ve serotonin hormonlarını yükselterek ve kortizol hormonunu azaltarak vücudun dengesini kontrol edebilir. Dolayısıyla müzik sadece basit bir neşe ve eğlence aracı değildir. Müzik psikolojiyi etkileyerek vücudu da etkiler. Müzik şimdi ilaç gibi görünebilmektedir.

Platon müziğin vücudun hareketlerini ve nefes alma sürecini etkilediğini anlattığı gibi şimdi bilim aynı şeyi anlatmıştır. Müzik ilaç gibidir; yanlış kullanılırsa zararlı olabilir. Bundan dolayı fazla gürültülü müziğin beyne negatif etkisi vardır. Müzik genel anlamda kalbe, bağışıklık sistemine, tansiyona, yara iyileşmesine ve yaşlanma hastalıklarına pozitif etkisi bulunmaktadır (Rapaport, 2015).

Beethoven, Mozart, Bach ve Ziryab gibi isimler eski tarihten günümüze kadar bize muhteşem bir miras bırakmışlardır. İnsanlık tarihi birçok sanatçı ve müzisyenlerle doludur. Onlar müziği anlayıp bize ulaştırdıklarını aktarmışlar. Onların hazinesini çıkarmak hayata hem tat hem de fayda katabilecektir.

1.2.6. Film Müziği

Müziğin öneminden bahsettik. Müzik filmlerde ve dizilerde de yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Arkadaki müzik veya film müziği, sahnedeki söylenemeyen sözü anlatır ve oynanamayan rolü gösterir.

Müzik mesaj gönderme aracı olarak kullanılabilir ve sahnedeki duyguları pekiştirir. Bazı sanat eserlerindeki müzik halk hafızasında simge olarak yıllarca kalmıştır. Eser için film müziği yemekteki baharat gibidir; olmazsa tadı eksik kalır. Film müziği seyirciye sahnelerin olaylarını tahmin edebilmesi için yardımcı olan bir araçtır (Neccar, 2020).

Film müziğinin ne kadar önemli olduğunu anlatan Mısırlı müzisyen Hani Shenouda, kendi yaptığı film müziğinden örnek vermiştir. “Şöyle ki ben Almaşbuh adlı film olaylarını hep sorular hakkında geçip gidiyor gibi görmüştüm dolayısıyla müziğin kendisinin bir dil olduğundan filmin olaylarına göre müzikle ilgili soru cümleleri kurmuştum. Bu cümlelerle merak ve sorgulama duygusunu üretmeye çalıştım” diye anlatmıştı (Ten TV, 2018).

Türk dramından film müziğine “Kalk Gidelim” dizisini bir örnek olarak verirse temel karakterlerin kendisine özel bir müziği vardır. Her müzik farklı duyguyu yaratıyormuş ve o duygu izleyiciyi bilinçaltındaki karakterin özellikleriyle pekiştiriyormuş. Kurnaz ve dolandırıcı olana özel bir ritim, onun karakterini anlatabilen, ona yakışan bir müzik ve sadık olana veya komik olana farklı bir müzik bestelenmiştir. Dolayısıyla izleyicinin dizi sahnelerindeki oyuncunun kim olduğunu herhangi bir söz söylemeden ve ekrana bakmadan sadece arkadaki müzikle tahmin edebilmesi mümkündür. Ayrıca sabah

ve kahvaltı sahnesinin müziği duyulunca akla ailenin toplanacağı gelirmiş. Bundan dolayı dizi ile izleyicinin duyguları arasında güçlü bir bağlantı kurulabilir.

Bazı sanat eserlerinin müziği izleyicinin hafızasında kalır, hatta ünlü şarkılar gibi ayrı dinlenebilir. Çünkü izleyici o müziğe bazı sahneleri bağlamıştır. Bu sebeple müziği dinlerken onun yaşadığı yeni duyguları hatırlayabilir ve yeniden yaşayabilir. Film müziği çok önemli olduğu için en iyi müzik bestecesi veya yönetmeni Oscar veya Emmy gibi ödülleri kazanma şansı elde edebilir.

1.3. Müziğin Psikolojik Etkisi ve Siyaset

1.3.1. Siyaset ve Siyaset Biliminin Tanımı

12500 sene önce insan hayatında tarım devrimi başlamış, dolayısıyla insan istikrarı öğrenmiş ve ona göre hayat tarzı değiştirmeye başlamıştı. Toplumda düzen kurmak için bir yöneticiye ihtiyaç duymuştu. Bu sebeple insan; devlet, hükümet ve siyaset gibi kavramları öğrenmiş ve onu uygulamaya başlamıştı (CrashCourse Kanalı, 2012).

Siyaset ve farklı alanların arasında etkileşim ilişkisi vardır. Her birey bilmeden günlük hayatında siyaseti kullanmıştır. Toplumda siyaset çok önemli ve etkili bir faktör olduğu için bunun adına özel bir bilim dalı oluşturulmuştur.

19. yüzyılın sonunda siyaset bilimi bağımsız bir bilim dalı haline gelmiştir. UNESCO listesi 1948 yılında ortaya çıkan siyaset biliminin özellikleri itibarıyla siyasetin ayrı bir bilim dalı olduğu ortaya çıkmıştı. Bu listeyle siyaset bilim adamları siyaset bilimi alt başlıklarını belirtmişlerdir. Ve siyasi teori, siyasi sistemler, siyasi hayat, uluslararası ilişkiler gibi başlıklar ortaya çıkmıştır. (Mohamed 2019)

Siyaset biliminin diğer bilim dallarıyla etkileşim ilişkisi vardır. Bu sebeple politik ekonomi bilimi, siyasi sosyoloji, siyaset ve antropoloji, Diplomatik Tarih Bilimi, siyasi psikoloji gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Ayrıca siyaset kanunla beraber anayasa hukuku gibi ortak bir bilimsel alanı da ortaya çıkarmıştır (Mohamed, 2019).

Siyasetin de diğer olgular gibi farklı çeşitleri vardır. Muhafaza Politikası, Aglomerasyon Politikası, Ekonomik Politika, ve İdeolojik Politika gibi türler bulunmaktadır. Siyaset kelimesinin kökü Arapçadır. Siyaset asıl dilinde siyaset kelimesi olarak yönetmek manasına gelmektedir. Bedevi toplumlarda hayvanları yetiştirmek ve sürmek için kullanılmış. Şimdi ise siyaset gibi aynı şekilde kullanılmaktadır. Osmanlı döneminde ise siyaset cezalandırmak kavramıyla ifade edilirdi özellikle ölüm cezası kısmı vurgulanmaktadır (Barsan, 2012: s.2).

Siyaseti bilim olarak tanıtmak için farklı tanımlar ortaya çıkmıştı, siyasetin alanına, genişliğine, nasıl görüldüğüne ve özelliklerine göre ayrı bakış açılarından farklı tanımlar meydana gelmiştir.

Kolombiya Üniversitesi siyaset bilimini hükümetleri, kurumları ve siyasetçilerin davranışlarını inceleyen bilim dalı olarak anlatmıştır. Fransız sözlüklerinde ise ülkelerin yöneticiliği, bilimi olarak tanımlanmıştı, dolayısıyla insan topluluklarını inceleme anlamına gelmektedir (Barsan, 2012: s.6), (Elhalayka 2019).

Siyaset bilim adamı David Easton'un bakışına göreyse- siyasete zorunlu güç olarak baktığı için siyaset bilimi toplumlarda yetki dağılımını inceleyen ve kanunların o yetkiyi gerekirse halkın üzerinde güçlü bir şekilde uyguladığı bir bilimdir (Elhalayka, 2019).

Siyaset, hayatımızda yer alan önemli bir unsurdur ve onunla ilgilenen bir bilimin de olması gerekmektedir. Detaylarında ise konu anlamını öğrenmek, ona göre sorunlarını çözmek ve kurallarını koyup kontrollü bir şekilde incelemek vardır.

Siyasete farklı açılardan bakıldığı için farklı yanlara ve görüşlere dayalı farklı tanımlamalar söz konusudur. Ayrıca siyaset eskiden diğer bilim dallarıyla karıştırıldığı için ve öz bilimi olmadığı için kendi özel tanımı yoktu. Siyaset belli bir toplum sınırlarında güç ve iktidar dağılımının aracı olarak tanımlanabilir. Farklı bir açıdan ise siyaset halk ve ülkenin yöneticilerin arasındaki ilişkidir.

Siyaset tanımı konusunda David Easton'un bir sözü vardır. Siyaseti yetki aracıyla toplumdaki kaynakların dağıtımını inceleyen ve analiz eden bir yöntem olarak tanıtmıştır (Halif, 2019). David Easton bu görüşle siyasetin ekonomiye olan etkisinin büyüklüğünü anlatmıştır.

Siyaset hem dilsel hem de sanatsal işlevi olan bir araçtır. Siyaset diliyle savaşlar biter veya başlar. Bir halkın duyguları etkilenip gider, uluslararası soğumuş olan ilişkiler geri döner. Siyaset; uygulamalar, görevler, hükümetler hakkındaki görüşler veya bir dava hakkında fikirler olabilir.

Toplumun fertleri bir grup kurabilir veya bir siyasi parti oluşturabilirler, bunun gibi gruplar hem bir amacı olan hem de kendi öz ideolojisi var olan topluluklardır ve ona göre çalışırlar. Dolayısıyla siyaset ideolojisi Komünizm, Marksist, Kapitalizm veya İslami bir ideoloji olabilir.

Siyasi güç, seçimlerdeki halk tarafından seçilen veya yasaya göre yetkili iktidar sahibi olandır. Siyasi güç türlerinden olan askeri güç ve polis kontrolü güçlerine sahip olan, elinde zorunlu güç ve iktidar bulundurmaktadır (Barsan, 2012: s.6), (Halif, 2019).

Her ülkede üç siyasi otorite vardır. Bunlar; yasama organı, yürütme organı, ve yargı organıdır. Türkiye'yi örnek olarak verecek olursak yasama organı görevi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne verilmiştir. Özetleyecek olursak bu organın görevi, kanun koymak, kanun değiştirmek ve kanun kaldırmaktır. Devlet bir yürütme planı çizer ve bunu yürürlüğe koyar. Bundan dolayı yürütme organı görevi belli olur, yürütme organı ülkenin kanunlarına göre ülke yönetmek demektir. Yürütme görevi Cumhurbaşkanı ve bakanlar kuruluna verilmiştir. Yargı organı ise mevcut yasaların işlerliğini sağlar ve denetler. Bu görev anayasa tarafından bağımsız mahkemelere verilmiştir. Ayrıca yasama organı ve

yürütme organı o mahkemeler tarafından verilen kararlara uymak zorundadır. Dolayısıyla bu güç devlette en üst güçtür. Bu üç organ ve yetkiler bir birini tamamlar ve doğru bir şekilde uygulanırsa ülke ve halk uyumluluk içinde yaşar (Halif, 2019).

1.3.2. Demokrasi

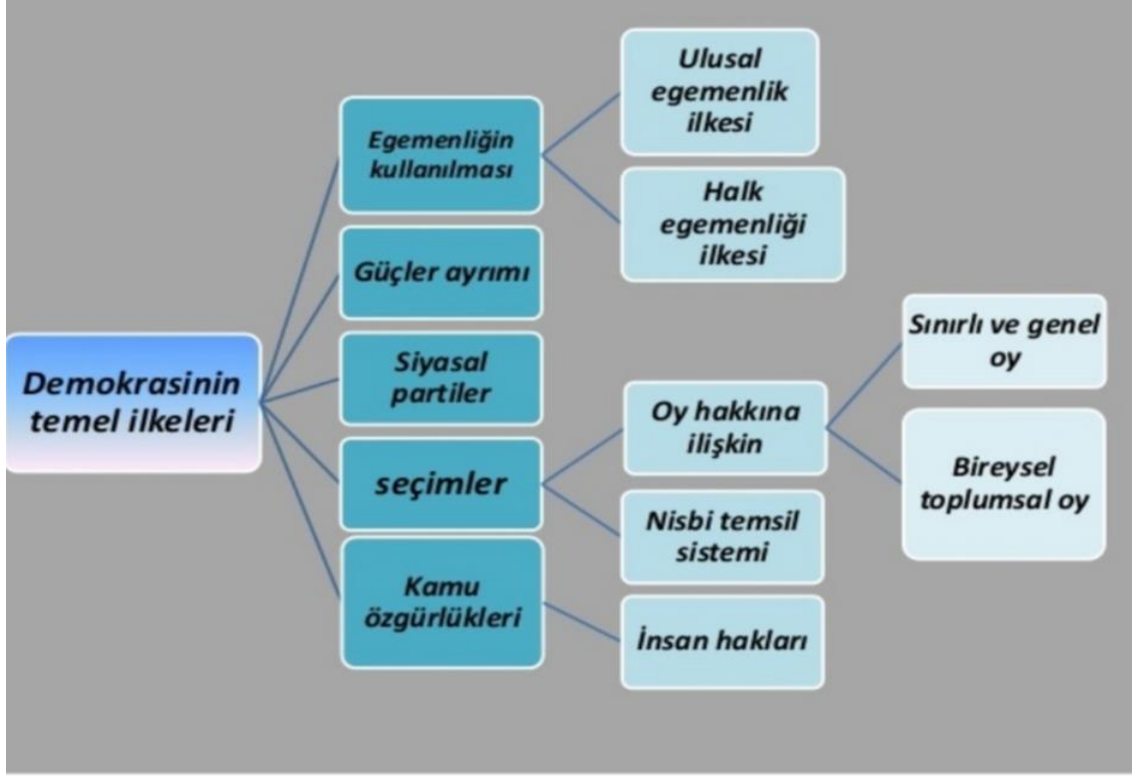
Robert Dahl'ın da belirttiği gibi Yunanca demos, (insanlar), ve kratos, (yönetmek), sözcüklerini birleştirerek demokrasi ya da demokratia terimini ilk kullanan Yunanlılar –büyük ihtimalle Atinalılar- olmuştur. Ancak Dahl'ın dēmos ve kratos'a yüklediği bu anlamlar daha da çoğaltılabilir. Eski Yunanca'da dēmos “halk”ın yanı sıra, “yoksul halk kitlesi” ve “vatandaşlık” anlamına da gelmektedir.

Yine Dahl'ın yönetmek olarak tanımladığı kratos aynı zamanda “kural”, “güç”, “otorite”, “iktidarı kullanmak” (yönetmek) ve “egemen olmak” anlamlarına da gelmektedir (Aktaş, 2015: s.89).

Demokrasi milattan önce 5. yüzyılda Athena'da başlamıştır. Şimdiki dönemde ise en çok kabul edilen ve istenilen siyasi bir sistemdir. Buna rağmen herkesin demokrasi sistemine bakışı aynı değildir. Aynı zamanda bütün ülkelerdeki sistemler bu sisteme uymamaktadır. Bazı yerlerde demokrasi diktatörlüğün öbür yüzüdür ve bir oyun olarak uygulanmaktadır.

1.3.3. Demokrasinin Temellileri

Demokrasi ile medya aralarında tartışılabilen bir ilişkidir. Medya iki taraflı bir silahtır. Demokrasiyi sağlamak için önemli bir rolü olabileceği gibi aynı zamanda diktatörlüğün bir diğer kolu olabilmesi de karışık bir imaj çizmektedir. Bu nedenle farklı görüşler ortaya çıkmıştır çünkü farklı toplumlarda medya farklı bir şekilde kullanılmaktadır. Diktatör siyasi sistemlerinde medya rolü özgürlüğü kısıtlı bir şekilde uygulanır ve aynı zamanda tek yönlü medya topluma hakimdir. Egemen siyasi sisteme göre yönlendirilmeye çalışılır. Ayrıca böyle bir sistem altındaki ülkelerde sosyal medya bile kontrol ve takip altında yani bağımsızlıktan uzak bir şekilde işlev görmektedir. (Şekil 1.2)

Şekil 1.2. Demokrasinin Temel İlkeleri (Türk Dili ve Edebiyatı Dersleri Kaynak Eğitim Sitesi), (Demir, 2010).

Farklı bir açıdan ise demokrasi medya özgürlüğünü sağlamıştır. Demokrasi sistemlerindeki var olan medyanın tarafsız bir şekilde çalışabilmesi mümkündür, farklı görüşleri gösterir. Onun temel görevlerinden biri toplumu aydınlatmak ve gerçeği göstermektir, dolayısıyla medya demokrasi rolünü pekiştirir (Studies Aljazeera, 2013).

Medyanın toplumda eğitsel bir rolü de vardır. Siyasi hayatta toplumdan fertlerin de bulunmasını sağlayabildiği görülmektedir. Seçimlerde partiler planlarını ve programlarını açık bir şekilde yayınlar. Farklı partiler adaylarının propagandasını, vaatlerini, görüşlerini ve mitinglerini medya vasıtasıyla topluma aktarmaktadır. Medya hükümetler ile halkın arasındaki iletişim aracıdır, dolayısıyla demokrasi hareketinde de bilgi alışverişini sağlamaktadır.

Sosyal medya ile geleneksel medya arasında etkili bir ilişki vardır. Sosyal medya geleneksel medyayı tamamlayabilen bir faktördür. Ayrıca geleneksel medya sosyal medyadaki bilgiler ve istatistikten faydalanır, özellikle seçim döneminde bu ilişkiyi en zirvelerde görmek mümkündür. 2018 yılında sosyal medya ve internetteki medyanın çok etkili olmasından dolayı bazı hükümetler tarafından 81 internet sitesi kapatılmış (Unesco, 2019). Genel bir şekilde medya, demokrasi hareketinin üzerinde bir gözlemci rolündedir. Dolayısıyla lobicilik medyayı kontrol etmeye çalışmıştır ama sosyal medya ve internet medyası rolü büyüdüğü için medyayı kontrol etmeye çalışan yöntemler değişmiş ve yeni bir devir için yeni taktikler meydana gelmiştir. Sosyal medya serbest bir sahadır ayrıca duygularla dolu siyasi görüşler ve doğru olmayan bilgiler bulunabilmektedir. Bu nedenle medya aydınlatma rolünde veya manipülasyona yönelik çalışabilmektedir.

Sosyal medya yöneticileri tarafından sosyal medya siteleri siyaset sahasında etkili bir şekilde kullanılabilir. Buna yönelik 2020 Haziran ayında Twitter Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yandaşları ve sevenlerinden 7000 hesabı kapatmıştır. Dolayısıyla Türkiye Twitter şirketini eleştirmiştir. Ayrıca bazı kullanıcılar tarafından Cumhurbaşkanı'nın ailesine hakaret edildiği için Cumhurbaşkanı Ankara Sosyal Medya platformuna ilgili kuralları koyacağını açıklamıştı (DW, 2020). Bundan dolayı bazı hükümetler tarafından bu sahalara, gözetim ve kuralı olmadan kötü bir şekilde kullanılıp toplumun üzerinde tehlikeli bir etkisi olabileceğine dair denetlenmektedir.

Sosyal medyanın siyaset sahasında rolü çok olduğu için seçimlerde çok yoğun bir şekilde kullanılmıştır. dolayısıyla istatistiksel bilgilere göre bir adayın kitlesinin durumu tahmin edilebilmesi mümkündür. Sosyal medya yorumlarla ve birçok farklı görüşle dolu olduğu için herkes kendi arkadaşlarının yorumlarına ve görüşlerine maruz kalabilir bunun da siyaset görüşünü dolaylı bir şekilde etkileyebileceğini görmekteyiz. Ayrıca sosyal medyadaki paylaşılmış seçim kampanyalarında hazırlanan duygu dolu sanatsal içerikler bazı kitleleri etkilediği için oylar terazisinde değişimin olacağı düşünülmektedir.

Medya genel bir şekilde içinde bulunduğu siyasi sistemden etkilenir ve bu sistemin aynası olarak çalışır. Dolayısıyla sosyal medyanın çalışabildiği mekanizmadaki kullanıcılar özgürlük sınırı ve toplumun üzerindeki etkisi gibi kavramlara dikkat etmek zorundadır.

Toplum içindeki siyasi sistemin, sosyal ve ekonomik sistemlerle etkileşim ilişkisi vardır. Siyasi sisteme göre devlet kurumları, sivil ve sivil kurumlar kanunlara ve kurallara uymak zorundadır. Siyasi sistem iktidar sembolüdür. Ayrıca siyasi sistem ülkenin imajını oluşturur. Siyasi sistemler adalet, eşitlik ve toplum refahını sağlamak için vardır ama bu sistemler farklı ve çeşitli olduğu için birçok sonuçla karşılaşmak mümkündür. Siyasetçilerin yöntemleri ve amaçları da farklı olduğu için ülke ve halk bu durumdan etkilenmektedir. Dolayısıyla bazı siyasi kararlar yüzünden ekonomik sonuçların toplum üzerinde olumsuz etkisi olabilir. Bundan dolayı ferdin hayatı bu daire içinde etkilenir.

Toplum fertlerinin hayatı siyasi ve ekonomik kararlardan etkilendiği için siyasi sistemler yüzünden farklı psikolojik, sosyal ve kültürel sonuçlar bulunabilmektedir.

Toplumların ve bireylerin hayatı sistem ve siyaset olmadan olmaz. Geçmişten günümüze kadar farklı dönemlerde ve farklı yerlerde ilkel veya gelişmiş farklı siyasi sistemler yer almıştır. Sisteme göre yaşayan toplum sadece insan toplumu değildir ama farklı toplumlar sisteme göre de düzenlenebilir. Mesela hayvan toplumları yaşadıkları duruma göre hayat sürdürülüyorlardı. Arı toplumu sistematik bir toplum olduğundan bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Sarı filonun hikayesi siyaset ve sistemlerin ferdin hayatında ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Ayrıca toplumlar bu kadar küçük sayılı olmasına rağmen sistem olmadan yaşayamaz. 1967 yılında Süveyş kanalında altı gün savaşı yüzünden durdurulmuş olan farklı düşman ülkelerinden gelen 14 ticari

kargo gemisi vardı ve burada Amerika, Fransa, İngiltere, Doğu Almanya, Bulgaristan, Çekoslovakya, Polonya, ve İsveç ülkelerinden gelen 250 kişi kalmıştı (Senker, 2018).

O gemilerin ülkeleri soğuk savaş döneminde bulunurken ve İsveç dışında aralarında düşmanlık varken 8 yıl boyunca mini siyasi ve sosyal bir sistem oluşturulmuştur. Bununla birlikte yasaları ve milli marşları dahi mevcuttur. Gemilerin üstünde sinema, olimpiyat oyunları ve kilise kurulduğu için insanlar bir grup içinde yer almışlardır. Birbirlerinden farklı veya düşman olsalar bile sosyal ve siyasi sisteme göre ihtiyacını karşılar ayrıca insan, içinde yaşadığı sistemden etkilenebilmektedir (Senker, 2018).

1.3.4. Müzik Etkisi Ve Siyaset

Müzik bir kolektif eylemdir. Müzik de müzisyen ile dinleyici arasındaki ilişkidir. Dolayısıyla bu *Konuda* NeuroImage’de yayınlanan bilimsel araştırmaya göre araştırmacılar yerel beyin aktivitesindeki değişiklikleri takip ederek müzik yapan ve dinleyen insanlar arasında bir senkronizasyon bulunmuştur. Açıkçası vücut müziğe aynı zamanda aynı tepkiyi verdiği için ve sinir hücreleri de aynı şekilde sinyalleri gönderdiği için duyguların anlaşılması aynı duyulduğu şekilde kalabilmektedir. Bundan dolayı müzik toplumsal aktiviteleri pekiştirmek için etkili bir şekilde kullanılabilmesi oldukça önemlidir (Martone, 2020).

Müziğin etkisi ile ilgili daha çok araştırmalar yapılmıştır. Müzik toplum üzerinde oldukça açık ve belli bir etkiye sahip olduğu için bilim adamlarının ve araştırmacıların oldukça ilgisini çekmiştir. Dolayısıyla müzik iş hayatındaki ve spor alanındaki etkisi ayrıca bu etkinin sosyal hayattaki verimliliği üzerinde durulması araştırmalara konu olmuştur.

Herkes spor salonlarında spor yaparken müziğin çalması onun hep orada olduğunu fark ettirmiştir. Ayrıca çok sıkıcı veya zor bir iş yaparken arkada müzik bulunursa işin daha kolay yapılabilirdiği gözlenebilmektedir. Buna göre North Western Üniversitesi’nde bu konuyla ilgilenen bir araştırma yapılmıştır. Bundan dolayı araştırma sonuçlarında güçlü ritimli müzik dinleyen kişilerin işlerini daha iyi yapabildiği ve sosyal durumlarda daha iyi bir şekilde davranabildiği sonucu elde edilmiştir. Ayrıca bu tip müziği dinleyenlerin müzikli grup ortamlarında daha iyi bir şekilde çalışabildiklerini açıklamışlardır. Bu araştırmayı yapan araştırmacı güçlü ritimli müzik dinleyenler kendilerini daha güçlü, enerjili ve kontrol edilebilir hissederken, farklı grupta aynı müziği düşük tempolu halde dinleyenlerden farklı sonuçlar elde edilmiştir (CNN, 2014). Bu araştırmadan çıkan sonuç seçim kampanyalarında kullanılan müziğin nasıl ve niye seçildiğini anlatmıştır.

Müzik ile siyaset arasında çok eski bir ilişki vardır. Siyaset müziği etkiler ve müzik siyaset tarafından etkilenir. Bundan dolayı müzik sanatın alt türlerinden biri olduğu için müzik sanatı ve şarkılar halkın sesi olmuştur. Bu ses çok topluluk sorununu kapsayıp açıklamıştır. Genel olarak sanat anlatacağı mesajları örtük bir şekilde ifade edebilir, bu sebeple bu gizlilik sanatçıyı yüreklendirebilmektedir.

Siyaset etkisi ve yönetim sistemi sanatın içeriklerini etkileyebilir, dolayısıyla müzikten etkilenilen durum çıkmış olduğu sahada görünebilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde jazz müziğinin rolü Afrikalıların sosyal ve siyaset farkındalığını artırmaktaki gibi farklı yerlerde müziğin sosyal ve siyasi anlamda etkisi çok belli bir şekilde görünmüştür. Müzik ve şarkıların siyasi ve yönetim sistemini yansıtır. Arap baharı döneminde çıkan müzikte ve demokrasi sistemlerde kullanılan müzikte de görünebilmektedir. Sanat ve müzik, medya ve gazetecilik özgürlüğü gibi siyaset ve yönetim sistemi tarafından belirlenir. Şarkının gücünün etkisinin ne kadar büyük olduğu bilindiği için siyasi bir silah olarak kullanılmıştır.

Müzik geçmişten günümüze kadar siyasi olaylarla hep bağlantılıdır. Müzik hem muhalefet hem de direniş aracı olarak kullanılmıştır. Müzik; protestocuların sesi olduğu kadar, seçim propagandalarında yer almış ve savaşların silahı olarak da kullanılmıştır.(Street, 2001: s. 120).

1972 yılında “Give Ireland Back to the Irish” şarkısı gibi siyasi ve sosyal durumları anlatan ve sözlerle protesto eden şarkılar yer almıştır.

Give Ireland back to the Irish	İrlanda'yı İrlandalılara geri verin
Don't make them have to take it away	Onları almak zorunda bırakma
Make Ireland Irish today	İrlanda'yı bugün İrlandalı yapın
Great britian you are tremendous	Harika ve geniş Britanyasın
And nobody knows like me	Kimse benim gibi bilmiyor
But really what are you doing?	Ama gerçekten ne yapıyorsun?
In the land across the sea	Denizin karşısındaki karada
(The Musical Steve Kanalı, 2012).	

Şarkı güçlü sözleriyle sanki siyasi bir mitingde konuşan bir lider sözü gibi durumları anlatıp ve yüksek sesle protesto edip problemlere odaklanmıştır. (Street, 2001: s. 118).

Popüler müzik sadece tüketim ve eğlence aracı değildir. Popüler müzik farklı bir bakış açısıyla toplumun bir kitlesinin protesto sesi olmuştur. Popüler müzik yeni bir şey değildir. Popüler müzik farklı zamanlarda ve farklı yerlerde farklı bir şekilde üretilip ortaya çıkmıştır. Popüler müzik yeni neslin toplumla ilişkisini ve siyasetteki sesini ifade etme aracı olarak kullanılmıştır. (Street, 2001: s. 121).

Film müziği veya arkadaki müzik sanat eserinin içindeki mana ve mesajı duygulandırarak pekiştirdiği gibi medya ve siyaset alanlarında aynı rolü yapmaktadır. Haber bülteni bir örnek olarak verilirse, uluslararası sabit bir simgesi vardır. Ezgi ve kompozisyon değişir ama yine de aynı ritim ve aynı duyguyu yaratmaktadır. Haber bülteni ciddiyet ve merak uyandıran müzikle halkın bilinçaltında kod yaratmıştır.

Bu şekilde bütün haber ve siyasi programların içeriklerini yansıtabilen ve hafızada sabit tutulan bir kod olarak müzik yaratmaya çalışmışlardır. Buna bir örnek olarak devrim ve darbe teşebbüsleri haberlerindeki kullanılan müzik gibi kalp atış hızını artıran ve yayınlanan haber dinleyicisi sanki

olayların içindeymiş gibi hissettirilir. Diğer ölüm veya üzücü haberlerdeki röportaj düşük ritimli ve özgün ezgiyle izleyicinin bu durumu anlamasından ziyade hissetmesini amaç edinerek yayınlanmaktadır. Müziği bu şekilde kullanan sadece siyasi programlar değildir. Her türlü program içeriğini iyi bir şekilde yansıtabilen bir müzik yapmaya çalışmaktadır. Ayrıca seçim kampanyalarında kullanılan müzik türü ve ezgisi buna yönelik yapılmaktadır. Müziğin kendisi bir partinin kimliğini yansıtarak mesajını ulaştırır ve bunu birkaç örnekle ifade edebilmek mümkündür. Medya, Sanat ve müzik beraber nasıl bir siyaset veya demokrasi simgesi ve aracı olabildiğini anlatmıştır.

2014 Türkiye yerel seçimlerinde kullanılan Recep Tayyip Erdoğan Dombra şarkısı, seçim döneminde en yaygın müziklerinden ve şarkılarından biriydi. Başta şarkıda en çok dikkati çeken dombra müzik aletinin sesidir ve bu alet bu şarkıda ve o dönemde kullanıldığı için çok etkili bir iz bırakmıştır.

Dombra ilk Kazakistan'da çıkmıştı ve Türkler arasında ortak bir müzik aleti haline gelmiştir. Dombranın sesi vatana ve marşlara yakışan bir sestir. Ayrıca Nogay marşında kullanılan dombra sesi Recep Tayyip Erdoğan şarkısında da kullanılmıştır. Nogay marşı veya Göktürk savaşları marşı müziği ve tarihçesinin bağlantısını örtük bir şekilde kullanılarak seçim malzemesi haline gelmesini ; savaş, galibiyet, Türklerin tarihine dönmek, Asalet, coşku gibi kavramları çağrıştırarak milli duygularını seçimle bağlayıp bilinçaltına verdiği mesajla hissettiriyormuş (mihrilee Kanalı, 2014).

Şarkının şarkıcısına göre şarkının halka anlatılıp gönderilen duyguların nasıl etkili olacağını da belirtmektedir. Dolayısıyla sanatçı Uğur Işlak Bey'in sesi melodik ve kalın olması aynı zamanda şarkının ritmi ve marş melodisine uygun olması şarkı sözlerini anlayamayanların da aynı duyguları hissetmelerini sağlamıştır. Melodi ve şarkı müziği, hafızadaki tarihi anlar veya bilgileri psikolojik bağlantılarla şarkı sözünü anlamayanların duygularını da etkileyebilir.

Şarkı cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın hakkındadır. AK Parti yerel seçim kampanyası Cumhurbaşkanlığı Recep Tayyip Erdoğan imajını içerir. Dolayısıyla şarkının sözü Sayın Erdoğan'ı anlatmaya çalışmıştır.

Ezilenlerin gür sesidir o
Suskun dünyanın hür sesidir o
Göründüğü gibi olan,
gücünü milletten alan,
Recep Tayyip Erdoğan,

Halkın adamı Hakkın aşığı
O milyonların umut ışığı
Mazlumlara sırdaş olan,
Gariplere yoldaş olan
Recep Tayyip Erdoğan,

Oldu her zaman sözünün eri
Çıktığı yoldan dönmedi geri
Kararlıdır davasında,

anaların duasında
Recep Tayyip Erdoğan,
Sözü dosdoğru yoktur riyası
Zalimlerin korkulu rüyası
İnandığı yolda giden,
Yıllardır beklenen lider,
Recep Tayyip Erdoğan (mihrilee Kanalı, 2014).

Şarkının sözünü analiz edecek olursak birinci ve ikinci kısımlar Erdoğan'ın adaletin yanında olduğunu ve mazlumlara hep yardım ettiğini anlatır, ayrıca şeffaflığı seven ve milletinden gücü alan bir lideri belirtmişlerdir. Üçüncü ve dördüncü kısımlar ise kalkınma hareketine yönelik doğru giden lideri ifade eder. “Anaların duası” cümlesini kullanarak İslami ve geleneksel imajı yansıttığı söylenebilir. Bundan dolayı şarkı Erdoğan'ı anlatarak, Adalet ve Kalkınma partisini dinleyicilerin bilinçaltlarına anlatmış oldu. Zihinsel bir bağlantı kurarak imajını yaratmış oldu. Bu şarkının müziği, şarkıcısı, sözleriyle etkili bir iz bırakmıştır.

Demokrasi siyasi sisteminin yüzünden seçimler olurmuş. O seçimler kampanyaya ihtiyaç duyarbundan dolayı medya ile ilgilenenler reklamcılık, gazetecilik ve saire gibi kampanya veya propaganda üzerinde çalışır, propagandada en etkili araçlarından biri sanattır. Şarkı ve müziğin psikolojik etkisinin çok olduğu bilindiği için şarkılar ve farklı müzikler birçok alanda kullanılır özellikle siyaset propagandasında oldukça karşılaşmaktayız. Bir şarkı, içerisinde tarihi ve geleneksel değerleri, siyasi mesajı, milli duyguları, hayalleri ve vaatleri taşıyabilir. Bu nedenle şarkı en kalıcı ve en etkili medya aracı haline gelmiş olur.

Siyaset ile müziğin arasındaki ilişki siyasi tarih boyunca olaylarla ve önemli isimlerle doludur. dolayısıyla olaylar siyaset alanında müziğin önemini anlatmıştır. Müzik 19. yüzyılın başındaki Avrupa'da yeni değişikliklerden etkilenip o değişiklikleri anlatıyormuş. Beethoven bir örnek olarak dokuzuncu senfonisinde bulunduğu yeni dönemin yeni kavramlarını ve devrimin çağrışımlarını sanatsal ve müziksel bir şekilde anlatmıştır. Bu senfoninin kasidesi dönemin filozoflarının monarşiyi sona erdirme çağrıları gibi siyasi fikirlerinden etkilenmiştir (Alaraby, 2020), (masterofacdsuckaS Kanalı, 2007).

Önceki dönemlerde sanatçı devletin yöneticilerine bağlıdır. Ama Beethoven'ın bulunduğu dönemin bağımsızlığı müziğini etkilemiştir. Sanatçının siyasi baskı olmadan kendi maddi bağımsızlığı varken halka gerçek bir sanat sunabilmesi mümkündür. Aksi takdirde sanatçı kendi fikirlerini ve gerçek duygularını samimi bir şekilde halka sunmayabilir. Sadece müzikle siyaset karışımını sunan Beethoven değildir Wagner Der Ring Des Nibelungen operasında da kendi siyasi fikirlerini dramatik ve sembolik bir şekilde aktararak halkı yönlendirmeye çalışmıştı (Alaraby, 2020).

Siyaset dünyasında bir şarkı kendi sahibini öldürebilir. Tarih farklı yerlerde ve farklı tarihlerde bir şarkının kendi sahibini öldürme sebebi olabildiğine tanıklık etmektedir. Joe Hill'in hikayesindeki gibi bunu çok iyi anlatabildiği ifade edilmiştir. Geçen yüzyılın ilk on yılında Amerika'daki Utah Eyaletinde müzisyen ve siyasi şarkının sözünü yazan Joe Hill aktivist ve dünya işçiler federasyonu üyesi olarak da biliniyormuş (Alaraby, 2020).

Joe Hill müziği ve şarkı sözlerini inandığı fikirler ve kendi davası için kullanmıştı. Hill dünya işçiler federasyonuna katılmak ve işçilerin hakları için yapılan grevleri ve bunun gibi etkinlikleri şarkı silahıyla düzenlemişti. Joe Hill'in şarkıları çok güçlü bir etki bıraktığından dolayı şirketlerin yöneticileri ve yerel siyasetçiler Joe Hill'den kurtulmak için onun üzerine haksız bir şekilde öldürme suçunu atmışlardır bu suçtan dolayı Joe Hill idam edilmiştir (Alaraby, 2020). Bu hikayeden şu sonucu çıkarmaktayız. Şarkı yeri geldiğinde bir tüfek gibi olabilir. Korkutucudur ve sahibini de öldürebilir (Alaraby, 2020).

Amerikada Donald Trump'ın davranışları müziğin siyasette kullanımına örnek oldu. Donald Trump'a sağcı cumhuriyetçileri destekleyenleri temsil eden müzik "Country" müziğidir. Trump Amerikan Batının kültüründen uzakta olmasına Manhattan'da doğmasına ve yetişmesine rağmen Trump Suudi Arabistan'a gittiği seyahatte Toby Keith "Country" müziğinin ünlü şarkıcısının yanına götürmüştür.

Siyasette sadece müzik ve şarkı sözleri kullanılmaz. Şarkıcı ve müzisyenin de simge ve sembolik bir mesaj olarak kullanılabilmesi mümkündür ve bu konuyla ilgili farklı tarihlerde ve farklı yerlerde hatta farklı alanlarda da örnekler bulunabilmektedir (Alaraby, 2020).

Öbür tarafta 2017 yılı seçim döneminde Donald Trump'ı istemeyenler ona karşı da müzik silahını kullanmışlardır. Dolayısıyla yazar Dave Eggers seçim gününe kadar " otuz gün, otuz şarkı " projesine Amerika sanatçılarını katılmaya çağırmıştı. Dave Eggers şarkılarının etkisinin ne kadar güçlü olduğunu bildiği için kendi mesajını ve görüşünü şarkıyla ifade etmeye çalışmış. Bundan dolayı halka şarkılarla Trump'ın ne kadar yanlış bir seçenek olduğunu iletmek istemiştir (Alaraby, 2020).

Farklı bölgelerde sanatçıların imajını kullanılmak aynı mantıkla yürütülüyormuş. Buna dair bir örnek 2020 yılında Fransa cumhurbaşkanı Macron'un Lübnan ziyaretinde bulmak mümkündür. Macron'un Lübnan'a siyasi durumunu değerlendirmeye geldim demesine rağmen onur madalyasıyla kahve içmeye Fayruz'u ziyarete gitmiştir.. Fayruz'un siyasi bir figür olmamasına rağmen Macron'un ilk ziyareti siyasetçilerden önce Fayruz'un evine olmuştur (AlJazeera kanalı, 2020).

Fayruz'un sesi Lübnanlıları bileştirir. Geçmişten günümüze kadar Fayruz'un imajı Lübnanla bağlıdır. Sokaklarda hükümete karşı eylemlerde bile Feyruz'un şarkıları söyleniyordu. Ayrıca Feyruz bir halkın mutluluğu ve bir vatanın umudu olarak bilindiği için Macron'un ziyaretinden dolayı Fayruz'un imajından bir propaganda aracı olarak faydalanma konusu tartışılmıştı (BBC, 2020).

Platon'un müzikte herhangi bir değişiklik, yenileme veya bozulma gibi devlet siyasi sistemi üzerinde etkisi bulunmakta olduğu görüşünü Cerulo'nun toplumun yaşadığı siyasi olaylar müziği etkiler görüşüyle birleştirirsek Türkiye'deki Suriyeliler tarafından üretilen müziğin biçimi daha çok netleştirilebilir.

Arap Baharı 2011 yılında başlayan Suriye devriminden itibaren savaş zararı ve hayati tehlikeden dolayı Türkiye'ye milyonlarca Suriyeli göçmüştür. Bu göçmenlik sadece siyasi bir göçmenlik değildir. Bu göçmenliğin hem maddi hem de manevi yanları vardır. Bir insan bir yerden yere taşınınca sadece bedeniyle taşınmıyor, hem bedeniyle hem de kültürüyle taşınıyor. Buna dair Türkiye'ye gelen Suriyeli göçmenler arasında her türlü insan bulunabilmektedir. Dolayısıyla halkı yansıtabilen müzikle meşgul olan sanatçıların veya sanatçı olmaya çalışanların sosyal medyadaki güçlü etkisi görülebilmektedir. Bundan dolayı bahsedilen şarkılardan biri Welcome Hayati şarkısıdır.

Welcome Hayati şarkısının klip çekimi Türkiye'de yapılmıştır. Şarkı Türkiye'de ikamet eden bir Suriyeli genç ile bir Türk kız arasındaki aşk hikayesini anlatıyordu. Şarkı genel ve romantik bir şarkı gibi görünüyor ama şarkı göçmenlik etkisini ve yeni toplumun şeklini yansıtıp anlatmıştır. Şarkıdaki hikaye gerçek veya abartılı bir aşk hikayesi olabilir ama mutlaka şarkı toplumdaki değişikliklerden bahsetmiştir. Bu şarkı yeni durumlardan etkilenmiş bazı Suriyeli şarkıları gibi Suriyeli söylemiş, Ve klipteki şarkıcının stili Suriyeli tarzına göre görünmesine rağmen Türk izi güçlü bir şekilde vurgulanmıştır. Müzik toplumun üzerindeki bulunan değişiklikleri yansıtmaktadır. Suriyeliler kendi müziğinden ve kendi dilinden vazgeçmemesine rağmen Suriyelilerin içinde bulunduğu farklı ve yeni Türk toplumundan etkilendiği görünebilir. Bundan dolayı Suriyeli şarkıda hem Türk şarkıcı hem de Suriyeli şarkıcı bulunmaktadır. Ayrıca şarkılar sadece Suriyeli değil artık Türkçenin etkisinin de belli bir şekilde meydana geldiğini görmekteyiz (Hamada naşvati kanalı, 2021).

Şarkılar sadece uluslararası büyük siyasi olayları veya ondan çıkan sonuçları anlatmamıştır. İçişleri Kararları ve yansıtılan sonuçları da anlatmıştır. 2019 yılında Rahhaluna Ministanbul şarkısı Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Suriyelilerin durumları hakkında kararından ve oluşturulan durumlardan bahsetmişti. Suriyeli ve Suriyeli müzikte direkt cümlelerle ve açık bir şekilde yeni karardan etkilenen Suriyelilerin görüşünü anlatmıştır (Anis, 2019).

2019 yılında hükümet tarafından İstanbul ilinde kaydı olmayan Suriyelilerin İstanbul'u terk etmek için ekim ayının sonuna kadar verilen süre kararına Suriyeliler tarafından verilen tepki şarkılarla açıklanmıştır. Ve kayıtlı olduğu şehri bırakan iş bulamayan İstanbul'a giden Suriyeliler bu şarkının sözleriyle tepkisini anlatmışlardır.

(Bizi İstanbul'dan sınır dışı ettiler, Bir şey diyemeyiz, Akıl kalmadı, Kimliği yok olan hiç bir şeyi yok demek, Hayatımızdan bizi nefret ettirdiler, Ekmeğimizde gözleri var, Gece-gündüz çalıştırdınız sonra köle gibi gönderdiniz, Bir Suriyeli ve 5 Türk, Bu Erdoğan'ın kararı) gibi cümleler acı çeken, işyerinde zorluk yaşayan bazı Suriyelilerin görüşünü anlatmıştır. Ayrıca şarkıda bir Türk temsilci tarafından

(Arap, Arap) kelimesini vurgulaması Suriyelilerin Türkler tarafından Arap oldukları için ırkçılığa maruz kalmasını anlatmıştır. Bu şarkının sözleriyle, bu basit cümlelerdeki verilen iki karar şunlardır; yeni kimlik kararı ve her çalışanın Suriyeli beş Türk çalıştırması zorunluluğu eski çalışma kararıdır. Karara karşı tepkiler, iş yerlerinde Suriyelilerin durumları, Türkiye’de yaşayan bazı Suriyelilerin görüşü ve duydukları anlatılıp kaydedilmiştir (Anis, 2019).

1.3.5. Beethoven ve Napolyon

Büyük müzisyenin kendi zamanında ve bulunduğu yerde sadece bir sanatsal izini veya müzik eserini bırakıp gitmez. Toplumda çıkan olaylar ve yeni değişimlerde özellikle siyasi olanlarda Beethoven gibi katkısını sağlarlarmış. Beethoven her zaman toplumdaki halkın arasında bulunan sınıflandırmadan dolayı acı çekmiştir. Ünlü ve başarılı müzisyen olmasına rağmen sıradan bir insan gibi muamele görmüştür. Beethoven aristokrat olmadığı için aşk hayatı hep başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Çünkü aristokratın kızıyla, hocasıyla ya da sıradan bir insanla bile devamlı ve ciddi bir ilişkide bulunması kabul edilmemekteymiş. Bunun yüzünden Beethoven Fransız devriminden çok umutlanmış ve Napolyon’un bu sistemi değiştirmesinin hayalini kurmuş dolayısıyla Beethoven yeni kahraman üçüncü senfonisine Napolyon Bonaparte adını vermiş, aynı zamanda Beethoven’in içindeki devrimsel sesi anlatan senfoni, Beethoven’in Napolyon’dan Fransız devriminin gerçek amacından umutlandığı değişimleri bulamayınca bu devrimsel ses isyan sesi olmuştur. Dolayısıyla senfoni artık Napolyon senfonisi değildir. Beethoven Napolyon ismini kaldırdığı için artık sadece üçüncü senfoni olmuştur (Almusallamani, 2020).

Beethoven siyasi olaylara karışan veya etkilenen başka eserler de yapmıştır. Wellington's Victory senfonisi, Fidelio, dokuzuncu senfoni gibi eserler söz konusu olmuştur. Beethoven 1813 yılında hayır yardım etkinliğinde savaş yüzünden mağdur kalanlar için Wellington's Victory senfonisi sunmuştu, Aynı zamanda Beethoven eski kahramanı Napolyon’un yenilmesini bu senfoniyle anmış oldu (Almusallamani, 2020).

1805 yılında Beethoven Fidelio Operasını seyircilere sunmuştu. Beethoven Fidelio Operasında Fransız Devrimi döneminde halka adaletsizlik yüzünden olan bir hikaye anlatmıştı ama sonunda mağdur olan karakteri kurtulmuş oldu. Aynı Fidelio Operası’na 1814 yılında siyasi viyana konferansında tanıklık etmişti (Almusallamani, 2020).

1824 yılında Beethoven’in dokuzuncu senfonisi sunulmuş. Beethoven’in müziği, şair Friedrich Schiller’in sözleriyle beraber büyük bir başarıyla karşılaşmıştır. Dolayısıyla Beethoven’in senfonisindeki son bölümün (Ode an die Freude) kasidesi Avrupa birliğinin resmi marşı olmuştur (Almusallamani, 2020).

1.3.6. Mısır’da Mahraganat Müziği

Beethoven ve Mozart'tan önce Mısır'daki Mahranganat şarkılarına kadar siyaset ile müziğin arasında etkileşim ilişkisi olduğu görülmektedir. Gecekondu mahallelerinden çıkan Mahranganat şarkıları 25 Ocak 2011 yılında Mısır devriminden önce vardı ama devrimden sonra daha yaygın bir hale gelmişti. Rap şarkılarına benzeyen Mahranganat şarkılarının yapımcılık malzemeleri ucuz ve kolay olduğu için bu şarkılar çok kolay üretiliyordu. Ayrıca şarkıcının sesi için büyük imkanlara, şan ve müzik eğitime ihtiyaca gerek olmadığı için herkesin yapabilme imkanı vardı.

Mahranganat şarkıları çok eleştirilere maruz kalmıştır. Bu şarkılar genel toplumun zevkine ve topluma uygun olmayan kelimelerin kullandığı için birçok kişi tarafından kabul edilmemiştir. Mahranganat'ın uygun görmemesine rağmen tükeniyordu. Gecekonduların varlığına neden olan siyasi problemlerden çıkan ekonomik kriz Mahranganat şarkılarının varlık sebebidir. Dolayısıyla toplumdaki var olan bu sınıf insanlara kendi seslerini dinletmek istemişlerdi. Mahranganat yapanlar kendi dili, kendilerine ait bir tarzı, karşılaştıkları problemleri, temsil ettikleri sınıfı ve onlara ait hayatıyla yani tüm detayların karışımıyla Mahranganat şarkıları şeklini almıştır. Ve yeni hayatta müziğin izini bırakmıştır (İbrahim, 2016).

1.4. Müzik Bir Tarih Arşividir

1.4.1. Tarih ve Tarih Bilimi

Her şeyin bir kökü ve tarihi vardır. Milletler ve halklar, insan, bilim ve sanat, taş, hayvan ve bitkinin bile bir geçmişi ve bir tarihi vardır. Geçmiş ve tarih bugünü oluşturmuştur. Bu yüzden Tarih bir bilim dalı olmuştur. İnsan her şeyi araştırmak ister, dolayısıyla bir şeyi iyice anlamak için nesnenin kendi kökünü araştırıp bilmek gerekir. İnsanın bir medeniyet kurmak için de tarih okuması ve anlaması şarttır. İlk tarihçi İbn Haldun'a göre tarihçilikte sadece aktarma yeterli değildir. Ölçüm ve revizyon olması da gerekir.

Filozoflar tarihin anlamı konusunda ikiye bölünmüştür. Ortaçağ düşünürlerinin arasında bu konuya en hakim açıklama Aziz Augustinus'un açıklamasıdır. Augustinus'a göre insanlık tarihi Rabb'in insanın kurtuluşu için dünyanın yaratılışından kıyamet gününe kadar planıdır. Konuya hakim olan ikinci açıklamaysa Rönesans'ta filozof Voltaire'nin açıklamasıdır. Bu açıklamada insanın tarihin nesnesi olduğunu yorumlamıştır (Hanawy, 2018).

Farklı yerlerde farklı zamanlarda farklı milletlerin ne yaptığı, nasıl bir medeniyet kurduğu, topraklarını nasıl koruduğu ve hangi hatalarından ders çıkardığı ve öğrendiği tarihi yazması, okuması amaçlarından biridir. Aynı zamanda tarihte sosyal ve duygusal problemlerin çözümleri bulunabilmektedir. Tarih her şeyle bağlıdır. Her konunun kendi tarihinden faydalanmak mümkündür. Bilim milletler tarihi. Savaşlar insanlık tarihi ve insan kendi tarihinden bugüne kadar bir zincir veya dizi kurabilir. O dizinin bölümlerinde bugünün anlaması ve var olan problemlerin çözülmesine yönlendirme bulunabilmektedir.

“Tarih kendini tekrar eder” sözü hep yaşanıp söylenmiştir, dolayısıyla devlet, millet veya insan olarak bu sözü göz ardı etmemesi gerekir. Buna dair tarihten ders çıkarmayanlar tarihte bulunmuşlardır, Napoleon ve Hitler’in hikayelerinde bu sözün önemine çok iyi bir örnek bulunmuştur.

1812 yılında Fransız Ordusu liderliğindeki Napoleon Rusya’yı işgal etmeye gitmiştir. 1942 yılındaysa Hitler aynı sebep için Rusya’ya gitmiştir, bu yüzden Hitler Napoleo’nun yenildiği aynı sebeplerden dolayı yenilmiştir. Tarih bunun gibi hikayelerle doludur, özellikle siyaset ve savaş alanlarında birçok hikayede zalimlerin sonlarının aynı olduğu çok belli bir şekilde yaşanıp görülmüştür (Hanawy, 2018).

Tarih okumanın önemlerinden biri Eski Antik Milletlerinin sırlarını çözmektir. Tarihte binlerce yıl önce farklı milletlerin yaşam tarzı, icat ettikleri, eski dilleri, sanatları ve onların hayatından çıkarılan dersler bulunmaktadır. Ayrıca her insanın kendi ülkesini ve ait olduğu milletin tarihini öğrenmesi gereklidir. Milletleri ve ülkeleri birbirlerinin tarihlerinden öğrenmek önemlidir. Çünkü bir milletin tarihinde öbürlerinin şimdiki zamana ait veya gelecekteki sorunlarının çözümü bulunabilmektedir. Ayrıca milletleri daha iyi anlamak için o milletin tarihini okumak oldukça önemlidir. Bilim de birikimlidir, bundan dolayı bilim alanında yeni bulunmuş ve yeni icat edilen eski olgular ve kuramlar üzerinde güncellenip bulunmuştur.

İslam dininde tarih öğrenmenin önemi belli bir şekilde vurgulanmıştır. Dolayısıyla Kuran-ı Kerim’de eski milletlerin tarihinde ve hikayelerinde bulunan bazı olaylar ve öğrenilmesi gereken dersler bulunmaktadır. Hz. Muhammed’in (SAV) hayatında fetihler ve önemli tarihi bilgiler vardır. Ayrıca müslümanların dinini iyice öğrenmek için Hz. Muhammed’in (SAV) hayatı ve sünnetini öğrenmek önemli ve gereklidir. Bir Müslümanın İslam tarihini öğrenmesi de kendi ümmetiyle bağlı kalmasını sağlayabilir.

1.4.2. Tarih ve Arşivleme

Tarih bilimi arşivleme üzerine oluşturulmuştur. Milletlerin tarihi farklı ve önemli olaylarla doludur. Dolayısıyla bu olaylara tanıklık yapan arşivde kalan belgelerdir. Ayrıca tarih yazmak için doğrulama ve inceleme süreçlerinden geçirilmesi gerekir yoksa tarih üzerinden çıkan bilgiler şüpheli kalır ve yanlış tarihi bilgiler aktarılmış olur. Fransa, İtalya, İspanya, Türkiye ve Mısır gibi ülkeler arşivleme konusuna önem verdiği için Türkiye’de bir örnek olarak Osmanlı arşivinin sadece Türk tarihine değil İslam ve Arap tarihine de katkısı olmuştur. Ayrıca Mısır’da Mısırlı arşivi kurulmuştur hatta arşivleme çok önemli olduğu için Kahire Üniversitesi’nde “Arşivler ve Kütüphaneler Enstitüsü” de kurulmuştur.

Arşivleme hem bireysel iş hem de kurum ve devlet işidir. Her insan kendine ait ve geçmişine tanıklık yapan belgeleri kaydedip arşivleyebilir. Devlette sadece tarihle ilgilenen arşivler mevcut değildir, halk ve fertlerle ilgili arşivler de bulunmaktadır. Ayrıca idari, siyasi, askeri, edebiyat ve sanat, dini, haritalar ve yargı arşivleri de bulunmaktadır.

İslam Tarihi'nde arşivleme rolü çok önemlidir. Baştan Kuran-ı Kerim'i yazmak ve peygamber Hz.Muhammed'in (SAV) sünnetini inceleyip doğrulamak, önce sahabe hayatlarını daha sonra Raşid halifelerin biyografisini kaydetmenin İslam aleminde çok büyük bir yeri vardır. Müslümanlar kendi dinini ve mirasını korumak için sadece arşivleme değil, doğrulamaya ve incelemeye de çok önem vermişler ve bilimsel bir şekilde ilgilenmişlerdir. Dolayısıyla bir hadisi şerifin Hz. Muhammed'e ait olduğunu veya olmadığını ispat edip kaydetmek için birçok süreçten geçiriyorlardı. İnceleme süreci çok sıkı ve dikkatli yöntemlerle yapılmaktadır ve bunun sayesinde bu kadar muhteşem bir arşiv bulunmaktadır. İslam tarihinde arşivleme sadece Arap arşivinde değil Osmanlı arşivinde de yer almıştır (Assuyan).

1.4.3. Müzik Arşivlemesi

Müzik tarihi ve kültürel bir mirastır, dolayısıyla her değerli mirasın korunması gerekir. Müzik farklı milletlere ve farklı medeniyetlere tanıklık yapmıştır. Müzik, tarih boyunca toplumdaki değişikliklerden ve büyük tarihi olaylardan etkilenmiştir. Müzik, var olduğu asrın özelliklerini anlatıp kaydetmiştir dolayısıyla müzik tarihi bir arşivdir. Bundan dolayı, bu değerli tarih kaydetme aracını korumak için bazı kurumlar ve kişiler kendi alanında görev almışlardır.

Müzik arşivlemesi insanların çoğunun hayatındadır. Yıllar boyunca gittiğimiz yerlere ait müzikler, yaşadığımız anıları anımsatan müzikler, öğrendiğimiz dillere ait müzikler, geçirdiğimiz yıllarda dinlediğimiz müzikler, tanıklık ettiğimiz farklı siyasi olayları veya savaşı anlatan müzikler, kendi cep telefonlarımızda bulunmaktadır. Biz bilmeyerek müzik arşivlemesini yapıyoruz ama eski tarihlerden şimdiye kadar müzik koruması ve arşivlenmesi farklı bir yöntemler üzerinden yapılmıştır. Müzik, insanlar üzerinde kaydedilip farklı nesillere aktarılmıştır ama bu yöntem kaydetmek için yeterli değildir. Ayrıca sadece ünlüler müziklerle ilgilenmiştir bundan dolayı müzik notasyonu icat edildikten sonra geçmiş ve eski tarihte bulunmuş olan müzik şimdiye kadar korunmuş oldu. Müzik arşivlemek artık teknolojik araçlar sayesinde daha güvenli ve daha kolay bir şekilde yapılmaktadır dolayısıyla elektronik arşivler televizyon kanallarında veya internet sayfalarında bulunduğu için halk kolayca bu arşive erişebilmektedir.

1.4.4. Tarih öncesi Müzik

Müzikten bahsedilince akla ünlü, bilinen müzikler gelir; Modern müzik, Beethoven, Mozart veya Eski Antik Mısırlı müziği bile gelebilir ama keşfedilmiş gerçeğe göre müzik bu asırlardan çok daha eskidir. Yeni araştırmalara göre insan 36 bin yıldan beri müziği biliyor. İnsan baştan hayvanların ve kuşların seslerini taklit etmiştir daha sonra kendi müziğini yapabilmeyi başarmıştır (Abdulazim).

Almanya'da bir mağaranın içinde Alman araştırmacılar tarafından en eski müzik aleti bulunmuştur. En eski müzik aleti olan flütün 21.8 cm uzunluğu artı 5 deliği ve 4 çizgisi vardır, kartal kemiklerinden yapılmış flüt özel ve dikkatli bir şekilde tasarlanmıştır (Abdulazim).

Eski insanlar eskiden beri sanatı bilirler ve bu sanat eski hayatın özelliklerini anlatır. Paris Müzesi'nde tarih öncesine ait 23 müzik aletiyle müzik konseri yapılmıştır. Afrika'da bulunmuş o eski müzik aletlerin sesleriyle binlerce yıllar arasında bir ses köprüsünü kurmuştur ayrıca o tarih öncesinden gelen ses eski insanların nasıl yaşantısından ve sanata verdiği önemden bilgiler anlatabilmektedir (Alğad, 2014).

1.4.5. Antik Çağlarda Müzik

Antik çağlarda ve medeniyetlerde müzik rolü belli bir şekilde bulunmuştur. Farklı yerlerde eski tarihi eserler üzerinden eski çağlarda müzik bulunduğu ve eski medeniyetlerde müziğe değer verildiği kanıtlanmıştır.

1. Irak'ta 4400 yıldan önceki kendi müzik aletleriyle kraliyet mezarlığına gömülmüş kadınlar, onlara ait iskeletleri müzik aletleriyle beraber bulunmuştur artı 4580 yılından önceki çivi yazısıyla yazılmış müzisyen kadınların isimlerinin keşfedildiği o yerde ve o çağda hem müziğin değerli olduğunu hem de müzik alanında kadınların rolünü anlatmıştır (Beşir, 2007).

4650 yılından önce Irak'ta bulunmuş olan müzikle hayatını kazanmış olanlar ve oyulmuş müzik çizimleri, Sümer ve Babil Uygarlığında Arp aletinin törenlerde kullanılması, dini ritüellerde müziğin bulunması, müzik okulları ve müzik eğitime önem vermek, eski çağlarda müziğin var olduğuna ve değerli olduğuna kanıt getiren tek eserler değildir. (Beşir 2007). Asur uygarlığında da müziğin rolü açık bir şekilde görünmüştür.

2. Asurlular müziği farklı alanlarda kullanmışlardı, müzik tapınaklarda, savaşçı liderlerin hizmetine kullanılmıştı. Asur Uygarlığında müzisyenler hem hükümdarı hem de halkı mutlu etmek için müzik konserleri veriyorlardı. Farklı müzelerde müziğe, tablolar ve bazı müzik aletlerinden kalan parçalar tanıklık yapmak için bulunmaktadır (Beşir, 2007).

3. Eski Yunan Uygarlığında müziğin varlığı ve rolü her alanda çok güçlüydü. Her olay ve durum için özel müzik yapılmıştı. Dini olaylarda, felsefe alanında müzik değeri çok yüksekti. Platon ve Aristo müziğin önemini ve toplum ahlakını korumadaki rolünü vurgulamışlardı (Almarini, 2017).

Yunan hükümetleri müziğe çok önem vermişti. Devletin kendisi müzik işleriyle ilgilenmişti. Yunan Toplumunun müziğe değerli bir bakışı vardı. Bundan dolayı yüksek seviyede ve kültürlü insana "müzisyen" lakap olarak kullanılırdı. Dolayısıyla Yunan Toplumunda müzik eğitimi çok kıymetli ve zorunlu olmuştur (Almarini, 2017).

Yunan Uygarlığında toplu şarkı söylemek değerlidir. Yunan Uygarlığında müziğe felsefi bir boyut verilmişti. Ayrıca müzik ve şarkı yarışmaları büyük ve önemli bir sosyal etkinliklerdi. Eski Yunan'da flüt, trompet ve arp gibi enstrümanlar kullanılmıştı. Eski Yunan'da müzik her şeye dahil olduğu için insani duygular müzikal ölçekleriyle bağlanmışlardı. Farklı insani duygulara farklı mahsus makamlar tahsis ediliyordu. Yunan Uygarlığına tanıklık yapan müzik Yunan'da gelişmişti ve yeni müzikal

desenler meydana gelmişti. Eski Yunan müziği Yunan mitolojisiyle bağlıydı, aynı zamanda Eski Yunan müziği Batı müziğine esas olmuştur (Almarini, 2017), (West, 1992: s. 34, 51).

Yunanlı filozof ve matematik bilim adamı Pythagoras müziği ile matematiği bağdaştırmıştır. Pythagoras' un her şey sayılarla bağlandığı için ve “her şeyin adedi var” dediği için müzik teorisinin matematikle temelini koydu. Pythagoras müziğin küçük ve büyük makamlarını da geliştirdi. Pythagoras müzik seslerinin uyumluluğunun bazı matematik ölçülerine göre olduğunu açıklamıştır. Bu nedenle Pythagoras harmoni ölçeğin dört temel harmonisini ve merdivenin aşağısını oluşturan ilk kişiydi. Ayrıca Pythagoras müziği matematikle bağdaştırdığı için melodilerin çeşitliliğini müzik enstrümanlarında var olan tellerin uzunluğuna göre değiştiğini açıklamıştır (Abdun, 2020).

Yunanlı ünlü filozof Sokrates'in müziğe bakışı daha ciddiydi. Hatta müziğin devletteki yöneticilik sistemine etkisinin olabileceğine inanmıştı. Sokrates şehrin güçlü kalabilmesi için güç, cesaret veren müzikleri dinlemenin gerekli olduğunu düşünüyordu. Sokrates müziğin gevşeme ve eğlendirmesine ek olarak bir de hüzünlendirici etkisine karşı gelirdi (Işılay, 2019).

Yunanlı ünlü filozof Platon'un “Devlet” kitabında müziği konuşmuştu. Müzik ne denli önemli olduğundan eğitim müfredatına eklenmesinin gerekli olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca askerlik eğitimine müzik katmanın faydalı olduğunu vurgulamıştır. Platon da insanın kendi bedeniyle ilgilenmesinden ziyade müzikle ilgilenmesi gerektiğini düşünmüştür. Yani insanın sadece sporla ilgilenmesinin yeterli olmadığını vurgulamıştır (Işılay, 2019).

Platon mevzuat oluşturan temel kanunların müzik tarzlarının arasında güçlü bir bağın var olduğunu söylediğinde hocası olan filozof Sokrates'in görüşüne bir benzeme görünmektedir. Eski tarihlerde bile Platon ve Sokrates müzik ile siyaset arasındaki ilişkiyi vurgulamışlardı (Işılay, 2019).

Platon müziği ahlaki bir kanun olarak görmüştür. Ayrıca müziğin güzellik ve ruhsal tarafını görmüştür. Müziğin ruhu canlandırdığını ve bizi hayal alemine aktardığını söylemiştir. Sadece Platon ve Sokrates müzikten bahseden filozoflar değildir, Antik Yunan'da müziğin hayatta önemli rolünün var olduğuna ve yaşamdaki varlığı için Yunanlı ünlü filozof Aristo'nun da bu konuda payı bulunmaktadır (Işılay, 2019).

Yunanlı ünlü filozof Aristo kendisinin “Siyaset” adlı kitabında müzikten bahsetti. Felsefi bir açıdan düşünerek müziği sorgulamıştır. Aristo müziğin sadece haz için mi uygulandığını yoksa müziğin başka ahlaki bir tarafının olup olmadığını mı merak etti. Aristo farklı seviyelerdeki insanlar ve farklı türlü ahlaka sahip olan müzikten doğal bir şekilde haz alabildiği için müziğin ahlaka ve insanın karakterine bir etkisi olup olmadığını araştırdı. Sonuçta Aristo kendi hocası gibi müziğin insan ahlakı ve karakteri üzerinde etkisinin bulunabildiğini vurgulamıştı. Aristo müziği bir simülasyon eylemi olarak gördü. Aristo farklı duygular oluşturan şarkının ve müziğin insan doğasını simüle ettiğini anlatmıştı (Gibran, 2020).

Aristo müziği bir fikir ifade etme yolu olarak gördüğü için çocukları müzik eğitimi almaya teşvik etti. Aristo hocası platon gibi hayat faaliyetlerinde yalnızca müziğin yetmediğini görmüştü. Aristo müziğe eşlik eden sözlere değer vermiştir. Obua, sözle eşlik etmediği için Obua müzik aletini dışlamıştır. Aristo sadece müziğe önem vermemiş, sözlere ve şarkılara da değer vermiştir. Çünkü müziğin sözlerle birlikte daha güçlü bir etkisinin olduğuna inanmıştır (Gibran, 2020).

4. Eski Çin Müziği'nin köklü bir tarihi vardır. Ayrıca Çin Uygarlığının gelişmesine rağmen Çin Müziği o kadar gelişmemiştir ama müzik alanında Çin Müziği'nin has ve özel katkısı bulunmaktadır. Çin'de 8 bin yıldan beri özel müzik aletleri bulunmuştur ve günümüze kadar geliştiği için Dünya kültür mirasına ve müziğine değerli bir hazine gibi olmuştur. Çin'in geleneksel müzik aletlerinden en önemli olanı Erhu müzik aletidir. Erhu da Çin'in geleneksel orkestrasında çalınan bir müzik aletlerinden biri olmuştur. Pipa aleti Erhu gibi hala var ve konserlerde yer almaktadır. Ayrıca Suona ve özel sesini de unutmamak gerekir. Tüm Çin'e ait müzik aletleri gibi o da geldiği yerleri anlatmaktadırlar. Ayrıca onu dinleyince insanı Çin havasına götürebilir. (Algamali 2006). Çinliler Müziği din, ahlak ve devletle ilişkilendirmişlerdir. Dolayısıyla Çinliler müzik ölçeğine devlet adamlarının adlarını koymuşlardır (Algamali, 2006).

5. Hint müziği dini simgeyle ve ilahilerle başlamıştır. Vida kitabı milattan 500 yıl öncesinde derlenmiştir. Hint müziği Vida kitabıyla bağlandığı için çok gelişmemiş ama 14. Ve 17. yüzyıllar arasında İslami yönetim altında gelişmiştir. Dolayısıyla müzik iki kısma bölünmüştür; Kuzey müziği (hindu), ve Güney müziği (Karnatik). İki müzik farklı bir şekilde gelişmiştir ama sonunda Raga müzikal kompozisyon sistemine dayanmıştır. Kuzey ve Güney müziği arasında Raga sayısı ve isimlerinde farklılık vardır. Kuzey müzik mezhebine göre Raga sayısı 10' dur, Güney ise 72'dir. Ayrıca ortak RAGA adları bulunabilir ama farklılık apaçık bir şekilde görülmektedir (Alsharif, 2021).

Hint müziğinde ritimler Batı müziğindeki ritimlerden farklıdır. Hint müziğindeki ritmin adı Tala' dır. Hint müziğinde kullanılan müzik aletleri Arap müziğindeki kullanılmış aletlere benzemektedir ama Hint müziğinin kendine ait müzik aletleri vardır. Ayrıca kuzey müzisyenleri güney müzisyenlerinden farklı müzik aletlerini kullanmışlardır. Hint müzik aletlerinden bazıları; Sitar, Sarod, Veena, Sarangi, Bansuri, Şehnai, Santoor, ve Tabla'dır (Alsharif, 2021).

6. Japon müziği Çin ve Kore geleneklerinden etkilenmiştir ama 8.yüzyılın başında ilk Japon Müzik Okulu kurulduğunda Japon müziği bağımsızlığına kavuşmuştur. Japon müzik kalıplarından biri Cacao' muş. Bu kalıp en çok eğlence için Çarlar saraylarında ve ibadet için kullanılmıştır. Huncuco kalıbıysa tapınaklarda ve Budist sofilerin yerlerinde bulunmuştur. Müzik samuray döneminde de gelişmiştir ve Japon tiyatro müziği, Opera müziği gibi No müzik olarak çıkmıştır. 16. yüzyılda Kabuki müzik kalıbı çıkmış, o da tiyatrosal bir müzik ve bileşik olduğu için yaygınlaşmıştır (svu).

Japonya'da kullanılmış müzik aletleri ya Çinli müzik aletleri ya da Japonya'da yaşayan Çinliler tarafından Taiko, Shamisen ve Koto gibi icat edilmiş müzik aletleri kullanılıyordu. Ayrıca Japon müzik

aletlerinin çoğu Arap medeniyetinde var olan müzik aletlerine benzemektedir. Geleneksel Japon müziği üç türe bölünmüştür; Enstrümantal müzik, Tiyatrosal müzik ve Court müzik. Bazı yeni Japon Müziklerinin Batı müziğinden etkilenmelerine rağmen Japon geleneksel müziği kendi özelliği ve karakterini korumayı başarmıştır (svu).

7. Antik Roma müziğinin kökten belli bir bağımsızlığı veya özü yoktur ama Eski Yunan'dan gelen ve Roma'da gelişmiş olan müzik, Roma müziği olmuştur. Romalılar Yunan müziği teorilerini ve yöntemlerini alıp kendilerine göre değiştirmişlerdir. Dolayısıyla Antik Roma müziğinin gelişimine büyük ve çok katkısı bulunmamıştır. Marcus Varro'nun döneminde ise müzik eğitimi güçlü bir şekilde meydana gelmiş olup, medeniyet ve modernlik belirtisi olmuştur. Ayrıca Eski Roma'da müzik aletleri olarak; Timpan, Harp ve Kithary kullanılıyordu (Mabruk, 2019).

Roma tiyatrosu ve müziği bazı değişikliklere uğramasına rağmen Yunan ruhunun ve Yunan müziğinin etkisi altında kalmıştır. Mısır' da doğmuş ve Roma'da yaşamını geçirmiş olan Yunanlı filozof Plotinus, Aristo ve Platon' un bazı fikirlerine göre kendi yeni platonik mezhebini kurmuştur. Plotinus müzik büyüsü ve ahlak üzerinde etkisi olduğu fikirlerini yeniden canlandırmıştır. Plotinus insanın güzellikle kendi ruhunu temizleyip iyiliğe ulaşabildiğine inanmış; dolayısıyla müziğin buna bir vesile olduğunu görmüştür. Plotinus eski Platon' un müzikle ilgili ahlak fikrini kendi açısından ve siyasete karışmadan canlandırdı (Mabruk, 2019).

1.4.6. Batı Müzik Çağları

1. Erken Dönem (1400 yılına kadar):

Bu döneme “Orta Çağ” denir. Çünkü bu dönem Eski Yunan Medeniyeti ile Avrupa Rönesans'ı arasındaki dönemdir. Bu dönemde kilisenin etkisi ve müzik aletleri çok gelişmediğinden dolayı erken dönemin müziği en çok insan sesine dayanmıştır. Erken müzik döneminde çok müzik aleti yoktu ama Arp, Ud, Trombet, ve Shawm gibi müzik aletleri kullanılıyordu (Chosic, 2018).

Her dönemde başarılı ve ünlü isimler çıkmıştır. Dolayısıyla o zamanlarda ve müziğin erken döneminde başarılı isimlerden olan besteci Hildegard von Bingen, besteci ve şair Guillaume de Machaut, besteci Leonin ve Perotin gibi başarıyla müzik izlerini bırakmışlardır (Chosic, 2018).

2. Rönesans Dönemi (1400-1600):

Bu dönem adına göre “İllere Dönüşüm” dönemidir. Bu dönemde farklı alanlarda, çok başarılı ve ünlü isimler çıkmıştır. Bu yüzden hem bilim alanında hem de sanatta değişiklik ve dönüşüm yapmışlardır. Bundan dolayı müzikte dönüşüm sürecinden geçmiştir. Farklı ve tuşlu müzik aletleri (klavsen gibi) ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu dönemin müziği dini amaçlara yönelik yapılmasına rağmen farklı konulardan da bahsedilmiştir (Chosic, 2018). Rönesans döneminde tanınmış, değişiklik ve başarı yapan isimlerden besteci William Byrd, Thomas Tallis, Josquin Des Prez, Pierre de La Rue, ve Claudio Monteverdi vs. bu müziği izlerini bırakmışlardır (Chosic, 2018).

3. Barok Müzik Dönemi (1600-1750):

Barok döneminde müzik yöntemleri ani değişikliklerden geçmiştir. Ünlü Müzisyenler Bach ve Vivaldi sayesinde Konçerto, Sonat ve Opera sanatları sunulmuştur. Ayrıca Senfoni de barok döneminde başlamıştır (Chosic, 2018).

4. Klasik dönem (1750-1830):

Klasik dönemde müzik dünyasında çok başarılı ve hala izi kalan isimler çıktı, Ayrıca bu dönemde sadece müzik değil toplum da büyük gelişmelerden geçmişti. Hayden, Mozart ve Beethoven gibi müzik dünyasında büyük ve başarılı isimler bu dönemi farklı ve yüksek seviyede bir müzikle süslemişlerdi. Bu dönemde müzik aleti olarak piyano çok parladı. Ayrıca bu dönemde en temel ve en çok kullanılan müzik modeli Sonat müzik modeliydi (Chosic, 2018).

Beethoven baştan Haydn ve Mozart'ın tarzı gibi müzik yazmaya başladı ama sonra tarzını geliştirdi ve kendine ait bir yöntem oluşturdu (Chosic, 2018).

5. Romantik dönem (1830-1900):

Romantik dönemdeki müzik biçimi daha sanatsal ve duygusaldır. Bu dönemin önemli isimlerden Çaykovski, Brahms, Verdi, Franz Liszt ve Chopin bu müzik alanında başarılı izlerini bırakmışlardır (Chosic, 2018).

6. 1900 yılından sonraki müzik

Bu dönemdeki teknolojik gelişmelerden dolayı müzik sektörü etkilenmiş ve teknolojiden faydalanmıştır. Ayrıca bu dönemde müziğin Avrupa'daki siyasi durumlardan etkilendiği belliydi. 20. yüzyıl müziği yeni yöntemlere ve biçimlere sahiptir. Amerikan besteciler George Gershwin ve Duke Ellington geleneksel olmayan ama kendilerine ait farklı bir müzik yapmaya çalışmışlardır. Bu dönemde oyunlar müziği ve filmler müziği de yaygınlaştı (Chosic, 2018).

Eskiden beri müzik siyasi hayat, toplumdaki olaylar ve savaşlarla ilişkilendirilmiştir. Dolayısıyla eski Dönemlerden büyük siyasi olaylara bağlayan müzik eserlerinden Handel'e ait Zadok The Priest müziği gibi 1727 yılından beri bütün İngiliz krallarının taç giyme töreninde çalınıyordu (Abdin, 2019).

Rus müzisyen Dimitri Çostakoviç'e ait Leningrad adına 7. Senfoni 1942 yılında Leningrad şehrinde ikinci dünya savaşı sırasında Alman kuşatması altında kalan Leningrad şehri için bir direniş sembolü müziği olarak oynanmıştı (Salih, 2017).

Müzik eski zamanlardan beri dil ve lisanla bağlıymış. Müzik toplumun üzerinde etkisi olduğu gibi müzik toplumu yansıtmaktadır. Müzik tarihi de yansıtır ve dilin o müziğin yapıldığı zamanda nasıl olduğunu da anlatır. Aynı dile ait müziklerin farklı zamanlarda farklı kelimeleri bulunabilmektedir. Türkçe dili bir örnek olarak verilseydi farklı zamanlarda çeşitli şarkıları inceleyerek eski zamanlarda şarkılarda bazı kullanılmış olan kelimeler artık şimdiki şarkılarda kullanılmaz. Bundan dolayı şarkılar hem bulunduğu

zamanın dilini anlatır hem de saklar. Bu durum sadece Türk diliyle ilgili değil, bu durum farklı dillerin şarkılarında da bulunmaktadır. Ayrıca sadece kelimeler değil üslup ve söz tarzının da değiştiği görünmüştür. Şarkılar, müzik ve şiirler bulunduğu zamanın dilini, en çok kullanılmış kelimelerini, ve üslubunu nesilden nesile saklayıp anlatmıştır.

1.4.7. Müzik ve adetler

Müzik halkın hem adetlerini hem de karakterini anlatır. Her halka ait bir müzik tarzı vardır, dolayısıyla yabancı veya yerli kişi belli bir halka veya millete ait bir müziği dinlediği zaman o müziğin ait olduğu yeri veya halkı anlayabilir. Müzik ait olduğu halkın mizacını da açıklar. Bunun yüzünden bazı milletlerin çoğu müziği veya yerli müziği dansa yönelik bir tarza sahiptir; bazı ülkelerin müziği ise daha sakin olur. Tabii ki aynı ülkede müziğin farklı tarzları bulunabilmektedir ama her ülkeye veya her millete ait bazı özel müzik enstrümanları var olduğu gibi bu enstrümanların ruhu ve yansıttığı duygular da ait olduğu yurdun, müziğin üzerinde etkisi bulunabilmektedir.

Armonika sesi Karadeniz'in müziğini hatırlatır ve akla horonu getirir, Harmonium sesi ise Hindistan müziğini ve renkli hareketli Hint danslarını hatırlatır. Trompet hem Jaz müziğini hem zenci yetenekli Amerikan müzisyenleri hatırlatır. Oryantal dans müziği ise doğuyu ve özellikle Mısır'ı akla getirir. Erhu müzik aletinin sesi de Çin ve Çin'e ait simgeleri gösterir ama Mehter müziği çalınca sadece Türkiye değil Müslümanların uzun tarihini, fatihi, fetihleri ve güç duygularını uyandırır.

Yerli müziği halkın adetlerini, günlük hayatını, tarihi olaylarını, geleneklerini ve bilgeliklerini anlatmıştır. Buna bir örnek olarak Katibim veya Üsküdar'a Giderken adlı şarkı Türkiye'de eski zamanlardaki bazı yaşam tarzlarını anlatmıştır (Zeki Müren).

Üsküdar'a gider iken aldı da bir yağmur.

Kâtibimin setresi uzun, eteği çamur.

Kâtip uykudan uyanmış, gözleri mahmur.

Kâtip benim, ben kâtibin, el ne karışır?

Kâtibime kolalı da gömlek ne güzel yaraşır!

Üsküdar'a gider iken bir mendil buldum.

Mendilimin içine lokum doldurdum.

Kâtibimi arar iken yanımda buldum.

Kâtip benim, ben kâtibin, el ne karışır?

Kâtibime kolalı da gömlek ne güzel yaraşır! (Zeki Müren)

Bu şarkının sözlerine göre Üsküdar ilçesinin geçmişten günümüze kadar ünlü bir ilçe olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bu şarkıda bu dönemdeki eskiye göre çok kullanılmayan setre ve katip kelimeleri gibi o zamanlarda bu kelimelerin günlük hayatta kullanıldığını ve o katiplik mesleğinin

kıyafet tarzını göstermiştir. Katibim şarkısında hem eski aşk hayatından hem de Lokum tatlısından bahsedildiğinden dolayı Türk halkına ait geleneksel tatlıyı zikr edip anlatmıştır.

Yakın veya uzak tarihlerde bazı şarkılar tarihi olayları, gelenekleri, veya gerçek olmuş hikayeleri taşıyordu. Mısırlı şarkıcı Mohammed Abdul Muttalib'e ait 1965 yılında yayınlanmış Ramadan Gana şarkısı buna bir örnek olarak verilebilir. Dolayısıyla bu şarkı yıllarca Mısır'ın halkı bunu ramazan ayı gelince dinlerdi ve hala bu şarkı adet olarak devam etmektedir. Bu şarkının bazı sözleri Müslüman Mısır halkının Ramazan ayını nasıl karşıladığını, duygularını ve bazı geleneklerini anlatmıştır (Mohammed Abdul muttalib).

أهلا رمضان .. رمضان جانا	Ramazan bize geldi...Hoş geldin Ramazan
اهلا رمضان .. قولوا معنا	Bizimle söyleyin... Hoş geldin Ramazan
يوم رؤيتك لما تجينا زى العرسان	Bize geldiğin damat ve gelinin gelişi gibi
نفرح وننصب لك زينة اشكال والوان	Seviniriz ve senin için süslemeleri, Şekilleri ve renkleri takarız
يا مسحراتي دو قلنا تحت الشباك	Ey davulcu pencerenin altında bizim için davula vur.
سمعنا وافضل غنيلنا للفجر معاك	Şafak vaktine kadar bize şarkı söyle
واعمل ليلاتي هوليعة ثلاثين ليلة حلوة جميلة	30 güzel gece boyunca her gece kutlama yap

Bu şarkının bazı sözleri Mısır'ın sokaklarının Ramazan ayında süslemelerini ve eskiden beri devam eden davulculuk adetini yansıtmıştır. Dolayısıyla bu şarkı bir geleneğe ve bir halkın bir ibadet döneminin duygularına arşiv olarak sayılabilmektedir (Mohammed Abdul muttalib).

Bunun gibi çok meşhur olan şarkı 1939 yılında Mısırlı şarkıcı Ümmü Gülsüm tarafından söylenmiş olan Ya Leilet el Eid 'dir Mısır'da hala bayramlarda dinlenmektedir.

يا ليلة العيد آنستينا ... وجددتى الأمل فينا	Ey Bayram gecesi bize şeref verdin ...
هلاک هل لعیننا ... فرحنا له وغیننا	Bizim umudumuzu canlandırdın
وقلنا السعد حیجینا ... على قدومك يا ليلة العيد	Hilalin gözlerimize göründü...Sevindik ve şarkı söyledik
جمعت الأوس ع الخلان ... ودار الكاس على الندمان	Ve gelişinde bize mutluluk gelecek söyledik ey bayram gecesi
وغني الطير على الأغصان ... يحيي الفجر ليلة العيد	Arkadaşları topladın... Kutlamayı başladı
	Dallarda kuşlar şarkı söylüyor...
	Bayram gecesinde şafağı Canlandırıyor (Ümmü Gülsüm).

Bu şarkının bazı belirtilmiş sözlerinde belli bir halkın dini törenlerine ne kadar önem verdiğini ve mutluluğunu anlatmaktadır.

Eski ve geleneksel şarkıların dini törenleri veya adetleri anlattığı gibi bazen gerçek hikayeleri ve söylendiği zamandaki hayat tarzını da anlatıyormuş. Dolayısıyla Irak geleneksel şarkılarından Fug İlnakhal şarkısı bu konuya bir örnektir. Irakça söylenen şarkının bazı sözleri şöyle diyor:

فوق النخل فوق يابه فوق النخل فوق
مدري لمع خده يابه مدري القمر فوق
والله ما اريده باليني بلوه
وينشدني البطران ليش وجهك أصفر
كل ما مر بيه يابه من درب الأسمر
والله سابيني بعيونه الحلوة
تسالني عتلي امنين يابه وانت سببها
كتبه عليه هاي يابه ربك كتبها

Palmiyenin üstünde...Ey babam palmiyenin üstünde
Ey babam yanağı parladı sanki yukarıda ay var.. bilemedim
Bela gibi, Vallah onu istemiyorum
Şımarık bana senin yüzün niye sarı soruyor
Ey babam bana olan her şey esmerin yolu yüzünden
Vallah güzel gözleriyle beni esir aldı
Benim hastalığımın senin yüzünden
olmasına rağmen nereden geldiğini soruyorsun
Ey babam kaderim işte

Bu Irak şarkısının hem gerçek aşk hikayesini hem de o zamanlardaki hayat tarzının nasıl olduğunu anlatmaktadır. Bu eski şarkı o zamanlarda Bağdat'ta durum zor olduğu için eski Bağdat'ın iki katlı, ortada avlusu bulunan ve çevresinde odaları bulunan evleri aileler paylaşıyormuş dolayısıyla odalardan bir odada tek bir efendi erkek oturuyormuş ve üst kattaki kızı görüp aşık olmuş ama adetlere göre konuşamamış, bu yüzünden çocuk bu şarkıyı söylemiş ve bu şarkı sayesinde onu kızla evlendirmişler. Ayrıca bu şarkının sözleri Irak dilinde söylendiği için yerli konuşma tarzına (ey babam) bir örnek olarak 'türkler' (ey anam) kelimesini lafın gelişi olarak kullanıldığı gibi yansıtıyorlardı (218TV, 2019).

Bazı şarkılar halkın çektiği acıları anlatıyordu. Şuftik ya Cefle şarkısı Suriye'nin Dir Mama köyünde gerçekleşen bir hikayeyi anlatıyordu. Şuftik ya Cefle şarkısı Suriye'nin kültür mirasından biriymiş. Dolayısıyla bazı fakir sınıfı insanların çektiği acıları göstermiştir. Bu şarkıda bir baba kendi kızına acıdığı için ona şiir söylemişti.

شفتك يا جفلة عاليدير طالعة
ووجهك يا جفلة الشمس الطالعة
قلت لك يا عيني ليش مفرعة
قالت حرانة وبشمّ الهوا
حملت الحملة وقالت رد لي
والحطب أخضر ليش متقلّة
لالعن بو الحطب لايو المنجلي
على اللي درجوا الحطب ببلادنا

ey cefle senin sırtıya gittiğini gördüm
Güneş yüzüne vururken
seni niye başını açtın diye sordum
çok sıcak, nefes alıyorum dedi
bana bunu taşımaya yardım et
niye bu odun bu kadar ağır
odunu ve orağı lanet edeceğim
hem de ülkemize odunu getirenleri (218TV, 2019).

Bu şarkıda görüldüğü gibi bir kız fakir babasına yardım ederken, baba kızının durumuna acıyarak bu sözleri söylemiştir. Ayrıca şarkının ait olduğu yerden ve zamandan bazı belirtilerini ve özelliklerini anlatmıştır.

ARRUZANA şarkısı zor dönemler ve tarihi olaylardan bahseden şarkılardan biridir. Fayruz ve birden fazla şarkıcı tarafından söylenmiştir. ARRUZANA şarkısı hakkında farkı hikayeler anlatılmıştır. Arruzana şarkısının bazı sözleri diyor ki:

عالروزانا عالروزانا كل الهنا فيها	Ruzanaya, ruzanaya... içinde tüm mutluluklar var
وشو عملت الروزانا الله يجازيها	Ruzana ne yaptı? Allah cezasını versin
يا رايعين علب حبي معاكم راح	Ey Halep'e gidenler, sizinle benim sevgilim gitti
يا محملين العنب	Ey üzüm taşıyıcıları
تحت العنب تفاح	Üzümün altında elma var
كل من حبيبه معه	herkesin yanında sevgilisi var
وأنا حبيبي راح	ve benim sevgilim gitti (218TV, 2019).

Bu sözler Arruzana gemisini anlatıyormuş ve bu gemi hakkında bazı rivayetler vardır. Bu hikayelerden biri şöyledir. Arruzana Beyrut limanında durmuş elmayı ve üzümü taşıyan bir Osmanlı gemisinin olduğunu görmüş. Bu gemiler Lübnanlı tüccarların mallarının fiyatlarından daha düşük fiyatlı malları satmaya gelmişler ama Halepli tüccarlar Lübnanlı tüccarların yanında durdukları ve onların mallarını satın aldıkları söylenmiştir. Diğer kısa bir hikaye ise Arruzana'nın İtalyan bir gemi olduğu ve bu geminin kıtlık döneminde halka yardım etmeye geldiği ama sadece üzümü ve elmayı getirdiği için Lübnan halkının hayal kırıklığına uğradıkları ama halepli tüccarların Beyrut'a problemi çözüp buğdayı getirdiği söylenmiştir.

Bazen şarkı kimlik göstermek ve korumak için kullanılır ve bu konuda Kürtler kendi dilini kaybetmemek için gelenekleri ve tarihini aktarmak için de şarkı aracını kullanmışlardır. 1983 yılından 1991 yılına kadar Kürt dilinin kullanılması yasaklanmıştır, dolayısıyla bu dille ilgili şarkılar, edebiyat veya her hangi bir şey yasak olduğu için Diyarbakır'daki Kürt vatandaşlar bazen misafirlik evlerine, bazen şarkıcıların evlerine gidip kendi dilinde tarihi olayları veya hikayeleri dinliyorlardı.

Kürt Diliyle (hepimiz ordaydık) şarkısı ataları anlatan ve sözlerle tarihi olayları çizen şarkılardan biriydi. Şarkıdaki bazı sözler diyor ki:

Ordu Diyarbakır'dan sefere çıktı
 Önce Urfa'ya geldi ve savaş üniformalarını giyindi.
 Komutanlar gelip gençlerin boylarını gözden geçirdi
 ve tespitleri doğrultusunda tayinler dağıtıldı.
 yolculuğun yönü Halep'e çevrildi ne hanlar ne kışlalar yetmedi
 tayin alamayan gençlerin rütbelerini görmemek benim içime dert oldu
 askerlerin boyunlarındaki künyeler savaş için kaydedildi
 künyesiz kalan askerlerin içine kan doldu

şehit olacakların durumuna baksanıza
 aşk şevk ve heyecan içindeler
 canı gönülden çarpışıyorlar

belliki onlar için bayramdır

bugün delikanlılar günüdür

Kürt olsun Türk olsun Arap olsun

yardım ve destek sendendir

başarı ihsan eyle ey rabbim ([gamer frn](#) kanalı, 2014).

Bu şarkı Çanakkale Savaşı'nı anlatıyordu, ayrıca çok detaylı bir şekilde ve adım adım sanki bir resim çiziyor veya film izletiyordu. Şarkının sözlerine göre savaş çok zordu ve milletten savaşa giden veya yurttan bekleyen acı çekmişti. Şarkı savaşın rotasından ziyade askerlerin seçildiğini anlatmıştı. Şarkıda dini yanı da çok belliydi. Ayrıca onların içindekilerin şehadet kıymetini göstermiştir. Şarkıda “Kürt olsun Türk olsun Arap olsun” cümlesini kullanarak ne kadar birliğe sahip olduğu ve ayrımcılığı olmayan bir savaş olduğunu göstermiştir. Bu Şarkı Çanakkale'deki savaşçıların ne kadar cesur ve azimli olduklarını anlatmıştır.

Daha önce yasaklanmış olan dil bütün milleti ilgilendiren bir savaşın olaylarını kaydetmiştir. Sanki şarkı başka bir şekilde diyorki: kürdün dili, kültürü ve mücadelesi bu milletin ayrılmaz bir parçasıdır.

Eski zamanlardan beri müzik ve bazı müzisyenler tarihle ve siyasetle karıştığı için farklı yerlerde ve tarih sayfalarında bunların arasında etkili bir etkileşim ilişkisi bulunabilmektedir. Dolayısıyla tarihi olaylarda ve toplumsal hayatta şarkıcıların ve müzisyenlerin şarkılarıyla ve müzikleriyle izleri görülmüştür.

İKİNCİ BÖLÜM

ORTADOĞU'DA ŞİİR, MÜZİK VE SİYASET İLİŞKİSİ

2.1. İslâm Tarihinde Şiir ve Siyaset

2.1.1. Şiir ve şiirin önemi nedir ?

Şiir sanatı; insanın tabiatı, eşyayı ve kendini algılama tarzına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. İşlev açısından, şiirin sosyal hayata fayda sağlayacak bir araç gibi kullanılması yüzyıllar boyunca gerekli görülmüştür. 19. yüzyıl Fransız şairlerinin "Şiir kendisi için vardır." anlayışını geliştirmeleri, şiiri düz yazıdan ayrı bir zeminde, musiki ile iç içe değerlendirme imkanı sağlamıştır (Yılmaz, 2010: s. 107).

Şiirin bu tanımı Türk dili ve edebiyatına göredir. Arap dili ve edebiyatına göre şiirin tanımının Türklerin tanımından çok farkı yoktur. Dolayısıyla Araplar şiiri kendine has ölçekli bir müziğe dayanan aynı zamanda kasidenin fikrini taşıyan söz olarak tanıtmışlardır.

Şiir müzik gibi tarih arşividir. Dolayısıyla şiirin dönemleri ve çeşitleri çoktur. Türk edebiyatında şiir alanının Arap dilinden etkilendiği bellidir, dolayısıyla bu etki eskiden ilişkileri güçlü bir dönemi ve ortak bir tarihi yansıtmaktadır.

Şiirin tanımı biraz zor belirlenmektedir bu sebeple bu konu hakkında çok tanımlar ortaya çıkmıştır. Amerikan şair Emily Dickinson'a göre şiir onun içindeki bir titreme ve sıcaklık oluşturma sebebidir (Ali, 2011:s. 238). Böyle bir şiirin ne olduğunun açıklamasına göre şiir duygulanma aracı olarak gösterilmiştir.

Şiirin müzik vb. alanlarda da güçlü bir rolü vardır. Şiirin müzik gibi hem duygusal hem de bilişsel bir yanı bulunmaktadır. Dilci ve Edebiyatçı İbn-u Faris şiiri anlam barındıran kafiyeli ve ölçekli bir söz olarak tanıtmıştır. Edebiyatçıların şiire bakışları hep sabit değildi. Kimine göre şiir bir doğanın aynasıdır, kimine göre ise bir siyasal medya aracı olaraktır. Farklı dönemlerde ve farklı hayat tarzlarına göre şiire bakış açıları değişiyordu (Ali, 2011: s.239). Şiir ile siyaset arasında eskiden gelen güçlü bir ilişki vardır, dolayısıyla siyasal hayat müziği etkilediği gibi şiiri de etkilemektedir. Bu sebeple şiirin üzerindeki etkiler dönemden döneme farklılıklar göstermiştir.

Önceki tanımlar şiirin doğadan, siyasi veya farklı olaylardan çıktığını göstermiştir. İngiliz şair William Words şiiri yoğun duyguların kendiliğinden taşması olarak tanıtmıştır (Ali, 2011: s.240). Bu tanıma göre şiire farklı bir şekilde bakılmıştır. Şiir insana sadece objeleri veya fikirleri aktaran değil, insanın içindeki duyguları ve fikirleri anlatmaya da vesile olmuştur.

Arap şiiri Arap yarım adasından çıkmıştır (Ahmed,2016). Araplar eskiden belagatle meşhurdular. Ayrıca şiiri her alanında kullanmışlardı. Böylece savaşta, barışta, aşkta, nefrette şiir bulunabilmektedir. Onlarda şiir hem hayat tarzı hemde bir medya aracı olarak kullanılmıştır.

2.1.2. Arap Şiiri Türleri

Şiirin türleri anlatma amacına göre biçimlenmiştir.

1. Teatral şiir şiir olarak yazılmış bir bir tiyatro oyunudur.
2. Epik şiir bir destanı anlatan şiirdir, bu şiir ulusal fikirlere veya kahramanlığa dayalı bir şiir türüdür.
3. Lirik şiir duygularla ilgilenen, müzik ve şarkı söylemeye bağlı bir şiirdir.
4. Kurgusal şiir ise hikayeleri anlatan bir şiir biçimidir (Halif, 2018).

2.1.3. Şiirin Dili

Arap şiirinde iki tür bulunmaktadır. Halk dilini kullanan şiir ve fusha diline ait şiir. Halk dilini kullanmış şiirinden Annibti, Azzajal, Almevval, ve Halk şiiridir (Halif, 2018).

2.1.4. Şiirin Amaçları

Araplar her alanda şiir kullanmışlardı. Dolayısıyla şiirin amaçlarına göre sınıflandırılmıştır. Bu sebeple Aşk şiiri, Tanıtma şiiri, Övme Şiiri, Ağıt şiiri, şiirsel bir şekilde aşağılayan şiir Hica şiiri. Hikmet şiiri, Özür şiiri, ve Guru şiiri gibi türler bulunmuştur (Halif, 2018).

Şiir dilin gelişmesine bağlıdır. Başlarda insan dili sadece maddi bir şekilde kullanmıştı, dolayısıyla şiirin sanatı meydana gelince insan manevi ve metafiziksel bir şekilde dili kullanmaya başlamıştır (Alwaraki: s.14).

Şiirin farklı yanları ve amaçları bulunmaktadır. Şiirin tarihsel yanı tarihi olayları veya bazı gerçekleri arşivlemeye yöneliktir. Ve bu alana büyük bir katkısı olmuştur. Ayrıca şiir farklı dönemlerde dilin durumunu ve zamanla dile gelen değişiklikleri veya gelişmeleri kaydedip göstermektedir. Şiirin de coğrafyasal bir katkısı görülebildiğinden dolayı farklı tarihi dönemlerdeki eski bölgelerin adlarını kaydetmiştir.

Aristo'nun görüşüne göre şiir iki doğal kaynaktan gelmiştir, birisi insanın içgüdüsel simülasyon davranışı, ikincisi ritim ve ahenktir (Alwaraki). Dolayısıyla şiirin simülasyon yanı eğitsel bir şekilde kullanılabilir. Hikmet veya bilgiyle dolu şiirler gibi... Ayrıca şiirin simülasyon etkisi medyadaki kullanılan etkiye benzediği için şiir bir medya aracı olarak kullanılmıştır. Şiir propaganda aracı olarak kullanılabildiği için de övme, hakaret, gurur veya tanıtma aracı olarak kullanılırdı. Şiirin sanatsal ve felsefi yanı ve zevk etkisi bulunduğundan dolayı hem aklın hem duyguların üzerinde büyük bir etkisi bulunmaktadır.

2.1.5. İslam Tarihinde Şiirin Değeri

İslami tarihte şiire verilen değer çok büyüktü. Peygamber HZ. Muhammed'(s.A.V) şiirin büyük önemi ve etkisi olduğu için şiire ve şairlere değer vermişti. Hz. Muhammed'(s.A.V)in şairleri Kabu İbnu Malik, Abdullah İbnu Ravaha, ve Hassan İbnu Sabit İslami tarihte önemli rolleri vardı dolayısıyla peygamberin tarafından değer kazanmışlardı. Ayrıca Peygamber HZ. Muhammed (s.A.V) şairin dili silah gibi olduğu için şairi savaşçıya benzetmiştir (İslam web, 2007).

Hz. Muhammed'(s.A.V)in eşi Hz. Ayşe, Peygamberin şair Hassan İbnu Sabit'e nasıl değer verdiğinden bahsetmiştir hatta Hassan'ın şiir okuması için mescide tribün koyduğunu anlatmıştır (Almubarkafuri: s.111). O dönemde şiir, siyaset ve savaş silahıydı. Şiirin medya ve sanat aracı olarak dini kullandığı ve bu alanda etkili bir rolü olduğu bilinmektedir. Şairler arasındaki roller savaşçılar gibi bazen farklılık gösterebiliyor. Şair Kabu İbnu Malik şiirlerle kafirleri tehdit ediyordu, Hassan İbnu Sabit kafirlerin kötülüklerini ve tarihini anlatarak şiirini söylüyordu, Abdullah İbnu Ravaha ise kafirlerin imansızlığıyla kalibre ediyordu (İslam web, 2007). İslam dininde şiir kendi taşıdığı anlamda değer kazanmaktadır. Dolayısıyla kötülüğü yüreklendiren şiirler İslam'da günah sayılır.

Peygamber HZ. Muhammed (s.A.V) iyi, anlamlı, ahlak ve fazilet taşıyan şiirleri beğenip kabul ettiği için Sahabelerden bazıları da- Raşid halife gibi- şiire değer vermişlerdir. Al Kurtubiy'e göre sahabelerden Raşid Halife Peygamberin en yakın arkadaşı Ebu Bekir Al-Sıddık Hz Muhammed'in ölümüne bir ağıt olarak şiir yazmıştı...

وودعنا من الله الكلام	فقدنا الوحي إذ وليت عنا
توارثه القراطيس الكرام	سوى ما قد تركت لنا رهينا
عليك به التحية والسلام	فقد أورثتنا ميراث صدق

Bu şiirle Hz. Ebu Bekir üzüntüsünü ifade ederek vahyin kesildiğini, peygamber Muzzam bir miras bıraktığını anlatmıştır. Al-Kurtubi de Arapların ve sahabelerin hayatındaki şiire değer verdiklerine yorum yaparak büyük sahabelerin ve ehli ilmin hayatında mutlaka hikmetli ve müstehcen sözü olmadan şiirlerin yeri olduğunu anlatmıştır (Azzahrani, 2007: s.50,51).

Raşid halifelerden en çok şiirle bağlantılı olan Hz. Sahabe Ömer Bin Elhattab ikinci Raşid halifedir. Hz. Ömer Bin Elhattab'ın şairler ve şiirlerle ilgili çok bilgisi vardı. Hatta şiir öğrenmesini teşvik ederdi. Bundan dolayı Hz. Ömer halifeyken Vali Abu Musa Alaşaari'ye şiir öğrenmeyi emret çünkü şiir ahlakı, doğru görüşü ve soyları öğretmektedir diye bir mesaj göndermiştir (Azzahrani, 2007:s.52).

Hz. Ömer şiirden etkileniyordu. Çok dindar halife Hz. Ömer ve sahabeler şiir okuyorlar ve tartışıyorlardı. Sanat ve hikmetle dolu, bilgilenme ve eğlenme aracı olarak şiirin yeri boş değildi ve değer verilmiştir.

Sahabelerden Raşid halife Hz.Osman Bin Affan şiirle ilgisi Hz. Ömer'e kadar değilse, Alkayrawani'ye göre Hz. Osman'ın şiiri bulunmamasına rağmen, İbnu Arraşık Hz. Osman'ın şiirinden bahsederek bu şiiri Hz. Osman'ın yazdığını yazmıştır.

غنى النفس يغني النفس حتى يلفها إن عضها حتى يضر بها الفقر
و ما عسرة فاصبر لها إن تتابعت ببقاية إلا سيتبعها يسر

Bu şiirde memnuniyet, sabır ve umut teşvik edilmektedir. Ayrıca Hz. Osman Hz Ebu Bekir ve Hz.Ömer gibi müstehcen sözü olan şiire karşıydı (Azzahrani, 2007: s.57).

Sahabelerden Raşid halife Peygamber Muhammed (s.A.V)’in kuzeni Ali bin Abi Talib hem iyi bir şairdi hem de şiirle ve şairlerle ilgili iyi bir şekilde bilgisi vardı. Alkayrawani kitabında Alhusari Hz. Ali’nin eşi Hz. Fatima’nın ölümünden sonra Hz. Ali’nin yazdığı şiirlerden bahsetmiştir.

أرى علل الدنيا علي كثيرة وصاحبها حتى الممات عليل
لكل اجتماع من خليلين فرقة وأن الذي دون الممات قليل
وإن افتقادي فاطما بعد أحمد دليل علي ألا يدوم خليل

Hz. Ali bin abi Talib’in kendi eşi Hz. Fatima ve babası kendi kuzeni peyamber muhammed için bu şiirle üzüntüsünü göstererek ağıt yazmıştır. Hz. Ali bu şiirle kendi eşi ve aşkını kaybedince çok dertli olduğunu çekinmeden şiirle anlatarak göstermiştir (Azzahrani, 2007: s.59).

Hz. Ayşe peygamber Muhammed (s.A.V)’in eşi hakkında ise onun şiir bilgisinin çok iyi olduğunu ifade etmiştir. Hz Fatima peygamberin kızı da babası öldükten sonra ağıt olarak kendi şiirini üzüntüsünü anlatarak söylemişti (Azzahrani, 2007: s.63). Bütün bu örneklerle göre peygamberin ve sahabelerin döneminde İslamın şiir anlayışı ve görüşü anlatılmaktadır.

Şiirin bulunduğu zamanla ve bulunduğu yerle etkileşimli bir ilişkisi bulunmaktadır. Bundan dolayı İslam gelince müslüman olan şairlerin bakış açıları ve tarzları değişmiştir. İslam ve Kuran etkisinin sadece fikre değil sözler ve şiirsel hayatın da üzerinde etkisi bulunmuştur. Şam’a savaş için giden Saeed bin Amer’in şiirindeki gibi İslami etki ve İslami inanç bulunmaktadır.

نسير بجيش من رجال أعزة على كل عجاج من الخيل يصبر
إلى شبل جراح وصحب نبينا لننصره و الله للدين ناصر
على كل كفار لعين معاند تراه على الصليبان بالله يكفر

Şair bu şiirde bir ulaşım araç olarak kullandığı atlar kelimesiyle bir dönemin özelliklerinden bahsetmiş oldu. Ayrıca Şairin pegamberimiz kelimesini ve Allah dine zafer veren cümlesini kullanarak İslami ruh ve şairin inancını göstermiştir (Ghabn, 2011). İslami fetihler ve Müslümanların savaşlarından bahseden şiirler yeni bir şiirin tarzı olarak söz konusu olmuştur.

İslam ortaya çıktığında Şiirin yeni amaçları meydana gelmiştir, ayrıca bazı amaçlar farklı bir şekilde değişmiştir. Dolayısıyla aşk veya gazal şiiri fiziksel veya cinsel açıklamalardan daha iffetli bir şiire dönüşmüştür. Şiire İslamın taşıdığı değerler girmiştir. Fetihler ve Müslümanların girdiği savaşlardan ziyade Hz. Peygamber Muhammed (s.A.V)’ın övülmesine yeni bir şiir amacı olarak söz konusu olmuştur. Bu konuda Hassan bin Sabit Peygamberin şairi çok meşhurdur.

Hassan bin sabit Hz. Peygamber Muhammed (s.A.V)’i övüyordu ve savunuyordur. Ayrıca sahabeleri de savunmuştur. Peygamberin savunduğunda bir örnek olarak şöyle söylemiştir.

نبي أتانا بعد يأس وفترة من الرسل والأوثان في الأرض تعبد
فأسمى سراجا مستنيرا وهاديا يلوح كما لاح الصقيل المهند
(Kamsiye, 2017). وأنذرنا نارا وبشر جنّة و علمنا الإسلام فالله نحمد

Bu şiirde Hassan bin Sabit yerde putlara tapındıktan sonra peygamberin geldiğinde hidayet ve nur gelmişti, Peygamber cehennemden uyardı ve cennete teşvik etti, bize islamı öğrettiği için Allaha hamd olsun diye anlatmıştır. Dolayısıyla şiirin üzerinde İslam etkisi açık bir şekilde görünmektedir.

Siyasi şiir islam öncesi döneminden beri kullanılmıştır. Siyasi şiir kabilenin işleri ile ilgili olan şiirdi. Sonra İslam’ı desteklemek için siyasi şiir kullanılırdı. Ayrıca emeviler döneminde siyasi şiir sanatı etkili bir şekilde rolü görünmüştür. Emeviler dönemindeki farklı ve çeşitli siyasi akımlar ve eğilimlerin olduğundan dolayı bunlara ait farklı siyasi bir şiir ortaya çıkmıştır (Abudalbuh, 2013).

Siyasi şiir siyasi grupların eğilimlerini ve durumlarını anlatmıştır. Ayrıca siyasi şiirde kullanılmış kelimeler bile şiirin söylendiği dönemi ve olayları yansıtıyordu. Siyasi grupların başkanları ve şairin siyasi olaylardan etkilendiğinden dolayı duyguları şiirde bulunmuştur. O dönemdeki yazılmış şiirler tarihi bir arşiv olarak sayılabilmektedir. Siyasi şiir siyasi grupların bakışlarını yansıttığı için o dönemdeki muhalefet devrimlerinden ötürü muhalefet şiirlerinde üzüntüyle dolu sözler bulunabilmektedir (Abudalbuh, 2013: s.30,31).

Eski zamanlarda özellikle Arap bölgelerinde şiir yüreklendirme aracı olarak kullanılıyordu. Savaşta şiir müzik gibi öğeler savaşçıların yüreklerinde coşkuyu ateşler. Sanat psikolojik güçlü bir silah olduğu için hem savaşa moral vermiş hem de savaşın olayını ve tarihini anlatmıştır. Şiir duygular üzerinde çalışan bir medya aracı olarak kullanıldığı için şiir bir savaş başlatmaya veya bir yöneticilik değiştirmeye yetecek kadar güçlü olabilir.

Şiirlerde bulunmuş bazı savaş sahnelerinden bir şair Evs bin Hacer’in anlattığı gibi:

تكنفنا الأعداء من كل جانب لينتزعوا عرقاتنا ثم يرتعوا
فما جبنوا انا نسد عليهم ولكن لقوا نارا تسد و تسفع

Bu şiirde savaşta bulunmuş kuşatma olayı ve ona karşı cesaret anlatmıştır. Ayrıca şiirde sadece savaş değil barış da bulunmaktadır. Şair Balaa bin Kayis Alkinani söylediği şiirde düşmanla konuştuklarını anlatmıştır. Şair diyor ki;

دعوت أبا ليلى إلى السلم كي يري برأي أصيل أو يؤول إلى الحلم
دعائي أشب الحب بيني و بينه فقلت له مهلا هلم إلى السلم

Şair barışa davet ettiğini ama düşmanın savaş için ısrar ettiğini anlatmıştır (Hamdan, 2007: s.13).

2.1.6. Müzik ve İslam

Eskiden günümüze kadar müzik meselesi tartışılmaktadır, dolayısıyla farklı fikh görüşleri bulunmuştur. Bazı imam fakihlerden Ahmet İbnu Hanbal ve Abu Hamid Algazali gibileri müziğin helal olduğunu belirtmişlerdir. Müziğe veya şarkılara helal diyen alimler günah eylemi veya günah sözleri kapsamayan müziğin sıkıntısı yok dedikleri için müslümanlar aleminde müziğe karşı olumlu bir bakış bırakılmıştır (Sarmini, 2018: s.55,56).

2.1.7. Endülüs Müziği

Endülüs müziği Arap dünyasının batı kısmında bulunmuş bir müziktir. Endülüs müziği doğu müziği, ve fas müziği, ıspanyol müziğiyle harmanlanarak çıkan özel bir müziktir (Abd aljalil, 1988: s.8).

Müslümanların fetihleri sadece İslam dinini yaymadı, kültür ve sanatı da yaymıştır. Fetihler bile müziğin üzerinde izini bırakmıştır. Endülüs müziği fetihten sonra meydana gelen bir müziktir, Fars ve Hint müziğinden etkilenen ve Endülüs'ün fethinden sonra Endülüse giren Arap müziği Endülüs müziğinin karışımına önemli bir bileşen olmuştur. Endülüs müziği tarihe tanık olan bir müziktir. Endülüs müziği halkın çeşitliliğinden çıkan bir güzel sanattır. Endülüs müziği Endülüs'teki müslümanların gücünün şahididir (Abd aljalil, 1988: s.15).

2.1.8. Ceryab

Endülüs'te çok büyük bir etki bırakan sanatçı Ceryab, müzik sevdası insanı ve halkı ne duruma götürebileceğine bir kanıttır. Ceryab Bağdat'tan Endülüs'e gitmiştir. Dolayısıyla Endülüs'ün halkına medeniyetle alakalı birçok şeyi öğretmiştir. Ceryab yeni müzik aletleri icat etti ayrıca ud aletine beşinci teli eklemiştir. Ceryab solfej ve şan bilimlerinin temellerini koydu, ayrıca kendi müzik okulunu kurmuştur. Ceryab sadece bir müzisyen değil, Ceryab doğu kültürü ve sanatından Endülüs'e aktarıp zenginleştirmiştir (Aljazrawy).

Çinli filozof Confucius “Bir milletin medeniyet miktarını bilmek istersen, müziğini dinleyin.” Demiştir (Yusuf ali, 1962: s.1). Dolayısıyla müzik milletlerin ve toplumun aynasıdır. Eski zamanlardan günümüze kadar müzik olayların ve toplumların şahidi olduğu görünmektedir. Ortadoğunun eskiden şimdiye kadar müzikle güçlü bir etkileşim ilişkisi bulunmuştur.

2.1.9. Arap müziği

Arap müziği İslam dünyasına bağlıdır. İslami halifelikte Arap müziğinin parlaklığı söz konusu Olmuştur. Ceryab gibi İslam dünyasında müzik alanında iz bırakan filozof, doktor ve aynı zamanda başarılı müzisyen Alkindi Irak'ta doğmuştur. Alkindi müziği bilim olarak görmüştür, bilimsel bir şekilde farklı açılardan öğrenilmesi gerektiğini anlatmıştır (Yusuf ali, 1962: s.3,4).

Alkindi müziği bir bilim olarak sınıflandırdı, Ayrıca Alkindi Arap kültürüne müziği ilk getirendir. Dolayısıyla müzik bilimsel çalışma yöntemlerinde ve matematik felsefesinin de bir parçası olmuştur. Bundan dolayı Araplara göre müzik matematik bilimlerinden ve Yunan'dan alınmış dörtlü bilgeliğin unsurlarından biri olmuştur. Alkindi Arap müzik biliminin temellerini koymuştur, Ayrıca Alkindi'den sonra bu bilimi geliştirmesine İbnu Sina, Alfarabi ve Arrazi gibi ünlü isimler bu alana katkılarını sağlamışlardır (Yusuf ali, 1962: s.4,5,6,).

Araplar ve müzik arasındaki ilişki güçlü ve eskidir. Araplar müzik alanına kendi katkılarını sağlamışlardır ve eklemeleri bulunmuştur. Dolayısıyla bu eski ve güçlü ilişkide elbette onun izleri hala bulunmaktadır.

Müslümanlara veya doğuya ait müzik sadece Arapların müziği değildir, Osmanlıların müziği Türk müziği ve tasavvuf müziği ile farklı bir tadı müzik dünyasına katmışlardır. Türk müziği doğu müziğine ait bir müziktir ama kendine has bir özelliğe sahiptir.

2.1.10. Tasavvuf Müziği

Tasavvuf müziği dini ritüeller ve törenlerle bağlıdır. Türkiye'deki gibi Celaleddin Rumi Mevlevilik sahibi Tasavvufa bağlı yeni bir tarz olarak söz konusunu başlatmıştır. Mevlevilik tarikatı dini bir yöndür, bu araştırmada doğru veya yanlış olduğundan bahsedilmemektedir ama bu tarikatın kapsadığı müzik dine bağlı bir müzik tarzı olarak meydana gelip özel güzelliği ve özelliği görünmektedir.

Dine bağlı müzik veya dini müzik sadece Müslümanlarda değildir, Hristyanlar kiliselerde ritüelleri için özel bir müzik kullanmışlardır. Tasavvuf müziği ise sadece Türkiye'de değildir, Tasavvuf müziği başka yerlerde İran, Hint ve Mağrip ülkelerinde gibi bulunmuştur (Alwaily, 2017: s.2).

Tasavvufa bağlı müzikler hangi dini yöne bağlı olduğundan değişmiştir. Bunun yüzünden farklı şarkılar ve müzikal eserler çıkmıştır. Dolayısıyla her tarikata ait fikir ve sözlere göre farklı müzik eseri bulunmuştur.

Dini müzik tasavvuf müziğinden daha kapsamlı ve geneldir. Dini müzik ve şarkıları islami olanlardan bahsedilirse o da İslam'ın ilkeleri ve değerlerinden bahseden veya peygamber Hz Muhammed'i öven şarkılar gibidir, Ayrıca herhangi bir tarikata bağlı olmadığı sayılabilmektedir.

İslami törenler veya ritüeller makamlara ve ritme bağlıdır. Dolayısıyla ezanda veya kuran okurken melodi ve tonlar bulunmaktadır. İslamda bile iyi bir şekilde güzel sesle kuran okumak sevap kazandıran bir eylemdir (İslam web, 2012).

2.1.11. Türk Müziği

Türkler müziği seven bir halktır. Ayrıca Türk müziği çok ırka ait müzikleri kapsayan bir müziktir. Türk Müziği arşivinde Türk müziğinden ziyade Ermeni, Azerbaycan, Kürt, Yunan, ve Arnavut müziklerinden

bir miras etkisi bulunmaktadır (Trt arabi, 2019). Orijinal Osmanlı müziği doğu müziğine ait bir müzik türüdür. Dolayısıyla türkü müziğinde orta doğu müzik ruhu hissedilebilmektedir. Yerli türk müziği şehirden şehire ve yerden yere değişiyor, Karadeniz bölgesindeki gibi kendilerine ait bir müzik tarzını oluşturmuşlardır.

Türk müzik kültürünün kökleri Orta Asya'da Altaylar'da olup, M.Ö. 3 binlere uzanır (Budak, 2006: s.13). İlk devlet askeri müzik topluluğu olan Tuğ Takımı (mehter takımının atası) Hunlar döneminde kurulmuş, Dini/Dindışı Müzik, Askeri Müzik, Sanat Müziği, Halk Müziği gibi ilk tür ayrımları başlamıştır. Selçuklular döneminde ise Türk müziği, Fars ve Arap kültürleriyle etkileşim haline girerek İslam'ın müzik konusundaki anlayışı yumuşatarak benimsedi (Pelikoğlu, Özşen 2015: s.54).

Türkiye'de bulunan müzik türkü, mehter, yerel, tasavvuf ve dini müziklerinden ziyade rock, jazz ve pop müziği de bulunmuştur. Ayrıca Türk müziğinde dikkat çeken bazı müzik aletlerinden Tar, Bağlama, Saz, Ud, Kanun, Keman, Sipsi, Ney, Kaval, Tulum, Zurna, Zil, Davul, Kabak Kemane, Karadeniz Kemençesi, Def, Yaylı Tambur, Darbuka, ve Delbek aletleri gibi çeşitler bulunmaktadır (Kültür ve yaşam, 2021).

Türk müziği adetleri ve Türkiye'deki hayat tarzını ve özelliklerini aktarmış dolayısıyla Türk müziği ve şarkıları halkın duygularını ve karakterini yansıtmıştır. Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar türküsü hala kına gecelerde söylenen türkü bir kızın ailesine özlem hikayesini anlatmıştır. Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar türküsü sözleri şöyledir:

Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar
Aşrı aşrı memlekete kız vermesinler
Annesinin bir tanesini hor görmesinler

Uçan da kuşlara malum olsun
Ben annemi özledim
Hem annemi hem babamı
Ben köyümü özledim

Babamın bir atı olsa binse de gelse
Annemin yelkeni olsa açsa da gelse
Kardeşlerim yollarımı bilse de gelse (Yaşam Tadında Hikayeler, 2020).

Bu türkünün sözleri evlilikte Türk adetlerinden kız isteme ve verme olayını, ayrıca Türk ailelerin içindeki sıkı ilişkilerini kızın özlemi ve kendi aile fertlerini saymasıyla anlatmıştır. Ayrıca köylerin adetlerinden çiftler bir aile evinde oturduğunu hor görmesinler cümlesiyle anlatmıştır. Köyün havası da (atı olsa binse, yelkeni olsa açsa) ile görülmektedir. Bu türkü eskiden özellikle köylerdeki ulaşım ve hayatın ne kadar zor olduğunu belirtmiştir.

Yarim İstanbul'u mesken mi tuttun türküsü Türkiye'nin köylerinde halkın yaşadığı büyük bir maddi ve sosyal sorunu anlatıyordu. Yarim İstanbul'u Mesken mi Tuttun türküsü sözlerine göre :

Yarim İstanbul'u mesken mi tuttun
Gördün güzelleri beni unuttun
Sılaya dönmeye (gelmeye) yemin mi ettin
Gayrı dayanacak özüm kalmadı
Mektuba yazacak sözüm kalmadı

Yarim sen gideli yedi yıl oldu
Diktiğin fidanlar meyveyle doldu (meyvalar verdi)
Seninle gidenler sılaya döndü
Gayrı dayanacak özüm kalmadı
Mektuba yazacak sözüm kalmadı

Yarimin (Ağamın) giydiği ketenden gömlek
Yoğumuş dünyada öksüze gülmek
Gurbet ellerinde kimsesiz ölmek
Gayrı dayanacak özüm kalmadı
Mektuba yazacak sözüm kalmadı

İğde çiçek açmış dallar görünmez
Dağlar diken olmuş kervan oturmaz
Benim bağrım yufka sitem götürmez
Gayrı dayanacak özüm kalmadı
Mektuba yazacak sözüm kalmadı (Kültür İstanbul, 2014).

Türkü Kayseri'nin köylerinden eşini bırakıp İstanbul'a çalışmak için giden adamın hikayesini anlatmıştır. Eski zamanlarda İstanbul gibi şehirlerde iş bulma imkanları daha iyi ve daha bol olduğu için köylüler köylerini bırakıp İstanbul'a gidiyorlardı. Bu türkü geçmişte büyük bir sorunu kaydetmiştir. Ayrıca köylerde yalnız bırakılmış kadınların sorununun ne kadar zor olduğunu göstermiştir. Zira bu türküyü söyleyen kadın (Gayrı dayanacak özüm kalmadı, Mektuba yazacak sözüm kalmadı) tekrar ederek bitkinliğini ve zor duygular geçirdiğini anlatmıştı. Ayrıca (Yarim sen gideli yedi yıl oldu) cümlesiyle mektup yazma zamanında olduklarına rağmen köylerindeki durumlar yüzünden bazı erkekler çok uzun yıllar uzakta kalmıştı. (Yarimin (Ağamın) giydiği ketenden gömlek, İğde çiçek açmış dallar görünmez) cümleleri de Türk köy havasından göstermiştir.

2.1.12. Mısırlı Dini Şarkılar

Mısırda başlayan ilahi şarkıların (İbtihalat ve Teveşih) tarihi bilinmemiştir. Antik Mısır'da veya Fatimilerin döneminde başlaması olabildiği söylenmektedir. Mısır'ın modern tarihinde çok meşhur kuran okuyanlar bulunmuştur. Aynı zamanda o Kuran okuyanlardan çok ünlü ve hala izini bırakan ilahi söyleyenler çıkmıştır. Mısır'ın tarihi ve sanatsal hafızasında Nasreddin Tobar, Sayid Annakşibendi, Muhammed Attuhi, Taha elfeşni, ve Kamil Yusuf Elbehtimi gibi büyük isimler bulunmaktadır (Cevde, 2016).

2.1.13. Cihat Şarkıları

Cihat şarkıların adı savaşla bağlı olduğunu belli etmektedir. Böyle bir sanat şekli bazen müzikle olur bazen müziksiz bulunmaktadır. Cihat şarkılarına müziksiz olunca Neşid denir. Ayrıca böyle bir sanat farklı ideolojilere sahip olanların tarafından kullanılmaktadır. İslam tarihinde şairin sözü silah gibi olduğu için aynı zaman medya ve sanat sözle etkilemeye yönelik çalıştığı için sözler askerler gibi savaşa girmiştir.

Cihat şarkıları şekli bile ideolojiyi belli eder, dolayısıyla müzik dinlemek günah olarak sayılan gruplardan, müziksiz bir şekilde ve en çok insan seslerine ve sözlere dayanan şarkıları üretmektedir.

Ayrıca cihat veya savaş şarkıları farklı amaçlar için kullanılmaktadır. Böyle bir sanat tarzı milli savaşlar veya vatan korumak için kullanılabilir, aynı zamanda terör örgütlerin tarafından kullanılmıştır. Bundan dolayı cihat şarkıları bazen milli marşlar gibi sayılıyordu, ayrıca hem kimlik gösterir hem de yüreklendirme veya heyecan katmak için söylenir. Cihat veya savaş sanatının medya rolü etkili sayılabilir, dolayısıyla böyle şarkılar bir grubun veya milletin yaptıklarını ve başarısını kaydeder hem de kendi taraflarına insanları çekmek amacıyla kullanılmaktadır (Abutawila, 2019).

2021 yılında Kudüs'teki şeh Cerrah olaylarından dolayı (Ve Dayfah) şarkısı Filistin'deki Gazze'de çıkan Seyif Elkudüs savaşını anlatıyordu. Gazzede özellikle Alkassam tugayları şarkılarının yüreklendirme etkisi belli bir şekilde bulunmaktadır. Ayrıca gurur ve güç sadece sözlerle değil ses tonu ve söyleme şekliyle anlatmıştır.

صرخت الحرة أواه وين الغيور بنلقاه
صاحت قالت واضيفاه واضيفاه
صاحت المقدسية بنت بلادي النشمية
وين الغيرة الخليلية واخليله واخليله
آه قولوا اللي أعماكم قتلوا أمي عمرآم
صاحت فيكم تتخاكم وا بيت لحم وا ضفاه
با طولكرم يا جنين يا سلفيت رجالك وين
و الثماني و أربعين واخليله واخليله
شو صاير يا إخواننا مين اليمسح دمعنا

Özgür çığlık attı, kıskanç nerede bulunuyor diye
Bağırarak ey dayfah (ve dayfah) dedi
kudüslü cesur vatanımın kızı bağırdı
halili kıskanmak nerede, va halilah ey halil
Ah sizin gözünüzün önünde annemi öldürdüler, niye kör oldunuz
sizin onurunuz ey beytüllehim ey dayfah bağırdı
Ey tulkarm ey cenin ey salfit erkekleriniz nerede
ve 48 bölgeleri ey celil ey celil
Ey kardeşlerimiz ne oldu, göz yaşlarımızı kim silecek

فرجة صارت نكبتنا وين رجالك رام الله	bizim felaketimiz bir gösteri haline geldi
شوفو البطل الحريكة خلى العز بأمریکا	Amerikadaki lüks hayatı bırakan kahramana bakın
ey يا منتصر نفديكا واصفقاہ واصفقاہ	Muntasır senin kurbanın oluruz, ey anlaşıma ey safkah
حط السيف كبال السيف و احنا رجال محمد ضيف	kılıcı kılıcının karşına koy, ve biz muhammed dayfın adamlarıyız
و علي ما قاوم يا حيف ينسأه الوطن ينسأه	direnmemiş olana yazık, vatan onu unuttur
لبى قائد الأركان وفورا أصدر البيان	Genelkurmay başkanı cevap verdi ve derhal açıklamayı yaptı
الأقصى لا ما ينهان لبنناه لبنناه	Alaksa aşağılanamaz, biz varız
كل يوم تشوفو لجراح تنزف بالشیخ جراح	her gün şeyh cerrahta yaralar kanıyorken görüyorsunuz
وين العدة و السلاح واغزاه واغزاه	ekipman ve silahlar nerede ey gazze ey gazze
بالكارلو لخطف روحك واغمقلك جروحك	karlo silahıyla canını alırsız ve yaralarını derinleştiririz
يعلى بالسما صياحك واويلاه واويلاه	çığlık seslerini göğsü kadar ulaşır vay vay
وبالسبع الكاسر وينك بالله مضي سكينك	ey güçlü aslan neredesin, ALLah için bıçağını keskinleştir
اطعن عاشت يمينك طعن الغاصب ما أحلاه	bıçakla, sağın yaşasın, düşmanı bıçaklamak ne güzel
وصى الرسول الغالي بالأقصى يا أبطالي	ey kahramanlar peygamber aksayı tavsiye etti
إلها شذو الرجال وا أقصاه وا أقصاه	ona seyahet edin, ey aksa ey aksa
(Alwad islami müzik topluluğu, 2021).	

Şarkının adında (ve dayfah) Müslümanların eski tarihinden alıntı ve izdüşümü kullanılmıştır. Rum egemenliğinde bulunmuş eskiden Ammuriye şimdi de Sivrihisar şehrinde ayrıca Halife Elmuutasım döneminde Müslüman bir kadın Rum bir erkek tarafından şiddet görünce (ve muutasımah) cümlesiyle çığlık attı, bundan sonra bu haber Elmuutasım'ın kulağına gider ve bundan dolayı halife kadına yardım etmeye gidip Ammuriye şehrini Rum ellerinden kurtarıp fethetmiştir (Habla, 2021). Bu şarkıda Hamas'ın askeri bölümünün lideri Muhammed Dayf ismi Elmuutasım ismi yerinde kullanılmıştır. Ayrıca aynı dilsel şekilde çığlık olarak kullanıldığı için Elmuutasım'ın taşıdığı kahraman kurtarıcı sıfatı Muhammed Dayf üzerine düşürülmüştür.

Şarkının birinci satırında kadına özgür ve erkeğe kıskanç sıfatı kullanılarak Arapların kültüründen bir bakış yansıtılmıştır, bundan dolayı Arap kültüründe gerçek erkek kıskanç deli kanlı olmak gerektiği, vatani ve vatanın kadınlarını korumak her delikanlı erkeğin görevi olduğu vurgulanmıştır. İkinci satır ise şarkının adı gibi bir eski olay yeni olayların üzerinde izdüşümü olarak kullanılmıştır. Şarkıda Filistin'in bölgelerine işaret edilmişti, ayrıca dünyanın vicdanına öldürme olaylarını seslendirmiştir.

Filistin'in farklı yerlerinin erkeklerini savaşa davet etmek, aynı zamanda şarkıda kim göz yaşlarımızı silecek sorusuyla hem üzüntü ve yardıma ihtiyaç hem de güç, cesaret ve savaş hazır olmak duygularını anlatılmıştır. (Bizim felaketimiz bir gösteri haline geldi) cümlesiyle de olaylara insanların tepkisinin nasıl görüldüğü açıkladı sonra Amerika'da hayatını bırakan ve savaşa gelen muntasır hikayesini anlatarak güç gösterdi ve esareten anlaşımayla kurtarmak için davet etmiştir. Şarkıda Şeyh Cerrah

olaylarına işaret etti ve güç, silah göstererek savaşa davet etmiştir, ayrıca şarkıda bile İsraililere karşı bıçaklama olaylarına Filistinlileri teşvik etti. Şarkının sonunda dini açıdan Mescidi Aksa değerini anlatmıştır. Özetleyerek bu şarkıda savaşa çağırma, güç gösterme, olayları anlatmak, farklı yerlere ve isimlere işaret etmek, tarihi olaylardan alıntı almak , ve ideoloji göstermek gibi eylemler bulunmaktadır (Alwad islami müzik topluluğu, 2021).

2.1.14. Modern İslami Müzik ve Kadının Rolü

Kadınlar tarih boyunca hep kendi haklarını almaya uğraşıyorlardı. İslam gelince hem cahillikten milleti kurtardı hem kadınlara haklarını verdi. İslam kadına kendi haklarını vermesine rağmen bazı toplumlar adetleri bir araç olarak kullandıkça kadınların toplumdaki rolü azaldı dolayısıyla sanat alanında rolü de azalmıştır. Sanat alanında kadınlar cinsel bir obje olarak çok kullanıldığı için ve tesettürlü kadınlar sanattan uzaklaştırıldığı yüzünden İslami müzik dünyasında erkeklerin varlığına göre kadınların sayısı azdır. Son yıllarda kadın sesi erkek sesi gibi şarkılarda kullanılabildiği haram olmadığı fetvası çıkınca dindar sanatçı kadınlara bir yol açmıştır. Ayrıca medya ve sanat dünyasında tesettürlü kadınlar sayısı artıyınca daha çok tesettürlü sesini ve vücudunu muhafaza edici bir şekilde kullanan kadınlar görünebilmiştir. Filistinden Mays Shalash ve Malezya'dan Heliza Helmi gibi çıkan örnekler değişikliğin bir kanıtıdır (Dünya alvatan, 2006), (Heliza helmi, 2016), (ميس شلش, 2009).

Modern İslami müzik hem din kurallarına uyumlu olmaya çalışan bir sanat hem de modern sanat tarzına ve modern hayata yakışan bir sanat şeklidir. Eskiden dini müzik veya dini şarkıların tarzı gelişmemiştir ve yeni müzik şeklinden veya gençlerin tercihlerinden uzakta kaldığı için gençlere çok çekici gelmiyordu, bundan dolayı yeni bir sanat neslinden İngiliz Sami Yusuf meydana geldi ve İslami sıkıcı olmayan, hep üzüntülü kalmayan ve kendini tekrar etmeyen şarkıları ortaya çıkartmıştır. Sami Yusuf şarkıları ve klipleri gençleri yansıttığı için ve farklı dillerde söylediği için ayrıca farklı kültürlerin müzik mirasından aktardığı için hızlı yayılmıştır. Sami Yusuf gibi Lübnanlı İsveçli Maher Zain, Makedonyalı Mesut Kurtis, İngiliz Harris j, Arnavutlu Mevlan Kurtishi ve muhafazakar Kuveytli Humood Alkhudher olumlu ve motive eden şarkılarıyla islami ve muhafazakar şarkıları yeni çağa getirmişlerdir (Sami yusuf, 2009), (Maher zain, 2014), (Mesut kurtis, 2014), (Harris j, 2015), (Mevlan kurtishi, 2015), (Humood alkhudher, 2010).

Arap'ta veya İslam'da şiirin önemi ve en önemli İslami karakterlerden nasıl sanatsal söze değer verdiği, Ayrıca Endülüs müziği, Arap müziği ve Türk müziğine kadar dini ve İslami şarkıların çeşitliği de Müslümanlar dünyasında geçmişten günümüze kadar sanatın ve müziğin ne kadar değerli ve etkili olduğunu anlatmıştır.

2.2. Antik Mısır Tarihindeki Müziğin Önemi

Antik Mısır'da sadece mimari deha yoktur. Antik Mısır'da edebiyat alanında başarı izi de bulunmuştur. Eski Mısırlı aşk şiirini ve lirik şiirini bilmiştir. Bize ulaşan eski Mısırlı şiirlerinden, eski Mısırlı sanatla

ilgilendiğini kanıtlamıştır. Bize ulaşan ve bu günlerde bulunan lirik aşk şarkılarından kalmış olan eserlerden bir örnek olarak İngiliz müzesindeki 500 numaralı Harris papirüsüdür. Ayrıca Sister Biti papirüsü bu konuda önemli bir eserdir (Hasan, 2000: s.153,154).

Şister biti papirüsündeki aşk şarkılarından biri on dokuzuncu hanedanlık dönemindeki yazılmış (Bakire aşık) kasidesidir. Bu kaside tercüme edildikten sonra şöyle diyor:

Sevdiğim adam sesiyle benim kalbimi etkiledi
Beni merağa ve özleme av gibi bıraktı
O benim annemin evinin yakınında oturuyor
Buna rağmen ona nasıl yaklaşacağımı bilemiyorum
Belki benim annem bu konuyu çözebilir
Annemle konuşmam ve açılmam lazım
O (sevdiği adam) ona sarılmak istediğimi bilmiyor
Ve anneme sırrımı söylediğimi bilmiyor
Aşkımı düşününce kalbim çok hızlı atıyor, Yerinde durmuyor.
Benim kıyafetlerimi nasıl giyeceğimi, gözlerimi nasıl süsleyeceğimi ve üzerime güzel koku nasıl sıkacağımı bilemiyorum artık (Raslan, 14.nisan).

Bu kaside Antik Mısır'daki aşk şekillerine bir göz atmış ve çok az bir miktar bilgi vermiştir. Ayrıca Antik Mısır'daki kadının kendi duygularını anlatma özgürlüğünü yansıtmıştır. Son cümleler eski Mısırlı kadınların yaşam tarzına ve karakterine bir göz atmıştır. Dolayısıyla ne kadar süslemeyle ilgilendiklerini özellikle gözlerin süslenmesi anlatmıştır. Ayrıca Mısır'da o tarihte parfümler kültürünün var olduğunu ve medeniyetin günlük yaşam tarzında bulunduğunu yansıtmıştır.

2.2.1. Antik Mısır'da Müzik

Antik Mısır'da müzik önemli bir insan aktivitesiyle iş gibi bağlandığı için müzik toplu performansla başlamıştır. Müzik iş alanında tarla gibi iş kolaylaştırmak ve işe zevk katmak için kullanılıyordu. Mısır'da hala inşaat işçileri şarkı söyleyerek işlerini yapıyorlar. Eski veya modern Mısır yaşamında müzik alanı belli bir şekilde bulunmaktadır.

Mısır'ın eski mezarlıklarında bulunmuş sanatsal eserlerden ve şarkılardan biri, bir köylü tarafından söylenmiş bir şarkıdır. Ve köylü şarkıda şöyle diyor:

Acele et sürücü, Boğaları tahrik et
Bak! Prens duruyor ve seyrediyor
Ne güzel bir gün, Vücut nemli, ve boğalar sürükliyor.

Köylü şarkıdan bu parçayla sanki köylü günlük hayatından bir sahne anlatmıştır. Başka bir örnekte hasat gününde bir köylü flüt kullanarak öbür iş arkadaşlarına (Ey işinde yetenekli olduğumu iddia eden, bana gel) motive etmek için şarkı söylüyordu. Ve şarkı şekliyle cevabını öbür köylü (ben sana dans ederek geliyorum) diyerek vermiştir. Dolayısıyla bu sahne Antik Mısır'da işte müziğin nasıl kullanıldığını ve ne kadar zevk kattığını anlatmıştır (Abdurrahim, 2006: s.3, 4).

Farklı bir iş alanından başka bir örneğe Taşıyıcılar gemilere malları taşıyınca şarkıları söylemişlerdi. Diyorlar ki:

Bütün gün buğday ve tahıl taşıyarak geçti

Depolar doldu, gemiler doldu, buğday fazla oldu.

Bu sözlerle kendilerini eğlendirmekten ziyade, bize hem günlük hayatını kaydedip aktardılar, hem de Mısırın O zamandaki tarım ve ekonomi durumlarından bir bilgi vermişlerdir (Abdurrahim, 2006: s.4,5).

Tahıl siloları doldururken bazı erkekler dans etmeye başlıyorlardı. Ve yerdeki olanlar onlara katılmak için alkışlayan çubukları kullanarak müzik yapıyorlardı. Bu sahne müzik ve şarkıdan ziyade iş alanında bile dans etmek müzikle eşlik ediyordu (Abdurrahim, 2006: s.5).

Zor işlerde dev heykelleri taşımak gibi iş yapma ritmini düzgün ve iyi tutmak için müzik kullanılıyordu. Bu günlerdeki gibi spor salonlarında müzik ritmi performans ritmini düzgün ve iyi tutuyor. Başka bir deyişle iş gruplarında müzik iş performansının standardizasyonu için kullanılmıştır (Abdurrahim, 2006: s.6).

Antik Mısır'da kadınların müzik alanındaki rolü bulunmuştur. Mararoka mezarlığındaki bulunmuş resimde üzümü sıkın kızların düzgün hareketleri müziğin veya en az alkışlama ritimin bulunduğuna işaret etmiştir. (Şekil 1.3)

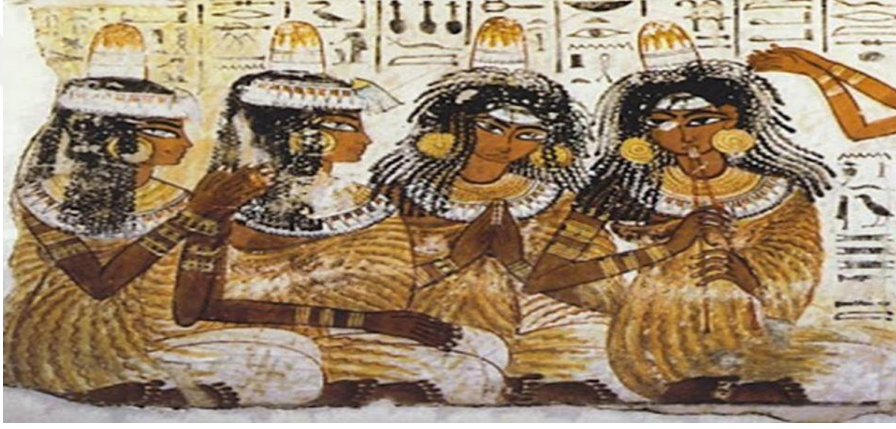

Şekil 1.3. Mararoka mezarlığındaki bulunmuş resim (Abdurrahim, 2006: s.5).

Müzik çalan kadınların resimleri tarihi eserlerin arasında elbette bulunmuştur ve bunun farklı örneklerinden biri Nakht mezarlığındaki resimdir. (Şekil 1.4)

Şekil 1.4. Nakht mezarlığındaki resim (Abdurrahim, 2006).

Şekil 1.5. Nakht mezarlığındaki resim (Adel, 2014).

Şekil 1.6. Nakht mezarlığındaki resim (Yunus, 2019).

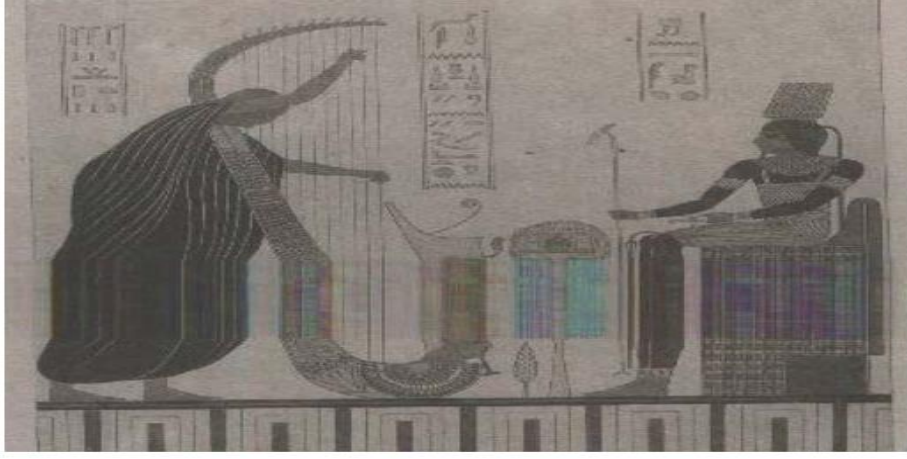
Şekil 1.7. Nakht mezarlığındaki resim (jamil, 2020).

Antik Mısır’da grup müzik performansı gibi bireysel performans da bulunmuştur. Antik Mısır’daki müzik doğuştan gelen performanstan ziyade sanatı gelişmiştir ve zanaat gibi olmuştur. Ayrıca kurallara göre müzikle ilgilenen ve çalışanlar bulunmuştur. Bir sürü soylu müzikle ilgilediğinden dolayı resmi işlerini yaparken veya süslerken bile müziği dinliyorlardı. Müzikle ilgilenmekte garipolaylarından biri malikane vergi vermeyenlere cezalandırmanın sıkılmamak için ceza verirken müzik dinlediğidir. Sonunda eski Mısırlı müziği ve şarkı dinlemeye değer vermiştir (Abdurrahim, 2006: s.7).

Antik Mısır’da eski Mısırlı dini bir şekilde müziği kullanıyordu, ölenler bayramlarında şöenlerin yanında müzik çalınıyordu ve dini şarkılar söyleniyordu (Abdurrahim, 2006: s.8.).

Eski Mısırlı müziği dini, cenaze ve sivil hayatta ayrıca eğlenmek için, kutlamalarda, dini törenlerde, kraliyet törenlerinde resmi ve popüler tatillerde kullanmışlardır. Antik Mısır’da hem müzik grupları hem de müzik gösterileri oluşturulmuştur. Mısır’da en eski müzik aleti flütten ziyade çok farklı müzik aletleri de bulunmuştur. Müzik aletlerinden Arp, Tef, Trompet, Korna ve Ziller kullanılmıştır (El- Bassyouny: s.50). (Şekil 1.8)

Mısır bilimci Dr. Vesim Elsisı diyor ki “Antik Mısır’da üçlü müzik ölçeği icat edildi ve bundan sonra beşli haline gelene kadar geliştirildi ve daha sonra yedili ölçeğin son aşamasına kadar geliştirilmiştir”. (Temraz, 2020).

منظر عازف القيثارة في مقبرة رمسيس الثالث على الضفة الغربية - جبانة طيبة
(P. Grandet - عصر الرعامسة - الغربية)

Şekil 1.8. Nakht mezarlığındaki resim (El-Bassyouny: s.65).

Müzik uzmanı Dr. Hayri Almalt bizim atalarımız sika, bayati ve rast makamlarını keşfettiler ayrıca eski Mısır'da 53 farklı müzik aletinin var olduğunu söylemiştir (Aşşavki, 2018).

2.2.2. Antik mısırdan kalan etki

Mısır'ın kanal valiliklerinde Antik Mısır'da icat edilmiş ve hala kullanılan Assimsimiye müzik aleti bulunmaktadır. Assimsimiye aleti Mısır'ın halk kültürüne ait bir alettir ve hala sesi duyulunca bir tarih hatırasını canlandırmaktadır. Assinsimiye aleti 1967 yılında Süveyş Kanalı kıyısında Mısır ve İsrail arasındaki çıkan savaşta bulunmuştur. Assimsimiye askerlerini motive etmekteki rolü tarihe yazılmıştır (Alhurra, 2020). (Şekil 1.9) (Şekil 1.10)

Şekil 1.9. Müzik aletleri (Alhurra, 2020).

Şekil 1.10. Nakht mezarlığındaki resim (Meraya, 2020).

2.3. Modern Mısır Tarihinde Müziğin Siyasal Amaçla Kullanılışı

19. yüzyılda Mısır'daki müzik toparlanmıştır. Ayrıca 19. yüzyılın sonuna kadar Muhammed Osman ve Abdüh Alhamuli yerli müziği sunmaya çalışmışlardır. 20. yüzyılda Mısır'daki müzik gelişmişti ve müzik

yazmaya başlanmıştır. Bu dönemde de müzikal tiyatro Şeyh salama Hegazyn'in ellerinde gelişti. Sonra Mısır müziğinin manevi babası Seyyid Derviş ortaya çıktı. Seyyid Derviş geldiğinde müzik değişti ve hızla gelişti. Seyyid Derviş'in müziğinde sosyal ve milli anlamlar bulunmuştur. Derviş de müziğin konularında ve kompozisyonunda değişiklik yaratmıştır. Seyyid Derviş'ten sonra çok ünlü besteciler ve müzisyenler Muhammed Abd Alwahhab, Muhammed al Qasabji, Riyad al Sunbati, Baligh Hamdi ve Kamal al Taweel gibi meydana gelmişlerdi. 20. yüzyılda çok meşhur ve şimdiye kadar unutulmamış sesler Munira el Mahdia, Fathia Ahmed, Ümmü Gülsüm, Asmahan, Leyla Murad, Abdulhalim Hafiz gibi sanatçılar ortaya çıkmıştır. Ayrıca besteciler Mahmoud Alşerif, Farid Alatraş, Muhammed Almouji, Muhammed Fawzy, Baligh Hamdi ve Seyyid Makkawi aynı dönemde bulunmuşlardı (SİS, 2009), (Aljamii, 2005: s.52).

O zamanlar yeni çıkan teknoloji sayesinde radyo müzik plağının rolünü azalttı. Ayrıca müzik konserlerine giden sayılar da azaldı. Mısır'da konservatuar enstitüsü kurulduktan sonra müzik eğitimi daha çok yayıldı ve daha iyi müzisyenler yetiştirmeye katkısı olmuştur. Okullarda da müzik eğitimiyle ilgilenmek üzere toplumun müzik zevki daha iyi olmuş ve yükselmiştir (SİS, 2009).

20. yüzyılın sonunda hala isimlerinin yankısı duyulmakta olan Ammar Alsharei ve Ömer Khairat gibi müzisyenler ortaya çıkmıştır. Ayrıca video klip endüstrisi de yayılmaya başlamıştır. O zamanda ortaya çıkan isimlerden ve hala şarkı söyleyen Amr Diab ve Muhemmed Münir bulunmuştur (SİS, 2009).

2.3.1. Seyyid Derviş

Seyyid Derviş çıktığında Mısır'ın ruhunu müziğini ve halkını yansıtabilen bir müzik çıkmıştır. Seyyid Derviş'in şarkıları halkın hayatını ve nabzını anlattığı için halkın arasında yerini bulmuştur. Seyyid Derviş'in şarkıları toplum hayatının günlük gelişmelerini anlattığından dolayı milli, sosyal ve ekonomik sıkıntıları ayrıca esnafların şikayetlerini ve problemlerini anlatmaya çalışmıştır. Seyyid Derviş insanların dertlerini anlatmaya çalıştığı için gurbetçiler için de şarkıları söylemiştir (Aljamii, 2005: s.62,63).

Birinci dünya savaşında Mısır'dan işgalci İngiliz ordusu Osmanlı ordusunu karşılamaya çıkanları ve aynı zamanda zorla bazı Mısırlı köylüleri ve işçileri götürdüğü için mecbur kalarak Mısırlıların kendi duygularını ve dertlerini anlatmak için Seyyid Derviş bir müzik yapmıştır.

و أنا نفسي أروح بلدي	بلدي يا بلدي	Vatanım Vatanım	Vatanıma dönmek istiyorum
و السلطة خدت ولدي	يا عزيز عيني	Ey gözümün canı	Otorite oğlumu almıştır.

Şarkıdan bu iki satırla bir dönemin tarihini ve bazı Mısırlı ailelerin oğullarını nasıl kaybettiğini Anlatmıştır (Aljamii, 2005: s.65).

Seyyid Derviş bir sürü milli şarkıları düzenlemiştir ve bunlardan biri Seyyid Derviş'in siyasetçi lider Mustafa Kamil'in sözlerinden ilham aldığı olan ve hala Mısırlı okullarda öğrencilerin söylediği Mısır'ın 1979 yılından itibaren olan milli marşının müziğini yapmıştır.

بلادي بلادي بلادي لك حبي و فوادي Sana benim sevgim ve benim kalbim
مصر يا أم البلاد أنت غايتي و المراد Ey Mısır ülkelerin annesi Sen benim amacımsın, benim muradımsın
و على كل العباد كم لئليك من أيادي ve bütün insanların üzerinde senin nilin iyiliği çoktur.

Seyyid Derviş'in müziğinin rolü de 1919 yılında İngilizlere karşı çıkan devrimde etkili bir şekilde bulunmuştur (Aljamii, 2005: s.66,67).

2.3.2. Ümmü Gülsüm

Ümmü Gülsüm lakaplı Fatima el Beltagy (1899- 1975) halktan çıkan bir sestir. Ümmü Gülsüm Mısır'ın geçtiği farklı siyasi dönemlerde yaşamıştır. Ümmü Gülsüm sadece geçmişte kalan bir Mısırlı ses değildir. Ümmü Gülsüm'ün siyasi hayatta etkisi bulunmuştur. Ayrıca Ümmü Gülsüm'ün sesinin yankısı hem ülkelerin hem de dönemlerin arasında kalıp bulunmuştur (Aljamii, 2005: s.76).

Ümmü Gülsüm dini şarkı söylemekle başlamıştır. Ümmü Gülsüm de Mısır ve Arap dünyasının karşı karşıya olduğu krizlerdeki rolü etkili bir şekilde bulunmuştur. Ümmü Gülsüm Filistin için şarkı söyledi. Ayrıca Ümmü Gülsüm Mısır'ın bütün milli bayramları için de şarkı söylemiştir. Bu şarkılara (Neşidu Elcemia'dan bir kaç satır bir örnek olarak bulunmuştur (Aljamii, 2005: s.92).

Ey nil gençleri يا شباب النيل
Ey nesillerin gücü يا عماد الجيل
Mısır sizi çağırıyor, cevaplayın هذه مصر تتادىكم قلبوا

Ümmü Gülsüm Mısır'ın pamuğu için bile şarkı söylemiştir. Ümmü Gülsüm Arap birliği kurulduğunda, ikinci dünya savaşından sonra ve Mısırlılar İngilizler'in tehlikesini istediği için ayrıca 1952 yılında askerlerin devriminden sonra bütün bu olaylar için ve ziyade varlığı olup şarkı söylemiştir. 1956 yılında Mısır'a karşı üçlü saldırı gerçekleştiğinde Kahire'ye yeni bir baskın uyarma sirenleri çalarken mum ışığında Mısır için şarkı söylemiştir ve bu şarkı 1961-1971 yılların arasında

و الله زمان يا سلاحي اشتقت لك في كفاحي انطق و قول أنا صاحي Mısır'ın milli marşı olmuştur.
Vallahi vakit geldi silahım. Mücadelede seni özledim. Konuş ve ayık olduğumu söyle.

Ümmü Gülsüm daha fazla çok milli şarkıları söylemiştir ama kendi sesini 1967 yılındaki Mısır'ın yenilmesinde şarkı söyleyip bağış toplamıştır ve savaşta katkısı bulunmak için dolaşıp konserleri vermiştir (Aljamii, 2005: s. 92,93).

2.3.3. Abdulhalim Hafiz

Abdulhalim Hafiz lakaplı Abdulhalim Ali Şaban'a (1929- 1977) yetim ve zor bir hayat yaşamıştır. 1952 yılında Mısır'da kraliyete karşı çıkan askerlerin devrimi için şarkı söylemiştir. Abdulhalim

mutluluğu yansıtan şarkıları söyledi ve bulunduğu dönemde birinci gençlerin yıldızı olarak tanıtılmıştır. Ayrıca toplumda olan siyasi değişiklikler sosyal hayata yansımıştır. Bundan dolayı sanatın ve şarkı söylemenin tarzı da farklı olmuştur (Aljamii, 2005: s.141).

Abdulhalim Hafız siyasi ve ekonomi olaylara şarkı söylemiştir. Bundan dolayı Abdulhalim Cumhurbaşkanı Gamal Abdunnasir döneminde Süveyş kanalının millileştirilmesi ve yüksek baraj inşaatı için Hikayet Şaab şarkısını tarihi olaylarla dolu bir şekilde söylemiştir.

قلنا هنبني و أدى احنا بنينا السد العالي	İnşa edeceğiz dedik ve yüksek barajı inşa ettik
يا استعمار بنيناها بأيدينا السد العالي	Ey sömürgecilik, yüksek barajı ellerimizle inşa ettik
من اموالنا بإيد عمالنا هي الكلمة وأدى احنا باتينا	paramızla ve işçilerimizin elleriyle, Söz budur, ve biz inşa ettik
كانت الصرخة القوية من الميدان في اسكندرية	İskenderiye meydanından güçlü bir çığlıktı
صرخة أطلقها جمال.. احنا أممنا القتال	Gamalın çığlığı, Kanalı millileştirdik (Aljamii, 2005: s.144).

1967 yılındaki Mısır'ın savaş yenilmesinden sonra üç yıllık yıpratma savaşı süresinde 1968 yılında çıkan Khally Elsilah Sahy şarkısı topluma ve askerlere bir motive aracı olarak ve savaşta dikkat etmeye bir davet gibi gelmiştir.

خلى السلاح صاحي صاحي صاحي	Silahı uyanık tut
لو نامت الدنيا صاحي مع سلاحي	Dünya uyursa silahımla uyanırım
سلاحي في ايدينا نهار وليل صاحي	Silahım elimde gece gündüz uyanıktır
ينادي يا ثوار عدونا غدار	Ey devrimciler düşmanımız haindir diyor

(Abdel Halim Hafez kanalı).

İsrail ile Mısır'ın arasında 6 Ekim 1973 yılında çıkan savaşın sonucu Mısır'ın yenmesi ve Sina toprakları geri almasından sonra bu zaferin kutlaması için ünlü şarkıcıların tarafından hala dinlenen şarkılar ortaya çıkmıştır. Abdulhalim Hafız'ın 1974 yılında söylediği (Sabahul Khair ya Sina)

bunlardan biri olmuştur.

وصباح الخير يا سينا	Ve hayırlı sabahlar sina
رسي تي في مر اسينا	Marinamıza yanaştın
تعال في حضننا الدافي	Sıcak kucağımıza gel
ضمينا وخدينا يا سينا	Bize sarıl ve bizi al Sina
قالوا الحياة غالية	Hayat kıymetli dediler.
قلنا الشرف أعلى	Biz şeref daha kıymetli dedik
بلادي يا بلادي	Vatanım Vatanım (Mısbah, 2018).

Ekim 1973 yılındaki savaşta yenmesi için sadece Mısırlı şarkıcılar değil şarkı söyleyen, yabancılardan Cezayirli Warda gibi bu olay ve bu zafer için de şarkı söylemiştir. Ünlü Najat Alsağira lakaplı ünlü şarkıcı onun 1974 yılında çıkan Ala Albar Etteni şarkısıyla bu zaferi tebrik etmiştir.

على البر التانى وعدينا	İkinci tarafa geçtik
حملتنا الفرحة وعدينا	Sevinç bizi taşıdı ve geçtik
ولاقينا العيد مستئينا	Bizi bekleyen bayramı bulduk
على البر التانى يا سينا	Öbür tarafta Ey Sina !
ورسينا ع البر التانى	Biz diğer taraftayız

(Alsamahi, 2017).

Şarkılar tarihi kaydedip anlattığından dolayı 1973 yılındaki olan savaştan sonuçlanmış Taba toprakları üzerinde anlaşmazlık ve bunun yüzünden Mısır uluslararası tahkime başvurduğundan dolayı Taba toprakları Mısır'a dönmüştür. Mısır'a tabanın dönüşünü kutlamak için ünlü şarkıcı Şadia çok ünlü ve hala milli duyguları canlandırdığı Masr Elyoum fi Eid şarkısıyla söyleyip tebrik etmiştir (SİS).

هنوا بعضيكم و شاركو اجمعنا السعيد	Birbirinizi tebrik edin ve mutlu buluşmamızı paylaşın
سينا رجعت كاملة لينا و مصر اليوم	Sina tamamen bize döndü ve Mısır bugün
مصر اليوم في عيد	Mısır bugün bayramda.

1952 yılındaki asker ihtilalinden sonra müziğin şekli ve amacı değişmiştir. Müzik toplumun aynası olduğundan dolayı, ayrıca müziğin ve siyaset ile arasında güçlü bir etkileşim ilişkisi yüzünden müzik siyasi amaçlara yönelik kullanıldığı normaldir. O dönemde şarkılar halkın bilincini şekillendirmek için kullanılmıştır. Ayrıca yeni siyasi dönemin amaçları ve özelliklerini liderlerin görüşlerine göre müzikle yansıtılıyordu. O dönemde milli şarkılar çoğalmıştır ve Mısır kimliği ve milliyetçiliğini anlamlarını taşıyan şarkılar söz konusu olmuştur. Bundan dolayı Ümmü Gülsüm 1954 ile 1958 yılları arasında hiç aşk şarkısı söylememiştir daha çok milli şarkıları söylemiştir (Aljamii, 2005: s.152,153).

Siyasi sistemin değişmesi müziği etkilediğinden dolayı ve müziğin kimliği gösterme aracı olduğu için yeni liderler yeni dönemi yansıtabilmek için yeni bir milli marşı yapmışlardır (Aljamii, 2005: s. 154). Halk şarkıları da siyasi durumlardan etkilendi ve bundan dolayı meydana gelen ciddi konulardan kanal millileştirmesi ve sosyalist dönüşüm gibi konulardan bahsetmiştir (Aljamii, 2005: s.156). Ayrıca 1973'teki savaşta edinilen galibiyet toplumun ruhunu etkilediğinden dolayı müzik de etkilenmiştir ve en çok söylenmiş şarkılar milli ve dini şarkılardır (Aljamii, 2005: s.160,161).

Cumhurbaşkanı Gamal Abdunnasır Arap milliyetçiliğini çağırıldığı için elbette bu çağrının müzik alanında yankısı bulunacaktır. Bu yüzden farklı Arap ülkelerinden şarkıcılar Mısır'a gelmişlerdir ve Kahire'de her ayda farklı lehçeler ve konserlerde kendi dillerinde şarkılarını söylemişlerdir. Cezayir, Tunus ve Fas'tan farklı isimler Mısır'da parlamıştır (Aljamii, 2005: s.160).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAP BAHARINDA PROPAGANDA ARACI OLARAK MÜZİK

3.1. Propaganda Aracı Olarak Müzik

3.1.1. Propaganda Tanımı

Propaganda, sözlükte “Herhangi bir düşünceyi veya kanıyı yaymak ve ondan yana olanları çoğaltmak için söz, yazı ya da başka araçlarla yapılan etki” olarak tarif edilir. Arsev Bektaş ise propagandayı, kamuoyunu etkilemek için gerçek, yarı gerçek ya da yalan bilgiler yaymada simgeler aracılığıyla bireylerin ve grupların inançlarını, tutumlarını ya da eylemlerini etkileme yönünde sistemli gayretlerin tümü olarak açıklar (SAM, 2018: s.2).

Propaganda aklın kolayca kabul ve hazmedebileceği ustaca bir tertiptir (SAM, 2018: s.2). Bundan dolayı propagandanın daha etkili olabilmesi için etkilenebilecek hedef kitlenin çok iyi bir şekilde araştırılması gerekmektedir. Propaganda çok eski insani bir yöntemdir, farklı zamanlarda ve farklı durumlarda, kötü amaçlar veya iyi amaçlar için propaganda kullanılması mümkündür.

Propaganda insanlık tarihiyle başlamıştır fakat açık ve belli bir şekilde onun kullanıldığı Vatikan arşivlerine göre 1622 yılında oluşmuştur. Propaganda farklı yerlerde ve değişen tarihlerde farklı bir şekilde yapılmıştır. Bundan dolayı çağlarda bulunup kullanılmış iletişim medya araçlarına göre propaganda şekli ve üslubu değişmiştir (SAM, 2018: s.3).

Kentleşmek ve sanayi devrimi elbette propaganda etkisini artırdı. Ayrıca propagandayı en etkili hala getiren ve yayılmasını artıran teknolojik devrimdir. 20. yüzyılda propaganda üzerinde çalışmalar yoğunlaşmıştır. Birinci Dünya Savaşı’nda propagandaya çok önem verilmiştir ve rolünün ne kadar etkili olduğu görülmüştür. İkinci Dünya Savaşı’nda ise propaganda daha teknolojik ve daha geniş bir şekilde çalışmış; propagandanın alanı ve teknikleri geliştiği için propagandanın savaştaki rolü silahlı kuvvetleri gibi etkili ve önemli olduğu görünmüştür (SAM, 2018: s.4).

3.1.2. Propaganda Türleri

- 1- Beyaz propaganda
- 2- Gri propaganda
- 3- Kara propaganda
- 4- Silahlı propaganda
- 5- Karşı propaganda

- 6- İç ve dış propaganda
- 7- Genel, sınırlı ve ferdi propaganda
- 8- Siyasi, ekonomik, kültürel ve askeri propaganda
- 9- Kişisel ve kitlesel propaganda
- 10- Politik ve sosyolojik propaganda (SAM, 2018: s.9).

Propaganda türleri hangi dönemde kullanıldığına ve propaganda yapmak isteyenlerin amaçlarına göre kullanılmıştır. Propaganda türlerinin isimlerinden ne için kullanıldığı ve nasıl bir şekilde yapıldığı belli olmaktadır. Propaganda anlamından propaganda sadece kötü bir kullanımının olmadığı anlaşılmıştır. Bundan dolayı beyaz, gri ve kara propaganda türleri bulunmaktadır. Propaganda kuralsız bir şekilde çalışabilen bir yöntem değildir, propaganda planlı ve araştırmalı olan bir eylemdir. Buna dair propaganda başarılı bir şekilde yapmak isteyen şahıs veya hükümet... vs. propaganda kurallarına uymak zorunda kalmaktadır.

3.1.3. Propaganda Kuralları

Propagandanın mesajı çok belli ve basit olması gerekir, ayrıca amaçlanmış kitlenin algısına ve kültürüne göre uygun olmalıdır, kullanılmış malzemeler de anlaşılmalıdır. Tek düşman fikrini yaratmak ve bu düşmana karşı hamleler çalışmak propagandanın işine yararlı bulunmuştur. Propaganda kurallarından biri büyütme yöntemidir. Belli bir propaganda amaçlarına göre bazı basit malzemeler büyütürken işe yarar verebilir. Propaganda mesajı da onun özü değişmeden farklı bir şekilde tekrar ederek yenilenip sunulması gerekmektedir (Akgün, 2003: s.29,30).

Propagandanın önemli kurallarından biri propagandayı yapan, halkın o düşünceye destek olmasını isterse, halkı kendisinin de halktan çıktığına ve halkın inandıklarına inandığına ikna etmelidir. Daha sonra kendi fikirlerini halkın yadırgaması olmadan yayabilmesi daha yararlı ve daha kolay olur. Ayrıca insan genelde bir toplum içinde yaşadığı için kendi fikirlerini benimseyen veya kendine benzeyen guruplara ait olup o gruba katılmaya çalıştığından propagandaya hedef olarak kitleyi alır ve kitlelerle mitingler ve gösteriler vasıtasıyla buluşup vaatleri ve kitleye uygun sözleri sunmalıdır. Propaganda birlik duygusundan faydalandığı için ve fert ile grubun arasında etkileşim bulunduğu için birlik duygusunu pekiştirmeye çalışmaktadır (Akgün, 2003: s.31,32).

3.1.4. Propagandanın Araçları

Propaganda araçları dönemden döneme ve yerden yere değişmektedir. Propaganda araçları zaman geçtikçe artmıştır ve işleri daha geniş ve etkili hale gelmiştir. Bundan dolayı belli bir kitleye hitap etmek için, bu kitlenin arasında en çok kullanılmış ve en etkili propaganda aracı olarak kullanılabilecek iletişim aracı kullanılmalıdır.

Propaganda araçlarından biri gazetedir. Gazete 18. yüzyılda günlük yayınlanmaya başlamıştır. Evraklı gazeteler internet var olmasına rağmen hala satışta ve okunmaktadır. Gazete İkinci Dünya Savaşı'nda önemli bir şekilde propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Gençlerin arasında evraklı gazete öbür medya araçlarına göre yaygın bir medya aracı olmamasına rağmen genelde propaganda aracı olarak kalmıştır ve büyük yaşlı insanların arasında etkili bir araç olabilmektedir (SAM, 2018: s.5,6).

Radyo gazeteden daha yeni bir iletişim ve propaganda aracıdır. Radyo çalışma mekanizması ses kullanmasına dayanarak radyo sesi okuma bilmeyenler arasına ulaşabilmiştir. Ayrıca insanın kendi kulağıyla dinlediği şey okuduğu şeyden daha etkili olabilmektedir. Radyonun siyasi propaganda savaşındaki rolü etkili bir şekilde görünmüştür ve hala bir iletişim ve propaganda aracı olarak kullanılmaktadır (SAM, 2018: s.6).

Gazete, radyo, afişler, kitap, resimler ve görsellere ek olarak televizyon güçlü ve etkili bir iletişim, medya ve propaganda aracı olarak bulunmuştur. Televizyon 20. yüzyılda medya ve iletişim aracı olarak meydana çıkmıştır. Televizyon sesler ve görsellere dayanarak çalıştığı için önceki medya araçlarından daha etkili olmuştur. Televizyon hem eğlence hem de bilgilendirme aracı olarak kullanıldığı için propaganda işine çok etkili ve yararlı olduğu görülmüştür. Televizyon toplumun kültürünü değiştirme konusunda ve farkındalığı üzerinde büyük etkisi bulunduğu için televizyon siyasi veya seçim propagandasına ve reklamlar sahasında başrol oynamıştır (Akgün, 2003: s.44).

İnternet hayatımıza girince, fazlasıyla imkanları bulunca ve kullanıcıların sayısı arttığında dönem değişmiştir ve insanların görüş açıları genişlemiştir, artık iletişim başka ileri bir çağa girdiği için insan dünyanın bir ucunda olsa iletişimde kalabilir. Ayrıca internette öbür iletişim ve medya araçları bulunmaktadır. Televizyon, radyo ve gazete gibi internet üzerinden kullanılabilir. Siyasi seçimler propagandası özellikle gençlerin arasında en çok internet üzerinde çok yaygın ve etkili olabilmektedir (SAM, 2018: s.8).

Sinema bir propaganda aracı olarak tanıtılabilir ama onlardan daha güçlü ve farklı bir yanı bulunmaktadır. Sinema haber bülteni veya siyasi bir reklam gibi değildir. Sinema sanatsal ve duygusal yanı normal ve düz sözden insanın duygusunu kolayca etkiyebildiği için sadece propaganda aracı değil, kültür değiştirme aracı olarak kullanılabilir.

Müzik ise sinema gibi sanatsal bir propaganda aracı olarak sayılabilir. Ama şarkılar bir örneğe filminden daha kısa ve daha kolay ezberlenebildiği için onun etkisi daha yaygın bir şekilde bulunabilmektedir. Müzik ve şarkılar duyguları etkilediği için siyasal seçimlerde çok kullanan güçlü ve etkili bir propaganda aracı olarak bulunmaktadır. Bir seçimin kısa şarkısında hem duygularla karıştırılmış adayın mesajı hem de tarihe bağlı veya bazı etkili olaylara bağlı karıştırılmış duygusal bir mesaj bulunabilmektedir.

2019 yılında Ak Parti “Bizimkisi Bir Aşk Hikayesi” şarkısını seçim şarkılarından biri olarak seçmiştir. Asıl şarkı şarkıcı Kayahan tarafından seslendirilmiş eski romantik bir aşk şarkısıdır. Ama şarkının sözleri değiştirilmeyerek fakat şarkının sonundaki duygusal Kayahan'ın sözleri yerine Cumhurbaşkanı

Erdoğan'ın sözleri eklenince toplumun eski duygusal şarkının karşısına hissettiği duygular seçim şarkısına karşı aktarılmış oldu (Ak parti, 2019).

Bizimkisi bir aşk hikayesi
Siyah beyaz film gibi biraz
Ateşle su dikenle gül gibi
Bizimkisi roman gibi biraz

Bu güller senin için
Bu gönül ikimizin
Hiç üzülme ağlama
Sen gülümse daima (Ak parti, 2019).

Bu şarkının sözleri eski yoldan geçen bir aşk hikayesini anlattığı gibi Ak Parti kendi uzun yıllarını ve yolunu izdüşümü kullanarak anlatmaya çalışmıştır. Bundan dolayı Ak Parti bir örnek olarak farklı şarkılarda da at kişnemesi, ayak sesleri ve Osmanlı müziği ve Osmanlı havasıyla şarkı seslendirmesini kullanarak duyguları eski güçlü günlere götürüyordur. Bu örnek duygular ve müzik nasıl bir propaganda aracı olarak kullanıldığını anlatmıştır (Ak parti, 2019).

3.1.5. Siyasal İletişim Aracı Olarak Müzik

Müzik, uluslararası bir dildir. Bundan dolayı müzik hem etkili hem de kolay anlaşılabilir. Müzik hem duyguları hem de sözler ve görüntüler aracılığıyla düşünceleri etkileyebilmektedir. Siyaset toplumsal bir faaliyet. Siyaset hem insanların arasında hem de toplumların arasında gerçekleştirilmektedir. Siyasetin işi iletişime dayalıdır. Bu sebeple o işe bir dil veya bir iletişim aracı bulunması gerekmektedir. Buna dair müziğin siyaset alanında yeri çok etkili ve çok geniştir. Müzik hem propaganda aracı olarak hem de siyasal olayları kaydetmek için kullanılmaktadır.

Müzik seçim kampanyalarında, savaş alanında, devrimlerin sırasında kendi yerini etkili bir şekilde oluşturup gereken işi sağlamaktadır. Müzik Arap Baharı'nda Mısır'ın devrimi sırasında ve sonrasında etkili bir şekilde propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Ocak 2011'de gerçekleştirilmiş olan devrimin başında şarkılar, halkı yüreklendirmek için düşmana karşı hep tek bir fikirden bahsetmiştir. Ayrıca Mısır için o düşmana karşı gelmek ve birlik olmak gerektiği propagandası öne çıkmıştır.

Sisi'nin Mursi'yi görevden almasından sonraki dönemlerde cumhurbaşkanlık seçim dönemleri, Mursi dönemi veya Sisi dönemi tüm bu dönemler şarkı propagandasında farklı mesajlar bulundurmasına rağmen hepsi duyguları etkileyerek hedeflediği kitleye mesajını iletmeye çalışmıştır. Aynı zamanda bazı şarkılar seçim şarkıları gibi halktan destek almak için kullanılmıştır. Sonuç olarak müziğin hem iletişim hem de farklı amaçlar için propaganda aracı olarak kullanıldığı apaçıktır (Street, 2017: s. 3).

3.2. Müzik ve İdeoloji

İdeoloji fikir biliminin bir biçimidir. İdeoloji farklı ve zıt anlamlarda tanımlanmıştır. Marks'a göre ideoloji zihni bulandıran ve gerçeği farketmesini engelleyen bir yanılsamalar grubudur. İdeoloji farklı bir şekilde tanımlanmasına rağmen günlük hayatta da algılanabilen farklı ideolojiye dayanarak bazı eylemlerle karşılaşılabilir. İdeoloji siyasi, ekonomik veya etnik gruplara ait düşüncelerdir. İdeoloji belli düşüncelere ait bir grubun hedeflerini belirtebilmektedir. Ayrıca ideoloji gerçeğe dayalı var olan bir kavram değildir. İdeoloji kötü veya iyi bir düşünceyi kapsayabilmektedir. İdeoloji birinin veya bir grubun eylem sebebini açıklayabilir. İdeoloji, değerlendirme süzgeci gibi belli bir ideolojiye ait bir kişi veya bir grubun kendi ideolojine göre düşüncelerini ve eylemleri değerlendirmesidir. İdeoloji sadece bir ülkenin içinde yaşayan halka ait bir şey değildir. Bir ideoloji faşizm, komünizm veya demokrasi gibi farklı ülkelere ve farklı kültürlere ait insanların ideolojisi olabilmektedir (Arawy, 2016), (Macit, 2016).

İdeoloji iki kalıba bölünebilmektedir. Birincisi bireysel veya has ideoloji kalıbı; ikincisi ise bütünsel ideoloji kalıbıdır. Birincisi bireyin fikriyle ilgilenmektedir. İkincisi daha geniş bir ilgilenme alanı bulunmuştur. Bundan dolayı bütünsel ideoloji kalıbı grupların ideolojisiyle ilgilendiği için Proletarya veya Burjuvazi grupları gibi inandığı ideolojiye göre davranışlarını temsil etmektedir. Ayrıca bir toplumdaki bir ülkenin yönetenleri ve muhalifler arasındaki ilişki, farklı unsurları kapsayabilmesine rağmen aslında farklı ideolojilerin çatışmasıdır (Sotor, 2019).

Farklı alanlarda ideoloji kullanılarak farklı amaçlar için farklı yönlerde zihinler yönlendirilebilmektedir. Siyaset ve ekonomi alanlarında medya ve sanat tarafından toplumun gruplarının ideolojilerine göre uygun araçlarla zihinler bilerek veya bilmeyerek etki altında kalmıştır. Ve günlük hayatta bunun gözlemlenmesi çok kolaydır.

3.2.1. Müzik İle İdeoloji Arasındaki İlişki

İdeolojinin müzikle eski tarihten şimdiye kadar güçlü bir bağı ve etkileşimi bulunmaktadır. İdeoloji bir insanın kimliğini veya bir grubun amaçlarını tanıtabilmektedir. Bundan dolayı belli bir ideolojinin propagandası yapmak için medya veya sanat kullanıldığından müziğin güçlü bir araç olduğu sonucuna varılmıştır. Müzik toplumun farklı sınıflarına veya kimliklerine göre sınıflandırılabilir. Bundan dolayı kıyafet gibi müzik bir toplumun sınıf göstergesi veya ideolojik bir mesaj göndermek için kullanılmaktadır. Buna bir örnek olarak Mısır'daki Mahraganat müziği bulunmuştur. Gecekonducuların varlığına neden olan siyasi problemlerden çıkan ekonomik kriz Mahraganat şarkılarının varlık sebebidir. Ayrıca krizler ve siyasi problemler çoğalmışken paralel halde toplumun içinde bir popüler müziğe dönüşmüştür. Mahraganat şarkıları bir toplumun düşüncelerini ve amaçlarını yansıttığından dolayı bir ideoloji yansıtmış olmaktadır. Bundan dolayı Mahraganat şarkılarının üzerinde olan değişiklikler belli bir ideolojinin ne kadar değiştiğini anlatmaktadır (İbrahim, 2016). Buna dair müziğin Batılılaşması ve

medeniyet kavramıyla bazı zihinlerin içinde eski ilişkisi, müzikle insanların sınıflandırılmasını anlatabilmektedir. Bundan dolayı bazı gençlerin zihninde Avrupa bir medeniyet simgesi olarak bulunduğundan dolayı bazı kişiler sırf kendilerini daha kültürlü ve daha medeniyete ait bir insan hissetmek için batıya ait şarkıları dinlemiş ve bulunduğu ortamda bunu göstermişlerdir. Bunun yanında klasik müziğin akıllılık, eğitim ve yaratıcılıkla ilişkisi; hızlı ve gürültülü müziğin ve metal müziği gibi isyan ve özgürlük yansıtan bazı grupların ilişkisi, farklı insanların ve grupların düşüncelerini ve ideolojilerini müzikle nasıl ifade ettiğini göstermektedir.

Mehter müziği Osmanlı müziğini ve güçlü ulusal duyguyu göstermiş, müzikte Batılılaşmayı yansıtan müziğe kadar farklı siyasi ve ideolojik değişim dönemlerini anlatmıştır. Müzik kuşaktan kuşağa millilik veya vatanseverlik duygusunu, kahramanlık veya düşmanlık kavramlarını şekillendirmiştir. Buna bir örnek olarak aşıklar savaşından sonra türkülerde düşman ve düşmanlık kavramı kullandığıdır. Düşmanlık tanımı farklı ideolojiler tarafından farklı tanımlanabilir ama o dönemde farkındalık şekillendiren müzik genel bir şekilde düşman ülkeyi işgal edendir tanıtmıştır (Taraç, 2011: s.17).

3.2.2. Popüler Müzik ve İdeoloji

Popüler müzik kendi adından da halkla alakalı olduğu anlaşılabilmektedir. Bundan dolayı popüler müziğin halkın arasında yaygın olduğu ve hep yenilendiği görünmektedir. Buna dair “Popüler müzik insanların kültürel kimliklerini inşa ettikleri, pekiştirdikleri, teyit ettikleri ya da dönüştürdükleri bir kaynak ve anlam deposudur.” (Erol, 2005).

Popüler müzik eskiden özellikle Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasından sonra kültüre uğrayan değişikliklerle beraber müzik de etkilenmiştir ve Batılılaşma hareketiyle müzik değişip popülerleşmiştir. O dönemde batının medeniyet simgesi olarak yaygın bir şekilde tanındığından dolayı batı müziği aynı tanımı almıştır ve halk belli bir şekilde batı müziğine dönük olmuştur. Bundan dolayı o zamandaki popüler kültüre göre müzik popülerleşip Batılılaşmıştır ve birçok sanatçı sanatında veya müzik plağında bir batı müziğine yer vermiştir (Taraç, 2011: s.18).

Bu dönemde ise popüler müzik Batılılaşmaya ek olarak küreselleşmeden ve somutlaşmadan çok etkilenmiştir, bundan dolayı popüler müzik bir endüstri haline gelmiştir. Müzik bulunduğu kültürden bahseder ve kültürün üzerine gelen değişiklikleri yansıtmaktadır. Bundan dolayı popüler müzik popüler kültürü ve tüketim kültürünü yansıtmıştır. Artık şarkı tüketime yönelik bir meta olmuştur.(Aydar: s.805).

3.3. Bir Paradigma Oluşturma Aracı Olarak Müzik

3.3.1. Paradigma Nedir?

Paradigma bir düşünce modeli veya algısal bir modeldir. Paradigma insanın dünyaya nasıl baktığını, eşyaları ve olayları nasıl algıladığını belirleyebilmektedir. Paradigma kişinin kültürünü, deneyimlerini,

inancını ve düşüncelerini kapsamaktadır. Ayrıca paradigmanın iki yönü bulunmuştur. Paradigmanın bireysel yönlendirmesi bulunduğu gibi toplumsal yönlendirme gücü de bulunmuştur (Salman, 2011: s.173).

Paradigma içimizde bulunmuş programlamadır. Bundan dolayı yanlış bir program sistemi bulunduğu zaman kişinin hayatı yanlış bir şekilde etkilenebilmektedir. Bazı kişiler kendi bildikleri sınırların dışına çıkmazlar ve kendi paradigmalarının yönünü değiştirmekten korkarlar, dolayısıyla kendi fikirlerinin içinde hapsedilebilmektedirler. Toplumlar da bazı konularda tek bir paradigmaya göre hareket etmektedir ve bu paradigmanın dışına çıkana vatan haini olarak bakılabilir. Paradigma değiştirme konusunun da bir psikolojik, sosyolojik, ekonomik, medyasal ve siyasi yönleri bulunmaktadır.

Paradigma insanın anadili gibidir, objeleri ona göre tercüme eder. Bundan dolayı bazı toplumlarda adetlerin sebebi veya mantığı bilinmezse bile davranışlar adetlere göre değerlendirilmektedir. Hayvanların bile bir paradigması oluşturulabilir ve bu paradigmaya göre sirk gibi yerlerde hayvanlar yönetilmiştir. Aynı şekilde bazen insanları yönetmek için bilinçaltındaki bulunmuş paradigmayla davranışlar kontrol edilir. Paradigmanın bireysel bir şekilde farklı düşünceler ve farklı adetler kazanmak için kullanıldığı gibi medya da toplumları yönlendirmek için kullanmaktadır. Ayrıca siyaset medya aracıyla halkların yaygın paradigmasına göre hamlelerini yönetmektedir.

Dindar toplumlara hitap etmek için din değerlerine göre reklamlar veya siyasi kampanyalar yürütülmesi en doğrusudur. Liberalizme dayalı düşünceleri olan gruplarla iletişim kurmak veya demokrasiye inanan toplumlara bir mesaj iletmek için sunulacak mesajın dayandığı paradigma çok önemlidir. Bundan dolayı aynı şey farklı yerlerde farklı bir değer taşıyabildiğinden, aynı fikir farklı veya tam tersi şeklinde sunulabilir.

3.3.2. Paradigma ile Müzik Arasındaki İlişki

Paradigma duygularla bağlantılı düşüncelerdir, bilinçaltında bulunduğu için ve bilmeyerek bizi hareket ettirebildiği için sanat veya müzik paradigma oluşturan bir araç olarak sayılabilmektedir.

Sanat, özellikle müzik, duygularla muhatap olduğu için bilinçaltına girip kodları oluşturabilmektedir.

Bundan dolayı bir halkı yönlendirmek için en çok kullanan araç özellikle seçim kampanyalarında müziktir. Müzik özellikle görselli şarkılar veya video klip denen şarkılar daha çok ve daha güçlü kodlara dayandığı için bütün seçim kampanyalarında kullanılmıştır.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlık seçimi için Mansur Yavaş'ın 2019 yılındaki seçimde Yavaş Ankara şarkısında kullandığı müzik tamamen Ankara havasını taşıyan bir müziktir. Müzik beste kompozisyonu farklı kültür duygularını taşıyabildiği için müzik aleti bir kod oluşturabilir. Bu müzikte adayın bir söz etmeden kendi kimliğini ifade ettiği ve o bölgeye ait halkın paradigmasına bir mesaj gönderdiği görülmüştür. Açıkçası halkın paradigmasında (en iyi aday halka ait ve halk için çalışacak

olandır) bir düşünce var olduğu için yerli müzik kullanınca bu mesaj bilinçaltına iletilmiş durumda olmaktadır (Beypazarı Haber TV, 2019).

İyi Parti seçim kampanyasında kullandığı daha yeni başlıyorum video klibindeki kodlar bir milletin içindeki kadının özgürlüğüne ve selametine saygı duymak paradigmasına hitap etmiştir. Medeniyete sahip toplumlar hep kadın özgürlüğüyle ilgilenmekte ve kadına karşı şiddete karşı olmaktadır. Bundan dolayı seçim kampanyasında kullanılmış şarkısında bir bayanın başrol olarak kullanıldığı erkeğin kullanılmasından daha etkili bulunmuştur. Klipteki kadın bir devrimci olarak gösterilmiştir ve aynı zamanda egemenlikte bulunmuş kişiler o kadına karşı şiddet uygulamaktadırlar. Bu sahne Türk halkının bilinçaltında saklanmış duygulara ve bulunmuş paradigmalara karşı olduğu için bir iğrenme ve reddetme duyguları uyandırmaya çalışmıştır. Müzik, söz ve görüntüyle beraber farklı duygulara ve duygulara hitap ettiği için yönlendirme gücü çok etkilidir (İyi Parti, 2019).

Ak Parti seçim şarkılarında en çok Osmanlı havası taşıyan müzik kullanılmıştır. Tarih kokulu ve ataların sanatını yansıtan müzik, milletin ataların gücüne güvenmesi gibi duyguları uyandırmaktadır, dolayısıyla bu duygular bilmeyerek bilinçaltında farklı sahnelerle bağlanmış durumda kalabilmektedir.

En çok paradigma kodlarını oluşturan veya değiştiren araç olarak müzik görülebilmektedir. Dolayısıyla sabahdan akşama kadar insan çok fazla kodlara maruz kaldığı için bazen bilmeyerek o kodların içindeki oluşturulmuş paradigmaya göre davranabilir. Zihnimiz uyarı alarmı olabilecek bir tehlikeye sahip olduğundan; duygularımızda kaydedilmiş bir bilgi, film müziğine bağlı bellisahnelere karşı oluşan duygular mevcuttur. Müziğin de bunlar gibi farklı bilgilere ve duygulara bağlı olması için o kodlarda toplanıp bilgiyi gönderme aracı veya duyguları yönlendirme silahı olarak kullanılabilir.

Buna dair bir örnek olarak eskilerde İslami müzik çoğu zamanda hüznü bir müzik olarak zihinde kaydedilip kodlanmıştır. Sonra modern İslami müzik Sami Yusuf , Maher Zain'in şarkıları vs... gibi eserler ortaya çıkmıştır. İslami müzik olarak veya dine bağlı müziğin farklı duyguları kapsadığını göstermiştir. Ayrıca dindarlığın üzgün duygularla bağlantılı olduğu paradigması biraz değişmiştir.

3.4. Toplumsal Hareketlerde Müziğin Rolü

Müziğin kalp atış hızını arttırması, spor kulüplerinde performans yükseltmesi müziğin psikoloji üzerinde büyük bir etkisinin bulunduğunu göstermektedir. Bundan dolayı satış, pazarlama veya siyaset alanında müziğin rolü büyüktür ve müziğin etkisi kullanılmaktadır. Müzik genellikle savaşta silah gibi kullanılmıştır. Şiir, müzik veya şarkı hep yüreklendirme aracı olarak kullanıldığı için siyaset veya savaş alanında askeri, milli veya siyasi müzik geliştirilmektedir.

Toplumsal hareketlerde toplum kendi kimliğini, ideolojisini ve amaçlarını göstermekte olduğu için ve bunu ifade etmeye çabaladığından en çok tercih edilen araç müziktir. Şarkılar hem müzikle duygulara hitap eder hem de sözlerle ikna etme gücü bulunmaktadır. Tarihte büyük olayları kaydeden müzikler ve şarkılar bulunduğu gibi bazı şarkıların toplum üzerinde büyük etkisi olduğu için yasaklanmıştır.

3.4.1. Toplumsal Hareketlerde Müziğin Rolü

Sosyal hareketlerinde kullanılmış müziklerden biri Bella Ciao şarkısıdır. Bella Ciao şarkısı İtalyan folkloru aittir. Ayrıca Nazizm'e karşı direniş hareketinden çıkan bir şarkıdır. Bundan dolayı Polonya'da Chopin müziği Nazizm'e karşı milliyetçi eğilimleri kışkırtmamak için Almanlar tarafından yasaklanmıştır. Buna dair İkinci Dünya Savaşı'nda müttefikler Beethoven'ın beşinci senfonisini Almanlara karşı direnişin bir sembolü olarak kullanmışlardır (Hajjaj, 2019: s.3).

Zulüm umutsuzluğa dayanan bir şeydir, Aynı zamanda müzik umudu canlandırabilen maddi olmayan bir silah olduğu için diktatörlüğe dayanmış hükümetler müzikten korkabilir. Aynı zamanda bazı hükümetler kendi ideolojisine uygun olmayan veya uyum sağlamayan sanatları ve milleti kışkırtabilen müzileri yasaklamıştır. Tarih sanata karşı savaşımlara şahittir ve bunun gibi eylemler tarihin sayfalarına kaydedilmiştir. Buna dair Çin'de Mao Zedong döneminde devletin ideolojik ihtiyaçlarına hizmet etmeyen tüm sanatların yasaklanması bir örnek olarak gösterilebilir (Hajjaj, 2019: s.3).

İkinci Dünya Savaşı'nda maddi silahlar kullanıldığı gibi müzik de manevi bir silah olarak kullanılmıştır. Müziğin yenilenmekte büyük bir etki gücü bulunduğu için askerlerin moralini yükseltmekte ve savaşta yüreklendirmekte önemli bir rol almıştır. Rus Katyuşa şarkısı savaşa giden askerlerin kadınlarının üzüntüsünü göstermiştir ve coşkuyu ateşleyen bir sembol olmuştur. Sevgilisi beklemiş Katyuşa kızının hikayesini anlatan şarkı popüler bir şarkı olmuştur. Bundan dolayı şarkının adı kullanılmış bir tür Sovyet roketatarı olan Katyuşa olarak adlandırılmıştır (Hajjaj, 2019: s.4).

Katyuşa şarkısı farklı yerlerde ve farklı dillerde söylenmiştir. Müziğin bilinçaltında kaydedilmiş olaylara bağlandığı için aynı müzik farklı sözlerle aynı orijinal duygulara gönderme ve bağlanma yapmak için kullanılmıştır. Bundan dolayı Suriyeli Katyuşa şarkısında da aynı silah kullanılmıştır. Katyuşa Suriyeli versiyonu Rus ordusunun Suriye'deki masum insanlara karşı yaptıklarından dolayı yazılmıştır. Yeni şarkıda Katyuşa ile sevgilisinin arasındaki sözlerle Rus ordusunun ne kadar vahşi ve insanlığa karşı olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda Rus kültür mirasına ait ve Rus ordusunu motive eden masum Katyuşa'nın efsanesiyle alaycı olmuştur (Giron medya ağı Kanalı, 2016).

Vietnam savaşında Amerikan askerlerinin psikoloji durumunu anlatan The Animals tarafından söylenmiş (We gotta get out of this place/ Bu yerden çıkmalıyız) şarkısı bize sadece o günlerin durumlarından bir ipucu vermiyor aynı zamanda moral veren bir araç olarak kullanılmıştır. Savaş cephesinde müziğin sahip olduğu önem sebebiyle yetkililer müziğe izin vermişlerdir hatta radyo her zaman askerlerin kamplarında rock müziği yayını yapmaktaydı. Müzik savaşa karşı muhalefet gösterilerinde de önemli bir rol almıştır. Aynı zamanda siyasete karşı olan bu sanatçılar sanatla kendi seslerini ve aynı görüşe sahip kitlenin sesini müzikle de ortaya çıkarmışlardır. Artık yüksek sesli rock müzik toplumun öfkesinin sesi olmuştur (Hajjaj, 2019: s.10,11,12).

Country Joe McDonald tarafından söylenmiş "I feel like I'm fixin to die rag" şarkısı Vietnam savaşına gençlerin gitmesine karşı olan şarkılardan biriydi. Şarkının cümleleri durumu tespit etmekle

kalmayıpsavaşa giden gençlerin annelerine hitap ederek mesajını iletmeye çalışmıştır. Şarkının müziği ve seçilmiş sert sözlerle durumu anlatıp beyne hitap ederek mesajı duygulara iletmıştır (Joe McDonald, 1967).

Barry McGuire tarafından söylenmiş (Eve of destruction) şarkı Amerikan otoritesini kırmıştır. “Eve of Destruction/Yıkım Arifesi” şarkısı seçim kanununu yani savaşa küçük yaşta gençleri göndermeyi eleştirmiştir. Şarkıcı “You're old enough to kill but not for votin/Sen öldürebilecek yaştasın ama oy vermek için değil” cümlesiyle politika tutarsızlığını ve oy verme yaşında olmayan gençleri savaşa gönderme mantıksızlığını toplumun bir sesi olarak bir çılgık gibi duyurmuştur (Barry McGuire, 1965).

Müziğin toplumun bilinci üzerinde büyük bir etkisi olduğundan müzik, halkı tek bir fikirde bir araya getirebilir. Bundan dolayı Vietnem savaşına karşı aktivistlerin mahkemesinde “Where have all the flowers gone/Bütün çiçekler nereye gitti” şarkısının yasaklanması buna bir örnek olmuştur. Şarkı bir haber bülteni veya kamu spotu gibi bilgi aktarmak veya bilinci yönlendirme konusunda etkili olmuştur. Bundan dolayı “Draft dodger rag/Taslak atlatan bez” şarkısı ayrımcılığa karşı olduğu için ve halkın yoksul sınıfının oğullarını savaşa göndermesini engellemek adına halka askerliğe gitmeyi nasıl atlatabileceğini alay ederek bilgi ve tavsiye vermiştir (Hajjaj, 2019: s.14). (Joan Baez), (Phil ochs, 1965).

Belgrad’ın 1942 yılında kuşatma süresinde Shostakovich’a ait 7. Senfoni halka zor durumlarda moral vermiştir. Müzik özel hayatımızda farklı durumlarda güç verdiği gibi savaşta, protestoda veya farklı siyasi durumlarda da güç verebilmektedir (Hajjaj, 2019: s.3).

Farklı şarkılar da farklı ve gizli bir şekilde sosyal protesto mesajlarını iletmektedir. “ Train in vain/Boşuna tren “ şarkısı gibi. Onun bazı cümleleri şarkıcıyı sevgiliye karşı protesto etmekte olduğunu gösteriyor ama şarkı satırların arasında sosyal ve siyasal mesajlar anlaşılabilir.

Now I got a job	Şimdi bir işim var
But it don't pay	Ama ödeme yapmıyorum
I need new clothes	Kıyafete ihtiyacım var
I need somewhere to stay	Kalacak bir yere ihtiyacım var (Martinelli, 2017: s.2).

3.5. Müziğin Arap Baharına Etkisi

3.5.1. Arap Baharı Nedir?

Orta Doğu ve Kuzey Afrika toplumlarında son yıllarda (2000’li yıllar) meydana gelen protestolar ve gösteriler genel olarak Arap Baharı diye adlandırılmaktadır. Bazı analistler Arap Baharı sürecini 1990’lara kadar geri götürseler de çoğunlukla bu kavramla 18 Aralık 2010’da Tunuslu bir gencin (Muhammed Bouazizi) yolsuzluk ve kötü muameleye tepki olarak kendisini yakmasını takiben Tunus’ta

ortaya çıkan ve kısa sürede Mısır, Ürdün, Yemen, Cezayir, Libya, Bahreyn, Suriye gibi ülkelere yayılan toplumsal olaylar kastedilmektedir (Doç Çakı: s.125).

Bu bölümde 18 Aralık 2010'da ortaya çıkan Arap Baharından bahsedilecektir. Arap Baharı cümlesinden derin anlamlar çıkarılabilmektedir. Bundan dolayı bahar kelimesi güzellikle dolu bir değişim mevsimi olduğunu göstermektedir. Ama Arap baharındaki bulunmuş gençlerin niyeti, halkın hedefleri, olaylar ve olmuş sonuçlar, bütün bu öğeler bir birine tam uyum sağlamamıştır. Arap Baharı protestolarında katılımın sayısı çoğu gençlerden olduğu gözlemlendiğinden dolayı Arap Baharına gençlerin devrimi de denilebilmektedir. Bundan dolayı Arap Baharında bulunmuş müzik çeşitliliği ve etkisi gençlerin ruhunu yansıtmıştır.

3.5.2. Arap Baharında Müziğin İdeolojik Rolü

Arap Baharı sırasında yaşamış olgun insanlar o haberleri takip edenler veya protestolarda ve gösterilerde rol alanlar elbet olayların içinde müziğin varlığını farketmişlerdir. Müzik ideolojik kimliği çok etkili ve güçlü ifade eden bir araç olduğu için müziğin öyle bir durumlarda bulunduğu normal ve beklenen bir şeydi; Arap Baharının farklı aşamalarına göre farklı şarkılar ortaya çıkmıştır. Ulusal kimliği ifade eden şarkılardan farklı siyasi veya dini grupların ideolojik şarkılarına kadar söz konusu olmuştur.

Müzik ulusal hafızayı ve duyguları taşıdığı için eski tarihte çıkan şarkılara ait duygular vardır. Farklı zamanlarda da o duyguların yeniden bantlayabilme gücü bulunmaktadır. Buna dair Mısır'da 1970 yılında Shadia tarafından 2011 yılında söylenmiş (Ya habibti ya masr) şarkısı bütün milli, birlik ve vatan sever duyguları tekrar meydana getirmiştir (shadia, 2011).

3.5.3. Arap Baharında Etkili Şarkılardan Bazı Örnekler

Tunuslu şarkıcı Emel Mathlouti tarafından söylenmiş (Kelmti Horra, Sözüm Özgürdür) şarkısının sesi sadece Tunus'ta değil Arap Baharında bir devrimin sembol sesi olmuştur. Kelmti Horra şarkısının bazı sözleri şöyle ki:

انا احرار ما يخافوش	Ben Özgürüm
انا اسرار ما يموتوش	Ben Ölmeyen sırlarım
انا صوت إل ما رضخوش	Ben kabul etmeyenlerin sesiyim
انا حر و كلمتي حرة	Ben özgürüm ve sözüm özgürdür

Kelmti Horra şarkısı Tunus Arapçasıyla söylendi. Şarkı ülkenin zenginliğinin yağmalanmasından ve özgürlüklerin bastırılmasından bahsetmiştir. Şarkı vazgeçmemeye teşvik etmiştir. Şarkı umut vermek amacıyla söylenmiştir. Ayrıca şarkı çok etkili olduğu için 2015 yılında barış nobel ödülü töreninde yankılanmıştır (A HBR, 2016), (Nobel Peace Prize Concert, 2015).

Siyasi şarkıları söyleyen veya bir dava sahibi şarkıcılar kendi sözleri ve müzikleri yüzünden karşıtarafтан silahlı ve tehlikeli bir savaşçı olarak görünmektedir. Tunuslu Elgeneral lakaplı Hamada

Bin Omar kendi şarkıları yüzünden bir süre hapse giren şarkıcılardan biri olmuştur. 2010 yılında (Reis Elbiled/ ülke başkanı) şarkısıyla halkın içinde bulunduğu zor durumlardan bahsettiği için aynı zamanda 2011 yılında çıkan protestolar için de yeni bir şarkı çıkardığı ve protestoculara ilham verdiği için sorgulamaya uğramıştır. Sonunda Elgeneral ülkenin Cumhurbaşkanı'nın devrilmesinden sonra çıkmıştır. 2011 yılında Times dergisi tarafından dünyanın en etkili 100 kişisinden biri olarak seçilmiştir (Annahar Aalarabi, 2020), (Elgeneral, 2011), (Eprile, 2017: s.41,42,43).

Yemende devrimin ilk günlerinde protestolara ilham veren ve insanları yüreklendiren şarkılardan biri Khaled El Zaher tarafından söylenmiş (Hurriye-Özgürlük) şarkısıdır. Özgürlük, özgürlük, biz özgür bir halkız sözleriyle Yemen sokaklarını ateşlemiştir. Ve şarkı müzikle ve sözlerle binlerce insanların üzerinde kendi etkisini bırakmıştır (Khaled Elzaher, 2011), (Annahar Aalarabi, 2020).

Bir şarkının etkisi gücü bir devrim sembolü veya protestocuların tezahüratları olabilmesi için yeterli ve kalıcıdır. Bundan dolayı (Yalla İrhal Ya Başşar / Hadi Defol Başşar şarkısı) Suriyeli Hama şehrinin protestolarında bir tezahürat sesi olup kalıcı etkiye sahip bir şarkı olmuştur. Aynı zamanda bir şarkının sözleri kendi sahibini öldürme sebebi olabilecek kadar güçlü ve etkilidir. Yalla İrhal Ya Başşar şarkısı gerçek yazarı Abdurrahman Farhud'dur. Abdurrahman Farhud ve İbrahim Kaşuş ikisi aynı şarkıyı tezahürat olarak kullanmışlardır. Yalla İrhal Ya Başşar şarkısı söz yazarı olarak sanılan Kaşuş, Suriye rejimi tarafından onun boğazını keserek öldürme haberi yayıldıktan sonra bir şarkının sözü bir silah gibi güçlü olduğu ve insanın boğazının tabanca boğazı gibi korkutabileceği anlaşılmaktadır (Annahar Aalarabi, 2020).

Şarkı yüzünden hapse giren şarkıcılardan biri Faslı Rap şarkıcısı Muaz Bulguvat olmuştur. Muazın ses yankısı 2011 yılında olan protestolarda bulunduğu ek olarak hükümeti eleştiren şarkılar da çıkarmıştır (Annahar Aalarabi, 2020), (Buhari, 2014).

2019 yılında Cezayir'de çıkan protestolar sırasında Soolking lakaplı Cezayirli şarkıcı tarafından söylenmiş (Liberté- Özgürlük) şarkısında Cezayir futbol kulübü USM Cezayir'in bir grup taraftarı olarak tanınmış Ouled El Bahdja grubu katılması Mısır'da futbol taraftar grupların milli ve devrimin şarkılarını hatırlatmıştır. Liberte şarkısı protestoların zamanında etkili olduğu ve yayıldığı bulunmaktadır (Soolking, 2019), (Annahar Aalarabi, 2020).

Al Rabi Alarabi – Arap Baharı) Lübnanlı şarkıcı Hiba Tawajı tarafından söylenmiş şarkı farklı boyutlardan Arap Baharını anlatmıştır. Şarkının video klibi Arap ülkelerindeki zor durumlardan bir imaj aktarmıştır ve bazı masum insanların nasıl bir duruma düştüğünü göstermiştir (Hiba Tawajı, 2014).

عن أي ربيع بغني عن أي ربيع بقول هالناس اللي عم تسقط هني أبريا ومين المسؤول	Hangi bahar için şarkı söylerim, hangi baharı diyeceğim ki? Bu ölüme düşen insanlar masumlardır, kim sorumlu?
بديت بعربية خضرة، ولعت ثورة بالميدان	Sebze arabasıyla başladı, meydana devrim patladı
دول كبيرة دخلت فينا بمصالحها السياسية	Büyük ülkeler kendi siyasi çıkarları için bize karışmışlar

Bu uzun şarkıdan burada bahsedilen cümleler kısaca Arap Baharının nasıl başladığını ve nasıl bir duruma düştüğünü anlatmıştır. Sondaki şarkı önemli tarihi olayları hem kayıtlarda hem de kalplerde kaydedebilmektedir (Hiba Tawajı, 2014).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

2011 MİSİR DEVRİMİ VE MÜZİĞİN ROLÜ

4.1. 25 Ocak 2011'den Günümüze Mısır'daki Halk Hareketlerinde Kullanılan Şarkıların Analizi

25 Ocak 2011 yılında Mısır'da gerçekleşen devrimden sonra çok şey değişmiştir. Devrim Hüsnü Mübarek'in görevden alınmasını sağlamıştır ama tamamen eski siyasi rejim gitmemiştir. Bundan dolayı Ocak devriminin hikayesi devam etmektedir. Olaylar çoğalmıştır ve buna önemli bir arşiv olarak müzik etkili bir araç olmuştur. Müzik devrim, darbe, katliam ve seçim olaylarını kaydetmiştir. Müzik Mısır halkının acı, sevinme, coşku ve vatanseverlik duygularını yansıtmıştır. Buna dair bu bölümde bazı örnekler analizi üzerinden bu konu araştırılacaktır.

Devrimin İlk Şarkıları (25. Ocak: 11. Şubat) 2011.

Hüsnü Mübarek ve rejimine karşı devrimin ilk aşamasında halkı yüreklendirmek ve halkı mobilize etmek için düşmana karşı hep tek bir fıkirden bahsetmiştir. Ayrıca Mısır için o düşmana karşı gelmek ve birlik olmak gerektiği propagandası öne çıkmıştır.

أغنية صوت الحرية / Özgürlüğün Sesi Şarkısı Sözler

نزلت وقلت انا مش راجع	Çıktım ve dönmeyeceğim dedim
وكتبت بدمي في كل شارع	Ve her sokakta kanımla yazdım
سمعنا اللي ما كانش سامع	Duymayana biz duyurduk
واتكسرت كل الموانع	Ve bütün engeller kırılmıştır
سلاحنا كان احلامنا	Bizim silahımız bizim hayallerimizdi
وبكرا واضح قدامنا	Ve yarın önümüzde açıktır
من زمان بنستتي	Uzun zamandan beri bekliyoruz
بندور مش لاقبين مكانا	Arıyoruz ama yerimizi bulmuyoruz
في كل شارع في بلادي	Ülkemin her sokağında
صوت الحرية بينادي	Özgürlüğün sesi çağırıyor
رفعنا راسنا في السما	Başımızı göğe kaldırdık
و الجوع مابقاش بيهمنا	Ve açlık bizim için artık önemli değildir
أهم حاجه حقنا	En önemli şey bizim hakkımız,
ونكتب تاريخنا بدمنا	Ve kanımızla bizim tarihimizi yazmaktır
لو كنت واحد منا	Eğer bizden biriysen

بلاش ترغي وتقولنا
نمشي ونسيب حلمنا
وبطل تقول كلمه أنا

Bize çok konuşma ve
Bizden hayallerimizden vazgeçmemizi ve gitmemizi isteme
Ve ben kelimesini söyleme artık

في كل شارع في بلادي
صوت الحرية بينادي

Ülkemin her sokağında
Özgürlüğün sesi çağırıyor

أيادي مصرية سمرا
ليها في التميز
ممدودة وسط الزئير
بتكسر البراويز
طلع الشباب البديع
قلبوا خريفها ربيع
وحققوا المعجزة
صحوا القتيل من القتل
اقتلني اقتلني
قتلي ما هيقيم دولتك تاني
بكتب بدمي حياة ثانية لوطني
دمي ده ولا الربيع
الاثنين بلون أخضر
وبيتسم من سعادتني وللا أحزاني

Esmer Mısırlı eller
Ayırt edebilmektedir
Kükreme sesi arasında uzanmıştır
Çerçeveleri kırıyordur
Güzel gençler çıkmışlardır
Sonbaharını ilkbahara çevirmişlerdir
Mucizeye ulaştılar
ölümünden öldürüleni uyandırdılar
Beni öldür, Beni Öldür
Beni öldürerek senin devletini tekrar kuramazsın
Benim kanımla vatanıma başka bir hayat yazıyorum
Bu benim kanım mı yoksa bu bahar mıdır
İkisi yeşildir
Acaba ben mutluluğumdan mı gülümsüyorum yoksa üzüntülerimden mi

في كل شارع في بلادي
صوت الحرية بينادي

Ülkemin her sokağında
Özgürlüğün sesi çağırıyor (Amir Eid, 2011).

Analiz:

Hani Adel ve Amir Eid tarafından söylenmiş (sout elhürriye/ özgürlüğün sesi) şarkı devrim sesi sayılabilmektedir. Tahrir Meydanı'nda bulunmuş iki devrimci tarafından söylenmiş bir şarkı olduğu için şarkı devrimcilerin samimi ve gerçek duygularını yansıtmıştır. Şarkı Hüsnü Mübarek'in görevden alınmasından bir gün önce yayınlanmıştır. Ve hala bu şarkının duygular üzerinde etkisi devam etmektedir. Şarkının ilk 8 satırı o günlerdeki Mısırlıların duygularını anlatmıştır. Halk özellikle gençler korkmadan sokaklara çıkmışlardı ve artık ölüm korkusu olmadan bir milletin hayallerinin peşinden koşmuşlardı. Sözler gençlerin hak ettiği yerleri bulamadığı, halkın kendi ülkesinde fırsat bulamadığı ve haksızlıkça vatanın hayrı başkalara ve rejimdeki bulunana gittiğine karşı duygularını ifade etmiştir. Sözler halkın engelleri kırma duygularını ve hayallerin peşine koşma coşkularını ifade ettikten sonra bu duyguların ve bu eylemlerin her yerde ve her sokakta bulunduğunu genelleştirilerek açıklamıştır. “Bizim

silahımız bizim hayallerimizdi.” cümlesini söyleyerek barışçıl bir devrim fikrini ve hayallerden başka bir silah olmadığını vurgulamıştır (İbrahim, 2011).

11. satırdan 18. satıra kadar Mısır halkının ülkesi için yeni bir çıkır açma dileğini ve herhangi bir şeyden açlıktan bile korkmadıkları gibi duyguları ifade etmiştir. Aynı zamanda halktan devrime karşı bazı insanların tutumlarını ve görüşlerini kaydedip anlatmıştır. Sözler, eski rejimi destekleyen insanları, devrimcileri vazgeçirmekten ve bencillikten uzak durmaya davet ediyordu.

21. satırdan 34. satıra kadar şarkıya şair Abdurrahman Elebenudi’nin sözleri eklenmiştir. Şair “kükreme sesi” kelimesini kullanarak durumun korkunç olduğunu göstermiştir. Ayrıca gençlerin uzun yıllar kalan, değişmeyen rejimi korkmadan düşürdüğünü, mucizeye ulaştığını ve vatanın zor günlerini kanlarıyla bahara çevirdiğini anlatmıştır. Aynı zamanda rejimdeki olanlara hitap ederek eski sistemi geri kuramayacağını ve gençleri bu kadar öldürmesine rağmen düşünceleri ve halkın ruhunu öldüremeyeceğini açıklamıştır.

Şarkının genelinde uzun zamanda birikmiş adaletsizliğe karşı duygularının salmasını ve korku zincirini kırdıktan sonra coşkuyu çok ifade etmiştir. Halkın özgürlük kavuşma umudunu göstermiştir. Şarkı bir yüreklendirme ve coşturma aracı olmuştur. Ayrıca bu şarkı hala Mısır’ın önemli tarihinden bazı etkili olayları kaydeden bir araç olarak sayılabilmektedir.

(إزای?- Nasıl?) Şarkısı

Söz:

إزای ترضیلی حبیبتی	Nasıl bana bunu kabul ediyorsun aşkım
قد ما أعشق اسمك و أنت	Senin adına aşık olduğuma kadar
؟ إزای عما له تزيدى فى حيرتى وما انتيش حاسه بطيبتى إزای ؟	Sen benim kafamı karıştırıyorsun, nasıl benim iyiliğimi farketmiyorsun?
مش لاقى فى عشقك دافع	Sana benim aşkımın sebebini bulmuyorum
ولا صدقى فى حبك شافع	Benim sevdiğimde bulunan samimiyet şefaatçı olmadı
؟ إزای أنا رافع راسك و انتى بتحنى فى راسى إزای ؟	Nasıl senin başını kaldırdığım, ama sen benim başımı eğmeye çalışıyorsun?
أنا اقدم شارع فيكى	Ben senin en eski sokağınım
و آمالك م اللى باليكي	Ve sana bela verenden ben senin umudunum
أنا طفل اتعلق بيكى فى نص السكه و توهنيه	Ben yolun ortasında sana bağlanmış bir çocuğum, ama senin yüzünden yolunu kaybetti
أنا لو عاشقك متخير	Ben seçerek sana aşık olsaydım

كان قلبى زمانه اتغير

Çoktan kabım değışirdi

و حياتك لفضل أغير فيكى لحد ما ترضى عليه Sen memnun olana kadar, senin için hep değışim yapacağım.

ازای سيبانى فى ضعفى

Sen nasıl zayıflığımda beni bırakıyorsun

طب ليه مش واقفة ف صفى

Benim tarafımda niye durmuyorsun

و أنا عشت حياتى بحالها علشان مالمحش فى عينك خوف Ben tüm hayatım boyunca senin gözünde korku görmemek için yaşadım

وفى بحرك ولا فى برك

Ve senin denizinde veya karanda

ازای أحميك ضهرك

Nasıl senin sırtını koruyacağım ki

و أنا ضهرى فى آخر الليل دايمًا ببيت محنى ومكشوف Ve aynı zamanda benim sırtım gecede açık ve eğilmiş halde yatmaktadır (Mounir, 2011).

Analiz

Mısır'da çok ünlü bir şarkıcı olan Muhammed mounir tarafından söylenmiş şarkı (Ezzay) 25 ocak 2011 yılında Mısır'da çıkan devrimin bir sembolü gibi olmuştur. Ezzay şarkısı hala devrimin bir hatırlatma sesi gibidir. Şair Nasreddin Nagy kalemiyle yazılmış şarkı aslında devrimden önce Mısır'ın durumlarını anlatmak için yazılmıştı. Ama devrimden sonra yeni durumlara göre şarkının uygun bulunduğu için şarkının projesi tamamlanmıştır, dolayısıyla devrimin sırasında şarkının çıktığı büyük ve etkili bir yankı yaratmıştır. Şarkıda Mısır asi aşık olunmuş bir kıza benzetilmiştir. Zaten Mısır farklı şarkılarda da sevgili bir kıza benzetilmiştir. Aynı zamanda vatan sevgisinin bir aşk gibi gösterilmesi ve benzetilmesi Mısır kültüründe normal bir şeydir. Mısırlılar duygusallığıyla meşhur bir halktır, dolayısıyla bu şarkı sevgiyle ve azarlamayla dolu olduğu için bir aşk şarkısı gibi anlaşılabilir. Şarkının sözü Mısırlıların kendi vatanına olan sebepsiz büyük aşkını göstermiştir. Aynı zamanda Mısır'ın vatandaşlarına yaptıklarından dolayı aşık gibi azarlanıyor. Vatandaşı eski sokağa ve umuda benzetmek bir ülkenin vatandaşı hem tarihi yapan hem de tarihin kendisi olan, Aynı zamanda vatandaş parlak geleceği olduğu demektir. Şarkı, vatandaş yolunu kaybeden bir çocuğa benzetmekle halkın durumlarının ve hayallerinin ne kadar zor bir durumda olduğunu göstermektedir. Şarkı ısrarla değışim ve değıştirmekten bahsetmiştir. Aynı zamanda şarkı bulunmuş zor durumlara rağmen Mısır için hala gençlerin büyük hayalleri bulunduğunu ifade etmiştir. Baskın altında ve zor ekonomisi olan bir yaşam vatandaşa güçsüzlüğü yaşatır, bundan dolayı şarkının son iki cümlesiyle güç sembolü olarak sırt kelimesi kullanarak yetkili olanlara “Zayıf vatandaşın nasıl bir ülkeyi koruyabileceği mümkün olabilir” sorusunu yönelterek ciddi bir mesaj iletilmiştir. Şarkının klipi en çok da Tahrir Meydanı'nda olan protestoların gerçek

sahnelerine dayanıp kullanmıştır. Şarkı etkisi silah gibi olduğu için Ezzay şarkısı resmi televizyonda engellenmiştir ama Hüsnü Mübarek'in görevden alınmasından sonra yoğun bir şekilde yayına girmiştir (Mahmud, 2011), (Mounir, 2011).

يحيك يا بلادي / Seni Seviyorum Ülkem Şarkısı

يا بلادي يا بلادي أنا بحبك يا بلادي	Ey ülkem Ey ülkem seni seviyorum ülkem
قولوا لأمي ما تزعلش وحياتي عندك ما تعيطيش ağlama	Anneme üzülme deyin, senin için hayatım kıymetliyse
قولولها معلش يا أمي أموت أموت وبلادنا تعيش deyin	Ona üzgünüm annem, ben ölürüm ama bizim ülkemiz yaşasın
أمانة تبوسولي إيديها وتسلمولي على بلادي söyleyin	Emanet olarak benim için onun ellerini öpün ve ülkeme selam
يا بلادي يا بلادي أنا بحبك يا بلادي	Ey ülkem Ey ülkem seni seviyorum ülkem
في جسمي نار ورصاص وحديد علمك في أيدي واسمي شهيد bayrağın ve benim adım şehittir	Vücudumda ateş, kurşun ve demir var. Elimde senin
بودع الدنيا و شافك يا مصر حلوة ولايسة جديد kıyafeti giydiğini görüyorum	Dünyaya veda ediyorum ve seni ey Mısır güzel ve yeni bir
لاخر نفس فيا بنادي باموت وأنا بحب بلادي diye çağırıyorum	Son nefesime kadar ben ülkemi sevmiş haldeyken ölüyorum
طاييرين ملايكة حواليا طير لحظة فراقك يا حبيبتي غير farklıdır	Melekler etrafımda uçuyor, Aşkım senden ayrılma anı çok
همشي معاهم وهسيبك واشوف يا مصر وشك بخير iyi halde göreyim	Ben seni bırakıp onlarla gideceğim ve ey Mısır senin yüzünü
قالولي بللا على الجنة قولتلهم الجنة بلادي	Bana hadi cennete gidin dediler, ben onlara ülkem cennettir dedim.
يا بلادي يا بلادي أنا بحبك يا بلادي	Ey ülkem ey ülkem seni seviyorum ülkem (Jamal, Shafiy, 2011).

Analiz

Aziz Shafiy ve Rami Jamal tarafından söylenmiş ocak devriminin en çok hafızadfa kalan şarkılarından biri Bahibbik ya Biladi şarkısı derin bir şekilde Mısırlıların gönüllerine dokunmuştur. Şarkı 2011 yılında yayınlanmıştır, Ayrıca şarkı ocak devriminin olayların içinde etkili bir şekilde bulunmuştur. Şarkı Mısırlıyı temsil ederek Mısır'a olan büyük aşkını gösteren sözlerle başlamıştır. Şarkı Mısır toplumunda annenin değerini ve annelerin büyük sevgisini ve şefkatini ifade etmiştir. Aynı zamanda ocak

devriminde insanlar mallarını ve sevdiklerini önemsemeden Mısır'ın üstüne düşen adaletsizliği kaldırmak için çıktılar. Şarkı “Vücudumda ateş, kurşun ve demir var.” cümlesiyle olan durumları ve oradaki olayları anlatmıştır. Ayrıca “Elimde senin bayrağın ve benim adım şehittir.” cümlesi devrimcilerin gördüklerini ve onlara karşı kanlı ve şiddet olaylarına rağmen ölüme kadar ısrarlarla devam ettiklerini açıklamıştır. “Seni ey Mısır güzel ve yeni bir kıyafeti giydiğini görüyorum.” cümlesi toplumun ülkeyi bir güzel kıza benzetme alışkanlığını göstermiştir. Mısır halkı ülkeyi bir değerli anneye veya güzel kıza benzeterek ülkemin güzelliğinin ilgilenmeye ve korunmaya ihtiyacı olduğunu aynı zamanda büyük saygısını ve sevgisini anlatmaktadır.

Ayrıca yeni kıyafet kullanılarak Mısır'a yeni siyasi rejimi gelme umudu ifade edilmiştir. “Son nefesime kadar ben ülkemi sevmiş haldeyken ölüyorum diye çağırıyorum.” cümlesi yeni Mısır halkının ısrarını gösterdi. Şehit, melekler ve cennet gibi kelimeler halkın dini kimliğini yansıtmıştır.

Silahlı Kuvvetler Yüksek Kurulu Yönetim dönemi (11. Şubat 2011: 13. Ağustos 2012).

Şarkılar ekmek ve özgürlüğün her şeyin başında geldiğini ve bunların halkın hakkı olduğunu Ayrıca o günlerdeki gerçek güçlü ve ısrarlı halkın ruhunu ve duygularını yansıtmıştır. Ayrıca silahlı kuvvetler yüksek kurulunu adaletsizlikle ve eski rejimi korumakla suçlayarak onun kurallarını ve yönetimini halk olarak kabul etmediğini ifade etmiştir.

(عيش حرية عدالة اجتماعية - Ekmek, Özgürlük, Sosyal Adalet) Şarkısı

عيش ... حرية ... عدالة اجتماعية Ekmek, özgürlük, sosyal adalet

عيش بالمصري يعني حياة Mısırlı dilinde ekmek hayat demektir

عاشها المصري حضارة سنين Mısırlı yıllarca medeniyet içinde hayatını yaşamıştır

والنيل لو يعطش مجراه يرويه عرق المصريين Ve Nil akışı kurursa, Mısırlılar Nil'i terleriyle sularlar

عيش بالمصري يعني حياة Mısırlı dilinde ekmek hayat demektir

عاشها المصري حضارة سنين Mısırlı yıllarca medeniyet içinde hayatını yaşamıştır

والنيل لو يعطش مجراه بكرة يفيض ويوفي الدين Ve Nil akışı kurursa, yarın taşıp borcunu öder

لقمة عيش الناس الأمرا الفلاح والعامل يابا Saygılı insanların ekmeği, işçi ve köylü

لقمة عيش مش لقمة سخرة تيجي بعديها أي حقوق Ekmek işkence değil, başta ekmek gelir, sonra herhangi bir hak gelsin

لقمة عيش مش لقمة سخرة حناخدها لو مش بالذوق Ekmek işkence değil, usulca olmazsa, herhalde alırız

لما نقول كلمة حرية لازم ترفع ايديك فوق Özgürlük kelimesini söyleyince, elini kaldırmalısın

الحرية لقمة هنية تيجي بعديها أي حقوق Özgürlük tadı güzel bir yudumdur ve ondan sonra herhangi bir hak gelir

هناخذها لو مش بالذوق

Usulca olmazsa, herhalde alırsız (Ramy Essam, 2011).

Analiz

Mısırlı şarkıcı Muğenni Essevera devrimin şarkıcısı olarak tanımlanmış Ramy Essam devrim için Tahrir Meydanı'nda veya stüdyoda farklı şarkılar söylemiştir. Ekmek, özgürlük, sosyal adalet şarkısı ocak devriminin temel amacını ve tezahüratlarından en kullanılmış sözleri taşımaktadır. Şarkı silahlı kuvvetler yüksek kurulu yönetim döneminde yayınlanmıştır. Şarkı Mısır'ın geçmişinden bahsederek zihinlere güç ve medeniyeti geri getirmeye çalışmıştır. Toplumlar fertlerden oluştuğundan dolayı insan gerçek gücünü kendi geçmişini hatırlayarak yeniden öğrenebilir diye, halka eski tarihini hatırlatarak tekrar ayaklanmaya motive olabildiği için “Mısırlı yıllarca medeniyet içinde hayatını yaşamıştır” cümlesinin kullanımının etkili olduğu anlaşılmaktadır. Genelde bu şarkıdaki gibi Mısırlıların sanatında onlar geçmişten bahsederek iftihar duydukları gözlemlenmektedir. “ Mısırlı dilinde ekmek hayat demektir” cümlesi bir kültür tarafından bahsetmiştir. Bu cümle Mısır dilinde ekmek anlamının yaşam olduğunu, dil farklılığı ve ekmeğin değerini göstermiştir. “Nil akışı kurursa, Mısırlılar Nil'i terleriyle sularlar” cümlesi Nil nehri Mısır toplumunda eskiden şimdiye kadar büyük kültürel ve tarihsel öneminin bulunduğu ve yaşam kaynağı olduğunu aynı zamanda Nil için Mısırlının ne yapabildiğini ifade etmiştir. “Saygılı insanların ekmeği, işçi ve köylü” cümlesi devrimi unutmuş bazı toplumun sınıfları, insanların iyi bir yaşamı ve sosyal adalet için gerçekleştiğini hatırlatmıştır. Şarkı ekmek ve özgürlüğün her şeyin başında geldiğini ve bunların halkın hakkı olduğunu açıklamıştır. Şarkı özgürlüğün toplumun içinde önemi büyük olduğunu ayrıca şarkının sonunda bulunan “usulca olmazsa, her halde alırsız” cümlesi o günlerdeki gerçek güçlü ve ısrarlı halkın ruhunu ve duygularını yansıtmıştır.

أغنية يا الميدان Ey Meydan Şarkısı

يا يا الميدان كنت فين من زمان

Ey Meydan uzun zamandır nerdeydin

معاك غنينا و معاك شقينا

Seninle şarkı söyledik, ve seninle yorulduk

و حاربنا خوفنا و دعينا

Ve korkumuzla savaştık, ve dua ettik

إيد واحدة نهار و ليل

Gündüz gece birlikteyiz

مفيش معاك شئ مستحيل

Seninle imkansızlık diye bir şey yoktur

صوت الحرية يجمعنا

Özgürlüğün sesi bizi bir araya getiriyor

خلاص حياتنا بقي ليها معني

Artık hayatımızın bir anlamı olmuştur

مفیش رجوع صوتنا مسموع
الحلم خلاص بقي مش ممنوع

Dönmek yok, Sesimiz duyulmuştur
Hayal etmek artık yasak değil

يا يا الميدان كنت فين من زمان
هديت السور نورت النور
لميت حوليك شعب مكسور
اتولدنا من جديد و اتولد الحلم العنيد
بنختلف و النية صافية
اوقات الصورة مكنتش واضحة
حنصون بلادنا و ولاد ولادنا
حق اللي راحوا من شبابنا

Ey Meydan uzun zamandır nerdeydin
Suru yıktın, ışığı aydınlattın
Senin etrafında kırılmış bir halkı topladın
Yeniden doğmuşuz biz, ve inatçı bir hayal doğmuştur
Görüşlerde farklıyız ama niyetimiz temizdir
Bazen imaj net ve açık değildi
Biz bizim ülkemizi ve torunlarımızı koruyacağız
Kaybettiğimiz gençlerin hakkıdır

يا يا الميدان كنت فين من زمان
معاك حسينا و ابتدينا
بعد ما بعدنا و انتهينا
لازم بايدينا نغير نفسينا
اديتنا كثير و الباقي علينا
ساعات بخاف نبقي ذكرى
نبعد عنك تموت الفكرة
ونرجع ثاني ننسي اللي فات
ونحكي عنك في الحكايات

Ey Meydan uzun zamandır nerdeydin
Seninle duyduk ve başladık
Biz uzaklaştıktan ve bittikten sonra
Kendimizi değiştirmeliyiz
Sen bize çok verdin, artık kalan iş bizde
Bazen sadece bir hatıra kalacağımızdan korkuyoruz
Senden uzaklaşırız, fikir ölür
Ve yeniden ne olduğunu unuturuz
Ve senden masallarda bahsederiz.

يا يا الميدان كنت فين من زمان
ميدان مليون أنواع
اللي بايع و الشجاع
فيه اللي حابب و اللي راکب
واللي بيزعق و اللي ساکت

Ey Meydan uzun zamandır nerdeydin
Meydan çeşitlerle doludur
Cesur olan ve davayı satan
Orada gerçek seven ve sahte olan vardır
Çağırıp bağırان ve susan da

نتجمع نشرب الشاي	Toplanırız, çay içeriz
والحق عرفنا نجيبه ازاي	Halkın nasıl alınacağını biliyoruz artık
خلبت العالم يسمعوا	Sen dünyaya duyurdun
والجيران يتجمعوا	Ve komşuları topladın
يا يا الميدان كنت فين من زمان	Ey Meydan uzun zamandır nerdeydin
فكرتنا هي قوتنا	Fikrimiz bizim gücümüzdür
وسلاحنا في وحدتنا	Silahımız birliğimizdedir
ميدان بيقول الحق	Doğru ve hak söyleyen bir meydandır
بيقول للظالم دايما لا	Sürekli zalime karşı Hayır diyor
ميدان زي الموجة	Dalga gibi bir meydandır
ناس راكبة و ناس مشدودة	Gergin insanlar ve dalgaya binenler bulunmaktadır
وناس برة بيقولوا دي هوجة	Ve başka insanlar gidip geçer diyorlar
والأعمال مكتوبة	Ama bütün işler yazılmaktadır (Cairokee, Aida, 2011).

Analiz

Ya Elmeydan şarkısı Amir Eid ve Aida El Ayoubi tarafından Muhammed Mahmud olaylarının sırasında söylenmiştir. 2011 yılı kasım ayında silahlı kuvvetler yüksek kurulu yönetim döneminde devrimcilere karşı uygulanan şiddet sırasında duyguları canlandıran şarkı(ya elmeydan) yayınlanmıştır. Şarkının klipindeki görüntüler sözler ile beraber çok etkili ve olayları kaydeden bir eser çıkarmıştır. Klipteki devrimcilerin giydiği kurşunla delinmiş kıyafet ve kırılmış gözlük, mesajlar ve notlar Olaylar hakkında bir ipucu vermiştir. Şarkının sözlerinin başında “Ey Meydan uzun zamandır nerdeydin” cümlesi Tahrir Meydanı özleminin ifadesidir. Ayrıca Muhammed Mahmud olayları ocak Tahrir olaylarını yeni hatırlatmıştır ve devrimin ikinci aşaması olarak sayılabilmektedir. Şarkı ocaktaki Tahrir olaylarında toplumun nasıl el ele toplandığını ve “Seninle şarkı söyledik ve seninle yorulduk” ve korkumuzla savaştık, ve dua ettik”, “Gündüz gece birlikteyiz” cümleleriyle farklılıklar bulunmasına rağmen aile gibi kaldığını göstermiştir. Ayrıca dua kelimesi kullanılması toplumun dini yanını ifade etmiştir. Şarkı gençlerin coşkusunu, toplumun zinciri kırdığını, 30 yıldan sonra değişme hayali parlamasını ve güç duygusunu yansıtmıştır. “Biz bizim ülkemizi ve torunlarımızı koruyacağız” “Kaybettiğimiz gençlerin hakkıdır” cümleleri devrimin temel hedeflerinden bahsetmiştir. Ayrıca şehit düşen gençlerin hakkını

almaya çalışmak ta dahil olduğunu ifade etmiştir. “Bazen sadece bir hatıra kalacağımızdan korkuyoruz” “Senden uzaklaşırız, fikir ölür” cümleleri Tahrir Meydanı’nın önemini ve halkın devrimin tamamlanmadığından korkusunu göstermektedir.

Ayrıca “Senin etrafında kırılmış bir halkı topladın” ocak devriminden önceki dönemin ne kadar zor olduğunu gösterir. “Özgürlüğün sesi ve dönmek yok” cümlesi halkın özgürlüğüne kavuşmayı ne kadar özlediğini ifade etmiştir. “Meydan çeşitlerle doludur” farklı insanların grupları, farklı fikri olanlar ve farklı karakterler bulunduğunu tek bir hedef için el ele Tahrir’de toplandığını anlatmıştır. “Toplanınız, çay içeriz” cümlesi toplumun sıcaklığı bulunduğunu ve halkın kültüründen bir ipucu ifade etmiştir. “Fikrimiz bizim gücümüzdür” ve “Silahımız birliğimizdedir.” cümleleri meydanın prensiplerini ve oradaki insanların bakışını anlatmaktadır. Ayrıca “Doğru ve hak söyleyen bir meydandır” ve “Sürekli zalime karşı hayır diyor” Tahrir Meydanı devrimin özel sembolü olduğunu ifade etmiştir. “Gergin insanlar ve dalgaya binenler bulunmaktadır.” ve “Ve başka insanlar gidip geçer diyorlar” gerçekten o zamandaki devrim hakkında toplumun insanları farklı görüşlerini anlatmıştır. “Ama bütün işler yazılmaktadır” cümlesi yeniden Mısır halkının dini dokunuşunu göstermiştir.

اغنية مطلوب زعيم / Lider Aranıyor Şarkısı

مطلوب زعيم	Lider aranıyor
لشعب طول عمره عظيم	Hep harika kalan bir halk için
لشعب كان فاعل زمان لكنه هان	Eskiden etkili olan ama aşağılamaya uğramış bir halk için
حتى إنه صار	Hatta şöyle oldu ki
بأيدين كبار و أيدين صغار	Hem büyüklerin ellerinde hem de küçüklerin ellerinde
kalmıştır	
مفعول به يبقسموه و يفرقه	Bölüp ayırmışlardır
ويقطعوا في عين اللي جابه واللي جاب أبوه	Onlar halkı kesip mahvetmişlerdir
عشان يموت	Öldürmek için
أو ينتهي	Veya bitirmek
مطلوب زعيم	Lider aranıyor
لشعب حكامه خانوه	Kendi hükümdarları tarafından ihanete uğrayan bir halk için
وتوهوه و غيبوه واللي انتبه منه وفاق غموا له عينه كموه	Halkın yolunu kaybetmesine neden oldular, gözü
açanları gözlerini kapattılar, komaya soktular	
وسلموه في المعتقل	Hapishaneye teslim ettiler
لكلاب جعانة يقطعوه	Kesmek için aç köpeklerle verdiler
لكنه رغم القهر قام زار وزام	Ama halk baskıya rağmen kalkıp kükremiştir
وفي أسبوعين زلزل حصون الجلادين هد النظام فوق راس جميع المفسدين	Ve iki hafta içinde cellatların kalelerini
sallamıştır, rejimi fesatçıların başının üstüne yıkmıştır	

مطلوب زعيم	Lider aranıyor
يحمي الحقوق	Hakları korumak için
يعدل ما بين الناس تمام زي الفاروق	Al-Faruk gibi insanlar arasında adalet sağlar
ويكون حنين عالفقير	Fakire merhametli olur
وعاللي فاسد يفتري	Fesatçıya karşı sert olur
يهدم على دماغه الشقوق	Başına yıkar
ويعلقه في المشنقة	Darağacına asar
أو يرفعه على راس خازوق	Veya kazığa oturtur
مطلوب زعيم	Lider aranıyor
ميقولش عالخواف حكيم	Korkağa akıllı demez
ويكون كمان سمعه سليم يسمع لنبضة قلبنا ويكون مكانه في وسطنا	Kulağı sağlam olan, bizim kalp atışımızın sesini duyar ve onun yeri aramızda olsun
مايعيش أبدا في القصور	Saraylarda oturmaz
والبعض منا للأسف ساكنين قبور	Bazılarımız ne yazık ki mezarlarda otururken
يشرب وياكل أكلنا	Bizimle yer ve içer
ويعيش كواحد منا	Bizim gibi yaşasın
يسمعنا ويشور وياخذ رأينا	Bizi duysun, bizim görüşümüzü ciddi alsın
وقت الخطر نتلم حوالیه كلنا	Tehlike zamanında onun etrafına toplanırız
ونضحى وباه بعمرنا	Onunla ömrümüzü feda ederiz
مطلوب زعيم	Lider aranıyor
عالمسؤولية يكون أمين	Sorumluluğu dürüstçe alan
يعرف يقول للظلم لا	Cesur olsun, korkak salak olmasın
ويموت ولا يفرط في حق	Adaletsizliğe karşı hayır diyebilen
مطلوب زعيم	Lider aranıyor
نقدر نحاسبه بالقانون	Ölür ama hak bırakmaz
أو نعلله	Kanuna göre hesap sorabilme gücümüz olsun
لو للأمانة يوم يخون	Veya görevden alırız
لا يشترط الشكل إيه	Emaneti ihanet ederse
لا يشترط السن إيه	Şekil şart değil
لا يشترط الملة إيه	Yaş şart değil
شرطه الوحيد يكون بشر	Hangi gruba ait olduğu önemli değil
بالاختصار	Sadece insan olsun yeter
مطلوب ذكر	Kısacası
	Adam gibi adam aranıyor (Cairokee, 2011).

Analiz

Matloub Zaim şarkısı 2011 yılında Amir Eid tarafından söylenmiştir. Şarkı silahlı kuvvetler yüksek kurulu yönetim döneminde söylendiğinden dolayı halkın iyi ve güçlü bir lider ihtiyacını göstermiştir. Şarkının klipi hem siyah beyaz olarak çekilmiş hem de eski tarihten bazı sesleri ve görüntüleri nostaljik duyguları canlandırmak için kullanmıştır. Klip ve sözler beraber halkın isteklerine ve liderliğin bulunmuş boşluğuna odaklanmıştır. Şarkının sözleri Mısır halkının büyüklüğünü, güçlülüğünü övdüğünden sonra eski tarihi hatırlatarak ne hala geldiğini göstermiştir. Şarkı haksızlıkla ülkenin servetlerinin bölündüğünü anlatmış ve halkın adaletsizliğe uğradığını göstermiştir. “Kendi hükümdarları tarafından ihanete uğran bir halk için” cümlesi eski tarihten şimdiye kadar Mısır halkının ne kadar zulüm gördüğünü ifade etmiştir. “Halkın yolunu kaybetmesine neden oldular, gözü açanları gözlerini kapattılar, komaya soktular” cümlesi siyasi rejim medyası yalanını ve manipülasyon yaptıklarını anlatmıştır aynı zamanda bir sonraki cümledeki “Hapishaneye teslim ettiler” ile rejime uymayanlara hep olan şeyleri açıklamıştır. “Kesmek için aç köpeklerle verdiler” cümlesi de hapishanelerde insanların işkenceye maruz kaldıklarını anlatmaktadır.

“Ama halk baskıya rağmen kalkıp kükremiştir” “Ve iki hafta içinde cellatların kalelerini sallamıştır, rejimi fesatçıların başının üstüne yıkmıştır” cümleleri her şeye rağmen halkın cesur ve güçlü olduğunu ocak devriminden bahsederek göstermiştir. Sonra şarkı halkı temsil ederek halkın istediği liderin özelliklerini anlatarak devam ediyordu. Şarkıda Ömer Bin Alhattab’ı temsil ederek Al Farouk lakabı bulunduğu İslamı ruhu göstermiştir. Şarkının sözlerinde halk, adalete dayalı yöneteceği lider istediğini çok vurguladı. Şarkı güçlü, adil, akıllı, merhametli, fedakar, halktan çıkmış ve halkı hep duyacak, sorumluluğa sahip, halkın fikrini dinleyen, birlik olarak vatanın iyiliğine veya zarara karşı durmak için kendi etrafına halkı toplayabilecek olan liderin özelliklerini saymıştır. “Bazılarımız ne yazık ki mezarlarda otururken” cümlesi Mısır’ın ekonomi ve adaletsizlik durumunu anlatmıştır. Sonra “kanuna göre hesap sorabilme gücümüz olsun” cümlesi halkın yıllarca başa çıktığı sorunu ifade etmiştir. Ayrıca kanunun herkesin üstünde olacağı halkın çok ciddi bir isteği olduğunu anlatmaktadır. Son olarak kim olursa olsun, kimden gelirse gelsin sadece adam gibi adam olmasının tek en önemli talep olduğunu göstermiştir.

أغنية حكايتنا / Bizim Hikayemiz Şarkısı

الكورة لما جينا كانت كذب وكانت خداع	İlk başta futbol bir yalan ve aldatma aracıydı
كانت مغيبة للعقول كانت للسلطة قناع	Akıl bulandırıcıydı ve iktidardaki olanların bir maskesiydi
بيحاولوا يجميلوها وتبقى هم للبلاد	Onu güzelleştirmeye ve ülkenin en büyük ilgisini yapmaya çalışıyorlar
وناسيين المدرج اللي مالينوا آلاف	Binlerce insanlarla dolu stadyum stantlarını unutmuşlardı
اقتل في الفكرة كمان والظلم في كل مكان	Düşünceyi daha öldür ve her yerde adaletsizlik bulunmaktadır
عمري ما هنسالك زمان كنت عبد للنظام	Eskide rejimin köle olduğunu hiç unutmam

اقتل في الثورة كمان والظلم في كل مكان Düşünceyi daha öldür ve her yerde adaletsizlik bulunmaktadır
 عمري ما هنسالك زمان كنت عبد للنظام Eskide rejimin köle olduğunu hiç unutmam
 ولما الثورة قامت نزلنا في كل البلاد Devrim başlayınca her yere hepimiz çıktık
 متنا على الحرية و سقوط رموز الفساد Özgürlük ve yolsuzluğun sembollerinin düşüşü için öldük
 ما سكتناش ما هدينناش ما لسه النظام موجود Susmadık, sakinleşmedik. Zaten eski rejim hala bulunmaktadır.
 داخلية الكلاب والظلم في كل مكان موجود İşçileri köpekleri ve adaletsizlik her yerde bulunmaktadır.
 اقتل في الثورة كمان كلمة حر ليك جنان Devrimi daha öldür. Sana göre hür kelimesi deliliktir.
 مهما يزيد بطش السجان قدام صوتي يكون جبان Gardiyan sesimin karşısında ne kadar zalim olursa olsun korkak olur
 اقتل في الثورة كمان كلمة حر ليك جنان Devrimi daha öldür. Sana göre hür kelimesi deliliktir.
 مهما يزيد بطش السجان قدام صوتي يكون جبان Gardiyan sesimin karşısında ne kadar zalim olursa olsun korkak olur
 قلناها في المدرج قدام الملايين Stadyum stantlarından milyonların karşısında söyledik
 يسقط نظام بيقتل كل يوم في جيل و جيل Her gün bir kuşağı öldüren rejim yıkılsın
 دبرولنا المؤامرة دبرولنا المستحيل Bize karşı komplo kuruyorlar, imkansızlığı kurmuşlardır
 قتلوا أغلى الصحاب قتلوا حلم السنين Değerli arkadaşları öldürdüler, yılların hayalini öldürdüler
 في بورسعيد ضحايا شافوا الغدر قبل الممات Port Said'de ölümden önce ihaneti gören kurban olan insanlar bulunmaktadır
 شافوا نظام خير مايبين حكمه و الفوضى فوق البلاد Kendi egemenliği ile ülke üzerindeki kaos arasında seçimi veren bir rejimi gördüler.
 كان فاكركم يوم هيكليه في أعلى مكان En yüksek yerde hükmünün bırakacağını düşünmüştür
 والشعب الثورة يركع للعسكر زى زمان Ve devrimin, halkın eski zaman gibi askere diz çökeceğini sanmıştır
 اطلق في كلابك كمان و الفوضى في كل مكان Köpeklerini sal , Koas yer yerde
 عمرى ما هديك أمان ولا تحكمني يوم كمان Sana bir daha hiç güvenmeyeceğim, bir gün daha asla beni yönetmeyeceksin
 في بورسعيد كلاب لما العسكر فتحوا الباب Port Said'de askerler kapıyı açtığında köpekler
 انطلقوا والفوضى عمت وقتلوا أغلى الشباب Dışarı çıktılar ve kaos yayıldı ve en değerli gençleri öldürdüler
 منهم كان المهندس والعامل منهم ولاد Aralarında mühendis ve aralarındaki işçi varmış
 راحوا وكان مناهم حكمك لاغي في البلاد Gittiler ve kuralınız ülkede geçersiz olsun istediler
 آه يامجلس يا ابن الحرام بعث دم شهيد بكام Ey meclis, Ey haram oğlu, şehidin kanını ne kadara sattın?
 لجل ما تحمي في النظام اللي أنت منه كمان Senin de mensup olduğun sistemi korumak için (Ultras Ahlawy, 2012)

Analiz

Hikayetuna şarkısı Ultras Ahlawy tarafından söylenmiştir. Ultras Ahlawy Al ahly futbol kulübünün taraftarları olurlar. Ultras grubu genelde maçlara gidip futbolcuları motive ederler ama silahlı kuvvetler yüksek kurulu yönetim döneminde 1 Şubat 2012 tarihinde gerçekleştirilmiş Port Said katliamından

sonra 72 kişi öldürüldüğünden dolayı Mısır'daki spor faaliyetleri bir süre durdurulmuştur (BBC News, 2021).

“İlk başta futbol bir yalan ve aldatma aracıydı.” ve “Akıl bulandırıcıydı ve iktidardaki olanların bir maskesiydi” cümlelerinde Ultras kendi bakışına göre siyaset ile futbol arasındaki ilişkiyi anlatmaya çalışmıştır. “Onu güzelleştirmeye ve ülkenin en büyük ilgisini yapmaya çalışıyorlar” cümlesi ülke hükümeti ve medya halkın üzerinde yaptığı işlemler ve halkı oyalamayı ve siyasetten uzaklaştırmaya çalıştığını ifade etmiştir. Sonraki Ultras Ahlawy ocak devriminde kendi rolünü ve bulunduğu vurgulamaya çalışmıştır. Aynı zamanda Altras silahlı kuvvetler yüksek kurulu eski rejime ait olduğunu suçlamıştır ve devrim gerçekleştirilmesine rağmen hala adaletsizliğin ve yolsuzluğun bulunduğunu söylüyor. Ultras Ahlawy özgürlüğün hayalinden vazgeçmediğini göstermiştir. Ultras eski rejimin hala bulunduğunu, adaletsizliği ve ve eski zamanlardaki gibi içişlerin fertleri veya polisin şiddeti ve zulümü devam ettiğini açıklamıştır. “İçişleri köpekleri” “Gardiyan sesimin karşısında ne kadar zalim olursa olsun korkak” cümleleri genelde eskiden ve özellikle devrimin sırasında polisin zalim olduğu için hapishaneci ve devrimcilere karşı kullandığı şiddet yüzünden halkla eski düşmanlığını aynı zamanda halkın ısrar ruhunu ifade etmiştir. Ultras “Stadyum stantlarından milyonların karşısında söyledik” cümlesiyle devrimci olarak kendi rolünü göstermeye çalıştı ve bundan sonra gerçekleştirilmiş Port Said'deki olaylardan bahsederek polisleri ve otoritedeki askerleri suçlamıştır. Ultras Ahlawy “Bize karşı komplo kuruyorlar, imkansızlığı kurmuşlardır”ve “Port Said'de ölümden önce ihaneti gören kurban olan insanlar bulunmaktadır.” cümleleriyle acı çekerek olayların kendilerine karşı komplo olduğunu anlatmaya çalışmıştır. Ayrıca “Kendi egemenliği ile ülke üzerindeki kaos arasında seçimi veren bir rejimi gördüler.” cümlesi kullanarak Hüsnü Mübarek'in sözlerini ima etmektedir. “Sana bir daha hiç güvenmeyeceğim, bir gün daha asla beni yönetmeyeceksin” cümlesiyle Ultras Ahlawy halkın ısrarını göstermeye çalışmıştır. Ultras Ahlawy bu “Port Said'de askerler kapıyı açtığında köpekler” cümlesiyle olaylardan bahsetmeye çalışmış dolayısıyla otoritedeki olanların izniyle ve polislerin rolüyle stadyuma serserileri ve suçluları sokup giriş kapılarını kapattıklarını açıklamıştır. Sonra “Dışarı çıktılar ve kaos yayıldı ve en değerli gençleri öldürdüler” ve “Aralarında mühendis ve aralarındaki işçi varmıştır” cümleleriyle o serserilerin tarafında Mısır'ın özgür ve iyi gençleri adaletsizliği kabul etmedikleri yüzünden öldürüldüğünü anlatmıştır. Son olarak yeniden Ultras Ahlawy silahlı kuvvetler yüksek kurulunu adaletsizlikle ve eski rejimi korumakla suçlayarak onun kurallarını ve yönetimini halk olarak ve Ultras olarak kabul etmediğini ifade etmiştir.

Silahlı Kuvvetler Yüksek Kurulu Yönetim Dönemi (Cumhurbaşkanlık Seçimi) 2012.

Dönemin bazı şarkıları mursi'nin sunduğu proje ile halkın hayalleri arasında bağlantı kurup göstermeye çalışmıştır. Ayrıca halkın iyi özelliklerini ve değerlerini överek hatırlattığı milli ruhu ve halkı ilerlemeye; İslami söz kullanarak da coşturup Mısır için Mursi'yle çalışmaya davet etmiştir.

ارفع راسك فوق أنت مصري / Başını Kaldır, Sen Bir Mısırlısın

مصر مصر

Mısır Mısır

ارفع راسك فوق إنت مصري لا للفلول رئيسنا مرسي
Başını kaldır, Sen bir Mısırlısın, Kalıntılara hayır, Bizim cumhurbaşkanımız Mursi'dir.

بتحدي ندوس و نعدى و نروح على حلمنا Meydan okumayla hayalimize basıp gideceğiz

و بقوة و عزم هندي للى يخاف ربنا Güç ve kararlılıkla Allah'tan korkana destek vereceğiz

و أنا و ابني و أبويا وجدى إيد واحدة كلنا Ben, oğlum, babam ve dedem hepimiz tek bir eliz

إيد واحدة كلنا Hepimiz tek bir eliz

عشان تكمل ثورتنا إيد واحدة Bizim devrimizin tamamlanması için hepimiz tek bir el olalım

نتوحد على كلمتنا Sözümüzde birleşelim

إيد واحدة Tek bir eliz

يللا نوجل خلافتنا Anlaşmazlıklarımızı erteleyelim

إيد واحدة Tek bir eliz

دم الشهداء في رقيبتنا Şehitlerin kanı boynumuzdadır

إيد واحدة tek bir eliz

مسلم أو نصراني Müslüman veya Hristiyan

إيد واحدة tek bir eliz

سلفي أو إخواني Selefi Veya İhvan

إيد واحدة tek bir eliz

ليبرالي أو علماني Liberal veya laik

إيد واحدة tek bir eliz

كلنا كده ضد الجاني Hepimiz suçluya karşıyız

إيد واحدة tek bir eliz

الله أكبر بسم الله Allahuekber, Bismillah

عاشين على أرضه و تحت سماه Onun yerinin üstünde ve gökyüzünün altında yaşıyoruz

يبقى نحكم شرع الله Bu nedenle Allah'ın şeriatına göre yönetmeliyiz

و مرسي رئيسنا بإذن الله Ve Mursi Allah'ın izniyle bizim cumhurbaşkanımız olur

و شرع الله محلاه يا محلاه Allah'ın şeriatı ne kadar güzeldir

هنبدا نهضة قوية معاه	Onunla güçlü bir kalkınma başlatacağız
و نرسم بكرة بأجمل فكرة	Ve yarını en güzel düşünceyle çizeceğiz
حلم وعشنا بنسنتناه	Çok beklediğimiz bir hayaldir
إيد على إيد القوة حديد	El ele demir gibi bir güç olur
متجمعين على حلمنا	Hepimiz hayalimizin etrafında toplandık
إحنا المصريين قادرين	Biz Mısırlıyız, yetenekliyiz
متوكلين على ربنا	Allah'a güveniyoruz
شهادة أصالة رجولة وجدعة	Yüce gönüllülük, özgünlük, delikanlılık, cesurluk
إيد واحدة	tek bir eliz
يللا نبني مجدنا	Hadi şanımızı gerçekleştirelim
إيد واحدة	tek bir eliz
يللا نحمي مصرنا	Hadi Mısır'ımızı koruyalım
إيد واحدة	tek bir eliz
و لا كلة إلا جنة ربنا	Rabbimizin cennetinden başka her şey reddedilir (İbrahim Faraj, 2012).

Analiz

Erfa Rasak Fok İnta Masri şarkısı 2012 yılında İbrahim Faraj tarafından söylenmiş ve Muhammed Mursi'nin cumhurbaşkanlığı seçim kampanyasında kullanılmıştır. Bu şarkı Muhammed Mursi'nin destekçileri diğer aday Ahmed Shafik'a karşı söylenmiştir. "Başını kaldır, Sen bir Mısırlısın, Kalıntılara hayır, Bizim cumhurbaşkanımız Mursi'dir." cümlesi milliyetçilik duygusunu ifade etmiştir. Aynı zamanda "Kalıntılar" kelimesi karşı tarafta aday Ahmed Shafik'in eski rejimde başkan olarak çalıştığından dolayı eski rejime ait olduğuna işaret etmiştir. "Meydan okumayla hayalimize basıp gideceğiz", "Güç ve kararlılıkla Allah'tan korkana destek Vereceğiz" cümleleri ısrarı ve o zamandaki güçlü ruh halini gösteriyor, ayrıca İslami ruhu, sağ tarafta olduklarını ve kimliklerini belli etmiştir. Şarkı "Hepimiz tek bir eliz" cümlesini tekrar ederek sağ olmaktan korkmamak, ayrımcılık olmayacağı ve birlik olma gerektiği fikirlerini vurgulamaktadır. "Bizim devrimizin tamamlanması için hepimiz tek bir el olalım", "Sözümüzde birleşelim", "Anlaşmazlıklarımızı erteleyelim" ve "Şehitlerin kanı boynumuzdadır" cümleleri seçimlerin son aşamasında iki aday kaldığı için bazı insanların ihvanı sevmediği için kafası karışmış, dolayısıyla şarkı ne olursa olsun eski rejime ait bir kişiyi seçmemeyi, karşı tarafta ihvan olmasına rağmen o düşman değil sizden biri olduğu ve en önemli şey devrimin hedefleri ve şehitlerin hakkını alma fikirlerini vurgulamaya çalışmıştır. "Müslüman veya Hristiyan", "Selefi Veya İhvan" ve "Liberal veya laik" cümleleri toplumun gruplarını sayarak ve sonrada birlik zamanı gerektiğine işaret ederek yeni aynı farklılık unutmak ve anlaşmazlıkları bırakma fikrini

vurgulamıştır. “Hepimiz suçluya karşıyız” cümlesi birlik olarak eski rejimi ve kalıntılarını suçlamaktadır. Sonrası şarkı sözleri islami sözleri kullanarak toplumdaki İslami eğilimi ele alır ,Ayrıca Mursi’nin ideolojisiyle genelde Mısır’ın toplumunun çoğu müslüman olduğundan dolayı çok ortak noktalar bulunduğu için bağlantı kurmaya çalışmıştır “onunla güçlü bir kalkınma başlatacağız” ve “çok beklediğimiz bir hayaldir” cümleleri Mursi’nin sunduğu proje ile halkın hayalleri arasında bağlantı kurup göstermeye çalışmıştır. Sonunda halkın iyi özelliklerini ve değerlerini överek hatırlattığı milli ruhu ve halkı ilerlemeye; İslami söz kullanarak da coşturup Mısır için Mursi’yle çalışmaya davet etmiştir.

Muhammed Mursi'nin Yönetim Dönemi (24. Haziran 2012: 3. Temmuz 2013).

Mursi taraftarların tarafından çıkan şarkılar Mursi’yi cesaretlendirmeye çalışmıştır. Ayrıca destek göstermeyi ve yalnız olmadığını vurguluyordu. Ayrıca devrimin temel hedeflerini hatırlatarak hem onaylıyor hem de devrimcilere ait olduklarını vurgulamıştır.

يا مرسى اتوكل على مولاك / Ey Mursi Allah’a Güven

آه يامرسى اتوكل على مولاك	Ey Mursi Allah’a güven
وبإذن الله كلنا وياك	Allah’ın izniyle hepimiz yanındayız
وإن حاولوا خصومك يوم يؤذوك	Ve eğer rakipleriniz bir gün size zarar vermeye çalışırsalar
هنكون رجالة بجد معاك	Seninle ciddi adamlar olacağız
أه يامرسى اتوكل على مولاك	Ey Mursi Allah’a güven
اضرب حاصر أي فساد .. اضرب	Vur herhangi bir yolsuzluğu kuşat... vur
اضرب واجمد دول اوغاد.. اضرب	Vur, güçlü ol, onlar alçaklardır, vur
جمد قلبك صحصح فتح	Yürekli ol , gözlerini aç
انتهى عصر الاستبداد	Adaletsizlik çağı bitmiştir
يا مرسى اتوكل على مولاك	Ey Mursi Allah’a güven
اضرب واضرب نضف طهر اضرب	Vur, temizle, arındır
اضرب خلي فسادهم يظهر اضرب	Vur, yolsuzluklarını ortaya çıkarmak için vur
واوعى صراخهم مرة بهزك	Çığlıkları seni hiç sarsmasın
اووعى فى مرة بيه تتأثر	Bir kere bile hiç ondan etkilenme
يامرسى اتوكل على مولاك	Ey Mursi Allah’a güven
عدى وخذنا البر الثانى	Geç ve bizi karşı tarafa götür
عمر الظلم ما يرجع تانى	Adaletsizlik çağı bir daha asla gelmeyecek
عمر فساد العصر البائد	Geçmiş dönemin yolsuzluğu
تانى يا مرسى ما هيتكرر	Ey Mursi asla yeni tekrar olmayacak
ارسم مصر فى أجمل صورة	Mısır’ın en güzel resmini çiz
واحكم فينا بحكم الشورى	Müşavere yönetim sistemine göre bizi yönet
شاييف مصر معاك أمورة	Seninle Mısır’ı güzel görüyorum

شايڤ وطني أهو بيتحرر
يامرسي اتوكل على مولاك

Ülkemin özgürleştiğini görüyorum
Ey Mursi Allah'a güven (Abu Ammar, 2012)

Analiz

Abu Ammar sesiyle Ye Mursi Etvekkil ele Mevlek şarkısı 2012 yılında sağcılar tarafından Mursi'yi desteklemek için söylenmiştir. Şarkı Neşid şeklinde ve bazı sağcı ideolojiye sahip olanlar müzik dinlemenin haram veya günah olduğuna inandığı için müziği kullanmazlar ve şarkı müziksiz söylenmiştir. Şarkı islami sözlere dayalı bir şekilde yazılmıştır. "Ey mursi Allaha güven", "Allahın izniyle", "müşavere yönetim sistemine göre bizi yönet" cümleleriyle islami ruhu ve şarkının ait olduğu ideolojiyi belli etmektedir. Şarkının sözleri Mursi'yi cesaretlendirmeye çalışmıştır. Ayrıca destek göstermeyi ve yalnız olmadığını vurguluyordur. "Vur herhangi bir yolsuzluğu kuşat... vur" cümlesi devrimin temel hedeflerinden birini hatırlatarak hem onaylıyor hem de devrimcilere ait olduklarını vurgulamıştır. Şarkı sürekli cumhurbaşkanı olarak Mursi'yi yolsuzluğa karşı savaş çıkarmaya teşvik eder. Ayrıca "Vur, güçlü ol, onlar alçaklardır, vur" ifadeleri eski rejime ait kalıntıları işaret etmiştir. Şarkı güçlü ve umutlu duygularla doludur. Şarkı hapisten çıkan heyecanlı insan gibi Mısır'daki kötülüğü, yolsuzluğu ve adaletsizliği temizlemeye dair heyecanlı duygularla doludur. "Geç ve bizi karşı tarafa götür", "Geçmiş dönemin yolsuzluğu, Ey Mursi asla yeni tekrar olmayacak", "seninle mısırı güzel görüyorum", "ülkemin özgürleştiğini görüyorum" cümleleri mi Mursi taraftarları Mursi'ye güvendiklerini ifade etmiştir.

2013 Yılında Sisinin Mursiyi Görevden Almasından Sonraki Dönem. (Geçici Devlet Başkanı Adly Mansourun Ülkeyi Yönetme Dönemi (3.Temmuz 2013: 3. Haziran 2014)).

Olaylara karşı çıkan şarkılar devrimcilere karşı polisin kullandığı silahlara işaret etmiştir. halka karşı yetkili olanların tarafından onaylanmış şiddet olaylardan ve halkın ısrarından bahsetmeye çalışmıştır. Ayrıca "Askeri yönetime hayır ve Devrim devam ediyor" davası öne çıkmıştır. Öbür tarafta Sisi destekçilerinin tarafından çıkan şarkılar sisi'nin yanında duran ve destek veren yabancı ülkelere teşekkür ediyordu ayrıca sisi'nin ve ordu'nun değerlerini yükseltmeye ve tarihini göstermeye çalışmıştır.

مصر إسلامية Mısır bir İslam Ülkesidir.

مصر إسلامية مصر إسلامية	Mısır bir İslam ülkesidir
قولوا للعالم مصر إسلامية	Dünyaya söyleyin Mısır bir İslam Ülkesidir
لا علمانية لا علمانية	Laiklik yok, Laiklik yok
قولوا للعالم مصر إسلامية	Dünyaya söyleyin Mısır bir İslam Ülkesidir
إنا الشرعية إنا الشرعية	Meşruiyet bizimdir, Meşruiyet bizimdir.

صاحت الأسود إلنا الشرعية	Aslanlar Meşruiyet bizimdir diye haykırdı
بالعدوية بالعدوية	El- Adeviyye'de
وَقَّت العهود بالعدوية	El- Adeviyye'de sözler yerine getirilmiştir
ارجع لقصرك ارجع لقصرك	Sarayına geri dön, Sarayına geri dön
يا محمد مرسي ارجع لقصرك	Ey Muhammed Mursi sarayına geri dön
من الله نصرك من الله نصرك	Zaferin Allah'tandır, Zaferin Allah'tandır
على موسى وسيسى من الله نصرك	Musa ve Sisiye karşı zaferin Allah
'tandır	
يا مصري اتحدى يا مصري اتحدى	Ey Mısırlı meydan oku
فلول الغدر يا مصري اتحدى	Ey Mısırlı ihanet kalıntılarına meydan oku
هالهجة نصدها هالهجة نصدها .	Bu saldırıyı engelleyelim
لعيونك مصر هالهجة نصدها	Ey Mısır senin gözlerin için bu saldırıyı engelleyeceğiz
لا حكم العسكر لا حكم العسكر	Askeri yönetime hayır
بدنا ببلا دي لا حكم العسكر	Ülkemizi ordunun yönetmesini istemiyoruz
الله أكبر الله أكبر	Allahü Ekber, Allahü Ekber
بالساحة ننادي الله أكبر	Meydanda Allahü ekber sesleniyoruz (İbrahim Alahmed, 2013).

Analiz

Masr İslamiye şarkısı 2013 yılında Sisi'nin Mursi'yi görevden almasından sonra Filistinli şarkıcı İbrahim Alahmed tarafından söylenmiştir. Şarkı sözleri Mursi'nin taraftarlarının bakışlarını ve duygularını anlatmaktadır. Ayrıca Mısır'ın dışında bulunan aynı bakışa ve aynı ideolojiye sahip olanların duygularını ifade etmiştir. Şarkı (Mısır bir İslam Ülkesidir) cümlesiyle Mursi taraftarlarını temsil ederek ideoloji açıklamıştır. “Dünyaya Mısır bir İslam Ülkesidir söyleyin” ve “Laiklik yok, Laiklik yok” cümleleri Mursi'nin taraftarlarının bazı grupların ideolojisini açıklayarak olaylardan sonra onların korkularını açıklamıştır . “Aslanlar Meşruiyet bizimdir diye haykırdı.” eylemcileri aslanlara benzetmek ile güçlü göstermiştir. Ayrıca Mursi'nin taraftarların temsil ederek sisinin yaptıklarını darbe olduğunu ve meşruiyet Mursi'nin hakkı olduğunu ifade etmiştir. “El- Adeviyye'de sözler yerine getirilmiştir.” cümlesi Rabia el Adeviyye meydanından bahsederek darbeye karşı rolü ve onların ısrarını ve inancını göstermiştir. “Musa ve sisiye karşı zaferin Allah'tandır” cümlesi Sisi ve Am Musa gibi darbeyi destekleyenlerden bahsederek ve “zaferin Allah'tandır” cümlesini söyleyerek beraber güçlü ruhu, ısrarı ve inancı göstermiştir (Kassab, 2013). Şarkı “Ey Mısırlı ihanet kalıntılarına meydan oku” ve

“Bu saldırıyı engelleyelim”, “Askeri yönetime Hayır” cümleleriyle olayların eski rejimin kalıntıların Musa gibi ve Sisi savunma başkanı ve silahlı kuvvetler lideri olduğu için askerlerin tarafından bir savaş gibi ve askeri darbe olduğunu ilan etmiştir. Mısır’ı bir kadına benzeterek ve kişiselleştirerek korunmaya ihtiyacı olduğunu gösterdikten sonra daha duygusal bir motive etkisini yaratmıştır. Sonunda İslami sözlerle dolu bir şarkı olduğu görünüyor ayrıca “Allahü Ekber, Allahü Ekber” cümleleri gibi kullanarak Müslümanların savaşma ruhunu ve gücünü uyandırmaya çalışmıştır. Şarkının Mursi’nin seçimler yoluyla cumhurbaşkanı olduğundan dolayı meşruiyet için savaşmak ve Mursi’den vazgeçmemek amacıyla söylendiğini ifade etmektedir.

يا رابعة شدي الحيل / Ey Rabia Vazgeçme

يا رابعة شدي الحيل	Ey rabia vazgeçme
جيل الثورة بكرة يفيق	Devrimin kuşağı uyanacak
خلي هلاك يضوي الليل	Hilalin gece boyunca parlasm
وغني معايا بكرة العيد	Ve benimle yarın bayram diye şarkı söyle
ليلة بليلة وهيلاهيلا	Geceden geceye ve hey hey
مصر اوي يا أهلي وعيلة	Ey Mısırlı ailem ve akrabam
إحنا شياطين الشيلة	Biz ağırlığı taşıyoruz
صف بصف وايد بايد	Sıra sıraya ve el ele
اضرب خرطوش ومطاطي	Kartuşu ve kauçuğu ateş et
مش حنسلم ولا حنطاطي	Vazgeçmeyeceğiz ve eğilmeyeceğiz
العالى راح يفضل عالى	Yüksekteki olanlar yüksekte kalırlar
والواطي راح يفضل واطي	Aşağıdaki ise aşağıda kalır
اضرب عالراكم والساجد وانحنوا بكل المساجد	Rükuya eğilenlere ve secde edene ateş et ve bizi bütün
mescitlerde öldür	
صامد شعبي المصري صامد شرقاوي سيناوي ديماطي	Benim Mısırlı halkım kararlıdır... Şarkialı, Sinalı,
Dimyatlı	
اسمعها واسمعها يا سيسي شعبي يهتف مرسى رئيسي	Duy Sisi duy... Halkım Mursi başkanımıdır diye tezahürat yapıyor
وده مطلب واحد ورئيسي عدوية تشهد ع ثباتي	Bu tek temel gerekli bir istektir, Ayrıca Adeviyye kararlılığımıza tanık olur
حرية عدالة مطالبنا ورصاصك والله ما يرعبنا	Özgürlük ve adalet bizim isteklerimizdir. Senin mermilerin bizi korkutmaz
بالنهضة ورمسيس حباينا اتفرج يا ديمقراطي	Ey demokrat izle, Annahdada ve ramseste bizim sevgili
kardeşlerimiz bulunmaktadır	
إحنا عشاق الحرية ثورتنا ثورة سلمية	Biz özgürlüğe aşığız , bizim devrimiz barışıl bir devrimdir

يا عساكر مصر العربية جيشكم من أهلي واخواني Ey Arap Mısır askerleri , sizin ordunuz kardeşlerimden ve ailemden oluşuyordur (Ye Rabia şiddi elhil, 2013).

Analiz

Ye Rabia şiddi elhil şarkısı Ahmed el Kurdi, Ayman Ramadan, Muhammed Abu Aalka ve Khalil Abid tarafından söylenmiştir. Şarkı 2013 yılında Rabia olayları sırasında çıkmıştır. Ayrıca şarkı Rabia meydanında ve onun gibi yerlerde bulunmuş eylemlere destek veren bir şarkıdır. Şarkı motive vererek yüreklendirme cümlelerle başlamıştır. “Devrimin kuşağı uyanacak” “Hilalin gece boyunca parlasın” cümleleri rabia devriminin devamı ve halkın umudu olarak gösterilmektedir. “Ey Mısırlı ailem ve akrabam”, “Biz ağırlığı taşıyoruz” ve “Sıra sıraya ve el ele” cümleleri Mısır halkının sıcaklığını, duygusal yapısını, azmini ve birliğini göstermiştir. “Kartuşu ve kauçuğu ateş et” cümlesi devrimcilerle karşı polisin kullandığı silahlara işaret etmiştir. (Vazgeçmeyeceğiz ve eğilmeyeceğiz) cümlesi rabianin ısrar duygusunu yansıtıyordu. “Yüksekte olanlar yüksekte kalırlar” ve “Aşağıdaki ise aşağıda kalır” cümleleri Mursi’ye ve Sisi’ye işaret ederek değerlerini sınıflandırdı. Aynı zamanda Sisi’ye karşı düşmanlık duygularını göstermiştir. “Rükuya eğilenlere ve secde edene ateş et ve bizi bütün mescitlerde öldür” cümleleri halka karşı yetkili olanların tarafından onaylanmış şiddet olaylardan bahsetmeye çalışmıştır. “Benim Mısırlı halkım kararlıdır... Şarkialı, Sinalı, Dimyatlı” ve “Duy Sisi duy... Halkım Mursi başkanımıdır diye tezahürat yapıyor” cümleleri halkın birliği ve geneli Mursi’nin yanında olduğunu göstermeye çalışmıştır. Şarkı eylemcilerin özgürlük ve adalet isteklerinde durmasına rağmen devrimin ve gerçekleştiren eylemlerin barışçıl olduğunu vurgulamaktadır.

“Ey demokrat izle, Annahdada ve ramseste bizim sevgili kardeşlerimiz bulunmaktadır.” cümlesi eylemlerin başka bulunduğu yerlerden bahsederek, demokrasiyi savunanlara hitap ederek eylemcilerin demokrasi savunduğunu ifade etmiştir. “Ey Arap Mısır askerleri , sizin ordunuz kardeşlerimden ve ailemden oluşuyordur” cümlesi ordu fertlerine hitap ederek halka ait olduğundan dolayı halkın yanında durmaları gerektiğini söylemeye çalışmıştır.

ثورة ديه و للا انقلاب؟/ Bu bir Devrim mi Yoksa Darbe mi?

ثورة دي ولا انقلاب ؟

Bu bir devrim mi yoksa darbe mi

انقلاب انقلاب

Darbedir Darbedir

لما تلغى الانتخاب ... لما تقتل الشباب

Seçimi iptal ettiğinde...Gençleri öldürdüğünde

لما تفتح السجون ... لما يرجع العذاب

Hapishaneleri açtığında... Azap geri döndüğünde

لما تقتل السجود ... لما تنزع الحجاب

Secdeyi edenleri öldürdüğünde... Peçeyi çıkardığında

ثورة دي ولا انقلاب

Bu bir devrim mi yoksa darbe mi

انقلاب انقلاب

Darbedir Darbedir

Beni mermiyle vurduğunda... Bizi intikamdan mahrum bıraktığında
لما تضربني بالرصاص ... لما تحرمتنا القصاص

Benim üzerime gazı attığında... Beni gazla yaktığında
لما تحدفني بغاز ... لما تحرقني بجاز

Ülkemin geleceği bir rejime özel bir mülk olarak kaldığında
لما مستقبل بلادي ... لنظام بقى ملك خاص

Bu bir devrim mi yoksa darbe mi
ثورة دي ولا انقلاب ؟

انقلاب انقلاب

Darbedir... Darbedir

İhanet edeni koruduğun zaman..Ülkenin koruyucusunu hapsettiğin zaman
لما تحرس اللي خان ... لما تسجن اللي صان

Dili kestiğinde... Bir meydan tehdit edildiğinde
لما تقطع اللسان ... لما يتهدد ميدان

Şeytan bize öğüt verdiğinde... Ezanı engellediğinde
لما يوعظنا شيطان ... لما تمنع الأذان

Bu bir devrim mi yoksa darbe mi
ثورة دي ولا انقلاب ؟

انقلاب انقلاب

Darbedir .. Darbedir

Uçaklar gelip bazı broşürleri attığında
لما تيجي طيارات ... ترمي حبة منشورات

Tahrir'de ödüller fırlatıyor... Bize tehditler savuruyor
ترمي ف التحرير جوايز ... ترمى لبنا تهديدات

Muameleyi neden ayırıyorsunuz... Neden bizi şeritlere ayırıyorsunuz?
ليه تفرق المعاملة ... ليه تقسمنا لحارات

Bu bir devrim mi yoksa darbe mi
ثورة دي ولا انقلاب ؟

انقلاب انقلاب

Darbedir .. Darbedir

Bize bir dizgin takarsan... Veya konuşma öldürürsen
لو تلبسنا لجام ... أو تموت الكلام

Oturma eylemini dağıtırsan... Kemikleri kırarsan
لو تقض الاعتصام ... أو تكسر العظام

Onurluyu hapse attığında... Ve suçlu beraat edildiğinde
لما تحبس الكرام ... و البراءة للنمام

Bu bir devrim mi yoksa darbe mi
ثورة دي ولا انقلاب ؟

انقلاب انقلاب

Darbedir .. Darbedir

Ekranları kapattığında... Söylentileri yaydığında
لما تقفل الشاشات ... لما تعمل شائعات

Al-Senussi'yi öldürdüğünde... Kendi ölümünün fotoğrafını çeken kişi
لما تقتل السنوسي ... اللي صور الممات

Acil durum sistemini geri döndürdüğünde... Kızları öldürdüğünde
لما ترجع الطوارئ ... لما تقتل البنات

Bu bir devrim mi yoksa darbe mi
ثورة دي ولا انقلاب ؟

انقلاب انقلاب

Darbedir .. Darbedir

لما سيسى اللي خاننا ... بيواجهنا بالسلاح Bize ihanet eden Sisi bizi silahla karşı karşıya getirdiğinde

لما إعلامنا يحاربنا ... لما نسمع النباح Bizim medya bizimle savaştığında... Havlamayı duyduğumuzda

لما بلطجي بلدنا ... للمساجد استباح Ülkemizin haydudu camilere saldırdığında

ثورة دي ولا انقلاب ؟ Bu bir devrim mi yoksa darbe mi

انقلاب انقلاب

Darbedir .. Darbedir

لما تسجن الرئيس ... لما تلغى برلماننا Cumhurbaşkanını hapse attığında... Bizim parlamentomuzu iptal ettiğinde

لما تمدح إسرائيل ... ف اللي بعنا واللي خاننا İsrail bizi satanı ve bize ihanet edenı övdüğünde

لما دستور البلاد ... بيدوسوه بألف جزمة Ülkenin anayasası bin ayakkabıyla basıldığında

ثورة دي ولا انقلاب ؟ Bu bir devrim mi yoksa darbe mi

انقلاب انقلاب

Darbedir .. Darbedir (Muhammed Beyyomi, 2013).

Analiz

Sevre di Velle İnkılab şarkısı Muhammed Beyyomi tarafından 2013 yılında söylenmiştir. Şarkı Mursi'nin taraftarlarının ve Sisi'nin Mursi'yi görevden almasına karşı olanların görüşünü soru-cevap şeklinde göstermeye çalışmıştır. Şarkı bu “Bu bir devrim mi yoksa darbe mi” ve “Darbedir... darbedir” cümlelerine dayalı inşa edilmiştir. Şarkıdaki olaylar darbe olduğunu vurgulamaya çalışmaktadır. Şarkı “Seçimi iptal ettiğinde...Gençleri öldürdüğünde”, “Hapishaneleri açtığında... Azap geri döndüğünde”, “Secdeyi edenleri öldürdüğünde... Peçeyi çıkardığında”, “Beni mermiyle vurduğunda... Bizi intikamdan mahrum bıraktığında” ve “Benim üzerime gazı attığında... Beni gazla yaktığında” cümleleriyle yetkililerin muhalife veya devrimcilere karşı yaptıklarını sayarak şiddeti gösterip kamuoyuya cevabını sormuştur. “Ülkemin geleceği bir rejime özel bir mülk olarak kaldığında” cümlesi artık demokrasi kalmayacağına işaret etmeye çalışmıştır. “İhanet edenı koruduğun zaman... Ülkenin koruyucusunu hapsedtiğin zaman” cümlesiye Sisi ve destekçilerine işaret ederek Mursi'nin hapse atıldığını ifade etmiştir. Aynı zamanda bu halkın grubu Mursi'ye ve Sisi'ye karşı bakış açısını göstermiştir. “Dili kestiğinde... bir meydan tehdit edildiğinde” cümlesi özgürsüzlüğü göstermektedir. Sonra Mursi'ye karşı olan grup ve Mursi'nin taraftarları...İki tarafın eylemlerinden bahsederek iki tarafa karşı ordunun yetkililerinin nasıl muamele ve tepki gösterdiğini ifade etmeye çalışmıştır.

Şarkı Mursi'nin taraftarlarının ne olursa olsun vazgeçmemesini ve ısrarını ciddi bir şekilde göstermiştir. “Tahrir'de ödülleri fırlatıyor... Bize tehditler savuruyor” cümlesi farklı eylemlere karşı askeri yetkililik tarafından onaylanmış tepkileri anlatmaya çalışıp sonra Mursi taraftarlarının bunu kabul etmediği

açıklamıştır. “Ekranları kapattığında... Söylentileri yaydığında” cümlesi Sisi’nin İhva’nın muhaliflerin TV kanallarına karşı kararından bahsediyordur. “Al-Senussi’yi öldürdüğünde... Kendi ölümünün fotoğrafını çeken kişi” cümlesi adalet ve özgürlük partisinde gazeteci olarak çalışan Al Senussi’nin ölüm hikayesini anlatmıştır. Cumhuriyet Muhafızları olaylarında Al Senussi Mursi’nin görevine geri dönmesini isteyen eylemcilere karşı ateş edenlerin fotoğraflarını çekmeye çalıştı. Bundan dolayı kendini öldürene ateş ederken o anda çekip ölmüştür. “Acil durum sistemini geri döndürdüğünde... Kızları öldürdüğünde” cümlesi olağanüstü hal yasasını etkinleştirmekten ve eylemci kızların öldürülme olaylarından bahsetmektedir. Acil durum sistemini geri döndürmesi vatandaşlara karşı daha fazla kısıtlamalar demektir, ayrıca genelde ve özellikle doğu kültüründe kadına karşı uygulanan şiddet daha kötü görüldüğü için kızlardan bahsetmiştir. “Bize ihanet eden Sisi bizi silahla karşı karşıya getirdiğinde” , “Medya bizimle savaştığında... Havlamayı duyduğumuzda” cümleleri Mursi’nin taraftarları Sisi’yi Mursi’ye karşı bir hain olarak gördüğü, medya yeni sistemini savunduğu ve Mursi’ye saldırdığı için onu değersiz ve aşağılık olarak ifade etmektedir. Ayrıca “bizim medya” cümlesi hem aitlik hem de şaşkınlık gösteriyordur. “Ülkemizin haydudu camilere saldırdığında”, “Cumhurbaşkanını hapse attığında... Bizim parlamentomuzu iptal ettiğinde” “İsrail bizi satanı ve bize ihanet edeni övdüğünde” ve “Ülkenin anayasası bin ayakkabıyla basıldığında” cümleleri Sisi tarafından anayasasının askıya alındığı gibi ve daha fazla bazı yaşanmış olaylardan bahsederek özellikle Mısır toplumunda İsrail düşmanı olarak tanımlandığından dolayı Sisi’den bahseden İsraili kaynakların ifadesini açıklayarak durumları kötü göstermeye ve kamuoyuna soru şeklinde ifade etmeye çalışmıştır.

يسقط يسقط حكم العسكر Ordunun Egemenliğine Son

يسقط يسقط حكم العسكر	Ordunun egemenliğine son
إيه الشعب المصري قرر .. يسقط يسقط حكم العسكر	Mısır’ın halkı neye karar verdi Ordunun egemenliğine
عسكر عسكر يحكم ليه .. هي دولة وللا معسكر son	Ordu neden yönetir ki.. Burası bir devlet. Ordu kampı değildir
عسكر عسكر يحكم ليه.. مصر دولة وللا معسكر	Ordu neden yönetir ki.. Mısır bir devlet. Ordu kampı değildir
الانقلاب هو الإرهاب .. يسقط يسقط حكم العسكر	Darbe terördür.. Ordunun egemenliğine son
قتل وحرب وشريعة غاب .. يسقط يسقط حكم العسكر son	Öldürme, savaş ve orman kanunu.. Ordunun egemenliğine son
في أي شرع وأي كتاب .. حاصروا بيت الله واتسكروا	Hangi kanunda, hangi kitapta.. Allah’ın evini kuşatıp kapatmışlardır
رابعة مين اللي بينساها .. يسقط يسقط حكم العسكر	Rabia’yı kim unutur ki... Ordunun egemenliğine son

وهي بتدعي سمعنا دعاها .. يسقط يسقط حكم العسكر O dua ettiğinde, biz duyduk... Ordunun egemenliğine son
صائمة ودائمة والله معاها .. حرقوها واتحرق المنبر Hep oruç tutan ve Allah onun yanındadır.. Onu yaktılar ve
onun minberi yanmıştır

مطالبنا تعود الشرعية .. يسقط يسقط حكم العسكر Taleplerimiz meşruiyete geri dönmektir... Ordunun
egemenliğine son

ونرجع صوت الحرية .. يسقط يسقط حكم العسكر Ve özgürlüğün sesini geri getirmemizdir... Ordunun
egemenliğine son

مسيرتنا مسيرة سلمية .. حتى الشمس الحرة تنور Yürüyüşümüz barışçıl bir yürüyüştür..Özgür güneş parıldayana
kadar

انقلابك مش هيعدي .. يسقط يسقط حكم العسكر Darben geçmeyecek.. ... Ordunun egemenliğine son
كده بالساهل واسمع ردي .. يسقط يسقط حكم العسكر kolayca geçmeyecek, benim cevabımı dinle.. ... Ordunun
egemenliğine son أعتطر يا مصر أستشهد ده الود بودي .. بترابك يا مصر Şehit olmak benim istediğimdir... Ey Mısır
senin toprağının kokusunu koklamak istiyorum (25 Ahrar kanalı, 2013).

Analiz

2013 yılında Sisi'nin Mursi'yi görevden almasını reddedenler tarafından yayınlanmıştır.

“Ordunun egemenliğine son” cümlesiyle dolu bir şarkı (reddetmek) ciddi bir şekilde göstermeye ve ifade etmeye çalışmıştır. Şarkı sözleri Mısır halkının ordu yönetmesine karşı olduğunu ve ordunun yönetmesi için mantıklı bir sebep bulunmadığını göstermeye çalışmıştır. “Darbe terördür”, “Öldürme, savaş ve orman kanunu” ve “Hangi kanunda, hangi kitapta.. Allah'ın evini kuşatıp kapatmışlardır” cümleleriyle şarkıyı temsil edenler olayları anlatarak kendi görüşlerini açıklamaya çalışmışlardır. Ayrıca Mısır halkının kültüründe dini yerlere saldırmak kabul edilmediği ve düşmanın yaptıkları olarak tanımlandığı için “Allah'ın evini kuşatıp kapatmışlardır” cümlesi kullanılmıştır. Ayrıca bu cümle ideoloji gösterme aracı olarak sayılabilmektedir. Sonra Rabia meydanında dini faaliyetlerinden bahsederek hem kimliğini göstermiş hem de bir halkın dini yanıyla muhatap olmuştur. Ayrıca “onu yaktılar ve onun minberi yanmıştır” cümlesi hem insani hem dini duyguları harekete geçirmeye çalışmıştır. Şarkı özgürlükten ve meşruiyetten barışçıl bir şekilde vazgeçmemekten ve ölümden korkmamaktan bahsederek onların ısrarını ifade etmeye çalışmıştır. Özgür güneş parıldayana kadar” Mısır'ın karanlık moduna ve güneşsizlik durumuna dönüştüğünü ifade etmeye çalışmıştır. Şarkının son kısmıysa tehdit kalıbını kullanarak güç sahibi olduklarını göstermeye çalışmışlardır. Ayrıca “Şehit olmak benim istediğimdir... Ey Mısır senin toprağının kokusunu koklamak istiyorum” cümlesi hem dini hem de ulusal bağlılık göstermiştir.

الثورة للجذعان / Devrim Cesurlar İçindir

سادد عليّ النفس .. فاتح عليك النار
مش بالسلاح بهزمك .. لكن بسيل أحرار
ما بين ميدان وميدان .. هتلاقي برضه ميدان
مليان بثورة غضب .. والثورة للجذعان
içindir

قول ياخسيس بسمعك .. ردي صمود وثبات
dayanıklılık ve kararlılıktır
وجعنتي وهاجعك .. والعبرة بالنهايات
bulunmaktadır

اللي قتلني جبان .. واللي خذلني جبان
korkaktır

واللي نصرني جدع .. والثورة للجذعان
içindir

مش هحلف بس أقسم بالله .. نخضع مستحيل
mümkün değil

الثورة مستمرة .. لو كان المشوار طويل
الثورة في المدارس .. والشوارع .. والحيطان .. الثورة للجذعان
devrim cesurlar içindir

أول حروف الأمل .. طلفة تساوي حياة
شاييل عزيمة جبل .. صابه الرصاص نجاه
ياصبرك القتال .. ياقلبك الإنسان
bir kalbin vardır

واقفها وقفة جدع .. والثورة للجذعان
ياحضرة العسكرى .. أنا حضرة الثاير
أنا اللي حلمي ابتدا .. لبلادي في بناير
ماكانش بالمجان .. حلم إني أعيش إنسان
ما يشيله إلا الجدع .. والثورة للجذعان
(Alsanhawy, 2014).

Beni boğuyorsun.. Sana ateş ediyorum

Seni silahla değil..Hürlerin seliyle yeneceğim

İki meydan arasında.. Daha bir meydan bulacaksın
Öfke devrimiyle dolu.. Ayrıca devrim sadece cesurlar

Ey kötü insan söyle, seni dinliyorum..Benim cevabım

Beni acıttın ve ben seni acıtacağım.. İbret sonlarda

Beni öldüren korkaktır.. Ve beni hayal kırıklığına uğratan

Ve bana yardım eden cesurdur.. Ve devrim sadece cesurlar

Yemin etmem ama Allah'a yemin ederim ki boyun eğmek

Devrim devam ediyor.. Yol uzunsa bile

Devrim okullarda.. Sokaklarda.. Duvarlarda..

Umudun ilk harfı.. Bir atış bir cana eşittir

Bir dağın kararlılığını taşıyordur.. Kurşun onu kurtardı

Ne kadar büyüleyici bir sabrın var .. Ne kadar insanlıkla dolu

Cesur gibi duruyor... Zaten devrim sadece cesurlar içindir

Ey asker bey... Ben devrimciyim

Ocak ayında ülkem için hayalimi başlatan benim

Bedava değildi.. Bir insan olarak yaşam hayali

Sadece cesur onu taşıyabilir.. Ve devrim sadece cesurlar içindir.

Analiz

Assavra lilgidaan şarkısı 2014 yılında Mohamed Alsanhawy tarafından söylenmiştir. Şarkı Sisi'nin ve ordunun yönetmesine karşı olanların görüşünü temsil etmektedir. Şarkı sözleri devrimin devamını vurgulamaktadır, aynı zamanda şiddete karşı barışçıl eylemlerin devam edeceğini ve meydanların devrimcilerle hep dolu olacağını ifade etmiştir. “Beni boğuyorsun” cümlesi özgür olmama anlamını

göstermeye çalışmıştır. “Beni öldüren korkaktır.. Ve beni hayal kırıklığına uğratan korkaktır”ve “Ve bana yardım eden cesurdur.. Ve devrim sadece cesurlar içindir” cümleleri yeni sisteme karşı olanların görüşünü ve onlara karşı uygulanan şiddeti ifade etmiştir. Şarkı her yerde her zaman devrimin devam edeceğini vurgulamaktadır. Şarkının sözü umutsuzluğa teslim olmayı reddederek sona bakmaya ve devrimi devam ettirmeye yüreklendirmektedir. Şarkı ateşlere ve kurşunlara karşı dayanıklılık ve kararlılıkla hep güçlü bir silah olduğunu göstermektedir. Şarkının sonu ocak devriminin devrimcilerinin adına askerlerle yüzleşme diyalogu şeklinde azim göstererek devrimde özgürlük ve iyi bir yaşam için bütün ödenmiş bedeller yüzünden vazgeçmenin mümkün olmadığını ifade etmiştir. Aynı zamanda şarkı darbeyi veya yeni ordunun sistemi kabul edenlerin cesur olmadığını ve gerçek devrimci olmadıklarını göstermeye çalışmıştır.

موطني / Vatanım

موطني موطني

Vatanım vatanım

الجلال والجمال والسَّناء والبهاء

Heybet, güzellik ve ihtişam

في رُباك في رباك

Tepelerinde bulunmaktadır

والحياء والنَّجاء والهناء والرجاء

Yaşam, kurtuluş, memnuniyet ve umut

في هواك في هواك

Aşkında bulunmaktadır

هل أراك هل أراك

Acaba seni görebilir miyim?

سالماً مُنعماً وغانماً مُكرماً

Güvenli, mutlu, muzaffer ve onurlu

هل أراك في غلاك

Yüseklerde seni görebilir miyim?

تبلغُ السَّماك تبلغُ السَّماك

Yüceliğe kadar ulaşacağını

موطني موطني

Vatanım Vatanım

الشبابُ لن يكلَّ همُّهُ أن تستقلَّ أو يبيد

Gençler bıkmayacaklar, onların derdi senin bağımsızlığın ya

da ölümdür.

نستقي من الرّدى ولن نكون للعدى كالعبيد كالعبيد

Ölürüz ama düşmanlara köle olmayacağız

لا نُريد لا نُريد

İstemiyoruz istemiyoruz

دُلنا المؤيِّدا وعيشنا المُنكِّدا

Kalıcı aşağılamayı ve üzücü bir yaşamı

لا نُريد بل نُعيد

istemiyoruz ama geri getiririz

مجدنا التَّليد مجدنا التَّليد

Eski zaferimizi

موطني موطني

Vatanım Vatanım

الحسام والبراغ لا الكلام والنزاع	Kılıç ama söz ve anlaşmazlık yok
رمزنا رمزنا	Sembolümüzdür
مجدُّنا وعهْدُنا وواجبٌ إلى الوفا	Zaferimiz, sözümüz ve yerine getirmesi gereken görevimiz
يهزُّنا بهزنا	Bizi sallıyor
عزُّنا عزنا	Gururumuz gururumuz
غايةٌ تُشرف ورايةٌ تُرفرف	Onurlu bir amaç, ve dalgalanan bir bayraktır
يا هَناك في غلاك	Yükseklerde ne kadar mutlusun
قاهراً عداك قاهراً عداك	Düşmanını yendiğinde
موطني موطني	Vatanım vatanım (Swaity, 2013).

Analiz

Mawtny şarkısı Filistinli şair İbrahim Tukan tarafından yazılmıştır. 1934 yılında şiir bestelenip bir süre Filistin milli marşı olmuştur. Mawtny şarkısı 2013 yılında Murad Suwaity tarafından söylenmiştir. Ayrıca bir sürü şarkıcı o şiiri canlandırıp söylemiştir. Şiir farklı Arap ülkelerine yayılmıştır. Özellikle Mısır'ın devrim sürecinde Mawtny'nin şarkısı yankılanmıştır ve hala onun etkisi kalmaktadır (Selim, 2021).

Mawtny'nin şarkısı vatansever duygularla doludur. Baştan vatanın güzelliğine odaklanıp anlatmıştır.

Sonra vatanın aşkıyla yaşam, kurtuluş, memnuniyet ve umut gibi milli manevi değerleri anlatarak vatanın kıymetini sayarak ifade etmiştir. “Güvenli, mutlu, muzaffer ve onurlu”, “Yükseklerde seni görebilir miyim?” sonra şair vatan için kendi umutlarını sayarak devrimcilerin umutlarını ifade etmiş gibi oldu. “Gençler bıkmayacaklar, onların derdi senin bağımsızlığın ya da ölümdür.” cümlesi vatan için gençlerin önemini ve fedakarlığını göstermiştir. “Ölürüz ama düşmanlara köle olmayacağız” cümlesi ölüme kadar ısrar ve azim şiddetle ifade edilmiştir. “Kalıcı aşağılamayı ve üzücü bir yaşamı

istemiyoruz ama geri getiririz, eski zaferimizi” bu cümleler geçmişle gururla doludur ayrıca gelecek için ısrar ve vazgeçmeyi gösterilmiştir. “Kılıç ama söz ve anlaşmazlık yok, sembolümüzdür.” Kılıç cesaret ve güç sembolüdür. Bu cümlelerle şair “Konuşma yok, eylem var” mantığını vurgulamıştır.

Şair şarkının sonuna kadar onur, şeref, izzet ve haysiyet anlamlarına işaret ederek bunların büyük önemini ve değerini vurgulamıştır. Bu şarkının büyük değeri hem taşıdığı değerli anlamlarda hem de devrimcilerin ruh halini anlatmasından anlaşılmaktadır.

حورية وطن / Vatanın Peri kızı

يا دفترك والوردة بين أوراقه	Defterin ve kağıtları arasındaki gül
خطك وعطرك فوق سطوره اتلاقوا	El yazın ve parfümün satırların üstünde buluştular
بكر اكي ببسلم على الحلم الشهيد	Senin yarın şehit hayale selam iletiyor
وبيني جنة خلد فوق أشلاؤه	Ve kalıntıları üzerine ölümsüzleştirilmiş bir cennet inşa ediyor
يا وقتك في الحر يا تكبيرك	Vay... Sıcakta duruşun ve Allahu ekber demen
يا لفتك وسط الكفن بحريك	İpeğinle kefenin ortasında sarıldığına vay
يا طهر 16 سنة كان يوم هنا	Ey bir gün burada bulunmuş 16. yaşın masumiyetin ve saflığın sahibi
قولي لطفلة غدر كتر خيرك	Bir hain atışına teşekkürleri söyle
مسروقة روحك من وطن مسروق	Ruhun çalınmış bir vatandan çalındı
يا هالة الشمس اللي مالها شروق	Ey doğmayan güneşin halesi
بنعزي روحك في شهادة مدرسة	Bir okul sertifikasında ruhunu teselli ediyoruz
بشهادة تستنى قدومك فوق	yukarıda şehit olmanın gelişini bekliyor
يا زفتك للجنة يا فستانك	Gelinliğin ve cennete gidişin.. Ne kadar güzeldir
يا سابقة خطابك لعرس جناتك	Cennetki düğününe damat adaylarından daha önce gitmişsin
لو سلم القلب الجميل للفضضة	Güzel kalp konuşmayı isterse
ماتكلميش الجنة عن أوطانك	Cennetle vatanın hakkında konuşma
احكي لحورية عن عريسها الجاي	Peri kızına gelecek damadından bahset
اسمه على جبينه الشهيد الحي	Onun alnında adı yaşayan şehit olarak yazıyor
ومتغلطيش وترددى سيرة وطن	Hata yapma, böyle bir vatanın hikayesini anlatma
ببيوس ولاده بالرصاص الحي	O kendi çocuklarını mermiyle öpüyor (Alsanhawy, 2013).

Analiz

Hüriyet vatan şarkısı 2013 yılında Mohamed Alsanhawy tarafından söylenmiştir. Şarkı şehit sayılabilen kızlar için söylenmiştir. Şarkının klipinin başında “Ey Hala, Esma Habibe ve öbür bayan şehitler” yazısıyla başlamıştır. Klipin görüntüleri ve sözleri eylemci bayanlara odaklıdır. Şarkının sözleri eylemde kadının rolünü ve değerini ifade etmektedir. “Defterin ve kağıtların arasındaki gül”, ve “El yazın ve

parfümün satırların üstünde buluştular” bu cümleler öğrenci genç bir bayan halini anlatmış gibidir. Bu cümle onların yaşı küçük, genç ve masum olduklarını ve güzelliği ifade etmiştir.

Şehit ve cennet gibi kelimeler bir ideoloji göstergesidir. Şarkı şehit olmakta ve cennette umut ve güzellik bulunduğundan bahsetmiştir. “Vay... sıcakta duruşun , ve Allahu ekber demen” cümlesi kızların direnişini ve güçlülüğünü göstermiştir. Şarkıda kadınsal kelimeler parfüm, gül ve ipek gibi kızların bu kadar narin olmalarına rağmen savaştığını ve güçlü direnişlerini ifade etmeye çalışmıştır.

“Ey bir gün burada bulunmuş 16. yaşın masumiyetin ve saflığın sahibi” cümlesi kızların çok genç ve masum olduklarını göstererek onları öldüren ne kadar adaletsiz ve zalim olduğunu göstermeye çalışmıştır. “Bir hain atışına teşekkürleri söyle” cümlesi cennette umuda ve güzel bir hayata inandığını göstermektedir. “Ruhun çalınmış bir vatandan çalındı” cümlesi Mursi taraftarlarının ve Sisi’ye karşı olanların vatanın durumunu nasıl gördüğünü ifade etmiştir. “Bir okul sertifikasında ruhunu teselli ediyoruz” cümlesi yeni küçük yaşını ve masumiyetini göstermektedir. “Ey doğmayan güneşin halesi” cümlesiyle sanki söyleyen kızlara “Sen vatanın umudusun ama öldünüz tıpkı doğmayan bir güneş gibi” sözlerini söylemek istemiştir. “Gelinliğin ve cennete gidişin.. ne kadar güzeldir”, ve “Cennetteki düğününe damat adaylarından daha önce gitmişsin” cümleleri dramatik bir benzetme gibi toplumun kültürüne ve kızların hayaline hitap ederek durumları ne kadar zor ve o kızlara ne kadar adaletsizce davranıldığını anlatmaya çalışmıştır. Şarkı onların şehit olmaktan korkmamalarını vurgulamaktadır. “O kendi çocuklarına mermiyle sarılıyor” cümlesinde zalim baba gibi hem vatanı azarlama hem de adaletsizlik ve şiddet göstermesi bulunmaktadır.

تسلم الأيادي / Eller Sağlıklı Olsun

هو ذا البطل اللي ضحى بالحياة	Bu hayatını feda eden kahraman
اللي شال اسمك يا بلدي	Ey ülkem... Senin adını taşıdı
وافتداه	Ve kurtardı
اللي حامى الأرض يسلم	Toprak koruyucusu sağ olsun
اللي صان العرض يسلم	Şeref koruyucusu sağ olsun
اللي بيهم مصر دايمًا	Mısır hep onlarla
تفتخر وتقول ولادي	Gurur duyar ve onlar benim çocuklarımı der

تسلم الأيادي	Eller sağlıklı olsun
تسلم يا جيش بلادي	Benim ülkemin ordusu sağ olsun
افتحوا لنا كتاب تاريخنا	Tarih kitabımızı açın
واحكوا للناس دولا مين	Bize bunlar kim olduğunu söyleyin

قول يا ابونا وقول يا شيخنا	Ey babamız söyleyin , Ey şeyhimiz söyleyin
يعنى إيه 73	73 ne anlama geliyor?
اللي ردوا لنا اعتبارنا	Bize itibarımızı geri getirdiler
وربك كان ليهم معين	Ve Rabbin onlara yardımcı oldu
اسألوا الرمل اللي في سينا	Sina'daki kuma sor
إنت مروى بدم مين	Kimin kanıyla sulanmıştın
دم حنّا وللا مينا	Hanna'nın kanı mı yoksa Mina'nın mı
وللا دم المسلمين	Müslümanların kanı mı
ابن عمي وابن خالي	Dayımın oğlu ve amcamın oğlu
وصاحبى من عشرة سنين	Uzun yıllardır arkadaşım
مصر مصر	Mısır, Mısır
تسلم ياللى شايها	Ey onunla ilgilenen sağ ol
وياللى حلفت ترد جميلها	Ve onun iyiliğini iade etmeye yemin eden
وقولت المائلة لازم نعدلها	Eğik olanın düzeltilmesi gerektiğini söyledin
بعلو الصوت	Yüksek sesle
تسلم باللي رفعت رايتها	Ey bayrağını yükseğe kaldıran... Sağ ol
وقدرتها ودفعت قيمتها	Takdir ettin ve değerine kadar ödedin
إن شا الله تكون نهايتها حياة أو موت	Sonu hayat veya ölüm olsaydı bile
تسلم لولادك وولادي	Sen çocuklarıma ve çocuklarına sağlıklı ol
هو دا اللي في يوم جراحنا	O bizim yara günümüzdeki olan
قالها حى على الكفاح	Mücadeleye devam dedi
قاللي رايح اجيب فرحنا	Bana mutluluğumuzu geri getireceğim dedi
شال على صدره السلاح	Göğüsünde silahı taşıdı
قال لمصر أموت أو أحيا	Mısır için yaşıyorum ya ölüyorum dedi
وأبدا ما قبلش السماح	Ve asla affetmeyi kabul etmem

واحنا تايهة الدنيا بينا	Dünya bizimle kayboldu
رن صوت ملين حنين	Nostaljik bir ses çaldı
قال دي تتقطع إيدينا	Ellerimiz kesilsin
لو تمس المصريين	Mısırlılara zararla dokunursa
قالها راجل وابن راجل	Bir adam ve bir adamın oğlu tarafından söylendi
والله وفيت باليمين	Vallah yemini yerine getirdin
والله تسلم يا ابن بلدي	Ey ülkemin oğlu sağ ol
باللي طول عمرك أمين	Ömrün boyunca dürüst kaldın
ياللي أبوك رباك يا ولدي	Senin baban seni böyle büyüttmüştü
ع الإيدين الشقيانين	Zor işlerle
ربنا يحميكوا يا ابني	Allah sizi korusun oğlum
إنت واخواتك آمين	Seni ve kardeşini... Amin
تسلم البطن اللي شالت	Seni taşımış karın sağ olsun
قلب أقوى من الحديد	Demirden daha güçlü bir kalp
هاتلي أم دموعها سالت	Göz yaşı dökülmüş bir anne
قلبيها فرحان سعيد	Kalbi nasıl mutlu olabilir
أم مين ديه غير أمي وأمك؟	Bu anne kimin annesi? Onlar Senin annen ve benim annem olurlar
تسلم أم الشهيد	Şehidin annesi sağ olsun
مصر يا أم الدنيا	Ey dünyanın annesi Mısır
بلف وأروح ألف بلد تانية	Ben dolaşıp, başka ülkelere giderim
بحس أما أبعد عنك تانية	Senden bir saniye bile uzaklaşırsam
كإني بموت	Ölüyormuşum gibi
مصر يا أجمل معنى	Ey en güzel anlam Mısır
يا بيتنا الحلو اللي مجمعا	Ey bir araya topladığımız tatlı evimiz
إن كان على وجعك وللا وجعنا	Senin acınsa veya bizim acımızsa

ساعات و يفوت Bir kaç saatten sonra geçecek
بالأمر يا مصر تتنادى Ey Mısır emrederek bizi çağır

ألف مية مليون تحية Milyonlarca selam olsun
للمجدد للفريق Ordunun askerlerine ve liderlerine
للعزيمة المية مية Güçlü irade
للي رسمولنا الطريق Bizim için yol çizenlere
مني ليك أبسط هدية Benden sana en basit hediye
تحية للراجل الجريء Cesur adama selam

تسلمي يا أحزان يا شدة Dertler ve üzüntüler sağ olsun
ياللي بينتى الرجال Sen adamları gösterdin
اللي قالها بكل حدة Çok sert bir şekilde o söyledi ki
احذروا غضب الجبال Adamların kızgınlığına dikkat edin
مصر بتقول له النهارده Bugün ona Mısır diyor ki
يسلم البطل اللي قال Bunu söyleyen sağ olsun

تسلموا وتسلم إيديكوا Siz ve sizin elleriniz sağ olsunlar
ياللي وفيتوا الوعود Ey siz söz yerine getirenler
ياللي ربي قال عليكم Rabbim sizin hakkında şöyle dedi ki
هما دول خيرة الجنود Onlar en iyi askerlerdir
تسلموا ويسلم شبابكم Siz ve sizin gençleriniz sağ olsunlar
الحلو اللي في عمر الورود Güller yaşındaki tatlı olan ve şöyle dedi ki

اللي قال أنا لازم أدي Benim vermem lazım
حق بلدي بدون خلاف Ülkemin hakkını
قال هادوس عالنار وأعدي Ateşe basıp geçerim dedi
قال وعهد الله ما أخاف Yemin ederim korkmam dedi

اللي زيڪ يا ابن بلدي	Ey benim ülkemin oğlu senin gibi olan
يتشال على الكتاف	Omuzlarda taşınır
مصر بتنده لينا	Mısır bizi çağırıyor
نلم إيدينا ف ايد بعضينا	El ele olmamız için
ومين دا اللي هايقدر يعاديننا	Bizim karşımıza kim düşman olmak ister ki
بأمر الله	Allahın izniyle
مصر اللي احنا كيرنا ف خيرها	Mısır'ın nimetlerin içinde büyüdük
ومش هنسيبها لغيرنا ناصرها	Başkalarına bırakmayacağız
أكيد ربك وناصرنا	Kesin Allah bizi ve onu muzaffer edecek
بإذن الله	Allah'ın izniyle
مصر دي مين دي بديلها	Mısır'ın yerine kim gelebilir ki
دي كل ما حد سهر على نيلها	Onun Nil kıyısında kim gece geçirmişse
وشرب الشاي على قمرة ليلها	Ve onun ayının altında çay içmişse
يقول الله	Allah der
مصر يا ست الكل	Ey herkesin hanım efendisi Mısır
يا بلدي	Ey ülkem
يا قلب أبيض من الفل	Ey beyaz çiçekten daha beyaz kalp
أنا عيني بتبص عليك وتطل	Benim gözlerim sana bakıyor
بتنسى الآه	Ahlarımı unutur
بالأمر يا مصر تنادى	Sen emir şeklinde çağır Mısır
هو دا اللي حاميلي أرضي	O benim topraklarımın koruycusudur
دا اللي واقف على الحدود	O sınırlarda duran olandır
يحمي مالي ويحمي عرضي	Benim paramı ve şerefimi korur
أهله مش ضامنين يعود	Ailesi onun dönüşünden emin değildir

دا اللي على شط القتال	O kanalın kıyısında
كان قلبه أقوى من البارود	Onun kalbi baruttan daha güçlüydü
هو دا اللي رفع رايتها	Bayrağını yükselten odur
وسط بحر ألم ونار	Acı ve ateş denizinin ortasında
اللي قال عارف قيمتها	Onun değerini biliyorum diyen odur
مش هعود غير بانتصار	Zafer olmadan geri dönmeyeceğim
وانتصرنا بإيد شبابنا	ve gençlerimizin elleriyle yendik
ولادنا وإخواننا الكبار	Oğullarımız ve abilerimiz
مصر مصر	Mısır Mısır
تحيا مصر	Yaşasın Mısır (Mostafa Kamel, 2013).

Analiz

Teslem Eleyedi şarkısı 2013 yılında bir grup şarkıcı tarafından söylenmiştir. Şarkı Sisi'nin Mursi'yi ve İhvan'ı iktidardan indirdikten sonra kutlamak için söylenmiştir. Şarkı Sisi ve silahlı kuvvetlerin destekçilerinin görüşünü ifade etmektedir. Şarkı başta silahlı kuvvetlerin kahramanlığını göstermeye çalışmıştır. Halkın kültüründe toprakları koruyan ve vatan için fedakarlık yapan ordu hem saygıyı hem sevgiyi hak ettiği için şarkı halkı etkilemek için bu girişle başlamıştır. Şarkı “Ey babamız söyleyin , Ey şeyhimiz söyleyin” cümlesini kullanarak toplumdaki büyüklere saygı ve güven duyduğu için bunu sonraki sözlere de yansıtmaya çalışmıştır. “Tarih kitabımızı açın” ve “73 ne anlama geliyor?” cümlesi ordunun eski zaferlerini ve 1973 yılındaki kazandığı savaşı hatırlatmaya çalışarak ve kahramanlığı göstererek etkilemeye çalışmıştır. “Ve Rabbin onlara yardımcı oldu” cümlesi halkın dini duygularına dokunmaya çalışmıştır. “Sina'daki kuma sor”, “Hanna'nın kanı mı yoksa Mina'nın mı?” ve “Müslümanların kanı mı?” şarkının bu kısmı özellikle bu cümleler hem Sina'daki olan zaferden hem de Müslümanlar ve Hristiyanlar arasında birlikten bahsetmeye ve birlik duygularını canlandırmaya çalışmıştır. “Dayımın oğlu ve amcamın oğlu” ve “Uzun yıllardır arkadaşım” cümleleri ordunun halktan olduğunu vurgulamaya çalışmıştır. Dolayısıyla “Ne yaptıysa vatan için yapmıştır.” diye ifade etmeye çalışıyordu. “Eğik olanın düzeltilmesi gerektiğini söyledin” Şarkının bu kısmı özellikle bu cümle Sisi'ye ve İhvan'a işaret ederek “Yanlış bir sistem vardı ve Sisi düzeltti”, “ İhvan vatana ait değil” ve “Vatan için can veren, fedakarlık yapan ordudur. Ayrıca ordunun fertleri Mısır'ın gerçek çocukları ve vatandaşlarıdır. “ Sisiyle gelecek ve umut bulunuyor” demeye çalışmıştır. Sonra şarkı Sisi'yi savaşa giren cesur askere benzeterek Mısır'ı İhvan'ın elinden kurtardığını ve Mısırlılara hiç zarar vermeyeceğine söz verdiğini Sisi'nin sözü aktarıp vurgulamaya çalışmıştır. Şarkının sözü Sisi basit ve

mücadele eden bir halka ait olduğunu demeye çalışmıştır. Buna ek olarak Sisi'yi övdükten sonra genel olarak annelere ve özel olarak şehidin annesine işaret ederek “ordu, Sisi, savaş, şehidin hakkı ve şehidin annesi” hepsini karıştırarak duygusallığa bağlamıştır. “Ey dünyanın annesi Mısır” ve “Ey bir araya topladığımız tatlı evimiz” cümleleri Mısır'ı bir anneye ve bir aile evine benzeterek aitliği ve duygunun sıcaklığını göstermeye çalışmıştır. Sonra “Senin acınsa veya bizim acımızsa”, “birkaç saatten sonra geçecek” cümleleriyle Sisi Mısır'ı kurtarır diye ifade etmeye çalışmıştır. Şarkı Sisi'yi ve orduyu övdükten sonra “bizim için yol çizenlere” cümlesiyle askeri kuralı övmüş oldu.

Şarkının sözleri orduyu ve sisiyi övmek, Mısır'ın zor durumda olduğunu ve onu kurtardığını ve bunun için halkın minnettar olduğunu göstermek üzerine kuruludur. “Mısır bizi çağırıyor” “el ele olmamız için” ,”bizim karşımıza kim düşman olmak ister ki” ve “Allah'ın izniyle” bu cümleler milli ve dini duyguları uyandırarak, Mısır'ı çocuklarını birliğe çağıran anneye benzeterek ve hepsini güçlüğe ve Sisi'ye bağlayarak halkı destekçi ve taraftar olmaya davet etmiştir. Şarkı Mısır'a bağlı duygularla devam ediyor, şarkı toplumun kültüründeki annelerin ve kadınların değerinden kaynaklanan duygular yüzünden Mısır'ı bir kadına ve bir anneye benzeterek hem sevgiyi hem de koruma duygularını uyandırmaya çalışmıştır. “başkalarına bırakmayacağız” cümlesi İhvan'ı düşmana benzeterek olan siyasi durumlara işaret etmiştir. “Onun Nil kıyısında kim gece geçirmişse” ve onun ayının altında çayı içmişse, Allah... ne güzel der” Mısırlıların kıymetli aktivitelerini kullanarak dramatik imaj yaratmaya ve nostaljik duyguları uyandırmaya çalışmıştır. Sonra silahlı kuvvetlerin vatani korumadaki rolünü yücelterek, aynı zamanda duygusallığa bağlayarak ve toplumdaki bulunan paradigmayı kullanarak milli duyguları uyandırmaya ve silahlı kuvvetlere ait ülkeyi yeni yönetime destek duyguları yaratmayı çalışmıştır.

وقت الشدايد Zorluklar Zamanı

باسم الجيش والشرطة يا بلدي وباسم الشعب

Ey ülkem Ordu, polis ve halk adına

شكرا للي وقف جنبك يا بلادي في وقت الصعب
ederim.

Ey ülkem zor zamanlarda senin yanında duranlara teşekkür

وفي وقت الشدايد والجرح اللي قايد

Ayrıca yara yanmışken ve sıkıntılar zamanında

بيبان الأصل واللي منكرش الجميل

Asil ve nankör olmayan insan görünür

بيبانوا الحبايب... بيبانوا الحبايب

Sevdikler ortaya çıkarlar... Sevdikler ortaya çıkarlar

بيبان اللي شرب من نيلها وزار سيدنا الحسين
olan ortaya çıkar

Onun Nil'inden içmiş ve Hüseyin Efendimizi ziyaret etmiş

واللي بجد في قلبه شايها وفي الروح والعين

Onu gerçek seven ortaya çıkar

شكرا للسعودية... جيش وملك وشعب	Suudi Arabistan'a teşekkürler... Ordu, kral ve halk
والإمارات العربية... جيش وحاكم وشعب	Ve BAE 'e teşekkürler ... Ordu, hükümdar ve halk
لجلالة الملك عبد الله... وولاد الشيخ زايد	Kral Abdullah Majestelerin'e... ve Şeyh Zayed'in çocuklarına
شكرا شكرا شكرا	teşekkürler teşekkürler teşekkürler
للي وقف جنبك يا بلادي وانت في وقت الصعب teşekkür ederim.	Ey ülkem zor zamanlarda senin yanında duranlara
الله على الي حنينهم لي ما يتقدر بمال طول عمر الأمة العربية ولادة رجال	Allah ne güzel parayla biçilmeyen nostaljiye sahip olanlara Arap ulusu hep gerçek adamları doğurmuştur
البحرين العربية... جيش وملك وشعب	Arap Bahreyn... Ordu, kral ve halk
والمملكة الهاشمية... جيش وملك وشعب	Ve Haşimi Krallığı... Ordu, kral ve halk
لجلالة الملك بن عيسى والملك عبد الله	Kral Bin İsa majestlerine ve Kral Abdullah'a
دايما يا كويت في الأفراح... يسلم شعب الصباح sağ olsun	Her zaman Kuveyt mutluluk zamanlarında... Sabbahın halkı
الله يديم الحب ما بينا وايد وايد (Mostafa Kamel, 2013).	Allah aramızdaki sevgiyi devam ettirsin... çok çok çok

Analiz

Sisi'nin emriyle Rabia ve Annahda meydanlarının boşaltma olaylarından sonra ve Mursi'nin görevden alınmasının ardından 2013 yılında bu şarkı Sisi destekçilerinin tarafından Sisi'nin yanında duran ve destek veren yabancı ülkelere teşekkür etmek için yayınlanmıştır. Şarkının sözü Sisi'nin konuşmasından kaynaklanmıştır. Şarkı teşekkürlerle dolu ve bir mesaj gibi görünmektedir. "Ey ülkem ordu, polis ve halk adına" ve "Ey ülkem zor zamanlarda senin yanında duranlara teşekkür ederim." cümleleri Mısır'ın bir savaşta gibi olduğunu ve ordu, polis ve halkı tek bir ünite gibi göstermeye çalışmıştır. Ayrıca genel bir şekilde şarkı işaret ettiği ülkelerin rolünü yüceltmeye çalışmıştır.

“Sevdikler ortaya çıkarlar... Sevdikler ortaya çıkarlar”, “onun Nil’inden içmiş ve Hüseyin efendimizi ziyaret etmiş olan ortaya çıkar “ ve “onu gerçek seven ortaya çıkar” Mısırlılarda ve turistlerde Nil’in nehri ve Hüseyin makamının kültürel ve duygusal değeri bulunduğundan dolayı siyasi durumları sevgiye, nostaljiye bağlayarak duygusal bir etki yaratmaya çalışmıştır. “Arap ulusu hep gerçek adamları doğurmuştur” cümlesi Arap ulusunun birlik duygularını canlandırarak ve milli ve iftihar duygularını uyandırarak olan siyasi durumların izdüşümünü yapmıştır ve duygusal teyitli etkiyi yaratmaya çalışmıştır. Şarkı şükran üzerine kurulmuştur, hatta “çok” manasını ifade eden son üç kelime Arap körfez devletlerinin dilinde söylenmiştir.

2014 Yılında Cumhurbaşkanlık Seçimler Dönemi.

Hayır Müjdesi şarkısı gibi Sisi destekçilerinin tarafından seçim kampanya şarkıları gibi kullanılmıştır. Şarkının sözü motive ederek ve milli duyguları uyandırarak seçimlerde halkı oy vermeye davet etmiştir.

بشرة خير / Hayır Müjdesi

دي فركة كعب و هتعملها	Az kaldı bunu yapacaksın.
قصاد الدنيا هتقولها	Tüm dünyaya söyleyeceksin
وخذ بقى عهد تعدلها	Söz ver onu düzelteceksin
سكت كثير	çok sustun
خذت إيه مصر بسكوتك	Sessizliğin Mısır'a ne kazandırdı ki?
ماتستخسرش فيها صوتك	Sesini ondan esirgeme
بتكتب بكرة بشروطك	Yarını şartlarına göre yazacaksın
دي بشرة خير	Bu hayır müjdesidir

قوم نادي عالصعيدى	Kalk güneyliyi çağır
وابن اخوك البورسعيدى	Ve port saidli yeğenini
والشباب الاسكندراني	Ve İskenderiyeli gençleri
اللمة دي لمة رجال	Bu toplanma adamların toplanmasıdır
وأنا هاجي مع السوهاجي	ve ben Sohajlıyla geleceğim
والقناوي والسيناوي	Ve Kenalı ve Sinalı
والمحلاوي اللي مية مية	Ve mükemmel mahalleli
والنوبة الجمال	Ve güzel Nubialiler
ماتوصيش السوايسة	Süveyşlilere tavsiye etme
الدنيا هابصة كده	Zaten herkes coştı
والاسماعيلية ياما كادوا العدا	İsmailiyeli çok düşmanı çatlatmışlardı
كلمني على الشراقة	Şarkiyelilerden bahset
واحنا ويا بعض أقوى	Biz birlikte daha güçlüyüz

واحنا ويا بعض أقوى وأملنا كبير Biz birlikte daha güçlüyüz , ve bizim umudumuz büyüktür

بحيري منوفي أو دمياطي	Buhirali, Munufiyeli veya Dimiyatlı
دول أقرب لي من اخواتي	Onlar kardeşlerimden daha yakındırlar
حلايب أهل وقرائب	Halayeb halkını ve akrabalarını
ناديلهم روح	Git çağır
وأكثر حاجة فيها ميزة	Ve onun en güzel özelliği
نشوف حبايبنا في الجيزة	Gizedeki sevdiklerimizi görmek
يا مرحب ألف خطوة عزيزة	Hoş geldiniz
بناس مطروح	Matruh halkı (Hussain Al Jassmi, 2014).

Analiz

Hussain Al Jassmi tarafından söylenmiş Buşret Khayır şarkısı 2014 yılında halkın cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy kullanması için yayınlanmıştır. Bu şarkı Sisi destekçilerinin tarafından seçim kampanya şarkısı gibi kullanılmıştır. Şarkı halkın oy vermesine teşvik etmeye dayanarak söylenmiştir. Şarkının sözü motive ederek ve milli duyguları uyandırarak seçimlerde halkı oy vermeye davet etmiştir. “Yarını şartlarına göre yazacaksın”, “Bu hayır müjdesidir” cümleler geleceğin umudu Sisi olduğuna işaret etmiştir. Şarkının müzik neşesi, halkın mutluluk görüntüleri, Mısır’ın farklı yerlerinde çekimler ve resimler “Yeni yönetim sistemi halka mutluluk vermiştir” mesajını iletmeye çalışmıştır.

Şarkı Mısır’ın farklı şehirlerinin ve köylerinin insanlarını belli bir şekilde Kenalı ve Sinalı gibi övmekle çağırarak daha önem verir ve duygulandırır. “Biz birlikte daha güçlüyüz ve bizim umudumuz büyüktür” cümlesi toplumda bulunan tek düşmana karşı birlik zamanı paradigmasını kullanarak yeni olmuş siyasi durumlara izdüşüm olarak kullanmıştır. “Bu toplanma adamların toplanmasıdır”, “Onlar kardeşlerimden daha yakındırlar” ve “Gize’deki sevdiklerimizi görmek”, “Güzel Nubialiler” ve “Hoş geldiniz” cümleleri sevgi, samimiyet, iftihar, aitlik duygularını uyandırarak şarkının davasına katmaya çalışmıştır.

3. Haziran 2014 Yılında Başlayan Sisinin Yönetim Dönemi .

Sisi’nin yönetim döneminde ortaya çıkan şarkılardan biri örnek olarak balaha şarkısı sisi’nin muhaliflerinin görüşlerini siyasi sistemi eleştirerek ifade etmeye çalışmıştır.

بلحة / Hurma

يا حلوة يا بلحة يا مقمعة	Ey güzel hurma
خلصت سنينك الأربعة	Dört yılın bitmiştir
طولت علينا بطلتك	Bize görüldüğün fazla geldi

ز هقنا خلاص من خلقتك

دا إلهي ينور صلعتك

و يصيبك حظك م الدعا

.و تلم ف إيدك شلتك

و تنور سجن المزرعة

يا بلحة

أربع سنين عدوا كدا

و الشعب مش لاقى اللضا

مديت إيدك لده و ده

بتعبي في كروش القضا

و إن قلت تبني لجبل جديد

تعمل سجون بأبواب حديد

تسلم يا زعيم المرقعة

فاشل بالطول موكوس بالعرض

من خبيتك قلت تبني الأرض

يا كورة شراب و باصوها لبعض

قاموا خطفوا النيل و بنولك سد

ف حفرت قناة يمكن تكسب

و عرفنا إنها حفرة و مقلب

و يارينك بتجيب منفعة

إرهاب بيكثر وما بيخلصش

إعلام معرض ما بيثبعش

تطيل و لحس و غش ف غش

و الشعب ملهي ف أكل العيش

و العيش محلي في بق الجيش

و إن فاق ف مرة الهوه بالماتش

Yüzünden bıktık

Allah seni kel yapsın

Ve beddualardan senin payın başına gelsin

Ve arkadaşlarınla beraber

Mazraa hapishanesine girersin

Ey hurma

Dört yıl boşuna geçti

Halk yoksulluk içinde yaşıyor

Ona buna elini uzattın

Yargıçların göbeklerini dolduruyorsun

Yeni bir nesil yetiştirmeyi dediğinde

Demir kapılarla hapishaneleri inşa edersin

Eğlence lideri sağ ol

Dikey veya yatay başarısızsın

Başarısızlığından toprağı sattın

Onlar seninle çorap topu gibi oynuyorlar

Nil'i kaçırdılar, ve barajı yaptılar

Bunun yüzünden sen bir kanalı para kazanmak için kazdın

Sonra kanal değil çukur olduğunu öğrendik

Keşke bir fayda getirseydin

Terör çoğalıp bitmiyor

Şerefsiz gözü aç bir medya

Sahtekarlık, aldatma ve yalakalık

Halk ekmek parasını kazanmakla meşguldür

Ama ordunun ağzı tatlı gibi bir ekmekle doludur

Halk uyandıysa hemen onu futbol maçlarıyla oyalıyorsun

يا زعيم نظام الشخلة

Ey eğlence lideri

يا حلو يا بلحة يا مقمعة

Ey tatlı hurma

بتبنى مدينة جديدة بتعمل سور

Yeni duvarlı bir şehir inşa ediyorsun

ويا أصحابك تاكلوا ف بيتيفور

Arkadaşlarınla tatlı yiyorsun

وتسببنا بنغرق في الدستور

Ama anayasasında bizim boğulmamıza izin verdin

ما الشعب خلاص كشف المستور

Artık halk her şeyi biliyor

حلقاتك برجالاتك

Eski bir ninni

عملوا حاجاتك بندولاتك

Senin eşyalarını yapmışlar

هو اللي ملبسنا .. بلحة

Bizi giydiren odur... Hurma

هو اللي مسوحنا .. بلحة

Bizi kaçıran odur... Hurma (Ramy Essam, 2018).

Analiz

2018 yılında Balaha şarkısı Ramy Essam tarafından söylenmiştir. Balaha şarkısı kendi yönetmeninin hapishanede ölümüne neden olmuştur. Balaha ismi Güvercin Kanadında Dünya filmindeki deli karakterinden esinlenmiştir. Balaha şarkısında Sisi'nin ülke yönetimini ve politikasını eleştirdiği için şarkının yönetmeni cezalandırılmıştır. Balaha şarkısı Sisi'nin muhaliflerinin görüşlerini ifade etmektedir. Şarkı Sisi'nin seçim süresi olan dört yıldan sonra iktidarda kalmasını eleştiriyor.

Aynı zamanda Sisi'yle alay ederek hapse atıldığını diliyor. “Mazraa hapishanesine girersin” cümlesi siyasi mahkumların kaldığı yere işaret etmiştir. Şarkı “Ve beddualardan senin payın başına gelsin” cümlesini kullanarak halkın Sisi nefretini ifade etmeye çalışmıştır. “Halk yoksulluk içinde yaşıyor” cümlesi ekonomik durumların kötü olduğunu söylemeye çalışmıştır. “Ona buna elini uzattın” Sisi döneminde yurtdışından alınan ülke borçlarına işaret etmeye çalışmıştır. “Yargıçların göbeklerini dolduruyorsun” cümlesi yargıçların aldığı ayrıcalıklara işaret etmiştir. “Demir kapılarla hapishaneleri inşa edersin” cümlesi yeni hapishanelerin inşa edilmesini eleştirmiştir. “Eğlence lideri sağ ol” cümlesi hem Sisi'yle alay etmiş hem de onun sadece eğlenceyle ilgilendiğine işaret etmeye çalışmıştır.

Şarkının sonraki kısmında bir kaç önemli konudan bahsetmiştir. Tiran ve Sanafir adaları, yeni Süveyş kanalı ve El Nahda barajı konularında Sisi'nin başarısız olduğunu ve sorunları çözemediğini göstermeye çalışmıştır. “Şerefsiz gözü aç bir medya”, “Sahtekarlık, aldatma ve yalakalık”, “Halk ekmek parasını kazanmakla meşguldür”, “Ama ordunun ağzı tatlı gibi bir ekmekle doludur” ve “Halk uyandıysa hemen onu futbol maçlarıyla oyalıyorsun” şarkının yazarı bu cümlelerle kendi görüşüyle ve üslubuyla

durumları ve ordunun aldığı manfaatlari anlatmaya çalışmıştır. “Yeni duvarlı bir şehir inşa ediyorsun” cümlesi Sisi’nin inşa ettiği yeni idari başkentten bahsetmektedir. Şarkının sözü Sisi’nin kurduğu, halktan uzak yeni dünyayı ve aynı zamanda halkı sıkıntıların içinde bırakmasını eleştiriyor. Şarkı Sisi’yi ve hükümetini suçlayarak devam ediyor. Ayrıca ninniyle şarkıyı sonlandırmak alay etmek için kullanılmıştır.

SONUÇ

Müzik sanat türlerinden önemli bir tanesidir. Müziğin çeşitleri, farklı duyguları ve etkileri yaratmaktadır. Geçmişten beri müziğin siyaset üzerinde büyük bir etkisi bulunmaktadır. Siyaset alanında müzik büyük etki yaratan bir araç olarak kullanılmaktadır. Müzik bir siyasetçiyi övmek veya küçümsemek adına yapılabilmektedir. Aynı zamanda müzik siyasi olayları anlamlandırmak ve toplumu motive etmek ve mobilize etmek için kullanılabilir.

Müzik sanatsal bir propaganda aracı olarak sayılabilir. Ama şarkılar bir filmde daha kısa ve daha kolay ezberlenebildiği için onun etkisi daha yaygın bir şekilde görülmektedir. Müzik ve şarkılar duyguları etkilediği için siyasal seçimlerde çok kullanılan güçlü ve etkili bir propaganda aracı olarak kullanılmaktadır. İdeolojinin müzikle eski tarihten şimdiye kadar güçlü bir bağı ve etkileşimi bulunmaktadır. İdeoloji bir insanın kimliğini veya bir grubun amaçlarını tanıtabilmektedir. Bundan dolayı belli bir ideolojinin propagandası yapmak için medya veya sanat kullanıldığından müziğin güçlü bir araç olduğu sonucuna varılmıştır.

Mısır'da 2011 yılında başlayan halk hareketlerinde müzik önemli bir siyasal propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Kitleler tepkilerini, öfkelerini, sevgilerini, üzüntülerini ve mutluluklarını müzik dilini kullanarak ifade etmişlerdir. Müzik devrim, darbe, katliam ve seçim olaylarını kaydetmiştir.

2011 yılından itibaren Mısır'daki siyasi konjonktüre bağlı olarak dönem dönem şarkılarda farklı temaların öne çıktığı görülmektedir. Örneğin 2011 yılında Hüsnü Mübarek ve rejimine karşı devrimin ilk aşamasında kullanılan şarkılardan biri Özgürlüğün Sesi Şarkısı ve Seni Seviyorum Ülkem Şarkısı halkı yüreklendirmek için düşmana karşı hep tek bir fıkirden bahsetmiştir. Ayrıca Mısır için o düşmana karşı gelmek ve birlik olmak gerektiği propagandası öne çıkmıştır. Silahlı Kuvvetler Yüksek Kurulu yönetimi döneminde ise kullanılan şarkılardan olan Ekmek, Özgürlük, Sosyal Adalet şarkısı ve Bizim Hikayemiz Şarkısı ekmek ve özgürlüğün her şeyin başında geldiğini ve bunların halkın hakkı olduğunu ifade etmiş, ayrıca o günlerdeki gerçek güçlü ve ısrarlı halkın ruhunu ve duygularını yansıtmıştır. Mısır'ın özgür ve iyi gençlerinin ülkedeki adaletsizliği kabul etmedikleri için öldürüldüğünü anlatmıştır. Ayrıca Ultras Ahlawy silahlı kuvvetler yüksek kurulunu adaletsizlikle ve eski rejimi korumakla suçlayarak onun kurallarını ve yönetimini halk olarak ve Ultras olarak kabul etmediğini ifade etmiştir. Silahlı Kuvvetler Yüksek Kurulu yönetimi dönemindeki şarkılardan bir diğeri Başını Kaldır, Sen Bir Mısırlısın şarkısı Mursi'nin sunduğu proje ile halkın hayalleri arasında bağlantı kurup göstermeye çalışmıştır. Ayrıca halkın iyi özelliklerini ve değerlerini överek hatırlattığı milli ruh halkı ilerlemeye çağırıştır. İslami ifadeler kullanarak da coşturup Mısır için Mursi'yle çalışmaya davet etmiştir.

Muhammed Mursi'nin yönetim döneminde bulunan şarkılardan biri Ey Mursi Allah'a Güven şarkısı İslami ruhu yansıtmaktadır ve şarkının ait olduğu ideolojiyi belli etmektedir. Şarkının sözleri Mursi'yi

cesaretlendirmeye çalışmıştır. Ayrıca destek göstermeyi ve yalnız olmadığını vurgulamaktadır. Devrimin temel hedeflerini hatırlatarak hem onaylamakta hem de devrimcilere ait olduklarını vurgulamaktadır. Şarkı sürekli cumhurbaşkanı olarak Mursi'yi yolsuzluğa karşı savaş çıkarmaya teşvik eder. Ayrıca “Vur, güçlü ol, onlar alçaklardır, vur” ifadeleri eski rejime ait kalıntıları işaret etmiştir.

2013 Yılında Sisi'nin Mursi'yi askeri bir darbeye görevden almasından sonraki dönemde Ey Rabia Vazgeçme şarkısı gibi devrimcilere karşı polisin kullandığı silahlara işaret etmiştir. Ayrıca rabianin ısrarlı mücadele duygusunu yansıtıyordu. Halka karşı yetkili olanlar tarafından onaylanmış şiddet olaylarından bahsetmeye çalışmıştır. Halkın genelinin Mursi'nin yanında olduğunu göstermeye çalışmıştır. Şarkı eylemcilerin özgürlük ve adalet isteklerini duyururken devrimin ve gerçekleştiren eylemlerin barışçıl olduğunu vurgulamaktadır.

KAYNAKLAR

- Aljamii, A. (2005). Tatavur almüsika ve el tarab fi mısır el hedisa. Mısırın kültür bakanlığı.
file:///C:/Users/pro/Downloads/%D8%AA%D8%B7%D9%88%D8%B1_%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89_%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%B7%D8%B1%D8%A8_%D9%81%D9%8A_%D9%85%D8%B5%D8%B1.pdf .
- (2019, 19 Aralık). Kısas eleğani eltürasiye... Asrar la tarifha an aşhar alamal alarabiye.
<https://www.218tv.net/%D9%82%D8%B5%D8%B5-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D8%BA%D8%A7%D9%86%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B1%D8%A7%D8%AB%D9%8A%D8%A9-%D8%A3%D8%B3%D8%B1%D8%A7%D8%B1-%D9%84%D8%A7-%D8%AA%D8%B9%D8%B1%D9%81%D9%87%D8%A7-%D8%B9/> . (Erişim Tarihi 28.04.2021).
- 03 Haziran 2014. “Hikâyesi Olan Türküler” 12 unutulmaz türkü ilk kez hikâyeleriyle birlikte tek albümde. <http://kultur.istanbul/arsiv/www.kultur.istanbul/tr/hikayesi-olan-turkuler-12-unutulmaz-turku-ilk-kez-hikayeleriyle-birlikte-tek-albumde-haber-855.html> . (Erişim Tarihi 13.07.2021).
- 19 Temmuz 2019, Salah Anis Kanalı. Salah anis. Yalla suri
[dugtobul.https://www.youtube.com/watch?v=1GRLe6KHw0k](https://www.youtube.com/watch?v=1GRLe6KHw0k) , (Erişim Tarihi 11.03.2021).
2007. İslam Web. <https://www.islamweb.net/ar/fatwa/102987/> . (Erişim Tarihi 24.05.2021).
- 23 Ağustos 2020, Akmusika ve alsiyasa...Ağani yahtifu bihalalam.
<https://www.alaraby.co.uk/%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%8A%D8%A7%D8%B3%D8%A9-%D8%A3%D8%BA%D8%A7%D9%86%D9%8D-%D9%8A%D9%87%D8%AA%D9%81-%D8%A8%D9%87%D8%A7-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%A7%D9%84%D9%85-0> , (Erişim Tarihi 27.02.2021).
- A HBR (2016). Arap baharının sembol şarkısı: Kelmti Horra.
<https://www.ahaber.com.tr/video/kultursanat-videolari/arap-baharinin-sembol-sarkisi-kelmti-horra> (Erişim Tarihi 13.11.2021).
- A,Ş,A. (2011), Almusika tūsaidannabatāt alannumu,
<https://www.shorouknews.com/news/view.aspx?cdate=25092011&id=97052f24-6c53-43b0-9848-88a263656739> , (Erişim Tarihi 23.12.2020).
- Abd Aljalil, A. (1988). Almüsika Alandalüsiye almağribiye. Ulusal Kültür, Sanat ve Edebiyat konseyi Kuveyt. https://books-library.net/files/books-library.online_noaa95bb15e7bbefaa7e16b78-23351.pdf (Erişim Tarihi 17.06.2021).
- Abdel Halim Hafez - عبد الحليم حافظ kanalı <https://www.youtube.com/watch?v=pbWTd4l7nvg> , (Erişim Tarihi 29.08.2021).
- Abdin, s. (2019), tesirülhurub velsavarat alalfan,
<https://www.aljazeera.net/news/arts/2019/4/4/%D9%86%D8%B8%D8%B1%D8%A9-%D8%AA%D8%A7%D8%B1%D9%8A%D8%AE%D9%8A%D8%A9-%D8%AA%D8%A3%D8%AB%D9%8A%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%A7%D9%84%D9%85-0>

%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%B1%D9%88%D8%A8-
%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%AB%D9%88%D8%B1%D8%A7%D8%AA ,(Erişim
tarihi 12.12.2020).

Abdin, S. (2019). Haltahşa almüsikalkilasikiya avtakrahuha.
<https://www.aljazeera.net/news/arts/2019/7/24/%D9%85%D8%AF%D8%AE%D9%84-%D9%84%D9%84%D8%AA%D9%81%D8%A7%D8%B9%D9%84-%D9%85%D8%B9-%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%83%D9%84%D8%A7%D8%B3%D9%8A%D9%83%D9%8A%D8%A9> . (Erişim Tarihi 20.04.2021).

Abdulazim, H. Alinsan yazifulmüsika münzü aksar min 35 alfaam.
<https://www.dw.com/ar/%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%86%D8%B3%D8%A7%D9%86-%D9%8A%D8%B9%D8%B2%D9%81-%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D9%85%D9%86%D8%B0-%D8%A3%D9%83%D8%AB%D8%B1-%D9%85%D9%86-35-%D8%A3%D9%84%D9%81-%D8%B9%D8%A7%D9%85/a-4432903> , Reuters. (Erişim Tarihi 01.04.2021).

Abdun, M. (2020). Akmüsika filfelsefelyunaniye fisagorus, Alalam adet ve nağam.
<https://www.maghrebalaan.com/%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D9%81%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D9%81%D9%84%D8%B3%D9%81%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%8A%D9%88%D9%86%D8%A7%D9%86%D9%8A%D8%A9-%D9%81%D9%8A%D8%AA%D8%A7%D8%BA%D9%88/>. (Erişim Tarihi 06.04.2021).

Abdurrahim, M. (2006). Almüsika fi mısır alkadime. 3. Kitap. Yayın evi: Darul fikri alarabi. Kahire.

Abudalbuh, J. (2013). Lüğatüşşiri siyasi fi alasırı emevi. Edebiyat fakültesi. Jerash Üniversitesi.
<https://www.noor-book.com/%D9%83%D8%AA%D8%A7%D8%A8-%D9%84%D8%BA%D9%87-%D8%A7%D9%84%D8%B4%D8%B9%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%8A%D8%A7%D8%B3%D9%8A-%D9%81%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B5%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%85%D9%88%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D9%83%D9%85%D9%8A%D8%AA-%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%B7%D8%B1%D9%85%D8%A7%D8%AD-pdf> . (Erişim Tarihi 13.06.2021).

Abulinin, Z. (2019) limazatusdiru alasvatulmusikiya asvatan muhtalifa,
<https://arabicpost.net/%d8%ab%d9%82%d8%a7%d9%81%d8%a9/2019/09/18/%d9%84%d9%85%d8%a7%d8%b0%d8%a7-%d8%aa%d9%8f%d8%b5%d8%af%d8%b1-%d8%a7%d9%84%d8%a2%d9%84%d8%a7%d8%aa-%d8%a7%d9%84%d9%85%d9%88%d8%b3%d9%8a%d9%82%d9%8a%d8%a9-%d8%a3%d8%b5%d9%88%d8%a7%d8%aa-%d9%85%d8%ae/> , (Erişim Tarihi 21.12.2020).

Abureyyan, M. (1994), falsafatülcemal ve naşaatülfunünelcemile. Darulmarife yayınevi. İskenderiye.

- Abutawila, S. (2019). Vezayıf eleneşid elcihadiye: Amil cezb ilfıaati almustehdefe. <https://middle-east-online.com/%D9%88%D8%B8%D8%A7%D8%A6%D9%81-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%86%D8%A7%D8%B4%D9%8A%D8%AF-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%87%D8%A7%D8%AF%D9%8A%D8%A9-%D8%B9%D8%A7%D9%85%D9%84-%D8%AC%D8%B0%D8%A8-%D9%84%D9%84%D9%81%D8%A6%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%B3%D8%AA%D9%87%D8%AF%D9%81%D8%A9> . (Erişim Tarihi 13.07.2021).
- Adel, A. (2014). Bahs an anvaa arraks fı mısır alkadime. <https://www.civgrds.com/archaeology/568/pharaonic-dance-types/> . (Erişim Tarihi 09.08.2021).
- AhlyFCEgypt kanalı. (2011). Mohamed Mounir - Ezay إزاي – محمد منير . <https://www.youtube.com/watch?v=V01Dl9w6kw8> . (Erişim Tarihi 24.11. 2021).
- Ahmed, Ş. (Ekim2016). Tarifu şşir. https://mawdoo3.com/%D8%AA%D8%B9%D8%B1%D9%8A%D9%81_%D8%A7%D9%84%D8%B4%D8%B9%D8%B1 (20.05.2021).
- Aida El-Ayoubi kanalı. (2011). CairoKee, Aida El Ayoubi -Ya El Medan. <https://www.youtube.com/watch?v=eE3yaJcOp28> . (Erişim Tarihi 09.12.2021).
- AK Parti 31 Mart Seçim Şarkısı 2019 - Bizimkisi Bir Aşk Hikayesi - (Official Video). <https://www.youtube.com/watch?v=xuaTvcgsjpw> . (Erişim Tarihi 30.09.2021).
- Akgün, Ö. (2003). Türk sinemasında propaganda ve bir örnek film: çizme. Yüksek lisans tezi. İstanbul üniversitesi. sosyal bilimler enstitüsü. Radyo, televizyon ve sinema anabilim dalı. <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/38251.pdf> . (Erişim tarihi 15.09.2021).
- Aktaş, M. (2015). Demokrasi Kavramına Eleştirel Bir Bakış. Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:3 Sayı:1 Haziran: 2015.
- Algamali, M. (2006). Almüsika alsiniye cevahir alamiye nadira. <https://alqabas.com/article/266160-%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D8%A7%D9%84%D8%B5%D9%8A%D9%86%D9%8A%D8%A9-%D8%AC%D9%88%D8%A7%D9%87%D8%B1-%D8%B9%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%8A%D8%A9-%D9%86%D8%A7%D8%AF%D8%B1%D8%A9-3> . (Erişim Tarihi 10.04.2021).
- Alğad, Mart 2014. Hafıl müsiiki be alat min hikbet makablattarih. <https://alghad.com/%D8%AD%D9%81%D9%84-%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%8A-%D8%A8%D8%A2%D9%84%D8%A7%D8%AA-%D9%85%D9%86-%D8%AD%D9%82%D8%A8%D8%A9-%D9%85%D8%A7-%D9%82%D8%A8%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%A7%D8%B1%D9%8A%D8%AE/>. (Erişim Tarihi 01.04.2021).
- Alhurra kanalı. (2020) Assimsimiye akdem elelet elmüsikiye inde elmısrıyeen. <https://www.youtube.com/watch?v=RvsZNjzPQK8> . (Erişim Tarihi 18.08.2021).

- Ali, A.(Ekim 2011). Fi mafhumi şiir ve lüğatih: hasayis ennas aşşiri.
file:///C:/Users/pro/Downloads/scan10001.pdf.pdf . (Erişim Tarihi 12.05.2021).
- Ali, S. (2011), tasnif alfunun alarabiye velislamiye. Uluslararası İslami düşünce Enstitüsü, Amerika.
- AlJazeera kanalı 02 Eylül 2020. Macron ve feyrüz..İhtifa fimanassatittavasul bilmazur aksarminazzayir. <https://www.youtube.com/watch?v=clboVqZtw40> , (Erişim Tarihi 08.03.2021).
- Aljazrawy, M. Zeryab müncezetuh ve abraz mubtakaratuhu almüsikiye. Müzikal araştırmalar. <https://www.iasj.net/iasj/download/8456b4a1e58ad16b> (Erişim Tarihi 17.06.2021).
- Almarini, Ş.(2017). Almüsika alyunaniye.. Araka ve tafarrud filibda.
<https://www.aljazeera.net/blogs/2017/1/26/%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%8A%D9%88%D9%86%D8%A7%D9%86%D9%8A%D8%A9-%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82%D8%A9-%D9%88-%D8%AA%D9%81%D8%B1%D8%AF-%D9%81%D9%8A> (Erişim Tarihi 05.04.2021).
- Almubarkafuri, A. Tühfetel Ahvazi. Cilt 8. s.111.
- Almusallamani, A. 10 Kasım (2020). Alpiyano ve elmedfe..Napolyon yahzım beethoven marratain. <https://www.elwatannews.com/news/details/5036567> , (Erişim Tarihi 16.03.2021).
- Alprofessoramr Kanalı. (2013). نشيد [يا رابعة شدي الحيل .
<https://www.youtube.com/watch?v=BhJTmsiyOWw> . (Erişim Tarihi 15.12.2021).
- Alsamahi, A. (2017). Rağm Murur 44 aaman mina alubur. Resmi Alahram gazetesi.
<https://gate.ahram.org.eg/daily/News/202411/151/616536/%D9%81%D9%86/%D8%B1%D8%BA%D9%85-%D9%85%D8%B1%D9%88%D8%B1--%D8%B9%D8%A7%D9%85%D8%A7-%D9%85%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%A8%D9%88%D8%B1%D8%A3%D8%BA%D9%86%D9%8A%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%B5%D8%B1-%D9%85%D8%A7%D8%B2%D8%A7%D9%84%D8%AA-%D8%AA%D8%B1%D9%86%D9%8A%D9%85%D8%A9.aspx> . (Erişim Tarihi 30.08.2021).
- Alsharif, Z.(2021). Almavsua Alarabiye. Bölüm: Almüsika filhind. Cilt :21. s. 528. <http://arab-ency.com.sy/detail/11290> . (Erişim Tarihi 11.04.2021).
- Alwaily, A (21.Mart 2017). Almüsika addiniye ve tecelliyatuha. Almüsika assufiye nemuzecen. Sosyal bilimler ve felsefe bölümü. Mominoun without borders.
<https://www.mominoun.com/pdf1/2017-02/moussiqa.pdf> . (Erişim Tarihi 05.07.2021).
- Alwaraki, A. Lüğatuşşiri alarabi alhadis. Almaarif Yayın Evi.
- Amir Eid Kanalı. (2011) Sout Al Horeya صوت الحريه Amir Eid - Hany Adel - Hawary On Guitar & Sherif On Keyboards. https://www.youtube.com/watch?v=Fgw_zfLLvh8 . (Erişim Tarihi 23.11.2021).

- Annahar Alarabi. (2020). Baad 10 senevat... Eġani errebi Alarabi Hayya fi zakiret essuvvar.
<https://www.annaharar.com/arabic/news/arab-world/%D8%B9%D8%B1%D8%A8/30112020080328577> . (Erişim Tarihi 13.11.2021).
- Arap48 (2016) AN tesirulmüsikassihî ala aldimaġvelceset,
<https://www.arab48.com/%D8%B5%D8%AD%D8%A9/%D8%B5%D8%AD%D8%A9/2016/10/30/%D8%B9%D9%86-%D8%AA%D8%A3%D8%AB%D9%8A%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D8%A7%D9%84%D8%B5%D8%AD%D9%8A-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%A7%D9%84%D8%AF%D9%85%D8%A7%D8%BA-%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%AC%D8%B3%D8%AF> , (Erişim Tarihi 03.01.2021).
- Arawy, A. (2016). Mefhum el ideolojiye. Arap kùltür Merkezi Yayın evi. Fas.
- Arman, A. (2015). Klasik Türk Müziġinde Sıklıkla Kullanılan Bazı Makamların Duygusal Etkileri (Yüksek Lisans Tezi). Bursa. Uludaġ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Deneyisel Psikoloji Bilim Dalı. s.III.
- Assuyan, A. Nazarat fi guhud alulamaa fi tedvin assünnah ennebeviye. Yayın evi: Al bayan araştırma ve çalışmalar merkezi. Suudi arabistan, Riyad.
- Ařsavki, A. (2018). Almalt bayis almüsika elfiruniye.
<https://alwafd.news/%D8%AB%D9%82%D8%A7%D9%81%D8%A9-%D9%88%D9%81%D9%86/1767654-%C2%AB%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%84%D8%B7%C2%BB-%D8%A8%D8%A7%D8%B9%D8%AB-%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%81%D8%B1%D8%B9%D9%88%D9%86%D9%8A%D8%A9> (Erişim Tarihi 18.08.2021).
- Aydar, D. (Popüler Kùltür ve Müzik üzerine) uluslararası sosyal araştırmalar dergisi. Cilt:7 Sayı: 33 Sayfa: 805
- Azzahrani, A. (2007). Dava daafiřřiir fi asri sadrilislam inda alkudama ve almuħdisin.
<http://mohamedrabee.net/library/pdf/1c1de60e-5749-4d80-93de-46e180544fc8.pdf> . Arap dili ve edebiyatı bölümünde yüksek lisans tezi. Mutah üniversitesi.
- Azzikra el 32 liavdet taba lilsiyede elmisriye. <https://www.sis.gov.eg/section/876/5271?lang=ar> . (Erişim Tarihi 30.08.2021).
- Barsan, As. (2012) İlmussiyase. Zahran Yayın evi. s.6
- BBC News (2021). Majzaret portsaid: ennedi elehly elmısıri yuhyi ezzikre ettesiaa lilhadis ellezi avde bihayat 72 min muşajiih. <https://www.bbc.com/arabic/sports-55887178> . (Erişim Tarihi 11.12.2021).
- Beşir, F. 29.09.2007. Almaraa ve almüsika fi alirakilkadi.
<http://www.iraqiart.com/inp/view.asp?ID=149> , (Erişim Tarihi 02.04.2021).
- Beypazarı Haber TV Kanalı (2019). https://www.youtube.com/watch?v=m3eNu_rBN58 . Mansur Yavaş Seçim şarkısı 2019. (Erişim Tarihi 24.10.2021).

Budak, O.A. (2006) Türk Müziğinin Kökeni – Gelişimi Ankara: Phoenix Yayınevi.

Buhari, A (2014). Alsultat almağribiye tatakil muğanni er rab Bulguvat.

<https://www.aljazeera.net/news/humanrights/2014/5/20/%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%84%D8%B7%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%BA%D8%B1%D8%A8%D9%8A%D8%A9-%D8%AA%D8%B9%D8%AA%D9%82%D9%84-%D9%85%D8%BA%D9%86%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%B1%D8%A7%D8%A8> . (Erişim Tarihi 13.11.2021).

Catlin, C. (2016), Decolonize Our Museums | Cinnamon Catlin-Legutko. <https://youtu.be/jyZAgG8--Xg> . (Erişim tarihi 14.12.2020).

Cevde, A. (18. Haziran 2016). Elibtihalat ve elteveşih eldiniye.. tarih minalfenni almısrı alasil.

<https://www.youm7.com/story/2016/6/18/%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%A8%D8%AA%D9%87%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%AA-%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%AA%D9%88%D8%A7%D8%B4%D9%8A%D8%AD-%D8%A7%D9%84%D8%AF%D9%8A%D9%86%D9%8A%D8%A9-%D8%AA%D8%A7%D8%B1%D9%8A%D8%AE-%D9%85%D9%86-%D8%A7%D9%84%D9%81%D9%86-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%B5%D8%B1%D9%89-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D8%B5%D9%8A%D9%84/2767025> . . (Erişim Tarihi 13.07.2021).

Chosic. (2018). Tatavvurulmüsika ve aham alusur almüsikiye alğarbiye.

<https://www.chosic.com/ar/%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B5%D9%88%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%8A%D8%A9/> . (Erişim Tarihi 16.04.2021).

CNN. (2014), Dirasa: Almusikatutika kuvva harika filamal.

<https://arabic.cnn.com/scitech/2014/10/28/music-boosts-power-work> . (Erişim Tarihi 15.02.2021).

Crash Course Kanalı.(2012) The Agricultural Revolution: Crash Course World History #1.

https://www.youtube.com/watch?v=Yocja_N5s1I . (Erişim Tarihi 17.01.2021).

Danko, M. (2015), 7 Scientific studies about how animals react to music,

<https://www.mentalfloss.com/article/70539/7-scientific-studies-about-how-animals-react-music> , (Erişim Tarihi 24.12.2020).

Demir, N. (2010). Demokrasinin Temel İlkeleri Ve Modern Demokrasi Kuramları. Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review 10(2) 2010: 597-611. Pamukkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü.

Doç Çakı, F. Arap Baharı: İslam Üzerine Söylemsel Dönüşümün Habercisi Mi? Makalesi. Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü. s. 125

Doç M. Hanifi MACİT (2016) Araştırma Makalesi. İdeoloji Üzerine Felsefi Bir Değerlendirme. Kaygı Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi. Sayı 26.

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/271701> . (Erişim Tarihi 02.10.2021).

- Dur vesevililam fi marahilittahavvüldimokrati. (2013).
<https://studies.aljazeera.net/ar/issues/2013/03/201331411434095725.html> , (Erişim Tarihi 03.02.2021).
- Durubi, İ. (2019), Tarifulmusika luğatan ve istilahan,
<https://sotor.com/%D8%AA%D8%B9%D8%B1%D9%8A%D9%81-%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D9%84%D8%BA%D8%A9-%D9%88%D8%A7%D8%B5%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%AD%D9%8B%D8%A7/> , (Erişim tarihi 17.12.2020).
- Dünya alvatan. (1.Eylül 2006). Almutriba mays shalash tahsul ele fetva mina elşih alkaradavi bicevaz ğinaaha emem errija. <https://www.alwatanvoice.com/arabic/news/2006/09/01/54683.html> . (Erişim Tarihi 23.07.2021).
- Dünya Kongresi. (2019), Alilam minacliddimukratiye.
https://en.unesco.org/sites/default/files/concept_note_ara_wpfd_2019_007.pdf , Etiyopya. . (Erişim Tarihi 05.02.2021).
- DW. (2020), Erdoğan: azimuna alattahaküm fi manassatettavasul elijtimai.
<https://www.dw.com/ar/%D8%A3%D8%B1%D8%AF%D9%88%D8%BA%D8%A7%D9%86-%D8%B9%D8%A7%D8%B2%D9%85%D9%88%D9%86-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%AD%D9%83%D9%85-%D9%81%D9%8A-%D9%85%D9%86%D8%B5%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D9%88%D8%A7%D8%B5%D9%84-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%AC%D8%AA%D9%85%D8%A7%D8%B9%D9%8A/a-54016037> , (Erişim Tarihi 06.02.2021).
- Eerola, T. (2010), Rhythmic engagement with music in infancy. Proceedings of the National Academy of Sciences.
- El- Bassyouny, K. Manazir elhefelet elmüsikiye fi makabir tibe elğarbiye. Arap arkeologlar genel birliği dergisi. s.50.
- Elhalayka, G. (2019), Tarifu ilmissiyase.
https://mawdoo3.com/%D8%AA%D8%B9%D8%B1%D9%8A%D9%81_%D8%B9%D9%84%D9%85_%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%8A%D8%A7%D8%B3%D8%A9 , (Erişim Tarihi 20.01.2021).
- Elmüsika ve el ğinaa fi mısır (2009).
<https://www.sis.gov.eg/Story/1776/%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D9%88-%D8%A7%D9%84%D8%BA%D9%86%D8%A7%D8%A1-%D9%81%D9%89-%D9%85%D8%B5%D8%B1?lang=ar> (Erişim Tarihi 20. 08. 2021).
- Eprile, B (2017), "Songs of Change: How Music Helped Spark the Arab Spring Revolutions in Egypt and Tunisia" An Honors Thesis in the Oberlin Politics Department. S 41. 42, 43
- Erol, Ayhan. 2005. *Popüler Müziği Anlamak: Kültürel Kimlik Bağlamında Popüler Müzikte Anlam*. Bağlam Yayınları.
- Farmboy10001 Kanalı (2010) . Phil Ochs Draft Dodger Rag.
<https://www.youtube.com/watch?v=tFFOUkipI4U> . (Erişim Tarihi 01.11.2021).

Fişer, (1963), The necessity of art, Pelican edition.

Freeland, C. &(Çev. s. Tevfik).(2019), Nazariyetulfan. Arruya yayınevi.Kahire.

gamer frm kanalı (2014). Kürtçe Çanakkale Türküsü Hepimiz Oradaydık - kurdish language.
<https://www.youtube.com/watch?v=XU09QYAFpSA> .(Erişim Tarihi 04.05.2021).

Ghabn, Y (2011). Assura alfenniye fi şiiril futuhati alislamiye fi ahdi alhulafaay arraşidin.
<https://library.iugaza.edu.ps/thesis/95926.pdf> . Edebiyat fakültesi. Aljamaa alislamiye üniversitesi. Gazze.

Gibran, w. (2020) . Almüsika fi kitabı ssiyase li aristo G.1
https://www.alawan.org/2020/04/20/%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D9%81%D9%8A-%D9%83%D8%AA%D8%A7%D8%A8-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%91%D9%8A%D8%A7%D8%B3%D8%A9-%D9%84%D8%A3%D8%B1%D8%B3%D8%B7%D9%88-%D8%AC1/#_ftnref13. (Erişim Tarihi 09.04.2021).

Giron medya ağı Kanalı (2016). Katyuşa essuriye. <https://www.youtube.com/watch?v=pEqsDOblmSs> . (Erişim Tarihi 01.11.2021).

Gönülal, Ö. Sanat Nedir? https://www.academia.edu/17820787/Sanat_Nedir . (Erişim Tarihi 09.01.2022).

Habla, A. (18. Nisan 2021).ve muutasimah.. sarhat imraa müslima heddett azzam asvar medeyin arrom.
<https://doc.aljazeera.net/%D8%AA%D9%82%D8%A7%D8%B1%D9%8A%D8%B1/%D9%88%D8%A7%D9%85%D8%B9%D8%AA%D8%B5%D9%85%D8%A7%D9%87-%D8%B5%D8%B1%D8%AE%D8%A9-%D8%A7%D9%85%D8%B1%D8%A3%D8%A9-%D9%85%D8%B3%D9%84%D9%85%D8%A9-%D9%87%D8%AF%D8%AA-%D8%A3%D8%B3%D9%88%D8%A7%D8%B1/> . (Erişim Tarihi 21.07.2021).

Hajjaj, A. (2019). Mısru Alaskeriye ve ağani elhurup elvehmiye. Mısır araştırmalar enstitüsü. İstanbul. Türkiye. <https://eipss-eg.org/wp-content/uploads/2020/01/%D9%85%D8%B5%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B3%D9%83%D8%B1%D9%8A%D8%A9-%D9%88%D8%A3%D8%BA%D8%A7%D9%86%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%B1%D9%88%D8%A8-%D8%A7%D9%84%D9%88%D9%87%D9%85%D9%8A%D8%A9.pdf> (Erişim Tarihi 01.11.2021).

Halif, S. (Kasım 2018). Anvau şşiri fillüġatularabiye.
https://mawdoo3.com/%D8%A3%D9%86%D9%88%D8%A7%D8%B9_%D8%A7%D9%84%D8%B4%D8%B9%D8%B1_%D9%81%D9%8A_%D8%A7%D9%84%D9%84%D8%BA%D8%A9_%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A8%D9%8A%D8%A9 . (20.05.2021).

Halif, s. (2019), Tarifu Siyase Luġatan Ve İstilahan.
https://mawdoo3.com/%D8%AA%D8%B9%D8%B1%D9%8A%D9%81_%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%8A%D8%A7%D8%B3%D8%A9_%D9%84%D8%BA%D8%A9_%D9%88%D8%A7%D8%B5%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%AD%D8%A7%D9%8B , (Erişim Tarihi 23.01.2021).

- Hamada naşvati kanalı. (2021). حمادة نشواتي و ناز ديج - ويلكم حياتي. /Hamada Nashawaty & Naz Dejewelcome [Official Music Video. <https://www.youtube.com/watch?v=Tj8BFhZe0ro> , (Erişim Tarihi 09.03.2021).
- Hamdan, K. (2007). Assura albaşıaa lilharp fi alşiri cehili. Kadisiye üniversitesi https://www.researchgate.net/publication/317477069_alswrt_albsht_llhrb_fy_alshr_aljahly S13. (Erişim Tarihi 17.06.2021).
- Hamza Saleem حمزة سليم kanalı. İbrahim Alahmed (2013). جديد || نشيد مصر إسلامية. <https://www.youtube.com/watch?v=wY-pJXsqV7w> . (Erişim Tarihi 14.12.2021).
- Hanawy, M. (2018). Falanakraa ettarih izen. <https://www.aljazeera.net/blogs/2018/1/8/%D9%81%D9%84%D9%86%D9%82%D8%B1%D8%A3-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%A7%D8%B1%D9%8A%D8%AE-%D8%A5%D8%B0%D8%A7> , (Erişim Tarihi 25.03.2021).
- Harris j (2015) . Assalamu alaykum. https://www.youtube.com/watch?v=u-McEvEGvI&list=OLAK5uy_mBBG0eKIeX9JM4SL6ysPu0iUXoqsZUn7M . Awakening Music (Erişim Tarihi 23.07.2021).
- Hasan, S. (2000). Mevsuat mısır alkadima 18.cüz. Eledeb elmısırı elkadim. Mısır kitap otoritesi ve kültür grubu. s. 153, 154.
- Hegel & (Çev. Bedevi). (1996), felsefetülfenni vellcemal. Araştırma ve yayınevi arap kurumu.
- Heliza helmi. (2016) https://www.youtube.com/channel/UCL3XmpstAuLN1t8d_fnxpJg . (Erişim Tarihi 23.07.2021).
- Hiba Tawaji Kanalı (2014). Hiba Tawaji - Al Rabih Al Arabi [Official Music Video] (2014). <https://www.youtube.com/watch?v=g93Jzxaxp9s> . (Erişim Tarihi 13.11.2021).
- Humood AlKhudher (2010). <https://www.youtube.com/c/HumoodAlkhudher/featured> . (Erişim Tarihi 23.07.2021).
- Hussain Al Jassmi | حسين الجسمي Kanalı (2014). Hussain Al Jassmi - Boshret Kheir | 2014. <https://www.youtube.com/watch?v=QUBvVTNRp4Q> (Erişim Tarihi 25.12.2021).
- Islamic Space Marine kanalı (2013). ثورة دي ولا انقلاب - الشهيد محمد بيومي - جودة عالية جدا. <https://www.youtube.com/watch?v=DFVg2clXfoE> . (Erişim Tarihi 19.12.2021).
- Işıl, V. (2019). Sokrates ve Platon'un yasaklatmak istediği müzik. <https://www.volkansilay.com/post/sokrates-ve-platon-un-yasaklatmak-istedi%C4%9Fi-m%C3%BCzik> , (Erişim Tarihi 06.04.2021).
- İbrahim, B. (2011). (sout el hürriye biynedi).. Ğina Meydan ettehrir <https://alwafd.news/%D8%B4%D8%A8%D8%A7%D8%A8/20263-%D8%B5%D9%88%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%B1%D9%8A%D8%A9-%D8%A8%D9%8A%D9%86%D8%A7%D8%AF%D9%8A-%D8%BA%D9%86%D8%A7%D8%A1-%D9%85%D9%8A%D8%AF%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%AD%D8%B1%D9%8A%D8%B1> . (Erişim Tarihi 23.11.2021).

İbrahim, İ. (2016), Adamilistikrar alsiyasi ve eseruh alazuhur aganilmahraganat aşşabiye. Arap Demokratik Merkezi. <https://democraticac.de/?p=34439> , (Erişim Tarihi 21.03.2021).

İbrahim, Z. Müşketülfe kitabı. Mısır: Mısır kütüphanesi Yayınevi.

İslam web 2012.

<https://www.islamweb.net/ar/fatwa/177585/%D9%82%D8%B1%D8%A7%D8%A1%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%82%D8%B1%D8%A2%D9%86-%D8%A8%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%82%D8%A7%D9%85%D8%A7%D8%AA-%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B7%D8%B1%D9%8A%D8%A8-%D8%B1%D8%A4%D9%8A%D8%A9-%D8%B4%D8%B1%D8%B9%D9%8A%D8%A9> . (Erişim Tarihi 05.07.2021).

İstanbul Üniversitesi, Türk müziği sertifika eğitim programı, 1.kur programı. İstanbul. s.2.

İyi Parti Kanalı (2019). Daha yeni başlıyorum Şarkısı.

<https://www.youtube.com/watch?v=4VyaHVDLx7I> . (Erişim Tarihi 24.10.2021).

Jamil, B (2020). Dirasa: Almisriyeen alkudeme atkanu fen elezf ele elelet almüsikiye münzü 5000 eem.

<https://www.youm7.com/story/2020/1/3/%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D8%B3%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%B5%D8%B1%D9%8A%D9%88%D9%86-%D8%A7%D9%84%D9%82%D8%AF%D9%85%D8%A7%D8%A1-%D8%A3%D8%AA%D9%82%D9%86%D9%88%D8%A7-%D9%81%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B2%D9%81-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%A7%D9%84%D8%A2%D9%84%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%8A%D8%A9-%D9%85%D9%86/4570119> (Erişim Tarihi 09.08.2021).

Jie, J. (2018). Chinese music. Yayın evi: Cambridge University Press. Birleşik krallık.

Kamsiye, M (2017). Hassan bin sabit şairi resül.

https://mawdoo3.com/%D8%AD%D8%B3%D8%A7%D9%86_%D8%A8%D9%86_%D8%AB%D8%A7%D8%A8%D8%AA_%D8%B4%D8%A7%D8%B9%D8%B1_%D8%A7%D9%84%D8%B1%D8%B3%D9%88%D9%84 . (Erişim Tarihi 30.05.2021).

Kassab, M. (2013). Muhammed musa lil ihvan: vakit ihdaa eşşuub intehe ve lem tehtaru şahsen münasiben. <https://www.almasryalyoum.com/news/details/232770> . Almasri al Youm Gazetesi. (Erişim Tarihi 14.12.2021).

Kültür ve yaşam, (15. ocak 2021). Türk Müziği'nde Kullanılan 11 Çalgı.

<https://kulturveyasam.com/turk-muziginde-kullanilan-11-calgi/> . (Erişim Tarihi 10.07.2021).

la7jpress Kanalı (2011). Hurriye, Edaa khaled El zaher. .

https://www.youtube.com/watch?v=KPit_4R61ng . (Erişim Tarihi 13.11.2021).

M.L. West (1992). Ancient Greek music. Clarendon press . Oxford. New york

Mabruk, A. (2019). Almüsika filası arrumani. <https://www.albawabhnews.com/3532201> . (Erişim Tarihi 16.04.2021).

Maher zain (2014) <https://www.youtube.com/MaherZain/about> . (Erişim Tarihi 23.07.2021).

- Mahmud, M. (2011) Mualif ve mulehin ezzay yerviyen kisset eluğniye elleti asbahat neşiden lisavret 25 yeneyir. Elmisrı elyoum Gazetesi. <https://www.almasryalyoum.com/news/details/116879> . (Erişim Tarihi 24.11. 2021).
- Malumat en el idiolojiye (2019). <https://sotor.com/%D9%85%D8%B9%D9%84%D9%88%D9%85%D8%A7%D8%AA-%D8%B9%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%8A%D8%AF%D9%8A%D9%88%D9%84%D9%88%D8%AC%D9%8A%D8%A9/> . (Erişim Tarihi 02.10.2021).
- Martinelli, D. (2017). Give Peace a Chant: Popular Music, Politics and Social Protest. Yayın evi: Springer. s.2.
- Martone, R.(2020), Music Synchronizes the Brains of Performers and Their Audience. The more people enjoy music, the more similar their brain activity is to that of the musician. <https://www.scientificamerican.com/article/music-synchronizes-the-brains-of-performers-and-their-audience/> , (Erişim Tarihi 14.02.2021).
- Master of acdcsuckaS Kanalı. (2007), Ludwig van Beethoven: Ode an die Freude/Ode to Joy 1 . https://www.youtube.com/watch?v=-kcOpyM9cBg&feature=emb_logo , (Erişim Tarihi 27.02.2021).
- Media takip departmanı, BBC. 31 ağustos 2020, inficar beyrut: masiru rağbet erreyis elferensi macron fi ihtisailkahve mealmutriba allübnaniye feyrus?. <https://www.bbc.com/arabic/inthepress-53973379> , (Erişim Tarihi 08.03.2021).
- Memdüh, A. (2019), Tünammialzaka valebda, kayfa tüfidulmusika attifla fişuhurulula, <https://www.aljazeera.net/midan/art/music/2019/1/15/%D8%AA%D9%86%D9%85%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%B0%D9%83%D8%A7%D8%A1-%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%A5%D8%A8%D8%AF%D8%A7%D8%B9-%D9%83%D9%8A%D9%81-%D8%AA%D9%81%D9%8A%D8%AF> , (Erişim Tarihi 01.01.2021).
- Meraya (2020). Alet Assimsimiye kaysarutu aşşark. https://www.youtube.com/watch?v=Mn05eC0i_8M . (Erişim Tarihi 18.08.2021).
- Mesut kurtis (2014) <https://www.youtube.com/mesutkurtis/about> . (Erişim Tarihi 23.07.2021).
- Mevlan kurtishi (2015). <https://www.youtube.com/c/MevlanKurtishi/about> . (Erişim Tarihi 23.07.2021).
- Mısbah, A. (2018). Sabhul khair ya sina ve masr el youm fi eid abraz el uğniyet. <https://alwafd.news/%D8%A3%D8%AE%D8%A8%D8%A7%D8%B1/1860596--> (Erişim Tarihi 30.08.2021).
- Michelangelo Severgnini Kanalı. (2011). el général, the voice of Tunisia, english subtitles. <https://www.youtube.com/watch?v=IeGLJ7OouR0> . (Erişim Tarihi 13.11.2021).
- Mihrilee Kanalı 2014, AK Parti Seçim Müziği - Uğur Işılak: Dombra.Erdoğan Dombara 2014. <https://www.youtube.com/watch?v=j6jL95BaSeM> (Erişim Tarihi 21.02.2021).

- Mohamed Alsanhawy Kanalı (2013). حورية وطن - محمد الصنهاوي. <https://www.youtube.com/watch?v=rnBNqS1MfU> . (Erişim Tarihi 22.12.2021).
- Mohamed Alsanhawy kanalı. (2014). الثورة للجدعان - محمد الصنهاوي | Mohamed Alsanhawy . <https://www.youtube.com/watch?v=P9uzOQTHwy4> . (Erişim Tarihi 20.12.2021).
- Mohammed Abdul muttalib. iMediaMusicRecords . Mohammed Abdul muttalib, Auğniyet Ramadan Gana. https://www.youtube.com/watch?v=KS_yWgAlbSw . (Erişim Tarihi 25.04.2021).
- Mohmed, s. (2019), Madhal lidirasetalulumussiyasiye. <https://www.politics-dz.com/%D8%AA%D8%B7%D9%88%D8%B1-%D8%B9%D9%84%D9%85-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%8A%D8%A7%D8%B3%D8%A9/> , (Erişim Tarihi 17.01.2021).
- Moraselon kanalı. Abu Ammar (2012). يا مرسي توكل على مولاك . <https://www.youtube.com/watch?v=tVsdQCBf7rM> . (Erişim Tarihi 14.12.2021).
- Mostafa Kamel Kanalı (2013). Mostafa Kamel - Obreet Teslam El-Ayadi. <https://www.youtube.com/watch?v=fiH2vjM7Uh0> . (Erişim Tarihi 25.12.2021).
- Mostafa Kamel Kanalı (2013). Mostafa Kamel - Waet El Shadaeid. <https://www.youtube.com/watch?v=cvpTy0xBy5I> . (Erişim Tarihi 25.12.2021).
- Muhamad Hussien kanalı. (2011). Ya habibti ya masr bisot ennes min eltehrir youm cumati ettenehhi. https://www.youtube.com/watch?v=dq_GHg4MD08 (Erişim Tarihi 12.11.2021).
- Murad Swaity Kanalı (2013). Murad Swaity - Mawtini (Official Clip) / مراد السويطي – موطني . <https://www.youtube.com/watch?v=QES53TRxafi> . (Erişim Tarihi 22.12.2021).
- Mused, H. (2019), Fransa kayefekavvat alfununulcemilemin şevketiltemeyizil unsuri, <https://www.aljazeera.net/news/arts/2019/6/21/%D9%81%D8%B1%D9%86%D8%B3%D8%A7-%D9%83%D9%8A%D9%81-%D9%82%D9%88%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D9%81%D9%86%D9%88%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%85%D9%8A%D9%84%D8%A9-%D9%85%D9%86-%D8%B4%D9%88%D9%83%D8%A9> , (Erişim tarihi 14.12.2020).
- Neccar, H. (2020), Almüzikattasviriya vekunlayümkin ehdaşuh nassan ev edean. <https://www.noonpost.com/content/35919> , (Erişim Tarihi 09.01.2020).
- Nobel Peace Prize Concert Kanalı (2015). Emel Mathlouthi - Kelmtı Horra - The 2015 Nobel Peace Prize Concert. <https://www.youtube.com/watch?v=wJ79iEfus8E&t=10s> . (Erişim Tarihi 13.11.2021).
- PatchouliHaze kanalı (2009). Country Joe McDonald - I-Feel-Like-I'm-Fixin'-To-Die Rag. https://www.youtube.com/watch?v=3W7-ngmO_p8 . (Erişim Tarihi 01.11.2021).
- Pelikoğlu, MC. , Özşen, B. Türk Müziği ve Batı Müziğinde Kullanılan Bazı Tür ve Biçimlerin Birbirlerine Benzerlikleri Üzerine Bir Değerlendirme. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ İnönü University Journal of Culture and Art Cilt/Vol. 1 Sayı/No. 2 (2015): 51-60
- Powel, J. (2020), Music: How it affects your brain, changes your mood and helps you focus. BBC Science Focus Magazine.

- Puerto Libre kanalı (2015). Joan Baez - Where Have All The Flowers Gone.
<https://www.youtube.com/watch?v=PSE03QVnXg0> . (Erişim Tarihi 01.11.2021).
- Ramy Essam Kanalı (2011). رامي عصام - عيش حرية عدالة اجتماعية - Ramy Essam - Bread Freedom.
<https://www.youtube.com/watch?v=Y9Re4zJkoQM> . (Erişim Tarihi 08.12.2021).
- Ramy Essam Kanalı. (2018). Ramy Essam –
 Balaha. https://www.youtube.com/watch?v=FjBd_rvZr4U . (Erişim Tarihi 28.12.2021).
- Rapaport, L. (2015), Music not just good for the soul, it's also good for the body.
<https://www.reuters.com/article/us-health-surgery-music-idUSKCN0T92HM20151120> ,
 (Erişim Tarihi 03.01.2021).
- Raslan, M. (14. Nisan). Bardiyat: kasayıd alhub ve el işk tehki en ğaramı lmasreyin alkudama.
 Egyptian Geographic. <https://egyptiangeographic.com/ar/news/show/538> . (Erişim Tarihi 27.07.2021).
- Rogers, J. (2015). History of music. The classical era. Gower college swansea.
- Sadık, C. Sanat Tarihi Nedir? Sanat Tarihi Biliminin Gelişim Süreci,
<https://www.tarihlisanat.com/sanat-tarihi-nedir-html/> , (Erişim tarihi 26.04.2020).
- Salih, M. (2017). *Dimitri Çostakoviç: silahi kana almüsika*. <https://arabic.rt.com/culture/893060-%D8%AF%D9%85%D9%8A%D8%AA%D8%B1%D9%8A-%D8%B4%D9%88%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%83%D9%88%D9%81%D9%8A%D8%AA%D8%B4-%D9%83%D8%A7%D9%86-%D8%B3%D9%84%D8%A7%D8%AD%D9%8A-%D9%87%D9%88-%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89/> , . (Erişim Tarihi 20.04.2021).
- Salman, İ. (2011). Harir Zatak: Mink. Al manhal Yayınevi. Lübnan. s. 173.
- Sami yusuf (2009). <https://www.youtube.com/c/samiyusuf/featured> . . (Erişim Tarihi 23.07.2021).
- Sarmini, Mohamad Anas. “İbn Cemâa’nın (ö. 819/1416) “Müzik Dinlemenin Hükümü” Risâlesinin Hadis ve Fıkıh İlimleri Açısından İncelenmesi: Neşir ve Değerlendirme”. Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi 1/2 (Aralık/December 2018): 49-81/ s. 55,56.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1273658> . (Erişim Tarihi 17.06.2021).
- Satır, Ö. Haziran 2016. Müzikolojide iki yeni kavram: scene ve yerel sound. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi - Yıl 9, Sayı 1.
- Saytara12 Kanalı (2011) رامي جمال وعزيز الشافعي - يا بلادي
<https://www.youtube.com/watch?v=ORnTROLz6k0> (Erişim Tarihi 08.12.2021).
- Selim, Z. (2021). Kelimet neşid mevtini.
https://mawdoo3.com/%D9%83%D9%84%D9%85%D8%A7%D8%AA_%D9%86%D8%B4%D9%8A%D8%AF_%D9%85%D9%88%D8%B7%D9%86%D9%8A#cite_note-uyFMzyDJuu-1 . (Erişim Tarihi 22.12.2021).
- Senker, C. (2018), Standard in the six day war. 5th edition.

Soolking Officiel kanalı, (2019). Soolking feat. Ouled El Bahdja - Liberté [Clip Officiel] Prod by Katakuree. <https://www.youtube.com/watch?v=CTAH-AqYm48&t=289s> (Erişim Tarihi 13.11.2021).

Strateji düşünce ve analiz merkezi. (2018). Kadim Bir Harp Yöntemi: PROPAGANDA. http://sdam.org.tr/image/foto/2018/02/15/Kadim-Bir-Harp-Yontemi-PROPAGANDA_1518683238.pdf (Erişim tarihi 15.09.2021).

Street, J. (2001). 'Fight the Power': The Politics of Music and the Music of Politics. Published by Blackwell Publishing, USA.

Street, J. (2017). Music as Political Communication. The Oxford Handbook of Political Communication Edited by Kate Kenski and Kathleen Hall Jamieson. Political Science, Political Institutions, Comparative Politics.

Talal, V. (2018), Ahamiyatülfanni fihayatülinsan, https://mawdoo3.com/%D8%A3%D9%87%D9%85%D9%8A%D8%A9_%D8%A7%D9%84%D9%81%D9%86_%D9%81%D9%8A_%D8%AD%D9%8A%D8%A7%D8%A9_%D8%A7%D9%84%D8%A5%D9%86%D8%B3%D8%A7%D9%86 , (Erişim tarihi 11.12.2020)

Taraç, B (2011) Anadolu'da Müzikte İdeolojinin, Küreselleşme Sürecinde Yeniden Boyutlanması Ve Yeni Yorumlar. EÜ Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi 2011 (1): 15-33. (Erişim Tarihi 06.10.2021).

Tasirulmüsika alannabatat: aliktişafatulilmiya velfavayedulamaliye, <https://ly.perish.info/1472-the-influence-of-music-on-plants-scientific-discover.html> , (Erişim Tarihi 23.12.2020).

Tazavukulmüskai alyapaniye. <http://app.svu.edu.eg/ecourses/postfiles/3071/%D8%AA%D8%B0%D9%88%D9%82%20%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89%20%D8%A7%D9%84%D9%8A%D8%A7%D8%A8%D8%A7%D9%86%D9%8A%D8%A9%20-.pdf> . (Erişim Tarihi 13.04.2021).

Temraz, M. (2020). Alim mısıryat talikan ala elmahraganat: Mısır men ihtaraat el sullem almüsiki. 7.gün gazetesi. <https://www.youm7.com/story/2020/2/20/%D8%B9%D8%A7%D9%84%D9%85-%D9%85%D8%B5%D8%B1%D9%8A%D8%A7%D8%AA-%D8%AA%D8%B9%D9%84%D9%8A%D9%82%D9%8B%D8%A7-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%A3%D8%BA%D8%A7%D9%86%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%87%D8%B1%D8%AC%D8%A7%D9%86%D8%A7%D8%AA-%D9%85%D8%B5%D8%B1-%D9%85%D9%86-%D8%A7%D8%AE%D8%AA%D8%B1%D8%B9%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%84%D9%85/4638813> (Erişim Tarihi 16.08.2021).

Ten TV (2018), Nağam. Almüsikar Hani shenouda, https://www.youtube.com/watch?v=74OWEsS8g0M&feature=emb_logo , (Erişim Tarihi 09.01.2020).

The Best Of - Home Of Classic Music kanalı (2013) Barry McGuire - Eve Of Destruction. <https://www.youtube.com/watch?v=qfZVu0alU0I> (Erişim Tarihi 01.11.2021).

- The Glocal kanalı. (2012). Cairokee group, الشارع يغني - مطلوب زعيم لفريق كايروكي . (2011).
https://www.youtube.com/watch?v=f1NGUMY9v_I . (Erişim Tarihi 10.12.2021).
- TheMusicalSteve Kanalı (2012). Sir Paul McCartney & Wings - Give Ireland Back To The Irish [New Master Exp. <https://www.youtube.com/watch?v=r0zGVVcsbPg> (Erişim Tarihi 11.01.2022).
- TRT Arabi (9. Mayıs2019). Alatrak ve Almüsika .. kıssatu tevasulin ala makamatin adide.
<https://www.trtarabi.com/explainers-culture/%D8%A7%D9%84%D8%A3%D8%AA%D8%B1%D8%A7%D9%83-%D9%88%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%89-%D9%82%D8%B5%D8%A9-%D8%AA%D9%88%D8%A7%D8%B5%D9%84-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D9%85%D9%82%D8%A7%D9%85%D8%A7%D8%AA-%D8%B9%D8%AF%D9%8A%D8%AF%D8%A9-3433509> . (Erişim Tarihi 08.07.2021).
- Türk Dili Ve Edebiyatı Dersleri Kaynak Eğitim Sitesi, Demokrasi Nedir? Demokrasinin Anlamı Ve Tarihi. <https://www.turkedebiyati.org/demokrasi-nedir/> , (Erişim Tarihi 30.01.2021).
- Türk müziği makamları ve insana etkileri, <https://tumata.com/muzik-terapi/turk-muzigi-makamlari-ve-etkileri/> , (Erişim tarihi 17.12.2020).
- TZU, S. & Charles, V. (2012). Art of War. Parkstone International. s.184
- Uçan, A. (1997). İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- UltrasAhlawy07Media Kanalı, (2012). اغنية اولتراس اهلاوى حكايتنا .
<https://www.youtube.com/watch?v=eHMAGF9D1v4> . (Erişim Tarihi 11.12.2021).
- Ümmü Gülsüm. Umm Kulthum - ام كلثوم . Ya Leilet El Eid - Umm Kulthum.
<https://www.youtube.com/watch?v=AbU6Bg-6y5o> . (Erişim Tarihi 25.04.2021).
- Yaşam Tadında Hikayeler. (29.nisan 2020). Yüksek Tepelere Ev Kurmasınlar Türkü Hikayesi
<https://www.youtube.com/watch?v=JqLqNsuGli0> . (Erişim Tarihi 10.07.2021).
- Yılmaz, M. & Yılmaz, s. (2010). Şiirin Bencilligi: Modern Türk Şiirinde Saf Şiir Anlayışı Üzerine Bir İnceleme. Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları. 2010. s. 107
- Yunus, H (2019). Aladevet almüsikiye fi mısır alkadime.
<https://ryahelhadara.blogspot.com/2019/04/musicaltools.html> (Erişim Tarihi 09.08.2021).
- Yusuf Ali, Z. (1962). Müsika elkindi : mulhak likitap müellefet elkindi almüsikiye. Bağdat. Şefik yayın evi . <https://www.noor-book.com/%D9%83%D8%AA%D8%A7%D8%A8-%D9%85%D9%88%D8%B3%D9%8A%D9%82%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D9%83%D9%86%D8%AF%D9%8A-pdf> (Erişim Tarihi 30.06.2021).
- Zeki Müren - Üsküdar'a Giderken (Official Audio). Avrupa Müzik .
<https://www.youtube.com/watch?v=Ffcicq6Dc6Ak> , . (Erişim Tarihi 20.04.2021).
- zeyad 2020 kanalı. (15. Mayıs 2021). Alwad islami müzik topluluğu. Klip ve dayfah- Annüşha erresmiye. Seyif elkudüs 2021. Şarkıcı: ibrahim Alahmed, Remzi Alak.
https://www.youtube.com/watch?v=TPJ_vqHTCnc . (Erişim Tarihi 13.07.2021).
- ✓. النسخة الأصلية : أغنية يسقط يسقط حكم العسكر التي تعرض ع قناة أحرار 25 . دار الثوار Kanalı. (2013).
https://www.youtube.com/watch?v=3HS-sCE_JAg . (Erişim Tarihi 19.12.2021).

ارفع راسك فوق انت مصري .. لا للفلول رئيسنا مرسي . Kanalı. (2012).

<https://www.youtube.com/watch?v=StbtHnIOTaU> . Erişim Tarihi 12.12.2021).

ميس شلش (2009). <https://www.youtube.com/c/maishalashchannel/about> . (Erişim Tarihi 23.07.2021).

